Georges Simenon

ȘANTAJUL AGENȚIEI «O»

EDITURA ALBATROS

Desenul copertei:
GHEORGHE MARINESCU

COLECȚIA AVENTURA

Georges Simenon

ȘANTAJUL AGENȚIEI „O"

În românește de
TEODORA CRISTEA

EDITURA
ALBATROS

Volumul de față cuprinde:

Șantajul agenției „0"
Clubul doamnelor bătrîne
din volumul *Dosarele agenției 0*
Bătrîna doamnă din Bayeux
din volumul *Noile anchete ale lui Maigret*
Castelul cu arsenic
Cucerirea Olandezului
Semnalul de alarmă
din volumul *Doctoraşul*

COPYRIGHT 1964 PAR GEORGES SIMENON
TOUS DROITS RÉSERVÉS

I

În care bunul Torrence, zdrobit, este adus la Quai des Orfèvres între doi dintre foştii săi colegi

Dintre toate cazurile consemnate în analele crimelor, asupra acestei afaceri, în care a fost amestecat un om celebru în întreaga lume, s-a păstrat, fără îndoială, tăcerea cea mai absolută.

Şi mă întreb dacă, la ora actuală, i se mai pot găsi urmele în arhivele poliţiei...

Cu toate acestea, amănuntele de mai jos sînt — pot să garantez acest lucru — de o riguroasă exactitate.

Era într-o joi, la 5 fără 10 după-amiază. Ora se putea uşor controla, căci un orologiu pneumatic se află în colţul străzii Tronchet, în spatele bisericii Madeleine, şi te puteai uita la el din micuţa cafenea unde veneau zilnic cam aceiaşi consumatori. O cafenea tare simpatică, *Întîlnirea limuzinilor*,[1] cu şunci şi cîrnaţi agăţaţi de tavan pentru pregătirea gustărilor şi cu grămezile de pîini negre puse pe marginea tejghelei.

Deci, la 5 fără 10, un tînăr de vreo 25 de ani, cu faţa foarte palidă, cu ochii obosiţi ca şi cînd n-ar fi dormit nopţi în şir, împinse uşa unei crîşme din colţul străzii Tronchet.

[1] Limuzini — locuitori din provincia Limousin.

În picioare, lîngă tejghea, tînărul comandă o cafea cu frișcă, fără să piardă din ochi vitrina de la *Întîlnirea limuzinilor*.

Citeva clipe mai tîrziu, doi oameni ieșeau din metro la stația Madeleine și, tot hoinărind, se îndreptară spre cafenea. Orice client al Poliției judiciare (și tînărul care pîndea părea să fie unul dintre aceștia) putea recunoaște în acești plimbăreți cu aerul prea nevinovat pe inspectorii Janvier și Bertrand.

Tînărul încruntă din sprîncene, ceru casierității o fisă de telefon, dar nu se îndreptă încă spre cabină.

Într-adevăr, în acest moment un taxi se opri în colțul străzii Tronchet. Bărbatul care coborî nu putea trece nicăieri neobservat. În primul rînd avea o înălțime de 1 metru 80 și, în ciuda bărbii albe în formă de evantai, se ținea drept ca un om de 30 de ani. Sub sprîncenele groase și stufoase, ochii săi aveau o mare vioiciune. În sfîrșit, pe umerii largi purta o pelerină cenușie, lungă pînă la genunchi.

Cîțiva trecători întoarseră capul după el. Doar doi sau trei dintre ei recunoscură însă pe sculptorul T..., fără îndoială cel mai celebru sculptor din acea vreme.

Ca și cei doi inspectori, el intră la *Întîlnirea limuzinilor*. Privirea lui pătrunzătoare scrută rînd pe rînd chipurile consumatorilor care obișnuiau să vină aici și nu arătă nici o surpriză la vederea polițiștilor. Dar fără să le adreseze vreun cuvînt, sculptorul se așeză lîngă fereastră și comandă un pahar de vin.

Atunci tînărul din crîșma din colț, tînărul cel palid, se repezi spre cabina telefonică. Peste cîteva clipe vorbea cu Agenția „O".

În acel moment era 5 fără 3 minute. Torrence şedea la biroul său, ocupat cu umplerea pipei. Emile, în cămăruţa vecină, putea nu numai să vadă ce se întîmpla la patronul său, dar să şi audă tot ce se spunea. Deodată sună telefonul. Torrence ridică receptorul. Emile, la rîndul lui, cum se obişnuia la Agenţia „O", ridică receptorul telefonului cuplat.

— Alo !... Domnul Torrence ?... Aici T... Nu mai rămîn la Paris decît o oră... trebuie să iau trenul de 5,57 de la gara St. Lazare... Am reflectat după convorbirea noastră de acum 15 zile... Vrei să-mi aduci înapoi documentele pe care ţi le-am încredinţat ? Te aştept într-un mic bar, în spatele bisericii Madeleine...

Pe chipul lui Torrence se citi o oarecare mirare :

— Alo !... E, desigur, dreptul dumitale de... Alo !

— Sînt foarte grăbit, domnule Torrence, şi îţi voi explica, prin viu grai, peste cîteva clipe, din ce cauză... Sînt la *Întîlnirea limuzinilor* şi te rog încă o dată să sari într-un taxi, cu hîrtiile respective.

Torrence închise telefonul, bombănind. Apoi deschise seiful şi luă un plic mare, galben, plin de hîrtii. Cîteva clipe mai tîrziu îşi punea pălăria, şi pe urmă, în colţul străzii Montmartre, sărea într-un taxi.

Emile rămase cîteva clipe pe gînduri. Deodată luă o hotărîre.

— Alo, domnişoară ?... Aici Agenţia „O" !... Vrei să afli cît se poate de repede de unde am fost chemaţi mai adineauri... Da, e foarte important... În trei minute ?... Mulţumesc.

Într-adevăr, trei minute mai tîrziu telefonista îi aducea la cunoştinţă că apelul telefonic nu venise

de la „Întîlnirea limuzinilor", ci dintr-un bar aflat în colțul străzii Tronchet.

Era 5 și 12 minute. Sculptorul, care ședea lîngă fereastră, se uita fără încetare la orologiul pneumatic, iar cei doi inspectori începeau să creadă că se deranjaseră degeaba.

În sfîrșit, un taxi se oprește în apropiere. Torrence coboară ca un om grăbit și se repede spre ușa barului. De cum intră, îl recunoaște pe sculptor și se așază la masa lui.

— Am crezut pe moment că-i vorba de o glumă proastă — spuse el, întinzînd mîna. Celălalt se prefface că n-a observat această mînă întinsă, se scotocește în buzunar și, scoțînd un alt plic, îl pune pe măsuța de marmură.

— Numără...

— Ce ?...

Torrence deschise binișor plicul ce-i fusese întins. Deodată, o mînă grea i se lasă pe fiecare umăr.

— Domnule Torrence, urmați-ne la Poliția judiciară.

— Poftim ? !... Ce ?... Ce-ți veni, Janvier ?... Și ție, Bertrand ?...

Timp de 15 ani, Torrence fusese inspector la Quai des Orfèvres și în acea perioadă era cel mai apropiat colaborator al comisarului Maigret. Ce-nseamnă comedia asta ? De ce i-o fi dat sculptorul un plic mare, doldora de bancnote, după cum de-abia acum băgă de seamă directorul Agenției „O" ? Și ce-i festa asta care seamănă leit a arestare ?

— E o glumă proastă... — zise el.

— Din păcate, nu-i o glumă. Te poftesc să ne urmezi fără gălăgie...

Era ceva aşa de neaşteptat şi de brutal, încît Torrence simţi cum i se taie picioarele... Obrazul i se lungi, ochii săi oglindeau spaima şi disperarea.

— Dar, domnilor...

Nu era cu putinţă ! Trebuia să fie la mijloc o tragică greşeală. Să i se dea timp cîteva minute să lămurească lucrurile.

— Am să vă spun...

— Avem ordin să te ducem la Quai des Orfèvres, unde vei avea răgazul să te explici cît vrei.

Cei patru luară loc într-un taxi şi nu mai schimbară nici o vorbă. Se opriră în faţa Poliţiei judiciare. Ochii lui Torrence lucesc de parcă i-ar veni să izbucnească în plîns, în timp ce urcă scara largă pe care o cunoaşte de atîta vreme.

— Aşteaptă aici... Mă duc să-l anunţ pe şeful cel mare...

Şi pe cînd aşteaptă, Torrence e supravegheat din priviri ca un borfaş de rînd. Cînd trec pe acolo foştii săi colegi, care probabil au şi fost puşi la curent, întorc capul stingheriţi.

În sfîrşit, uşa capitonată a directorului se deschide. Şeful cel mare şade la biroul lui. Se fereşte să ridice capul, prefăcîndu-se că examinează cu atenţie nişte hîrtii. Cuvintele cu care începe au o solemnitate ce nu prevesteşte nimic bun.

— Nu e pentru prima oară, domnule Torrence (îi spusese întotdeauna Torrence sau dragă Torrence), nu e pentru prima oară, zic, că te-am poftit în acest birou şi mi s-a mai întîmplat să fiu nevoit să-ţi fac mustrări. Pînă astăzi, însă, din fericire, nu s-a petrecut nimic grav. Este imposibil ca o agenţie de detectivi particulari să lucreze fără ca să aibă loc unele frecuşuri cu poliţia oficială. Iar metodele du-

mitale nu sînt întotdeauna dintre cele mai ortodoxe... Hm ! Dar de data asta îţi dai seama că nu mai e acelaşi lucru... Dumneata eşti principalul vinovat ?... Sau colaboratorul dumitale pe care nu-l cunoaştem decît sub numele de domnul Emile ?... Aţi avut pe neaşteptate nevoie de o sumă mare de bani ? Fapt este că ai trecut graniţa de pe tărîmul unde eşti un om cinstit pe cel unde rişti să trebuiască să dai socoteală justiţiei ţării tale. În numele legii, domnule Torrence, am neplăcuta datorie de a...

Bietul Torrence abia mai sufla şi ochii săi holbaţi oglindeau o dureroasă nedumerire.

Şeful îşi întrerupse cuvîntarea ca să răspundă la telefon.

— Alo !... Cine ?... Domnul Emile ?... Regret, dar n-am timp să ascult... Ce spui ?... Ai verificat de unde venea apelul telefonic şi... Uite, domnule Emile... Situaţia e gravă şi ţin de la început să te previn că n-o să ne lăsăm abătuţi de la datoria noastră prin tertipuri care... Cum ?... Comisariatul de poliţie de la Madeleine ?... Bine. Directorul P. J., tulburat, ridică iar receptorul : Dă-mi, te rog, pe comisarul de poliţie de la Madeleine... Alo !... Dumneata eşti, domnule comisar ?... Directorul P. J. da... Mi se comunică. Poftim ? E adevărat ? O urmărire care s-a terminat în sala gării St. Lazare ?... I-aţi pierdut urma ? Nici unul dintre agenţi nu l-a recunoscut ?... Mulţumesc... Da, aştept cît mai repede raportul dumitale... Prin curier, te rog...

Iar şeful murmură, privindu-i rînd pe rînd pe sculptorul T., care nu pricepe nimic, şi pe Torrence, care înţelege şi mai puţin :

— Domnilor, aflu în acest moment o serie de fapte tulburătoare. El îl privi cu mirare pe Torrence :

Cum se face că tînărul dumitale colaborator a avut ideea să cerceteze de unde vine telefonul pe care l-ai primit la 5 fără 3 minute ?

— Nu știu... Lui Emile i se întîmplă adesea să asculte convorbirile mele telefonice... Așa ne-am înțeles... L-o fi izbit ceva în comunicarea pe care am primit-o, ceva ce mie mi-a scăpat, nu-mi dau seama...

— Fapt este că a pus imediat în stare de alarmă comisariatul de poliție de la Madeleine... Doi agenți s-au năpustit fără întîrziere în barul din colțul străzii Tronchet. Conform indicațiilor casieriței, omul care dăduse telefonul mai era acolo... Cînd a înțeles ce se-ntîmplă, a luat-o la fugă de-i sfîrîiau călcîiele. Agenții l-au urmărit... Din păcate, însă, este ora de vîrf în acest cartier, cînd aglomerația e foarte mare. Așa că în sala gării St. Lazare, unde a putut ajunge, necunoscutul a reușit să dispară... Domnilor, cred că ar fi bine să punem lucrurile la punct... În ce te privește pe dumneata, Torrence, pune-te puțin în locul meu...

Sculptorul T... a plecat spre Normandia, unde locuia într-un cătun cocoțat sus, pe faleză, la cîțiva kilometri de Fécamp.

Șeful P.J. și Torrence au rămas singuri în vastul birou luminat de o lampă cu abajur verde.

— Spune-mi, te rog, exact ceea ce s-a petrecut... Este singurul mijloc de a vedea limpede în afacerea asta pe cît de încurcată, pe atît de neplăcută... Dar, în primul rînd, vreau să știu ce crezi despre omul care a ieșit pe ușă...

— Cred că este, fără nici o îndoială, un artist genial... Eu nu mă pricep la sculptură, dar o lume întreagă spune că este cel mai mare sculptor al

secolului... În schimb, am impresia că e un impulsiv şi că în viaţa de toate zilele se-ntîmplă să-şi piardă sîngele rece... Într-o dimineaţă, exact acum 15 zile, a venit la noi, la agenţie, la nouă şi un sfert... Îmi amintesc ora fiindcă Barbet, băiatul care face cursele, tocmai se întorsese cu corespondenţa.

— L-ai primit între patru ochi ?

— Da... Trebuie să mărturisesc însă că Emile, colaboratorul meu, poate să vadă şi să audă tot din camera lui, care se află chiar în spatele biroului meu.

— Ciudat... — murmură şeful.

— Nu, patroane... De vreme ce mă văd silit, am să vă încredinţez un secret... Adevăratul director al Agenţiei „O", aş putea zice creierul ei, nu sînt eu, ci Emile, care trece în ochii tuturor drept un slujbaş oarecare. Fără el n-am fi cunoscut nici un sfert din toate succesele noastre...

— Continuă...

— Sculptorul T... mi s-a recomandat. Era foarte abătut. A început prin a-mi pune una dintre întrebările pe care sîntem obişnuiţi să le auzim... ştiţi, mereu acelaşi cîntec...

— *Vă consideraţi obligat să păstraţi, orice vi s-ar mărturisi, secretul profesional, la fel ca un duhovnic ?*

I-am spus că da. La cea de-a doua întrebare era însă mai greu de răspuns.

— *Poliţia oficială ar păstra şi ea acest secret, în anumite cazuri ?*

Pe buzele directorului jucă un surîs uşor :

— E o întrebare care ni se pune şi nouă foarte des. Şi ce-ai răspuns ?

— Am răspuns că asta depinde de mărturisire.

— *În privinţa unei crime, de pildă ? a urmat el.*

Atunci am zis :

— Nu cred că poliția oficială poate fi pusă la curent în ce privește o crimă, fără ca întreaga mașinărie a justiției să nu intre în acțiune.

Ca urmare, omul acesta pe care l-ați văzut acum cîteva clipe atît de mișcător în simplitatea lui, mi-a vorbit într-un fel mai mult decît tulburător :

— *Presupune că un om ca mine, tată de familie, a omorît pe unul dintre semenii săi în astfel de împrejurări, încît orice tribunal l-ar achita... Presupune însă că procesul n-ar avea drept rezultat decît să dezonoreze o fată și să-i facă de-acum încolo o viață de neîndurat. Mai presupune că asasinatul nu poate fi descoperit. Ce-ai face, domnule Torrence ?*

— Ce i-ai răspuns ?

— I-am cerut, sub pecetea tainei, să știu mai mult despre toată povestea... Ați spus doar adineauri, patroane, că detectivul particular nu poate avea absolut aceeași linie de conduită ca poliția oficială. Rolul nostru nu e neapărat să apărăm legea... ci să apărăm oamenii.

Domnul T... mi-a istorisit atunci ceea ce se petrecuse în ajun la Yport.

T..., în pofida gloriei sale, trăiește departe de Paris și de lume. Și-a construit în ținutul său natal, la un kilometru de Yport, o vilă pe faleză și locuiește în ea cu fiica sa Eveline, în vîrstă de 18 ani. Acolo lucrează. Acolo, în vastul atelier bătut de vînturile din larg, a creat operele care pleacă să răspîndească apoi faima artei franceze în lumea întreagă. Nevasta sa a murit acum 6 ani. Din toată familia nu i-a rămas decît fiica. Om cu gusturi simple și mulțumindu-se cu puțin, T. are numai un singur servitor

care e în slujba lui de 30 de ani. De cîteva săptămîni, cineva, un străin care a venit de scurt timp la Fécamp, a pătruns în viaţa maestrului şi a început să-i facă vizite din ce în ce mai dese. Voia atît de mult să i se bage sub piele, încît era cu neputinţă să-l lămureşti că prezenţa lui e nedorită şi că sculptorul a mirosit că are de-a face cu un aventurier.

De două sau trei ori pe săptămînă, după-amiaza, tînărul soseşte pe jos din Fécamp pe poteca de la poalele falezei. Dacă maestrul lucrează şi nu primeşte pe nimeni, el face în aşa fel încît s-o vadă pe Eveline.

Taţii sînt adesea orbi. Artiştii, de două ori pe-atît. A trebuit ca întîmplarea să-i deschidă ochii... Lucrul nu mergea în după-masa aceea după cum ar fi vrut... De aceea sculptorul se duse pe neaşteptate în camera fetei... Acolo văzu că oaspetele necinstise casa în care fusese primit... Nici o îndoială nu mai era cu putinţă... Cel ce-i batjocorise fiica (îl chema Evjen şi se pretindea danez) privi lucrurile cu cinism :

— *N-ai de ce să-ţi ieşi aşa din fire* — îi aruncă el în faţă tatălui. *Fetele sînt făcute pentru a fi...*

Atunci sculptorul puse mîna pe un candelabru cu şapte braţe, din argint masiv. În ciuda vîrstei, e un om viguros. Loveşte cu putere şi, la picioarele lui, se prăbuşeşte un cadavru. De-acum încolo voi reproduce înseşi cuvintele lui T. :

— *Aş fi putut chema poliţia... Nici un tribunal din lume n-ar fi îndrăznit să mă condamne... Dar, înţelege-mă, domnule Torrence, asta ar fi însemnat s-o dezonorez pe fiica mea, pe care am făcut greşeala s-o ţin într-o singurătate cu totul nepotrivită pentru vîrsta ei... Timp de două ore m-am învîrtit*

ca un leu în cușcă prin atelier și am socotit că viața mea s-a terminat... în cele din urmă am luat o hotărîre... Evjen nu prea era cunoscut la Fécamp. Afară de asta, se știa că, atunci cînd venea la mine, o lua pe poteca de la poalele falezei, unde scobiturile și surpăturile sînt foarte numeroase..

Am depus corpul într-o roabă care îmi slujește să car lutul, l-am transportat pînă la una din surpături și l-am împins înăuntru... Era în plin flux... Dacă într-o zi cadavrul va fi regăsit, urmele loviturii la cap vor fi socotite ca provenind din faptul că s-a izbit de stînci. Aș prefera să fac o declarație oficială la poliție... Dar mi-e teamă că mi se va cere ca acțiunea să-și urmeze cursul... Și nu vreau cu nici un preț s-o văd pe fiica mea silită să-și mărturisească păcatul înaintea mulțimii adunate într-o sală de tribunal. Conștiința mea, însă...

Directorul P. J. asculta, mingîindu-și mașinal bărbuța cenușie.

— Asta-i toată povestea, patroane... Vi l-aș fi trimis cu dragă inimă pe T... Dar pe de o parte știu ce simțitor sînteți, iar pe de alta, știu tot așa de bine că funcționarul nu are dreptul să se arate atît de omenos pe cît ar vrea.

Sculptorul a stăruit să-mi dicteze o mărturisire completă și s-o semnez.

— *Nu se știe niciodată* — mi-a spus — *ce se poate întîmpla. Din acest moment, va exista cel puțin un document păstrat în seiful dumneavoastră, care restabilește exact realitatea.*

Documentul e cel pe care îl aveam adineauri în buzunar — încheie Torrence — și a fost luat de inspectorii dumitale...

Nu înțeleg încă ce s-a petrecut...

— Am să te pun în cunoştinţă de cauză în cîteva cuvinte, deoarece această afacere abia începe... Cine a fost în localul Agenţiei „O", în timpul vizitei domnului T. ?

— Eu, bineînţeles... Emile... Secretara noastră, domnişoara Berthe, în care am încredere ca în mine însumi şi, în sfîrşit, Barbet.

— Nu e un fost pungaş ?

— A fost vestit pe timpul lui ca hoţ de buzunare. dar pot să jur că...

— Unde se află Barbet ?

— În anticameră, de unde nu se aude nimic...

— Şi totuşi — afirmă şeful — cineva a trădat acest secret... Dovadă că, la numai patru zile după ce domnul T. a venit la dumneata, a primit o scrisoare cu antetul Agenţiei „O" şi semnată Torrence. Această scrisoare, destul de cinică, îi dădea întîlnire într-un mic bar din cartierul Madeleine şi îi cerea 20 de mii de franci, luînd drept scuză proasta situaţie financiară a agenţiei... Sculptorul a cedat... La *Întîlnirea limuzinilor* el a găsit un tînăr necunoscut care i-a pretins cei 20 de mii de franci şi i-a dat o chitanţă semnată cu numele dumitale...

— Dar domnul T... nu-mi cunoştea scrisul..

— Păi asta cred şi eu... de asemenea, oricine poate comanda unui tipograf hîrtie de scrisori cu orice fel de antet. Fapt este că domnul T. a cedat prima oară şantajului. Săptămîna trecută, altă scrisoare, redactată în termeni asemănători şi cerînd din nou 20 de mii de franci...

Sculptorul a înţeles atunci că se înşelase şi a venit la mine, în acest birou, să-mi mărturisească adevărul. Decît să fie tot restul zilelor sale la cheremul unui escroc, a preferat să-şi pună soarta în mîinile noastre.

Acum înţelegi de ce ţi-am întins o cursă la *Întîlnirea limuzinilor* şi de ce, în clipa cînd ai scos plicul din buzunar şi au pus mîna pe celălalt plic, care ţi se-ntindea, inspectorii mei s-au repezit şi..

Lui Torrence îi năvăli tot sîngele în obraz.

— Cum v-aţi putut închipui că...

— Bietul meu prieten, ştii ca şi mine că în acest birou vedem atîtea lucruri necinstite, încît... Mă mai întreb cum de i-a venit colaboratorului dumitale Emile ideea să se intereseze de unde fusese dat telefonul pe care l-ai primit la agenţie...

— Aşa e Emile !... rosti destul de tăios Torrence.

— În orice caz, e uşor acum să reconstituim cele întîmplate. Şantajistul, care pare să fie un tînăr de vreo 25-30 de ani, foarte palid, după cîte mi s-a spus, i-a dat întîlnire lui T. în micul bar. Totuşi, nu e întru totul liniştit şi, din altă cafenea, pîndeşte să vadă cine se află prin împrejurimi. Faptul că îi recunoaşte pe inspectorii noştri pare să arate că e vorba de un individ care a mai fost pe aici, poate de un fost delicvent...

A mirosit că i s-a întins o cursă... Imposibil deci să pună mîna pe cei 20 de mii de franci.

Dar de ce în loc să plece în linişte, cum ar fi putut, îţi joacă un renghi la telefon pentru a te face să fii prins în locul lui în capcană ?

Cu bărbia în piept, Torrence chibzuieşte adînc.

— Nu există decît o singură explicaţie — murmură el, în sfîrşit. Pentru o pricină sau alta, acest tînăr palid vrea să se răzbune pe mine... Îmi îngădui să-ţi amintesc, patroane, că, în ciuda insinuărilor de mai înainte, mi s-a întîmplat destul de des, atît ca inspector la P. J., cît şi ca director al Agenţiei „O", să trimit răufăcători la închisoare.

— Te rog să ții seama că n-am pretins niciodată...

— Nu-i mai puțin adevărat că cineva cunoaște secretul sculptorului... Nu numai că știa de crima comisă la Yport și de povestea cu corpul aruncat de pe faleză, *dar era, de asemenea, la curent cu faptul că un document era închis în seiful nostru.*

— N-ai vorbit niciodată de afacerea asta cu...

— Cu nimeni, patroane... Merg mai departe... Nu am dezbătut-o cu Emile niciodată, așa că nimeni nu ar fi putut surprinde un crîmpei de convorbire. Seiful nostru n-a fost scotocit în lipsa noastră... Avem o serie de mijloace ca să ne putem asigura... De unde trag concluzia că, în mod fatal, cineva a ascultat conversația care a avut loc dimineața la ora nouă și un sfert între mine și domnul T... *Or, este absolut cu neputință...*

— Rămîne de văzut dacă domnișoara Berthe...

— Nu...

— Sau poate Barbet...

— Nu !

— Atunci domnul Emile...

— Nu...

— În cazul ăsta, sărmanul meu Torrence, nu te mai poți bănui decît pe dumneata... Fii cuminte ! Nu te-mpotrivi evidenței... Există un trădător și pe acesta trebuie să-l descoperim cu orice preț... Firește că nici un ziar nu vorbește și nu va vorbi de această afacere... Dar știu despre ea mai multe persoane decît ai crede... Am fost obligat să fac un raport confidențial superiorilor mei... Situația a fost discutată la nivel înalt, foarte înalt, și cum trupul lui Evjen nu a fost aruncat pe țărm și cum nimeni nu a înaintat vreo plîngere în ce-l privește, s-a hotărît, pînă la noi ordine, să tăcem...

Această tăcere însă nu e posibilă decît dacă păstrarea secretului e de-acum încolo asigurată.

Ştii ce-ţi rămîne de făcut! E urgent, Torrence, *foarte urgent*, şi dacă nu reuşeşti, o fată va fi dezonorată şi viaţa unui mare artist va fi zdrobită numai din vina Agenţiei „O".

Bună seara, prietene...

De astă dată, şeful strînse mîna lui Torrence şi îşi puse pardesiul.

Era ora 9 seara.

II

În care Agenţia „O" se pregăteşte să treacă „în sînul familiei", după cum spune Torrence, prin cele mai grele ore din existenţa ei.

Ca majoritatea oamenilor graşi, Torrence avea o înclinare spre sentimentalism. Şi atunci cînd emoţia lui era prea puternică, cînd nu mai ajungea s-o exteriorizeze, atitudinea lui devenea cu uşurinţă de o solemnitate nu întotdeauna lipsită de ridicol.

În seara aceea, cel puţin, avea motive serioase. Trăise cele mai dramatice ore din cariera sa şi, în ciuda cuvintelor în ultimă instanţă încurajatoare ale directorului P. J., amintirea arestării sale — căci fusese arestat de-a binelea de către doi dintre foştii săi colegi — continua să-l chinuie.

Cînd ajunse în Cité Bergère şi văzu lumină în spatele geamurilor mate de la etajul II, se opri o clipă şi pe buze îi flutură un zîmbet amar. Această agenţie cunoscută şi respectată pe întreg globul era, firește, înainte de toate, opera lui Emile, dar era

puțin și a sa, iar pentru toată lumea el era marele patron.

Ei bine, n-a lipsit mult, ba n-a lipsit aproape nimic, ca la această oră rotativele din Paris să tipărească cu litere de-o șchioapă : *„Șantajele Agenției «O». Dramatica arestare a directorului ei"*. Micuța frizerie, atît de îngrozitor zugrăvită într-un liliachiu bătător la ochi, era închisă. Torrence trecu pragul ușii și o luă pe scara strîmtă și prost luminată, traversă palierul etajului I — mai curînd un mezanin cu tavanul jos — și își urmă drumul, sărind treapta a opta care declanșa o sonerie în anticamera Agenției „O". Haide, haide ! Nenorocirea a fost înlăturată, cel puțin pentru moment ; și Torrence apăsă degajat pe clanța ușii și intră în lumina difuză a anticamerei, unde un ziar deschis se afla pe masa lui Barbet.

Apoi merse în biroul său, pe care crezuse că nu-l va mai vedea niciodată. Spre mirarea lui, trei persoane îl așteptau în tăcere. Emile fusese acela care avusese ideea să-i rețină peste ora de plecare, ceea ce li se întîmpla destul de des, pe domnișoara Berthe și pe Barbet.

— Copii — începu Torrence, cuprins de emoție — n-aș vrea pentru tot aurul din lume să retrăiesc îngrozitoarele clipe prin care... prin care...

Căutîndu-și cu greutate cuvintele, simți nevoia ca, într-un gest patetic, să le strîngă îndelung mîna la toți trei.

În loc să se așeze la biroul său, a cărui lampă avea același abajur verde ca lămpile de la Poliția judiciară, rămase în picioare, cu spatele la foc, într-o atitudine demnă de o clipă atît de solemnă.

— Stați jos — le spuse el. Am socotit întotdeauna agenția noastră ca o familie... Acum mai mult ca niciodată cred acest lucru... Firește, știam că avem dușmani... E cu neputință să ducem cu bine pînă la capăt acțiunea pe care am întreprins-o fără a trezi groaznice resentimente... Dar nu credeam că vor merge pînă într-acolo, încît să se slujească împotriva noastră de mijloace atît de josnice, atît de perfide...

Emile, în colțul lui, cu ochelarii de baga pe nas, își sugea țigara, fără să dea nici cel mai mic semn de emoție, domnișoara Berthe ținea în mînă batista strînsă ghem, iar Barbet, care se făcuse mic lîngă ușă, sta cu capul plecat, ca și cum ar fi fost vinovat.

— Copii... Îmi dai voie, Emile, să te numesc și pe tine astfel... sînt mult mai în vîrstă doar... Copii, oricît de mare ar fi îndrăzneala dușmanilor noștri, un lucru e din nefericire sigur. *Cineva a destăinuit secretele Agenției „O"*... Vă cer iertare de a vă spune asta așa în față... Știu că fiecare dintre voi e pus într-o situație foarte delicată... Dar există o certitudine matematică : *termenii unei conversații, care a avut loc în acest birou într-o zi de luni la ora nouă și un sfert dimineața, au ajuns la urechile unor străini...*

Lui Torrence îi venea să plîngă de rușine. Îi cunoștea personal pe toți colaboratorii săi. Știa că vorbele sale aveau asupra micului lor grup același efect ca atunci cînd, în timpul unei reuniuni mondene, este descoperit un furt și fiecare are impresia că este bănuit.

— Am garantat pentru voi toți în fața directorului Poliției judiciare. I-am jurat că nici unul dintre voi n-a săvîrșit cu bună știință o greșeală profesională. Acum însă, că sîntem între noi, că sîntem în familie...

Emile începea să fie nerăbdător, căci simțea că bietul Torrence se-necase în discursul lui și nu mai știa cum s-o scoată la capăt.

— Acum că... În sfîrșit, mă înțelegeți... vă spun... Vă spun... copii... dacă unul dintre voi a vorbit în mod inconștient, fără să vrea, fără să-și dea seama de gravitatea faptei sale, undeva, despre o convorbire pe care a auzit-o aici...

Era lac de sudoare și a trebuit să-și șteargă broboanele de nădușeală de pe frunte. Ca să-și ție firea ,își vîrî pipa stinsă între dinți.

— O imprudență nu-i o nelegiuire... Aș înțelege-o foarte bine și sînt sigur că și domnul Emile ar face la fel... Ceea ce trebuie neapărat, ceea ce e absolut necesar e să aflăm cum a fost pus la curent cu afacerile noastre individul care era cît pe ce să ne distrugă reputația și să ne păteze onoarea... Domnișoară Berthe... te rog să mă ierți... mă adresez dumitale prima, fiindcă ești ultima care ai venit printre noi... Ai părinți... prieteni... Poate că într-o zi, în cursul unei conversații, ți-a scăpat...

Fără să fie în stare să scoată un cuvînt, ea clătină din cap.

— Gîndește-te înainte de a răspunde. E vorba de sculptorul T... Bătrînul acela îmbrăcat într-o manta lungă, cenușie, care s-a înființat aici într-o luni dimineața...

Domnișoara Berthe era cu atît mai nenorocită, cu cît din timpul unei anchete în Lavandou, care

a rămas cea mai frumoasă amintire a vieţii ei, se îndrăgostise în taină de Emile şi acum era pusă să dea socoteală în faţa lui.

— Jur... jur... — reuşi ea totuşi să bolborosească.

— Cît despre tine, bietul meu Barbet...

— Înţeleg prea bine în ce situaţie sînteţi, patroane! Şi îmi dau şi eu seama ce v-au îndrugat acolo, la Quai des Orfèvres... Pentru ei, eu sînt tot un fost puşcăriaş... Sigur că vi s-a reproşat că m-aţi luat în slujbă, şi pe mine cad, firește, bănuielile.

— Copii, vă dau timp să vă gîndiţi. Duceţi-vă fiecare în biroul vostru. Domnul Emile şi cu mine avem de lucru. Peste un sfert sau o jumătate de oră veţi veni pe rînd să ne spuneţi la ce rezultat aţi ajuns şi vă garantez de pe acum că oricare vor fi mărturisirile voastre, nu ne... nu ne... În sfîrşit! Ştiu eu ce vreau să spun...

Era şi timpul. Torrence era gata să izbucnească în plîns. Niciodată n-ar fi crezut că va veni o zi cînd va fi silit să lase să cadă asemenea bănuieli asupra personalului său. I se părea că e pe cale să strice, el, cu mîinile lui, armonia care domnea la Agenţia „O", acea armonie care îngăduise unui mic grup de fiinţe devotate să obţină reuşite care uimeau de fiecare dată puternica poliţie oficială.

— Lăsaţi-ne, copii...

Cînd rămase singur cu Emile, se prăbuşi în fotoliul său şi îşi umplu maşinal pipa. Îşi lua astfel un răgaz înainte de a vorbi, înainte de a începe lunga povestire a evenimentelor după-amiezei. Împotriva aşteptărilor sale, Emile nu-l lăsă să deschidă gura.

— Mi-am permis, patroane, în timp ce te aşteptam, să mă apuc de o trebşoară care o să ne ţină toată noaptea...

— Dar...

— Sînt la curent cu toate amănuntele datorită comisarului de poliţie de la Madeleine şi şefului P.J., cărora mi-am îngăduit să le telefonez personal... Era urgent... Sper că nu-mi porţi pică... Dacă vrei, aşadar, să mă asculţi, vom începe prin a lua o cină pe cît de bună cu putinţă, stropită cu o sticlă de vin roşu de Bordeaux... Crede-mă, ai nevoie de aşa ceva... După aceea, ne vom întoarce aici şi amîndoi vom continua examinarea tuturor dosarelor Agenţiei „O", pe care am început-o.

Barbet veni primul la ora fixată de Torrence.

— Cred — spuse el, încurcat — că ar fi bine să dispar o vreme... Dacă rămîn aici, n-o să puteţi împiedica poliţia să mă bănuiască de trădarea secretelor agenţiei. Şi o să vă aducă învinuiri că mă acoperiţi.

— Eşti sigur, Barbet, că...

— Patroane ! strigă Barbet, indignat. Şi urmă puţin mai tîrziu : Staţi, să vedeţi, îmi umblă şi mie ceva prin cap... Poate că ideea mea nu-i cea bună, dar aş vrea s-o urmăresc pînă la capăt fără a da socoteală nimănui... Daţi-mi cîteva zile de concediu... În acest timp, de altfel, presupun că Agenţia „O" nu se va ocupa de nimic altceva decît de şantajul despre care am vorbit.

Înainte ca Torrence să poată răspunde, Emile interveni :

— Cu o singură condiţie, Barbet. În primul rînd vei telefona aici de două ori pe zi, pentru cazul cînd am avea nevoie de tine...

— Dacă ţineţi...

— Apoi făgăduieşte-mi că n-ai să porţi nici o armă la tine.

Barbet roşi, devedind astfel că Emile ghicise ce se petrecea în capul lui.

— Nu numai că nu vei fi înarmat, dar dacă ideea ta — cum spui — te duce la vreun rezultat, ai să ne previi înainte de a intra în acţiune.

— Păi...

— Credeam, Barbet, că ne eşti credincios cu trup şi suflet.

— Bine... În ordine !... Făgăduiesc !...

— Jură...

Şi Barbet jură solemn, scuipînd pe jos.

— M-am gîndit bine şi sînt sigură că n-am vorbit nimănui despre sculptor... — veni ceva mai tîrziu să spună domnişoara Berthe. Dar văd că aţi scos toate dosarele Agenţiei „O", pe care eu le-am clasat. Ghicesc ce vreţi să faceţi şi vă rog, ca o dovadă de încredere, să-mi permiteţi să petrec noaptea aici, alături de dumneavoastră...

— E imposibil, domnişoară, în însuşi interesul agenţiei, căci mîine dimineaţă la ora 9 trebuie să fie cineva aici treaz şi odihnit... Du-te la dumneata acasă... Cinează şi culcă-te...

Un sfert de oră mai tîrziu, cei doi, Torrence şi Emile, intrau într-un restaurant bun de lîngă Hale şi, cu toate că Torrence se jura că n-are nici un pic de poftă de mîncare, Emile comandă un meniu la fel de copios ca şi cînd ar fi fost vorba de o petrecere în lege.

— Lasă-te în grija mea, patroane... Te cunosc mai bine decît te cunoşti dumneata însuţi.

E adevărat că după o solă à la Dieppe, stropită cu vin de Pouilly din anul cel mai bun, voinicului Torrence îi reveni sîngele în obraji, începu să-şi

umfle pieptul şi mormăia mereu, aruncînd în juru-i priviri fioroase :

— Ah, de-aş pune eu mîna pe porcul ăsta !...

— Peste puţin o să vorbim şi despre asta. Deocamdată să nu ne gîndim decît la potîrnichea pe varză al cărei miros vine pînă la noi... Şi adresîndu-se chelnerului-şef spuse : Trimite-mi-l, te rog, pe chelner...

În sfîrşit, la ora 11, Torrence, cu o havană între dinţi, îl urma pe Emile de-a lungul trotuarului, pe strada Montmartre.

— Uite ce e, patroane, această problemă, ca multe probleme de algebră, are două necunoscute... Ceea ce te îngrijorează pe dumneata mai tare e prima necunoscută, pe cînd în ochii mei este, poate, mai puţin importantă... Te întrebi cum o taină aşa de însemnată ca cea a bătrînului sculptor a putut ieşi din Agenţia „O".

— Mi se pare...

— Ştiu. Eşti un sentimental şi la ideea că unul dintre colaboratori a putut...

— Trebuie să recunoşti că...

— Da, e neplăcut... Dar sînt sigur că acest mister va fi lămurit în scurtă vreme... Pentru aceasta trebuie, în primul rînd, lămurită a doua necunoscută. Ascultă-mă, te rog, cu atenţie cîteva clipe... Să presupunem că eşti un şantajist...

Torrence, care mai fusese acuzat de o nelegiuire de felul ăsta în cursul după-amiezei, se strîmbă şi gustul trabucului i se păru mai puţin plăcut.

— Scuză-mă... Totuşi trebuie să ne punem în pielea tipului... A descoperit unul dintre secretele care preţuiesc o avere, cu condiţia să nu întinzi aţa prea mult... Căci, dacă el este la curent cu convorbirea

dintre noi și sculptor, știe că T. era la un pas de a mărturisi totul poliției... Prima dată îi reușește figura. T. plătește cei 20 de mii de franci ceruți. Ei bine, patroane, aș pune mîna în foc că un șantajist ca lumea ar fi așteptat o bucată de vreme înainte de a lansa a doua cerere de bani.

Trebuie, ca în chirurgie, să-l lași pe pacient să mai răsufle între două operații. Trebuie să mai iei în seamă și un alt amănunt... El e atît de sigur că victima se va duce să reclame poliției, încît se ascunde în apropierea locului de întîlnire...

Și nu caută în carte numărul nostru de telefon... *Îl știe dinainte*... Și-a luat măsura de prevedere ca, în caz că T. nu acceptă, să bage la apă Agenția „O"... Emile se întrerupse, ca să propună : Să luăm o cafea aici, pe terasă... Noaptea e lungă... După aceea, continuă : Am tras concluzia că omul care a pus la cale afacerea nu numai că alerga după bani — pentru el, 20 de mii de franci par să fie o sumă frumușică — dar voia să se și răzbune, mai ales să se răzbune... Iată de ce ai văzut pe biroul dumitale toate dosarele Agenției „O"... Avem un semnalment al necunoscutului sau al complicelui său... 25—30 de ani... Îmbrăcat cu oarecare îngrijire... În sfîrșit, foarte palid, cum au observat toți cei care l-au văzut, chiar și unul dintre polițiști, cu toate că nu l-a zărit decît de departe.

— Și numești asta un semnalment ? rosti ironic Torrence, care nu avea prea mare încredere în metoda expusă de Emile.

— Hai, patroane, puțină îndrăzneală, ce dracu'! Știi la ce mă face să mă gîndesc fața galbenă și ochii obosiți descriși de chelnerul de la cafenea și de casieriță ? *La cineva care a ieșit de curînd din*

închisoare... Amintește-ți de indivizii întîlniți după ce stătuseră doi sau trei ani la Poissy...

De astă dată interesul lui Torrence începu parcă să se trezească.

— Și asta nu e tot. Vei vedea că munca noastră devine tot mai ușoară pe măsură ce chibzuiești... Într-atîta, încît mi-e teamă că în curînd va fi pur și simplu un joc de copii... Îți aduci aminte de felul în care scriu tipii pe care îi trimitem de obicei la răcoare și de ortografia lor ?... Bine... în timp ce individul nostru nu numai că a avut ideea să dea unui tipograf să-i facă o hîrtie de scrisori cu antetul Agenției „O" — ceea ce presupune de la bun început o anume inițiativă — dar a mai și trimis la Yport, sculptorului T., două scrisori semnate cu numele dumitale. Nu crezi că T. ar fi mirosit ceva dacă scrisorile ar fi fost pline de greșeli, sau scrisul ar fi fost prea grosolan ?

— Poți să-l rogi pe un prieten să-ți scrie scrisoarea...

— Da, dacă nu trebuie, cu acest prilej, să împarți cu el o avere bunicică... Dar hai să zicem că scrisoarea a fost scrisă de un prieten, asta înseamnă să ai un prieten cu școală...

Torrence schiță un gest cu mîna spre chelner.

— Nu, patroane... Ai cinat bine... Ai avut vin la discreție... După cafea îți interzic orice alcool, căci munca plicticoasă de-abia acum începe și nu țin de loc să te aud sforăind de la orele 2... Tot ceea ce-ți dau voie e să ni se aducă la birou cîteva sticle de bere și niște sandvișuri, pentru cazul că...

Cercetarea dosarelor Agenției „O" avea în sine ceva melancolic. Celor doi colaboratori le trecuseră

prin mîini afaceri de toate felurile. Multe cazuri banale, desigur, dintre acelea care nu se povestesc, anchete în interes de familie sau pentru societăţile de asigurări.

Trebuie să te lămureşti dacă o sinucidere e într-adevăr o sinucidere, dacă o moarte naturală nu e cumva una violentă ; de asemenea, dacă un incendiu nu a fost provocat cu intenţie şi dacă un furt de bijuterii e un furt veritabil.

Dar ici şi colo răsăreau afaceri care făcuseră mare vîlvă la vremea lor şi-i aduseseră Agenţiei „O" locul pe pagina întîi a ziarelor ; în fine, mai erau şi altele, aproape totdeauna dintre cele mai interesante, despre care publicul n-a ştiut niciodată nimic, n-a avut nici cea mai vagă bănuială ; dormeau în mormîntul lor de pînză cenuşie.

Însă acum venise timpul cînd Agenţia „O" era nevoită să se apere pe sine însăşi.

Fiecare dintre cei doi detectivi avea în faţa lui o grămadă uriaşă de dosare. După ce terminase trabucul, Torrence îşi aprinsese pipă după pipă şi aerul din birou era de nerespirat, cu atît mai mult cu cît fostul inspector al comisarului Maigret îşi luase obiceiul să încarce pînă la refuz soba cu lemne. În cele din urmă, Emile îşi scoase haina.

— Cîţi ai găsit, patroane ?

— Trei... Dar trebuie să-ţi mărturisesc...

— Eu m-am oprit la patru... dar mă întreb dacă au cu toţii împotriva noastră pricini îndestulătoare de ură pentru a pune la cale o asemenea mîrşăvie... Oricum, să facem o listă...

În zori, se aflau înaintea următoarelor însemnări:

Jean Marchesseau, fost vînzător la un bijutier, acuzat de furt de către Torrence şi trimis pe 5 ani la închisoarea centrală. 28 de ani în momentul condamnării.

Léon Gorissen, zis micul Léon, delict de moravuri plus şantaj. Doi ani.

Germain Vatissard, 21 de ani, funcţionar la un notar, amator de curse, prins cu mîna în sac, fals în acte publice. Trei ani.

Philippe Durandeau, 24 de ani, fiul unui negustor de făină. Ucigaşul unei fete într-o cameră mobilată din Montmartre, într-o seară cînd era beat mort. Circumstanţe atenuante. 10 ani.

Hubert Escalier, 26 de ani, fiul unui consul din Extremul Orient. Fals şi folosire de fals. Antecedente bune. Un an.

Herbert Félix, 24 de ani, copil din flori crescut la orfelinat. Ucigaşul unei bătrîne de 60 de ani cu ajutorul unui obiect contondent. 10 ani.

Jean Pierre Defretty, ucenic într-un salon de coafură. A provocat o întrerupere de sarcină unei fete de familie bună pe care o sedusese şi-i ameninţa părinţii. Trei ani.

— Acum, patroane, te sfătuiesc călduros să tragi un somn de cîteva ceasuri. Eu mă voi întinde aici pe divan şi voi aştepta sosirea domnişoarei Berthe, precum şi primul telefon de la Barbet. În ce-l priveşte pe Barbet...

— Ei bine? întrebă Torrence, fiindcă Emile se oprise şi-l lăsa să aştepte.

— Mă cam tem, patroane...

— De ce?

— Vezi dumneata, cînd lui Barbet îi umblă ceva prin cap... Și sînt sigur că atunci cînd ne-a părăsit avea o idee... În asemenea cazuri o urmărește pînă la capăt... Cu atît mai rău dacă... Nu puteam doar să-l încuiem în odaie pînă la aflarea adevărului... Bună seara, patroane... Hai, fugi!... Și dacă te mai prind vreodată așa de abătut ca atunci cînd te-ai întors de la Quai des Orfèvres...

A trebuit să-l împingă pe Torrence pe ușă afară, căci din nou îl gîtuia emoția, poate și din pricina oboselii, și ar fi fost iar în stare să se înduioșeze.

Cînd rămase singur, Emile reciti lista și, cu un creion, făcu pe margine, cu multă răbdare, niște calcule îndelungate.

Avînd în vedere vîrsta cutăruia și intrarea sa în închisoare... Ținînd seama de pedeapsa pe care trebuia s-o ispășească... Avînd în vedere, pe de altă parte, obîrșia și antecedentele sale...

Ca toți colaboratorii Agenției „O", domnișoara Berthe obișnuia să sară peste treapta care declanșa soneria și, cînd intră în birou, îl găsi pe Emile desenînd arabescuri frumoase în josul paginii.

— Doamne! suspină ea. Pun rămășag că n-ați dormit toată noaptea.

— Și cred că nu voi dormi nici în timpul zilei...

— Dacă-i așa — murmură ea cu un zîmbet — ați face bine să vă radeți... V-a crescut barba cu jumătate de centimetru de ieri și pînă azi... Vreți să-l chem pe Adolphe?

— Nu... Am să cobor... Voi avea și prilejul să beau o cafea caldă și să mănînc un corn...

III

În care Barbet se întîlneşte cu un bătrîn cu o meserie curioasă şi, ajungînd la capătul unui drum, este destul de prost primit

În perioada de început a Agenţiei „O", însuşi Torrence se mirase adesea de iuţeala cu care făcea Emile anchetele şi roşcovanul îi explicase:

— Uite, patroane, poliţia oficială este o maşină uriaşă şi, ca toate lucrurile uriaşe, îşi poate îngădui să fie lentă... Ştie că, odată pusă în mişcare, nimic nu o va putea opri... Ca să ne slujim de o altă comparaţie, poliţia oficială pescuieşte cu plasa... E un năvod puternic, atingînd neîncetat fundul apei şi partea cea mai mare de peşti vor fi prinşi într-o bună zi... Noi, dimpotrivă, pescuim cu harponul... Asta ne permite să ajungem pînă la peştele pitit în crestăturile stîncilor, pe unde năvodul nu trece, dar pentru un astfel de pescuit trebuie mult mai multă iuţeală...

Ţine minte, patroane, că orice anchetă care nu reuşeşte într-un timp record este pentru noi o anchetă pierdută...

Torrence îşi amintea cu mîhnire aceste cuvinte în zilele următoare, făcînd o muncă în vederea căreia Agenţia „O" nu era organizată ; era o muncă de verificare, de cercetări minuţioase şi pentru cea mai mică informaţie se pierdeau ore întregi... Astfel, putu şterge 5 nume de pe listă. Unul dintre răufăcători murise. Un altul se găsea într-un batalion din Africa. Al treilea... Pe scurt, a fost nevoie de trei zile, care i-au părut nesfîrşit de lungi, ca să nu aibă înaintea

lui decît două nume — al lui Vatissard, fost funcţionar la un notar, ieşit acum o lună din puşcărie, şi al lui Jean-Pierre Defretty, frizerul, care părăsise cu cîteva zile mai tîrziu decît primul închisoarea din Fresnes.

Ceea ce încurca cercetările era că nici unul dintre ei nu avea dreptul să locuiască la Paris. Vatissard fusese zărit pe peluza de la Auteuil, Defretty la un bal din strada Lappe, dar fiecare dintre ei trebuia să ia măsuri de prevedere ca să nu fie reperat. De fapt, Emile şi Torrence îndeplineau sarcinile unui inspector care abia intrase la Poliţia judiciară. Este adevărat că Poliţia judiciară venise cinstit în ajutorul Agenţiei „O", cu toate mijloacele ce-i stăteau la îndemînă.

Încît, în a treia zi, îi dădu lui Torrence fotografiile celor doi foşti delicvenţi, din faţă şi din profil, luate la lumina nemiloasă de la serviciul de antropometrie.

Pentru Emile, momentul în care i se arătau chelnerului de la cafeneaua din strada Tronchet aceste fotografii, amestecate printre altele, fu un moment de răscruce. De fapt, doar prin raţionamentul lui se ajunsese la aceşti doi oameni. Dar în raţionamentul lui nu se afla oare vreo hibă ?

— Ăsta e... — declară fără şovăire chelnerul arătînd chipul slab şi neliniştit al lui Vatissard... Îl recunosc, cu toate că acum arată şi mai rău...

Casieriţa întări spusele chelnerului. Două ore mai tîrziu, toţi agenţii din Paris şi din cartierele mărginaşe, ca şi toate posturile de jandarmi primiseră semnalmentele lui Vatissard şi ordinul să-l aresteze.

Pînă atunci, Barbet le dăduse de ştire de două ori pe zi, aşa cum îi poruncise Emile. E adevărat că ştirile erau un model de concizie.

— Aici Barbet... N-am nimic de raportat. Și închidea telefonul.

Dar a patra zi, la nouă dimineața, în clipa cînd Emile intră în biroul său, telefonul începu să sune. Era postul de poliție din arondismentul XVIII.

— Agenția „O" ?... Puteți veni numaidecît ?

Emile sări într-un taxi. La postul de poliție avu dureroasa surpriză să-l găsească pe Barbet, lipsit parcă de viață, întins pe un prici.

Bietul Barbet primise o lovitură de cuțit între umeri și doar printr-o minune lama nu pătrunsese pînă la inimă.

— Unde l-ați descoperit ?

— Pe un maidan de pe strada Mont-Cenis. A zăcut acolo o parte din noapte... De aceea e așa de slăbit... Medicul spune că rana nu e gravă și omul dumneavoastră a refuzat să fie dus la spital...

Asta se-ntîmpla într-o vineri... Înainte de a sta de vorbă cu Barbet, care moțăia din pricina unei injecții calmante, Emile îi telefonă lui Torrence, care veni și el în grabă.

— Trebuie să te duci în strada Mont-Cenis, patroane, împreună cu agentul care l-a găsit pe Barbet... Dacă a fost atacat, înseamnă că cineva avea toate motivele s-o facă...

Abia peste o jumătate de oră fostul hoț de buzunare fu în stare să înceapă povestea cam întortocheată a pățaniilor lui. Însă înainte de asta a cerut să fie dus cu taxiul la agenția din strada Cité-Bergère.

— Sînt lucruri care nu-i privesc pe sticleți, înțelegeți ?

— Pot să plec pentru o jumătate de ceas, domnule Emile? întrebă domnișoara Berthe. E prima vineri a lunii. Am oră la coafor și dacă pierd rîndul... Dar dacă aveți nevoie de mine...

— Știi, patroane, cînd ați vorbit de gara Saint-Lazare, imediat mi-a venit în minte ceva... Dar trebuie să-mi dați cuvîntul că nu veți spune nimănui ceea ce vă încredințez... Trecutul e trecut... M-am făcut om cinstit, dar asta nu înseamnă să-i trădez pe vechii mei prieteni, dintre care unii s-au purtat frumos cu mine...

La gara Saint-Lazare, în fața ieșirii principale, stă un orb bătrîn care vinde șireturi de ghete... Sigur că l-ați văzut, dar nu i-ați dat atenție... I se spune „Bunicul"... Are acum vreo 75 de ani și e un tip care a fost cineva pe vremea lui... Șterpelea prin cursele locale, în special prin trenurile din partea de vest a Parisului. Rareori se întîmpla să nu culeagă în scurt timp cinci-șase portofele în orele de aglomerație... Avea fler și nu se prea înșela... Cunoștea dintr-o ochire oamenii care se-ntorceau acasă cu buzunarele pline. Ei bine, „Bunicul" nu s-a cuminții de loc. Dacă nu mai are picioare ca să poată lucra, are încă ochiul ager sub ochelarii albaștri, cu toate că poartă o plăcuță că-i orb... Se mulțumește acum să dea indicații amicilor și, mai ales, tinerilor pe care i-a format...

La el m-am dus. E aproape cu neputință să se întîmple ceva în gară fără să știe „Bunicul".

I-am vorbit de individul care a reușit, strecurîndu-se prin mulțime, să scape de agenții care-l urmăreau.

— Nu-i unul de-ai noştri — mi-a răspuns „Bunicul". Cu toate astea, mutra lui mi-e cunoscută... Trebuie să mă laşi să cuget puţin, fiule... Cred că dacă m-ai cinsti cu un păhărel... Şi încetul cu încetul şi-a amintit... Îl zărise odată pe fugar la curse, însoţit de La Ficelle...

La Ficelle face cam aceeaşi meserie ca „Bunicul", la Auteuil, Longchamp, Vincennes şi St.-Cloud...

— Da, sînt sigur că se cunoşteau... Tipul de care-mi vorbeşti era îmbrăcat ca un domn şi avea un binoclu. Dar unde-ai să-l găseşti acum pe La Ficelle? Ultima ştire despre el era că se ţinea cu una, Julie, care se plimba seară de seară între Piaţa Blanche şi Piaţa Clichy...

Barbet ceru un păhărel de rom şi, în ciuda interdicţiei medicului, Emile luă sticla din dulap şi-i turnă cîteva picături...

— Am găsit-o pe Julie... Însă nu se mai ţinea cu La Ficelle...

— Scorpia aia de Clémentine... — mi-a spus.

Îţi dai seama, patroane, cum stătea treaba! Trebuie să ştii să-mpaci şi capra, şi varza în lumea asta, dacă vrei să te descurci.

Am pus mîna pe Clémentine şi-am aflat că-l pot vedea pe La Ficelle la *Tout-va-bien* pe bulevardul St. Martin...

— Notăraşul! mi-a zis el... Ăla de s-a lăsat prins şi a stat trei ani la răcoare? Ciudată mai e şi viaţa asta... tu mă-ntrebi de el astăzi şi eu l-am întîlnit chiar ieri cu un individ care locuieşte în strada Mont-Cenis şi nu-i prea din cale afară de cinstit, deşi face ca şi celălalt niscaiva scriptologie. Căsuţa are

două camere şi se află lîngă un maidan, în vîrful colinei Montmartre.

Şi uite-aşa, patroane... M-am dus acolo... M-am furişat pe maidan... I-am văzut întorcîndu-se pe cei doi tipi care mîncaseră la restaurantul învecinat.

— De ce nu ne-ai dat de veste ?

— Voiam să ştiu mai mult, înţelegeţi ?... Nu eram încă sigur... „Bunicul" se putea înşela... Îmi spuneam că, după ce şmecherii mei vor adormi, am să dau o raită prin casă...

Nu mi-au dat răgaz, ticăloşii ! Pesemne că unul dintre ei a ieşit pe o fereastră pe care n-am văzut-o. În orice caz, am auzit deodată în spatele meu nişte paşi grăbiţi... N-am avut timp să mă întorc, că mi-au şi înfipt cuţitul între coaste... Am dat ochii peste cap... Se pare că ceea ce i-a atras pe sticleţi pe maidan, dimineaţa, erau gemetele pe care le scoteam, *ca o vită înjunghiată,* după cum mi-au zis.

Barbet se uită cercetător la fotografia pe care i-o întinse Emile.

— Da, ăsta e... Din păcate, or fi şters-o fără urmă...

Telefonul sună, dar Emile nu se mişcă. Barbet trebui să-i aducă aminte :

— Aţi uitat că domnişoara Berthe e la coafor ? Poate că ar fi bine să răspundeţi, patroane...

— Alo !... Dumneata eşti, Torrence ? rosti o voce la capătul firului.

— Domnul Torrence lipseşte... La telefon e Emile, unul dintre funcţionari...

Se auzi un hohot de rîs.

— Eşti prea modest, domnule Emile, aş vrea eu să am mulţi funcţionari ca dumneata... Aici este di-

rectorul P. J. ... Mi s-a semnalat chiar adineauri prezența lui Vatissard într-un mic bar din bulevardul Courcelles... Un agent l-a recunoscut în mod sigur... Așteaptă instrucțiuni... M-am gîndit că, după cele petrecute, Torrence ar fi bucuros să procedeze el însuși la...

— Mă duc eu... Este supravegheat, nu ?

— Nu-ți fie teamă... N-are nici un mijloc de scăpare... Am și dat instrucțiunile necesare inspectorilor mei.

Emile smulse pălăria din cui și, fără să-și ia pardesiul, se repezi pe ușă afară, izbindu-se de domnișoara Berthe.

— Domnule Emile ! Domnule Emile !

— Imposibil !

— Domnule Emile, vă rog din suflet ! E foarte important !

Prea tîrziu. Emile se și afla jos, la piciorul scării. Și sări imediat în primul taxi.

— Bulevardul Courcelles ! Cît mai repede !... Nu-ți face nici o grijă pentru contravenții...

Atunci domnișoara Berthe se apropie de Barbet, care era pe jumătate culcat pe divanul din birou :

— Ai un revolver, Barbet ?

— Știi... i-am făgăduit patronului să umblu neînarmat... E drept că nu mi-a slujit la mare lucru... Și îi întinse fetei un pistol mare, de ordonanță : Da' unde te duci ? Ce faci ?

La rîndul ei, însă, fata dispăruse. Ce mai, în vinerea aceea, Agenția „O" parcă înnebunise de-a binelea.

IV

În care bunul Torrence, mișcat pînă la lacrimi, pentru a nu știu cîta oară, are aerul că prezidează o împărțire de premii unor elevi model

Cînd Emile ajunse în bulevardul Courcelles, în apropierea căii ferate, avu o deziluzie de care îl socoti vinovat pe șeful poliției. Într-adevăr, o mașină oficială se afla în fața cîrciumioarei unde fusese chemat și mulțimea se și strînsese în jurul ei. Așadar, nu-l așteptaseră ca să procedeze la arestarea lui Vatissard !

Dar cînd se apropie, supărarea sa se schimbă în uimire. Căci Torrence era acela care ieșea din micul bar, împingînd înaintea lui un tînăr slab cu cătușe la mîini.

— Și dumneata ? se miră Torrence cînd îl zări pe Emile.

— Păi, patroane, cum se face că ?... Te credeam în strada Mont-Cenis...

— Acolo mă găseam pînă acum o jumătate de oră... Închipuie-ți că m-am uitat așa, la întîmplare, prin căsuța de unde păsărelele își luaseră zborul... și am găsit un bilet al Loteriei naționale... Pe el era o ștampilă cu numele și adresa unei micuțe cafenele de pe bulevardul Courcelles. Mi-am adus aminte că era o agenție de pariuri mutuale și că șmecherii noștri jucau la curse. Am venit și am dat de domnii aceștia care ne așteptau... — zise el arătînd către inspectorii de la P. J.

Am lucrat însă prea repede. Vatissard tocmai intrase în cabina telefonică și abia pusese fisa în apa-

rat... Iar noi nu i-am lăsat timpul să formeze numărul. Cui voia să-i telefoneze ? De ce, înainte de a fugi, a venit aici ? Într-o situaţie aşa de grea ca a lui, mobilul trebuie să fie grav ca să... Sînt un dobitoc bătrîn, Emile !... Cînd mă gîndesc că ar fi fost destul dacă aşteptam cîteva secunde lîngă uşa cabinei...

Inspectorii de la P. J. şi directorii Agenţiei „O" îi însoţiră pe prizonieri, pe Vatissard şi pe celălalt tip aflat cu dînsul, la Quai des Orfèvres.

Complicele glumea plin de voie bună. Era vădit că se simţea liniştit, căci, după cum spunea, nu făcuse decît să găzduiască un prieten aflat la ananghie. Ştia oare că Vatissard ieşise din casă noaptea, ca să-l lovească pe Barbet cu cuţitul ?

Cei doi fură percheziţionaţi şi asupra fostului funcţionar de notar, mai galben la faţă ca niciodată, se găsi un portofel conţinînd 15 mii de franci rămaşi, desigur, din cei 20 de mii pe care-i storsese sculptorului T...

— Vrei să-i iei chiar dumneata interogatoriul, Torrence ? propuse binevoitor directorul P. J. În cazul acesta, îl pun pe Lucas să te asiste ca să dau o formă oficială...

— Patroane ! strigă deodată Emile.

— Da ?

— Acum îmi vine în minte... Cînd plecam, domnişoara Berthe a încercat zadarnic să mă reţină. Eram grăbit... Ea părea însă foarte tulburată...

— Du-te atunci în Cité-Bergère...

Emile intră ca vîntul în agenţie, dar nu-l văzu decît pe Barbet, care, în lipsa lui, golise sticla de rom şi acum sforăia. Se apucă să-l scuture :

— Unde e domnişoara Berthe ?

— Hm ? Hm ? Ce ?

— Unde este ? Adineaori nu era în apele ei şi...

— Nu-ţi face griji, patroane, e înarmată...

— Ce ?... Eşti beat, Barbet !

— Cred că da... În ce priveşte... în sfîrşit... pe domnişoara, mi-a cerut revolverul, şi...

— Ţi-a spus unde se duce ?

— Nu... A plecat la fel de repede ca dumneata... Dacă eşti aşa de bun, patroane, ai putea să-mi dai un pahar cu apă ?

— La naiba, Barbet, nu-ţi dai seama că domnişoara Berthe a fost poate atrasă într-o cursă ? Va fi vina dumitale dacă...

În acest moment, Emile ciuli urechile.

— Bate cineva... — zise el.

— Da ?

— Tăcere... Ascultă...

Nu bătea la uşă şi le-a trebuit cîteva clipe ca să-şi dea seama că bătăile veneau *dinspre podea.*

Barbet rămase din nou singur şi era sortit să-şi mai aştepte încă multă vreme paharul lui cu apă. Emile se repezise pe scări în jos şi pătrunse, la fel de fulgerător, în frizeria de la parter.

— Ce se întîmplă la mezanin ? întrebă el.

Şi Adolphe, care potrivea barba cuiva, îi răspunse liniştit :

— Cred că înăuntru e chiar secretara dumneavoastră... De o lună am amenajat deasupra frizeriei un salon de coafură pentru doamne. Şi secretara dumneavoastră a devenit clienta noastră...

O scară în spirală îi îngădui lui Emile să ajungă drept în încăperea de deasupra. Împinse o uşă.

— Ah ! Ce mulțumită sînt că m-ați auzit... — murmură domnișoara Berthe, care ținea în mînă un pistol mare, de ordonanță. Nu mai știam ce să fac, patroane... Nădăjduiam eu că o să auziți bătăile date cu coada măturii în plafon... Eu auzeam tot ce-i spuneați lui Barbet...

Ea roși și roși și el. Ea roșea de bucurie, căci își dădea seama de îngrijorarea lui Emile, și el roșea la rîndul lui pentru că ea simțise cît era de emoționat.

— Dar ce faceți ?...

O parte a încăperii era alcătuită din mici compartimente despărțite unul de altul prin tapete. Domnișoara Berthe dădu la o parte unul dintre aceste tapete. Într-o cămăruță se afla o tînără manichiuristă, pe cale să leșine, în cea alăturată, coaforul pentru doamne angajat de Adolphe, care îngăima :

— Vă jur că sînt nevinovat...

— Bine, domnișoară Berthe, nu vreți să-mi explicați odată ce se...

Fata arătă cu un aer grav plafonul. Odinioară, în mijlocul acestuia atîrna un uriaș candelabru. Pentru a amenaja compartimentele a trebuit să fie scos, ca și șurubul cu care era prins. Și lucrătorii nu au avut timp să astupe gaura.

— Ședeam într-una din cămăruțe... Domnișoara Olga, aici de față, care e manichiuristă, se ocupa de mîinile mele, în timp ce domnul Nestor îmi făcea părul... Deodată am auzit... Și din nou arătă spre plafon. Înțelegeți acum ? Din acest loc poți auzi tot ce se vorbește la etaj, adică în biroul patronului. *Cel puțin la anumite ore...* Doar dimineața, devreme... Clientela e alcătuită mai ales din dansatoare și

figurante de la muzic-hall, fiindcă intrarea lor de serviciu e chiar în față... Aceste persoane se scoală tîrziu... Cînd năvălesc aici, căștile și diferitele instrumente pe care le vedeți fac mult zgomot și...

Emile îl privi bănuitor pe coafor...

— Nu, patroane, nu-i el... Dîrsul nu vine decît pe la 10. Manichiurista, în schimb, ajunge la 9, uneori și mai devreme. Ea face ordine prin salon... Cînd sculptorul T. a venit la noi, era singură aici... Înțelegeți ?... O țin la respect de o oră, fiindcă n-ați vrut să mă ascultați și ați plecat în goană... Mă temeam că, văzîndu-se descoperită, o să...

Confruntare fără rezultat, în biroul comisarului Lucas.

— N-am văzut-o pe fata asta niciodată în viața mea — susține Vatissard.

— Nu-l cunosc pe individul ăsta — jura Olga.

Lui Lucas îi veni ideea să pună să defileze prin fața lor, la Quai des Orfèvres, cîteva duzini de spectatori, nelipsiți de la cursele de cai. Trei dintre ei spuseră că i-au văzut pe tînăr și pe fata de lîngă el împreună duminică, pe peluză.

De asemenea, patronul hotelului cu camere mobilate unde locuia Olga recunoscu în Vatissard pe bărbatul care venea destul de des în ultimul timp, să petreacă noaptea la locatara lui.

Atunci, uitîndu-se la Torrence, care-și ștergea nădușeala de pe frunte, directorul P.J. murmură :

— Ești mulțumit ?

Iar directorul Agenției „O" schiță surîsul unui om care se-ntoarce de departe.

Ce puțin lipsise ca o agenție serioasă, respectată, să fie la doi pași de dezonoare și distrugere ! În-

tîlnirea neașteptată între un fost delicvent isteț și o micuță manichiuristă! Un cîrlig scos din tavan!

— *E tare hazliu... Dimineața, cînd nu sînt cliente, aud tot ce se vorbește deasupra mea...*

Și Vatissard, care a luat trei ani datorită Agenției „O", ciulește urechile.

— Ia spune...

— *Păi azi-dimineață, un bătrîn a vrut să se asigure că...*

— Copii... dragii mei copii... Îngăduiți-mi să vă numesc astfel, după emoțiile din aceste ultime zile, emoții care... Voinicului Torrence îi veniseră lacrimile în ochi încă înainte de a începe. Ați putut crede o clipă că-l bănuiam pe unul dintre voi, cînd, de fapt, în adîncul inimii mele...

Emile își sugea țigara stinsă. Barbet își digera romul înghițit. Pe domnișoara Berthe o mai treceau încă fiorii cînd își amintea cum ridicase pistolul încărcat... și dacă glonțul ar fi pornit?

— Dragii mei prieteni, ați dat cel mai frumos exemplu de muncă de echipă și mă întreb cui i se cuvin laurii?...

— Domnului Emile... — își dădu părerea domnișoara Berthe.

— Domnului Emile, desigur, care, grație raționamentului său riguros, a ajuns cu răbdare să descurce ițele... ițele...

— Să avem iertare, patroane! E meritul lui Barbet...

— Ei, firește... Întrebuințînd alte mijloace... Mijloace, hm, în sfîrșit, mijloace de-ale lui... Barbet, în același timp obținea, cu riscul vieții, rezultate identice...

— Și lozul Loteriei naționale, patroane?

— Hm !... De !... Eu n-am ajuns decît pe ultimul loc, şi dacă domnişoara Berthe n-ar fi avut ideea să meargă la coafor...

— Mă duc doar totdeauna în prima vineri a fiecărei luni, şi cum Adolphe mă anunţase că a deschis un salon pentru doamne...

— Dar să nu uităm că, neavînd pe nimeni în ajutor, te-ai încumetat să iei un pistol...

— Era pistolul lui Barbet...

Bietul Torrence ! Ar fi vrut să le dea tuturor nota cea mai mare ! Îi venise, în sfîrşit, inima la loc !

— Vatissard era pe punctul de a telefona aici... Adică, vreau să spun la coafor... Nu voia să fugă fără amanta lui... Şi eu... Sînt aşa de mişcat, copii... În viaţă sînt împrejurări care îţi arată pînă la ce grad... Eram ameninţaţi în însăşi onoarea şi existenţa noastră... Ei bine, fiecare dintre voi a făcut el singur, bizuindu-se pe propriile lui puteri, atîta încît să ne scoată din încurcătură şi să iasă la lumină adevărul... Copii, în numele meu şi în numele domnului Emile, care este adevăratul nostru patron, vă... vă...

Şi nu putu face altceva decît să-şi şteargă ochii. Pe buzele tuturor fluturau zîmbete şi în aceste surîsuri nu era numai ironie.

— Nu ştiu care va fi de-acum încolo cariera Agenţiei „O", dar nu pot lăsa să treacă acest prilej fără să vă spun cît de... cît de...

— Cît ne este de foame, patroane ! încheie Emile. Cred, domnişoară, domnule, că pot să-mi permit, în numele marelui patron Torrence, să vă invit la cină...

Torrence se făcu roşu ca focul. Nu se gîndise că, de cîteva zile, mesele personalului agenţiei erau mai curînd iluzorii.

— Tocmai asta voiam şi eu să... să...

Meniul acestei cine se mai găseşte pe undeva, purtînd semnăturile tuturor membrilor Agenţiei „O".

Stridii de Marennes
Medalioane de paté de ficat
Homar à l'Armoricaine
Miel de Pauillac la frigare
Fasole verde
Îngheţată Agenţia O
Brînzeturi
Fructe

Cît despre vinuri, să nu mai vorbim. Le alesese Emile şi îl trimisese de multe ori pe chelner să umple paharele cum se cuvine.

Punea ceva la cale ? Paharul domnişoarei Berthe, orice făcea ea, era totdeauna plin, şi la sfîrşitul mesei fata avea ochii strălucitori şi pieptul ei palpita de o dulce emoţie.

Nu se ştie de ce spuse deodată :

— Seara asta îmi aduce aminte de Lavandou...

— Ce s-a întîmplat la Lavandou ? întrebă cu nevinovăţie Torrence, care nu luase parte la ancheta aceea. Nu ştia că la Lavandou, într-o anume seară, Emile fusese gata să...

— Nimic, patroane... O anchetă a Agenţiei „O"... Dacă domnişoara Berthe îmi dă voie, o să bem totuşi o cupă de şampanie în cinstea serii de la Lavandou...

Vai ! Domnişoara Berthe băuse şi aşa prea mult şi se porni pe neaşteptate să plîngă.

— Nu-i frumos, domnule Emile... — îngăimă ea. N-aş fi crezut aşa ceva din partea dumneavoastră!

Ceilalţi doi nu înţelegeau şi pricepură şi mai puţin cînd Emile răspunse, ştergîndu-şi cu grijă sticlele ochelarilor cu ramă de baga :

— Dacă-ţi spun că o să te conduc acasă şi o să vorbesc cu părinţii dumitale...

După o oră, în Parisul pustiu, Torrence şi Barbet, ameţiţi bine, făceau popas după popas, ca nişte oameni hotărîţi să nu se despartă pînă la ziuă. Şi Torrence, uitînd de rana subalternului său, îl bătea pe spate şi rostea în gura mare :

— Vezi, micuţul şi drăguţul meu Barbet, dacă face aşa ceva, Agenţia „O" s-a dus pe copcă ! Da, da ! S-a dus pe copcă ! Din clipa cînd un om ca el şi o femeie ca ea se căsătoresc...

Un agent fu gata să-i culeagă în colţul Bulevardului Operei cu strada Dounou unde, ca să-şi urmeze convorbirea, se aşezaseră amîndoi pe marginea trotuarului.

— Vai, iertaţi-mă, domnule Torrence... Nu ştiam că...

Agentul o fi făcut-o dinadins ? În orice caz, continuă :

— ...că Agenţia „O" e din nou pe urmele unor răufăcători !

I

În care personajul cel mai sclipitor al Agenţiei „O" e pe cale să devină răsfăţatul doamnelor bătrîne şi unde e o furtună la ţară produce efecte ciudate.

Cîndva, cînd se înfăţişase la Lavandou, dinaintea unui olandez care făcuse apel la Agenţia „O", Emile fusese primit cu o exclamaţie dispreţuitoare :

— Vă credeam mai voinic...

Fusese luat drept masivul Torrence. Cam acelaşi lucru se-ntîmplă, dar cu o poantă mult mai drăguţă, acasă, la doamna Pitchard. Cînd Emile intră în confortabilul apartament de pe Quai de Passy, gazda nu se putu împiedica să nu-şi arate mirarea, apoi încîntarea, murmurînd în cele din urmă, cu un accent greu de localizat :

— Nu mi-aş fi închipuit niciodată că sînteţi atît de tînăr, domnule Torrence...

— Ştiţi, nu sînt domnul Torrence, ci unul dintre angajaţii săi...

— Nu face nimic... Luaţi loc... Doamne ! Mai sînt încă foarte tulburată de întîmplarea asta...

Un sfert de ceas mai tîrziu, Emile o cucerise pe doamna Pitchard, cu aerul lui smerit de om bine-crescut, cu atenţia mai mult decît politicoasă cu care ştia să asculte, dînd din cap, ca să sublinieze povestirea interlocutoarei sale.

— Un băiat remarcabil, draga mea — avea ea să-i spună mai tîrziu preşedintei la telefon. De altfel, ţi

l-am şi trimis... Te rog, fii atît de drăguţă şi pune-l în legătură cu prietena noastră Renaudin... Ba da !... Trebuie să-l cunoască toate doamnele...

Preabuna doamnă Pitchard, al cărei cusur mai izbitor era preferinţa ei prea pronunţată pentru liliachiu, un liliachiu aproape agresiv, care o acoperea din creştet pînă în tălpi — cînd ieşea în oraş purta o pălărie liliachie şi o voaletă cu puncte albe — preabuna doamnă Pitchard, după cum vă spuneam, n-a bănuit nici o clipă că în timpul istorisirii ei, Emile îndurase chinurile unui om pe care-l gîdili, dar care n-are nicidecum dreptul să rîdă.

— Închipuieşte-ţi, domnule, ar trebui, de fapt, să-ţi zic tinere, ţinînd seama de vîrsta dumitale... Închipuieşte-ţi că obişnuiesc să invit în fiecare săptămînă pentru weekend pe una dintre membrele clubului...

— Îngăduiţi-mi să vă întreb despre ce fel de club este vorba...

— Despre Clubul doamnelor bătrîne... N-aţi auzit de el ?... Vedeţi, dar, în pofida a ceea ce crede lumea, nu toate doamnele de o anumită vîrstă caută să se întinerească... Am ales dinadins acest nume cît se poate de clar, iar articolul întîi al statutului precizează că nu fac parte din club decît doamnele din lumea bună, care au împlinit vîrsta de cincizeci de ani... Şi adăugă, cochetă : Eu am cincizeci şi doi...

— N-aş fi crezut-o în ruptul capului ! rosti cu convingere Emile.

— E un club aproape inaccesibil... La Paris sîntem vreo 50 de membre, pariziene sau persoane din colonia străină, care, atunci cînd vin la Paris, găsesc

găzduire la clubul nostru... Spuneam, aşadar, că în fiecare săptămînă obişnuiesc...

— Iertaţi-mă, doamnă, puteţi să mă lămuriţi care este scopul acestei asociaţii ?

— Nu este o asociaţie... E un club... Bărbaţii au doar şi ei cluburile lor, nu-i aşa ?... Noi am trecut de cincizeci de ani, după cum se ştie... La reuniunile mondene tinerii nu se mai ocupă de noi, iar domnii preferă să se retragă să fumeze... Am hotărît deci să ne strîngem laolaltă şi să ne petrecem timpul cît mai plăcut cu putinţă, căci n-am renunţat la veselie ...Localul nostru se află instalat într-un apartament spaţios de pe bulevardul Victor Hugo, la doi paşi de Etoile, şi care nu întîmplător este plasat deasupra uneia dintre cele mai bune patiserii din Paris...

Jucăm bridge şi alte jocuri de societate... Dăm ceaiuri şi mese. Pe scurt, petrecem împreună cîteva ceasuri plăcute...

Este de prisos să adaug că nici un bărbat nu este admis în saloanele noastre, nici măcar chelnerul... Serviciul este asigurat în exclusivitate de femei, iar acestea trebuie şi ele să aibă peste cincizeci de ani...

Mă-ntorc la povestirea mea... În fiecare săptămână obişnuiesc să invit pe una dintre aceste doamne să-şi petreacă weekend-ul în vila mea de la Triel... Alegerea musafirei nu o fac la întîmplare, dar, ca să nu provoc invidii, urmez ordinea alfabetică a numelui membrelor...

Sîmbăta trecută era rîndul doamnei Sacramento...

— Doamna Sacramento este spaniolă ? întrebă Emile.

— Nu... Face parte din înalta societate din Panama... Tatăl ei, socrul ei sau unul dintre unchi, nu mai ştiu exact cine, a fost preşedintele Republicii

Panama... o persoană foarte veselă, foarte distinsă totodată... Are un accent!... Pe scurt, i-am transmis invitaţia mea, dar a refuzat-o... A motivat că trebuie să-şi petreacă noaptea la Paris din pricina nepoatei ei Rosita, care nu o putea însoţi, deoarece era poftită în seara aceea la o serată oficială... „Ei bine, scumpa mea, vino măcar să luăm masa de seară împreună şi te întorci după aceea la Paris... Triel nu este departe şi cu maşina dumitale..."

— Sînteţi bună să-mi daţi adresa doamnei Sacramento?

— Cu plăcere... Stă într-un apartament splendid pe bulevardul Foch, chiar lîngă Bois de Boulogne... Dacă nu mi-ar plăcea atît de mult priveliştea Senei...

Emile e atît de cuminte, de-ai putea crede că toată viaţa s-a ţinut de poala doamnelor bătrîne.

— Ajung la seara de sîmbătă... Doamna Sacramento a sosit la ora opt cu maşina şi şoferul ei... Am cinat numai noi două şi a fost o masă încîntătoare.... Sînt mîncăcioasă şi am unul dintre cei mai buni bucătari din Paris... Ce mai, ne-am distrat de minune... Doamna Sacramento este o povestitoare neîntrecută şi ştie nişte întîmplări extraordinare... Era pe la zece şi savuram un păhărel de lichior, cînd se dezlănţuie o furtună grozavă... S-a abătut, cred, şi asupra Parisului...

Cu toate că ploua cu găleata, la zece şi jumătate doamna Sacramento cere să i se tragă maşina la scară... Cîteva clipe mai tîrziu, însă, şoferul ei o anunţă că maşina nu poate pleca pentru că s-a stricat ceva... Nu-mi mai aduc aminte ce anume, fiindcă nu mă pricep de loc la chestiile tehnice...

Musafira mea părea foarte nemulţumită... Gara este departe... Îi spun, de altfel, că nu mai are nici un tren spre Paris.

După lungi discuţii cu şoferul, acesta îi făgăduieşte să pună maşina în ordine pentru a doua zi dimineaţa, foarte devreme. „Cu condiţia să fie gata pînă la ora şase ! insistă doamna Sacramento... Trebuie *neapărat* să fiu în zorii zilei la Paris ...Şi, firește, numai dacă-mi promiţi, scumpă prietenă, că nu ai să te scoli la ora aceea... Nu vreau să te deranjez cîtuşi de puţin“... Şi taca, taca...

Am mai pălăvrăgit aşa vreme de un ceas... Pe la unsprezece şi jumătate, prietena mea îi telefonează nepoatei ei că nu se întoarce decît a doua zi dimineaţa...

O conduc eu însămi pînă la uşa camerei ei, care este vecină cu a mea... Îi spunem camera albastră... Fiecare cameră poartă numele unei culori... La Cannes, unde am o vilă, fiecare odaie are un nume de floare... Drăguţ, nu-i aşa ?...

Ne culcăm... Am un somn foarte bun, în schimb mă trezesc devreme...

— Iertaţi-mă, doamnă, îmi permiteţi să vă întreb dacă păstraţi în vilă sume mari de bani ?

— Nu, niciodată... Doar cîteva mii de franci pentru cheltuielile curente.

— Ţineţi acolo obiecte de valoare ?

— Ştiu şi eu ?... Lucruri vechi pe care le colecţiona domnul Pitchard...

— Şi n-a dispărut nimic ?

— De ce mă-ntrebi ?

— Credeam că... de vreme ce aţi făcut apel la Agenţia „O“...

— Nu! Nu! E mult mai neașteptat decît crezi... Ascultă... Poți să fumezi o țigară... Pipă nu, dar o țigară...

Așadar, pe la cinci și jumătate dimineața mă trezesc și o aud pe doamna Sacramento umblînd încoace și încolo prin camera albastră... Dinspre barieră vine și zumzetul motorului de la mașina pe care șoferul izbutise s-o repare...

Știu că promisesem să nu mă scol... Dar, de vreme ce tot nu dormeam... Trag pe mine un capot... Cobor tiptil... Peste cîteva clipe, prietena mea coboară la rîndul ei și, zărindu-mă în hol, se dă deodată înapoi. *Am avut impresia clară că șovăie dacă să urce sau nu înapoi în camera ei...* Mirată, fac un pas înainte... Atunci o cuprinde o mare agitație: „Mă scuzați... Trebuie să mă grăbesc... Și așa am întîrziat...“ Aproape că fugea... Se ferea să mă privească drept în față... Iar eu stăteam locului, cu ochii holbați... Îmi pierise graiul... Nici nu mai știu dacă am avut măcar prezența de spirit să bîlbîi cîteva formule de politețe...

Tocmai băgasem de seamă că, în timpul nopții, doamnei Sacramento îi crescuse barba...

Emile își înghiți saliva și, datorită acestui exercițiu repetat de cîteva ori, reușì să-și păstreze seriozitatea.

— Înțelegi acum de ce doamna Sacramento insistase atît de mult să plece sîmbătă seara?... Înțelegi acum de ce trebuia neapărat să părăsească vila înainte de a mă trezi eu?...

Nu-și luase cu ea mașina de bărbierit...

Un bărbat petrecuse pur și simplu noaptea în camera albastră, chiar lîngă dormitorul meu! Și nici măcar nu încuiasem ușa dintre cele două odăi!

Mai mult decît atît, timp de luni de zile, timp de aproape un an, un bărbat făcuse parte din Clubul doamnelor bătrîne şi trăise printre noi...

Zguduită de emoţie, am telefonat imediat preşedintei, care m-a pus să jur că voi păstra tăcerea pînă cînd vom putea lua împreună o hotărîre...

A venit duminică să mă vadă. Am stat de vorbă multă vreme într-un colţ de grădină... Am hotărît să nu spunem nimic la club înainte de a face o anchetă serioasă...

Şi iată de ce, domnule, m-am adresat Agenţiei „O", a cărei îndemînare şi discreţie le cunoaştem...

— Vă cer iertare... Dar... parcă adineauri mi-aţi spus că n-a dispărut nimic din vilă ?

— Aşa este...

— A avut loc de curînd vreun furt în localul clubului ?

— Vai de mine ! Ce-ţi trece prin minte ? !

— Jucaţi bridge şi alte jocuri de noroc... Se joacă şi bacara ?

— Din cînd în cînd... Niciodată însă pe sume mari...

— Doamna Sacramento avea noroc la cărţi ?

— Pierdea de nu se vedea. Bătrîna doamnă rîse scurt. Trebuie să-ţi mărturisesc că doamna Sacramento era cea mai simpatică dintre prietenele noastre... Plină de haz !... Şi de duh !... Ţi-am mai spus despre istoriile pe care le povestea... Dac-aş avea timp, ţi le-aş spune şi dumitale... Avea aşa de mult succes, că celelalte doamne nu veneau decît pentru ea... Primul lor cuvînt era : „Doamna Sacramento e aici ?" Şi dacă nu era, unele chiar plecau...

— Puteţi să mi-o descrieţi ?

— E destul de greu... Era mai degrabă scundă decît înaltă... Foarte brună, cu cîteva fire argintii la tîmple... Cam ca mine... Trăsături fine, mobile, spirituale... totdeauna bine dispusă, totdeauna amuzantă, rîzînd şi glumind mereu...

— A profitat de prezenţa ei la club ca să fie invitată la diferite doamne acasă ?

— Nu, niciodată... Am crezut chiar că o să refuze invitaţia mea... Ştiam că trăieşte singură, cu nepoata ei Rosita...

— O cunoaşteţi ?

— Nu, n-a pus piciorul la club, deoarece e împotriva statutului... Dar mi s-a întîmplat să le întîlnesc pe bulevardul St. Honoré sau pe strada Regală... O făptură admirabilă, brună ca mătuşa ei, şi plină de sănătate... Nu se-mbracă decît la cele mai mari case de modă...

Era luni dimineaţa. Prin urmare, în ajun doamna Pitchard băgase de seamă că obrajii prietenei ei se acoperiseră în timpul nopţii cu o barbă aspră şi deasă.

— Nu-mi mai rămîne, doamnă, decît să vă mai pun o întrebare Ce doriţi, de fapt, în mod precis, de la Agenţia „O“ ?

Doamna Pitchard păru uimită de această întrebare :

— Dar, domnule, nu te gîndeşti că timp de o lună de zile un bărbat, un bărbat care poate nici n-a împlinit vîrsta de cincizeci de ani, s-a strecurat în Clubul doamnelor bătrîne ?! Nu te gîndeşti că a asistat la toate întrunirile noastre ?... Dacă s-ar afla, ar fi un scandal nemaipomenit...

— El ştie... Adică, doamna Sacramento ştie că aţi băgat de seamă că i-a crescut barba ?

— Nu cred... S-a repezit cu atîta grabă spre maşină... E în stare să se întoarcă la club... Ce putem face în cazul acesta?... Oricum, nu putem, doamna preşedintă şi cu mine, să-i cerem să facă dovada că... În sfîrşit, mă-nţelegi... Şi nici nu e posibil s-o ştergem fără nici un motiv de pe lista membrelor noastre... Aşa că am dori, preşedinta şi cu mine, să aflăm de ce omul acesta a simţit nevoia să facă parte din micul nostru grup şi dacă...

— Vă mărturisesc, doamnă, că propunerea dumneavoastră este cu totul neaşteptată şi pentru prima oară Agenţiei „O" i se încredinţează o misiune atît de... cum să spun... de originală...

— Preşedinta, căreia i-am telefonat din nou înainte de sosirea dumitale, este de acord cu mine în ce priveşte cheltuielile... Clubul e bogat... şi după cum ţi-am mai spus, doamnele membre fac parte din înalta societate... Iată aici lista cu numele şi adresele lor... Am sarcina să-ţi dau, în mod confidenţial, o copie, ca şi acest cec pentru primele cheltuieli... Vai, Doamne, ce tînăr eşti... Trebuie neapărat să treci s-o vezi pe preşedinta noastră...

Cînd Emile ajunse la sediul Agenţiei „O", în Cité Bergère, Torrence, cufundat în studierea unor dosare plicticoase, ridică ochii şi se miră cît de înveselit era chipul angajatului său.

— Ei, ce-i cu această doamnă Pitchard?

— O femeie fermecătoare... Închipuieşte-ţi, şefule, că doamna Pitchard, în deplin acord cu preşedinta Clubului doamnelor bătrîne...

— Ce tot îndrugi acolo? se răsti Torrence, convins că Emile îşi bate joc de el.

Dar Emile puse pe birou cecul de 5 000 de franci.

— Ăsta e un avans... Sîntem însărcinaţi să descoperim dacă doamna Sacramento, Lélia Sacramento, este bărbat sau femeie... Şi, de asemenea, trebuie să descoperim de ce această persoană, de sex feminin sau masculin, s-a înscris în Clubul doamnelor bătrîne, devenind una dintre cele mai spirituale membre ale lui...

Emile era omul anuarelor. Cămăruţa lui, din spatele biroului oficial al lui Torrence, era înţesată de anuare de tot felul, de mersul trenurilor şi al liniilor de navigaţie din toate ţările lumii. Cu pălăria pe cap, cu o ţigară stinsă în colţul buzei, cercetă un număr de hîrţoage prăfuite.

— Ei bine — rosti în cele din urmă — a existat într-adevăr un Sacramento, care a fost timp de şase luni preşedintele Republicii Panama şi care răspundea la frumosul prenume de José... Sînt zece ani de atunci... După *Bottin*-ul [1] monden al ţării sale, am găsit şi o doamnă Sacramento... Văd că acest preşedinte a murit pe cînd era în funcţie... Deci, doamna Sacramento a rămas văduvă de vreo zece ani...

— Şi ce găseşti aşa de pasionant în asta ? bombăni Torrence, care, obişnuit cu cercetările crimelor de la Poliţia judiciară, nu se interesa de un caz decît dacă era vorba de cel puţin un cadavru.

— Pasionant ?... Palpitant ar trebui să spui... Încă nu am terminat, patroane !... Iată colecţia completă a ziarului *Le Figaro*... Aruncă o privire la rubrica „Carnet monden". Vei constata că doamna Sacramento şi nepoata ei Rosita sînt invitate la recepţiile tuturor

[1] Bottin — carte în care se află trecute, în ordine alfabetică, numele familiilor din înalta societate.

ambasadelor și la toate serbările mondene ; iar în fiecare notă sînt scoase în evidență frumusețea și grația domnișoarei Rosita.

— Și ce dovedesc toate astea ?

Emile îl privi cu un ochi amuzat pe grecoiul Torrence :

— Ai fi în stare dumneata, patroane, să-ți petreci, timp de peste un an, aproape zilnic, cîteva ore la Clubul doamnelor bătrîne ? Ai fi capabil să asiști, cîțiva ani în șir, îmbrăcat într-o rochie de mătase neagră, la niște recepții mondene ?... Ei, răspunde-mi...

— E o prostie...

— Nu, nu-i o prostie : *este pur și simplu admirabil.* Și bărbatul care a reușit să obțină un asemenea rezultat nu e un fitecine, aș putea să jur...

— Nu înțeleg unde vrei s-ajungi...

— Nu s-a furat nimic, se pare, la Clubul doamnelor bătrîne. Nu s-a furat nimic nici de la buna mea amică, doamna Pitchard... Nu s-a furat nimic nici la seratele mondene de care vorbeam, căci altfel s-ar fi scris în ziare...

— Și atunci ?

— La naiba, patroane, mă-ntreb ce-i cu dumneata astăzi ?... E foarte greu, foarte neplăcut pentru un bărbat să trăiască o vreme în haine femeiești fără să se trădeze... Asta cere nu numai un fizic potrivit, dar și o excepțională stăpînire de sine și o voință peste cea obișnuită... Nu uita că nu e vorba de un bal mascat sau de o seară-două... ci de luni de zile, ba chiar de ani, poate... Familia Sacramento e binecunoscută... Și nu trăiește în mijlocul unor oameni oarecare, ci în lumea internațională, în societatea

închisă a ambasadelor... Mai sînt şi alţi cetăţeni panamezi la Paris...

— Sigur, pare destul de ciudat...

— Spune mai bine că e uimitor şi că falsa doamnă Sacramento, dacă barba i-a crescut cu adevărat şi este într-adevăr o falsă doamnă Sacramento, a reuşit un extraordinar tur de forţă... Aşadar, acest bărbat, căci ni se afirmă că-i vorba de un bărbat, trăieşte de ani întregi în intimitatea unei fete care trece drept nepoata sa... Dacă nici ea nu şi-a dat seama de nimic ?... Gîndeşte-te, patroane, la intimitatea dintre o mătuşă şi nepoată ei, cînd locuiesc laolaltă, în acelaşi apartament... De multe ori o ţinută sumară, anumite... Şi Emile roşi, fiindcă Emile era o fiinţă castă. Chibzuieşte la tot ce ţi-am spus şi ai să ajungi la aceeaşi concluzie cu mine : această afacere, oricît ar părea de ridicolă, este poate una dintre cele mai tulburătoare probleme de care agenţia noastră a trebuit să se ocupe pînă acum... Mă-ntreb cum voi putea pătrunde în casa din bulevardul Foch... Un tip de calibrul ăsta miroase uşor despre ce e vorba ; deci nu mă pot duce cu o şapcă de băiat de prăvălie sau de electrician.

— Parcă vorbeai spaniola ca Don Quijote în persoană şi, dacă nu greşesc, ai trăit două luni în Panama — murmură răzbunător Torrence.

Emile continuă să şovăie.

— Mi se pare că uiţi — urmă solidul Torrence, cu un glas nemilos — că preagraţioasa doamnă Sacramento este nevasta sau ruda apropiată a unui fost preşedinte al Republicii... De multe ori ai fost luat mai curînd drept un student decît drept un poliţist ager... Nu mai sînt pe lumea asta studenţi săraci ?...

Cîte lucruri nu poţi cere în această calitate unei persoane influente din ţara ta !...

Şi iată cum Emile deveni în aceeaşi zi, prin cîteva schimbări mai mult sau mai puţin îndemînatice, *studentul sărac din Panama.*

Părul lui roşu se făcu negru, tenul măsliniu. Haina prea strîmtă îl întineri şi mai mult, iar ochelarii cu ramă de baga păreau să provină direct din Cartierul Latin.

Totuşi, Emile nu se prea simţea la largul său cînd la ora trei după-amiază se înfăţişă portarului unui imobil somptuos de pe fostul bulevard Bois, devenit bulevardul Foch.

— Vă rog, pot vorbi cu doamna Sacramento ?

— Mi se pare că a ieşit în oraş... Maşina nu mai e în faţa porţii. O găsiţi fără îndoială la club.

— Şi nu e nimeni acasă la ea ?

— Ba da, domnişoara Rosita, cred.

Haide ! Puţin curaj ! Emile urcă cu ascensorul şi apăsă pe butonul soneriei...

— Aş dori — îi spuse el în spaniolă majordomului care-i deschise — aş dori să vorbesc cu domnişoara Rosita Sacramento.

Majordomul încruntă din sprîncene. Se vedea că nu înţelege spaniola şi că numai numele fetei îi izbise auzul.

— Vreţi să vorbiţi cu domnişoara Rosita ? întrebă el în franţuzeşte, cu un puternic accent englezesc sau american. Din partea cui ?

— Emilio Tessaro...

— Vă rog, aşteptaţi o clipă...

Auzi o voce tînără şi veselă care întrebă de după uşă :

— Ce-i, John ?

O clipă mai tîrziu, fu uluit de cea mai strălucitoare dintre apariţii.

II

In care se dovedeşte încă o dată cît de mică e lumea şi unde Emile îşi aminteşte de faimosul cimitir din Eyub.

Roşcovanul de la Agenţia „O“ nu avu nici timpul să deschidă gura, ţintuit locului de ochii negri îndreptaţi asupra lui, cînd un glas voios strigă :

— Emile !...

Şi Emile, sîntem siliţi s-o spunem, roşi pînă-n vîrful urechilor, ca un şcolar prins cu şoalda sau ca o fetişcană mustrată de maică-sa. El îngăimă, fără să-şi poată regăsi cumpătul şi uitîndu-şi cu desăvîrşire rolul său de student sărac din Panama :

— Dora !

— Ce-ţi veni să-ţi vopseşti părul în negru, dragul meu ?

Şi el ar fi putut pune un număr de întrebări, dar îi lipsea sîngele rece.

La Agenţia „O“, personalul era gata să jure că Emile n-a avut niciodată în viaţa lui o aventură, şi domnişoara Berthe, drăgălaşa secretară, petrecuse în zadar cu el 48 de ore la Lavandou, într-o ademenitoare intimitate.

Majordomul se îndepărtase discret. Și fata urmă pe un ton familiar, plin de farmec și voioșie :

— Ce-ai mai făcut, *darling*, de pe vremea cînd ne plimbam prin frumosul cimitir din Eyub și pînă astăzi ?... Iartă-mă că-mi vine să rîd... Dar ideea asta de a-ți vopsi părul ! Dac-ai fi o femeie drăguță, treacă-meargă, dar așa...

Se scurseseră cinci ani de la povestea cu pricina. Emile plecase pentru cîteva săptămîni la Constantinopol, devenit Istanbul. Luase o cameră la *Péra-Palace* și viața lui era aproape cu totul lipsită de întîmplări deosebite cînd, într-o zi, se mută în același hotel cu el un bătrîn american, domnul Simson, însoțit de o fată pe cît de frumoasă pe atît de îndrăzneață. Era Dora. Dora care se numea astăzi Rosita. Din spaniolă, cum se dădea pe atunci, ajunsese panameză. Hotelul *Péra-Palace* — sezonul turistic nefiind în toi — era aproape gol. Americanul și însoțitoarea sa mîncau la o masă aproape de cea la care Emile ședea singur. Ce poți privi într-o sufragerie goală dacă nu o vecină, mai ales cînd e frumoasă ? Cu toate acestea, Emile nu avea intenții clare și, timid din fire, chiar dac-ar fi fost cazul, sfiala nu i-ar fi îngăduit nici un gest mai îndrăzneț.

Într-o seară, pe la sfîrșitul cinei, portarul hotelului veni să-l anunțe :

— E o noapte cu lună minunată... Dac-ar fi să vă dau un sfat, v-aș spune să vă duceți acum să vizitați cimitirul din Eyub... De altfel, știind că sînteți liber, am și comandat mașina cu care se merge de obicei.

Spre deosebire de cele din Europa Occidentală, cimitirele turcești nu sînt socotite drept triste lăcașuri de veci, ci, dimpotrivă, cu aleile lor umbroase par-

niște grădini unde nu se feresc să rătăcească îndrăgostiții.

O oră mai tîrziu, Emile se pregătea să părăsească *Péra-Palace*. În hol o zări pe tînăra însoțitoare a americanului îmbrăcată de parcă voia să iasă în oraș. Nu-și vorbiseră pînă atunci niciodată, decît cel mult ca să-și spună :

— Scuzați, domnișoară...

— Poftim, domnule, treceți...

— Vă rog...

Ea se-ndreptă spre el și i se adresă fără ocol :

— Am auzit adineauri că vă duceți la Eyub și că aveți la dispoziție o mașină... Eu sînt liberă în astă-seară și de o săptămînă încoace am chef să vizitez faimosul cimitir... V-ar supăra dacă v-aș ruga să-mi oferiți un locșor în mașină ?

Era unul din rarele succese la femei ale lui Emile ; singurul, în orice caz, care i-a cerut atît de puțină strădanie.

Pe aleile poetice, mărginite de chiparoși, Dora n-a fost zgîrcită cu mărturisirile. I-a spus că e spaniolă, că domnul Simson e un bătrîn imbecil, dar că e foarte bogat și îi face daruri scumpe. Nu era de loc mironosiță Dora asta !

— Închipuiește-ți că de o săptămînă mi-ai căzut cu tronc și că așteptam prilejul...

De nenumărate ori, cînd adormea sau mai curînd în timp ce încerca în zadar să atipească, Emile și-a amintit cele mai mici amănunte ale acelei nopți, care a fost una dintre cele mai agitate din viața lui.

Cimitirul din Eyub și ungherele lui pustii nu au potolit înflăcărarea însoțitoarei sale și, întorși la hotel, a venit să mai petreacă două ore în camera

lui Emile, înainte de a se strecura în apartamentul lui Simson.

A doua zi, Emile se sculă tîrziu. Cînd coborî, văzu maşina americanului, încărcată cu valize, în faţa uşii hotelului, deşi cuplul ar fi trebuit să mai rămînă cîteva zile la Istanbul.

Portarul îi făcu cu ochiul. Dora coborî la rîndul ei şi trecu prin faţa lui ca şi cînd nu l-ar fi văzut, urmată de bătrînul ei prieten.

Asta a fost tot...

Nu se mai întîlniseră de atunci...

— Te-aş fi recunoscut, *darling*, chiar dacă ţi-ai fi pus o perucă şi barbă lungă şi căruntă... Dar cum ai aflat, după atîta amar de vreme, că sînt la Paris şi că mă numesc acum Rosita ?

Trebuie să mărturisim că, dacă Emile se simţea aşa de încurcat, avea şi de ce. Ce să-i răspundă ?

— Domnişoară... am... am...

— John !... John !... Fii bun şi adu-ne un whisky. Sînt sigură că prietenul meu Emile moare de sete...

Ciudată făptură ! Fără îndoială o aventurieră, dar care poate într-o clipă să capete înfăţişarea celei mai mondene fete din lumea bună. Un corp admirabil. Un chip cu trăsături regulate, fără cea mai mică urmă de vulgaritate. Ochi aproape prea grăitori cînd îi înflăcărează patima, dar cărora ea ştie să le dea orice expresie, astfel încît sînt în stare să exprime pînă şi emoţiile cele mai feciorelnice.

— Ei, bătrîne, ce mai spui şi ce cauţi pe-aici ?... Dacă mătuşa mea...

Rostind aceste cuvinte, izbucneşte în rîs. Emile simte că îl ispiteşte.

— Eşti sigură că ţi-e mătuşă ?

— Cam tot atît cît îmi era Simson de unchi — îi aruncă ea în faţă, cu un nou hohot de rîs.

Dintre ei doi, cel mai stingherit se simţea Emile. Ea folosea iscusit jocul ochilor, al mîinilor, al picioarelor şi al gambelor ei de toată frumuseţea, pe care le dezvelea deasupra genunchiului.

— În cinstea iubirii noastre trecute ! Şi de tine ce s-a mai ales ? Ai ajuns pînă la urmă ofiţer de marină ? Îmi amintesc că pe-atunci frecventai cursurile Şcolii navale şi că ai venit la Istanbul în timpul concediului, pe urmele lui Loti şi Farrére...

Niciodată, în toată viaţa lui, care, e drept, nu fusese prea lungă, Emile nu se găsise într-o asemenea încurcătură.

— Zău, mă întreb de ce ţi-oi fi vopsit părul ? Ţi-e ruşine că eşti roşcovan ? Fără să mai punem la socoteală că este tare prost vopsit, *darling*... Sînt unele reflexe care... Pune totul aici, John... Şi cheamă, te rog, Passy 22—23... Trebuie să-i spun manichiuristei să nu vină azi după-masă...

— De ce ?... Pentru mine, nu...

— Sînt prea bucuroasă că te văd şi că pot să depăn cu tine vechi şi scumpe amintiri... Dă-mi telefonul, John... Alo, la aparat domnişoara Sacramento... Da... Sînt foarte ocupată astăzi... Vreţi să-i spuneţi domnişoarei Blanche să nu se deranjeze ?... Da... O să luăm înţelegere pentru altă dată... Întocmai... Am să-i telefonez... Ea se întoarse către majordom : Poţi pleca, John. Stai puţin... parcă m-ai rugat să-ţi dau azi ziua liberă... ei bine... e în ordine... poţi să te duci la cinema...

Joacă teatru ? Dacă da, o face cu atîta îndemînare, încît Emile nu reuşeşte să vadă ce sfori trage.

Și dacă nu, cum se va purta mai departe ?

— În sănătatea ta, *darling* !...

Rosita, pe cînd mai era încă Dora, avea obiceiul, ca mulți oameni care străbat lumea în lung și-n lat, să vorbească amestecînd două-trei limbi.

— Povestește-mi acum cum mi-ai dat de urmă... Și spune-mi cinstit dacă mai ești îndrăgostit de mine... După atîta timp, ar fi într-adevăr minunat...

Poți să-i răspunzi :

— Domnișoară, mă aflu aici doar pentru că pseudomătușa dumitale, care face parte din Clubul doamnelor bătrîne, e de fapt un bărbat și... ?

Tace.

— S-ar zice că nu ești prea mulțumit...

Ca o adevărată fiică a Evei, nu-i dă nici o clipă prilejul să-și vină în fire.

— N-o fi din pricina mătușii mele ?... Ești gelos, Emile ? Trebuie, oricum, să recunoști că nu puteam să-ți rămîn credincioasă de-a lungul acestor ani, fără să știu măcar dacă o să ne mai vedem vreodată... Știi că la Istanbul bătrînul Simson și-a dat seama de tot ce s-a întîmplat... M-a așteptat în camera mea ... și mi-a făcut o scenă teribilă ! Mi-a cerut să plecăm a doua zi... Voia să intre și să te tragă de urechi, dar n-a făcut-o pentru că eu i-am zis...

Bravo ! Iată că mai trebuie, culmea, să-i fie și îndatorat ! L-a împiedicat pe bătrînul ei amant să-i dea o lecție.

N-avea dreptate să se ferească, prevăzător, de genul ăsta de aventuri, cum a făcut de atunci încoace ?

— Văd că nu bei... Îți aduci aminte ? La Istanbul am băut împreună trei pahare de rachiu într-un mic restaurant turc și am mîncat niște chestii de-alea caraghioase care se servesc în niște farfurioare...

Mi se-nvîrtea capul şi tu mă ţineai în braţe şi îmi spuneai...

Deodată, lui Emile îi trecu o idee prin minte.

— Pot să dau un telefon ?

— Cu plăcere... Vreau să-ţi atrag doar atenţia că nici măcar nu m-ai sărutat... Să ştii că mătuşa mea... hm... e mult mai puţin geloasă ca domnul Simson şi că... Mă rog !... Cartea de telefon e pe măsuţă... Telefonul e în priză... N-ai să te superi dacă în timpul ăsta am să mă duc să-mi pun puţină pudră pe obraz ?

După aceste cuvinte, deschise o uşă şi dispăru. Emile răsfoi cartea de telefon.

Club... club... club... E uimitor cîte cluburi există la Paris... Clubul doamnelor bătrîne... Passy... Ce ?... Passy 22—23...

— Alo... alo... Clubul doamnelor bătrîne ? Cu cine am onoarea ?... Garderoba ?... Spuneţi-mi... Aş vrea să vorbesc numaidecît cu doamna Sacramento... Poftim ?... Da, e urgent... Să revin peste două ore ?... Imposibil... A plecat ?... În grabă ?... În urma unui telefon ?...

Emile se repede spre uşa pe unde a dispărut fata şi intră într-o cameră mare, în care lumina se revarsă în valuri prin ferestrele deschise.

— Domnişoară Rosita ! o strigă... Te caută cineva... Hei !... Te caută cineva !...

Nu-i răspunde nimeni. Odaia e goală. Sufrageria e goală. Cele două saloane, de asemenea.

— Te caută cineva !... Te caută cineva !...

Emile roşeşte tot atît de tare ca adineauri cînd i s-a amintit de aventura amoroasă din Istanbul. Aşadar, fusese dus de nas în cîteva minute, simplu

ca bună ziua. Şi s-a lăsat dus. Stătea s-o asculte, i se perindau dinaintea ochilor aduceri aminte...

Se aud paşi pe scară. Cineva sună. Sună iar. Bătăi puternice în uşă.

— Vin... o clipă... nu !

Trei agenţi în uniformă sînt în prag.

— Unde e ? îl întreabă.

— Cine ?

— Hoţul... De aici a fost chemată echipa *Police Secours* şi am fost anunţaţi că un hoţ e pe cale să jefuiască apartamentul.

Unul dintre agenţi îl priveşte mai pătrunzător pe Emile :

— Dumneata eşti valetul ? Şi fiindcă Emile nu răspunde numaidecît, îi cere : Actele, vă rog ! Hai, mai iute !... Fiţi atenţi, poate că-i înarmat...

Ca de obicei, Emile n-are la el buletinul de identitate.

— Sînt de la Agenţia „O"... — spune.

— Ce vorbeşti ! Păi noi cunoaştem pe toţi ăia de la agenţie... În afară de fostul inspector Torrence şi unul roşcovan...

— Eu sînt roşcovanul acela... Emile... Vă rog... Lăsaţi-mă să alerg după...

Şi astfel eşecul fu total ; cel mai mare şi mai integral eşec pe care-l avusese vreodată Agenţia „O", cu atît mai usturător cu cît de astă dată vinovat era numai Emile. Marele Patron.

Ce-avea la mînă ? Ce indiciu să reţină ? Nimic. Mai puţin decît nimic.

În cursul dimineţii i se semnala că o anume doamnă Sacramento, membră a Clubului doamnelor bătrîne, era fără nici o îndoială un bărbat.

La ora trei după-masă afla că pseudonepoata acestei înalte doamne din Panama nu era alta decît o aventurieră al cărei amant fusese mai demult în Turcia.

La ora trei și jumătate nu mai rămăsese nimic din toate astea ! Iar el se zbătea să scape din ghearele poliției. Trebuia acum să-l cheme pe bunul Torrence. Îi vor da probabil drumul, cu scuze zeflemitoare. Dar lucrul cel mai grav era că *nu se mai afla nimeni în apartamentul din bulevardul Foch*. Sub nasul lui Emile, dacă se poate spune așa, Rosita îi dăduse voie lui John, majordomul, să meargă la cinema. Mai trebuiau să fie în casă o cameristă și bucătăreasa. Ce se-ntîmplase cu ele ? Mister. Cît despre doamna Sacramento, părăsise în grabă Clubul doamnelor bătrîne.

Rosita dispăruse.

La zece seara, Emile și Torrence, însoțiți de un inspector de la Poliția judiciară, căruia fuseseră nevoiți să-i spună toată povestea, așteptau încă în vastul și somptuosul apartament.

Toți locatarii fugiseră ca potîrnichile.

Și Emile ofta, lugubru, adresîndu-se lui Torrence :

— Ce ți-am spus, patroane ?

— Ce mi-ai spus ?

— Că e un lucru serios... O afacere nemaipomenită... Că...

— Ai uitat să-mi istorisești că Rosita a fost...

— Stt !...

Dar îi miră ceva și mai extraordinar încă. Bineînțeles că percheziționaseră apartamentul. Erau oameni de meserie. Nimic nu le scăpa îndeobște. Și numai Domnul știe cît de grăitoare este locuința în care cineva stă mai multă vreme. Or, nu găsiseră

absolut nimic să dezmintă basmul cu „*Doamna Sacramento și nepoata ei, frumoasa Rosita*“, cum scria în ziarele mondene.

Scrisorile altor doamne bătrîne către falsa bătrînă doamnă :

„Scumpă prietenă,

Ceaiul dumitale de ieri a fost o adevărată minune și sper că vei primi să vii săptămîna viitoare, împreună cu fermecătoarea dumitale nepoată...“

Totul era cam în sensul ăsta. Nici o fotografie revelatoare. Nici măcar la John, majordomul, de care probabil se fereau.

Inspectorul de la P. J. chemase din exces de precauție doi specialiști în amprente digitale. Găsiseră o serie pe mobile și pe clanțele de la uși, atît în apartament cît și în camerele servitorilor, și le luaseră.

Primiră, puțin înainte de zece, răspunsul telefonic. Nici una dintre amprente nu corespundea celor din fișierele Identității judiciare. Cu alte cuvinte, nici stăpînii, nici personalul de serviciu nu fuseseră niciodată puși sub urmărire.

— Vedeți... Această Sacramento... Sau mai bine zis tipul ăsta care trecea drept doamna Sacramento...

— Înțeleg... — mormăi Torrence.

— Cînd a plecat din vila de la Triel, a avut o urmă de bănuială... A zărit ceva neobișnuit în privirea bunei doamne Pitchard... Nu destul ca să fie sigură... Dar ea... vreau să spun el... era deosebit de prevăzător, cu ochii-n patru... a înștiințat-o și pe nepoată.

— Care desigur că nu-i e nepoată.

— Mă lași să termin, patroane, sau nu ?

Și se vedea că Emile își ieșise într-adevăr din fire.

— Ei ?

— Toată lumea era în stare de alarmă. Ticluiseră și un cod special ca s-o prevină pe bătrîna doamnă... în sfîrșit... pe...

— Înțeleg...

— Ca să-l prevină la Clubul doamnelor bătrîne. Trebuia doar cumpărată amabilitatea domnișoarei de la garderobă... Mi-ar plăcea să dau o raită pe acolo...

Torrence, prost dispus, privi lung la părul negru al colaboratorului său.

— Asta cere o nouă transformare... După cîte mi-ai spus despre statutele acestui club ciudat, prezența bărbaților și a femeilor sub 50 de ani este strict interzisă și nu văd cum... Doar dacă ai chef să te deghizezi într-o bătrînică...

Cuvintele lui Torrence turnau ulei pe foc. Emile răspunse, jignit :

— Mi-ar fi, oricum, mai ușor decît dumitale.

Și intenționat își îndreptă privirile spre pîntecul proeminent al fostului inspector de poliție.

În clipa aceea sună telefonul.

— Alo... — răspunse Emile. Casa doamnei Sacramento, da... Nu-i aici, dar...

La capătul firului, o voce proaspătă exclamă :

— Știu, patroane.

Era domnișoara Berthe, care sta de gardă la Cité Bergère, unde se afla biroul agenției.

— N-aș fi vrut să vă deranjez... Dar o anume doamnă Pitchard telefonează pentru a treia oară... Vrea să vă vorbească fără întîrziere... Fiește că

nu i-am spus nimic... I-am promis însă că veţi trece pe la ea îndată ce vă veţi întoarce. A mai spus că nu trebuie să ţineţi seama de oră şi că nu-i vorba de o vizită...

III

În care Emile nu se dă bătut şi în care descoperă că doamnele cu pricina nu socot sub demnitatea lor să se joace ca nişte fetiţe.

Doamna Pitchard era numai lapte şi miere. Îl aştepta pe Emile în plăcutul apartament din Quai de Passy şi pregătise o sticlă de băutură de o vîrstă venerabilă.

— Te-am deranjat foarte tare, nu-i aşa? Ba da, ba da. Îmi dau seama acum cît de proastă am fost.

Emile pricepuse, dar prefera să aştepte şi urmarea.

— Nu trebuie să dai prea multă atenţie la spusele doamnelor bătrîne. Pentru noi, o întîmplare neînsemnată devine buricul pămîntului. Dacă ne-ai vedea la club !... Cîteodată facem o după-amiază întreagă haz de vreun fleac.

Nici acum Emile nu-şi arătă în nici un fel sentimentele. Şedea foarte cuminte pe marginea scaunului, cu mîinile pe genunchi, dar, ca să fim cinstiţi, deşi părea că ascultă ceea ce spunea gazda sa, alte gînduri îi umblau prin minte.

„Iată — îşi zicea Emile — vreo 50 de femei bătrîne din înalta societate... Cea mai mare parte au o viaţă mondenă, dar au crescut o familie... Fiii şi fiicele lor sînt acum căsătoriţi... Soţii, în cele mai multe

cazuri, au murit sau s-au ramolit... Clubul bătrînelor doamne seamănă mai mult a mănăstire decît a club şi, aşa cum mărturiseşte doamna Pitchard, aceste doamne fac haz din te miri ce şi rîd pesemne ca nebunele la gluma cea mai nevinovată.

Dacă citim lista membrelor clubului, ne dăm seama că acest mic grup, mai mult sau mai puţin caraghios, reprezintă o avere nemăsurată... Fiecare dintre doamne poate semna, fără să clipească măcar, un cec de un milion, şi cîteva dintre ele sînt de 50 de ori milionare, ba chiar mai mult..."

Doamna Pitchard urmă, turnîndu-i lui Emile din vinul vechi, galben cum e chihlimbarul.

— Am făcut o greşeală dînd prea multă importanţă unui incident care n-are şi *nu trebuie să aibă nici o însemnătate*... Pe moment, preşedinta a fost la fel de tulburată ca şi mine şi de aceea te-am chemat... Şi am fost mustrată...

— Scuzaţi-mă — întrebă Emile — unde se afla doamna Sacramento în timpul acestei şedinţe de comitet ?

— În salonul cel mare... Nu-i spusesem încă nimic... Se pare că a primit un telefon şi că a plecat în grabă... Ziceam că am hotărît în unanimitate să dăm incidentul uitării... O anchetă este de prisos şi nu ne-ar face decît de rîs... Soţii unora dintre noi sînt oameni de afaceri sau diplomaţi de carieră. S-ar înfuria dacă numele lor ar fi amestecate într-o astfel de poveste care, la urma urmei, e lipsită de importanţă.

Şi doamna Pitchard, cu un surîs larg, care-i dezvelea dinţii foarte frumoşi, continuă :

— Îţi cer iertare, domnule Emile, că te-am deranjat aşa de mult... Sper că ai să vrei să păstrezi drept despăgubire micul cec pe care ţi l-am dat...

— Știți că doamna Sacramento a dispărut, ca și nepoata ei, de altfel ?...

— Nu, zău ?...

— Cred că fuga asta era pregătită dinainte. Ca probă că s-au găsit foarte puține bagaje în apartament. Cum aceste doamne călătoreau mult, ar fi trebuit, în mod normal, să existe un număr mai mare de valize acolo. Și, pe deasupra, ca din întîmplare, tot personalul de serviciu lipsea.

— Vedeți, dar, că am dreptate și că totul e cum nu se poate mai limpede... Simțind că a fost descoperită, falsa doamnă Sacramento a hotărît să-și schimbe felul de viață și n-o să mai auzim vorbindu-se de ea... Încă o dată, contez pe discreția Agenției „O" și-ți mulțumesc pentru zelul cu care...

Și încă multe asemenea vorbe și fițe ! Ciudată femeie ! Emile nu-și lămurea prea bine impresia pe care i-o făcea.

Doamna Pitchard avea multă feminitate și bun simț, dar era în același timp și foarte copilăroasă... Trăsăturile ei erau bine desenate, aproape voluntare, și totuși uneori privirea ei trăda o naivitate neașteptată...

— Bună seara, doamnă... Vă făgăduiesc că, dacă nu intervine un nou incident, Agenția „O" va păstra tăcere asupra...

Torrence, care îl aștepta într-o cafenea din apropiere, mormăi privind la halba de bere din fața sa :

— Așa-ți trebuie !... Nu era de demnitatea noastră să acceptăm această anchetă trăsnită...

— Ce-ai zice, patroane... Dacă aș lua un concediu de o zi sau două...

— Ah !

Şi Torrence, care pricepuse, îşi privi lung halba şi apoi suspină :

— Cu atît mai rău pentru tine, bătrîne... Totdeauna am spus că ai un suflet de amator...

Prima grijă a lui Emile, a doua zi dimineaţă, fu să se ducă la centrala telefonică din Passy, unde îşi arătă legitimaţia. După cîteva cercetări făcute într-un timp destul de scurt, i se aduse la cunoştinţă că în ajun, la 19.43, doamna Pitchard primise un telefon din Bourg. Convorbirea cerută de la Hotelul *Genève*, din Bourg, durase mai puţin de şase minute.

Al doilea lucru fu deci să telefoneze la Hotel *Genève* la Bourg. Află că legătura cu Parisul o ceruse o pereche aflată în trecere prin oraş. Cuplul se îndrepta într-o maşină arătoasă spre Elveţia. Era alcătuit dintr-o fată tînără şi foarte frumoasă, şi un domn bătrîn, scund şi slăbuţ, care părea american. Cu ale cuvinte, falsa doamnă Sacramento părea că-şi luase din nou înfăţişarea masculină. Emile începu să şovăie. Să facă drumul pînă la Basel sau nu? Era ora 11 dimineaţa şi încă nu pusese piciorul la agenţie.

Înainte de a pleca se hotărî să telefoneze pentru orice eventualitate la postul de frontieră. Pentru asta se adresă comisarului Lucas de la Poliţia judiciară, care-i îngădui să se servească de linia telefonică oficială.

— Agenţia „O" tot mai continuă ancheta asta? se miră Lucas. E adevărat că agenţiile particulare au toate drepturile. Pentru noi, afacerea s-a încheiat. Fiecăruia îi este permis să-şi părăsească în grabă apartamentul, iar doamna Sacramento nu

pare să fi comis nici un delict. Numai pentru că o bătrînă nebună pretinde că îi crescuse barba, n-o să...

Emile obţinu la aparat postul de frontieră şi rugă să i se citească lista călătorilor care trecuseră cu o seară înainte în Elveţia. Lucas îl văzu tresărind cînd auzi :

— Arthur Simson din Philadelphia, cu nepoata sa.

— Ceva nou ? se miră Lucas.

— Nu cine ştie ce... Un nume care-mi aminteşte unele lucruri. Ai dreptate, domnule comisar... Cazul ăsta nu mi se pare interesant...

— Îl laşi baltă ?

— Încă o informaţie sau două pe care vreau să le obţin şi apoi e mai mult ca sigur că mă voi ocupa de altceva...

Emile mintea. Niciodată nu fusese mai preocupat de năucitoarea poveste decît din clipa cînd aflase că doamna Sacramento şi Simson erau una şi aceeaşi persoană.

Aşadar, omul care la Istanbul, cu cîţiva ani mai înainte, locuise la *Péra-Palace* împreună cu Rosita, era acelaşi cu doamna din înalta societate panameză, membră a Clubului doamnelor bătrîne.

Un sfert de oră mai tîrziu Emile se afla la agenţie.

— Ai nevoie de maşină, patroane ?

— Păi te credeam în concediu...

— Tocmai... Voiam să fac o plimbare la ţară.

— De-a lungul Senei, presupun...

Şi Torrence oftă.

Era o vreme uscată şi însorită. Emile, la volanul maşinuţei, merse cu capota ridicată de-a lungul Senei pînă la podul din Triel şi întrebă unde e vila doamnei Pitchard. Se aştepta să găsească o vilă

mică şi confortabilă, dar nu deosebit de elegantă. După spusele doamnei Pitchard, era doar un modest refugiu de sfîrşit de săptămînă. Prin urmare, fu destul de mirat cînd zări, nu departe, un parc de cîteva hectare, înconjurat de ziduri groase. În spatele unui splendid grilaj, la intrare, doi grădinari stăteau aplecaţi deasupra unor ronduri de flori.

Cît despre clădirea din mijloc, merita mai curînd numele de castel decît cel de vilă. Era foarte mare şi bine proporţionată. Printre acareturi se puteau vedea grajduri pentru mai mulţi cai.

Emile aprecie *grosso modo* că pentru întreţinerea unei asemenea proprietăţi este nevoie de opt servitori.

Ceea ce-l uimi şi mai mult fu că în garaj se găseau două maşini pe care un şofer le spăla cu furtunul.

Ca să nu atragă atenţia, Emile se duse în satul Triel să-şi lase automobilul şi se-ntoarse pe jos, oprindu-se la o cîrciumioară de lîngă proprietatea doamnei Pitchard.

— Puteţi să-mi daţi o omletă sau orice altceva demîncare ?

— Desigur, domnule... Dacă doriţi, avem astăzi rasol de găină.

Mîncă mai bine decît se aşteptase, pălăvrăgind cu patronul.

— Frumoasă proprietate, zău aşa... Dar întreţinerea trebuie să fie scumpă foc...

— Ce-aţi fi spus atunci pe timpul domnului Pitchard... Străinii ăştia aruncă cu banii în dreapta şi-n stînga...

— Domnul Pitchard a murit de mult ?

— De vreo zece ani... Nici nu l-am văzut bine pe-aici. Într-o zi am aflat că proprietatea, care era a unui conte ruinat, a fost răscumpărată de un bogat australian... Se pare că făcea afaceri cu lînă şi avea zeci de mii de oi, unii spun chiar sute de mii... Cert este că arhitecţii şi antreprenorii s-au instalat la Triel şi timp de un an lucrările au mers strună. Apoi au venit antrenori, jochei şi se vorbea de creşterea unor cai de curse... Cît despre proprietar, nu se vedea, ca să zic aşa. Tot în tot, cred că l-am văzut de patru ori ; nu se da jos din maşină, un automobil mare, american. Mereu cu trabucul în gură... Se pare că umbla beat de dimineaţa pînă seara... Avea un iaht undeva, prin Mediterana, un apartament la Paris, un altul la Londra şi, după cîte ştiu, un castel istoric în Scoţia... Dar cea mai mare parte a timpului şi-o petrecea pe bordul iahtului. Sînt, într-adevăr, pe lumea asta oameni care nu ştiu ce să facă cu banii, pe cînd ceilalţi, sărmanii, abia ajung să-şi ţină zilele.

— Dar doamna Pitchard ?

— Vedeţi, domnule, cei din familiile astea nu trăiesc ca noi... Pleacă, vin... Călătoresc fiecare de capul lui, prin lume, şi cînd se întîlnesc, se salută ceremonios, ca şi cum nici nu s-ar cunoaşte. Mă-ntreb cînd găsesc timpul să mai facă şi copii... De altfel, alde Pitchard nu aveau nici unul.

Cîteva luni după moartea dōmnului Pitchard, care s-a înecat în Marea Mediterană într-o zi cînd, beat-mort, se plimba pe puntea iahtului, puţină vreme după moartea lui, zic, a sosit de nu ştiu unde doamna Pitchard, o cucoană mititică, simplă, drăguţă, de loc cu nasul pe sus. De atunci nu se mai cresc cai de curse. N-a păstrat decît o parte dintre

servitori şi nu soseşte decît sîmbăta şi duminica... Stt!... E majordomul care vine să joace obişnuita lui partidă de dame.

Un om de vreo 50 de ani, corespunzînd perfect tipului de servitor de casă mare, intră în cafenea şi, după ce strînse în tăcere mîna patronului, se aşeză lîngă fereastră. Hangiul luă şi el loc în faţa noului venit şi partida începu numaidecît.

Lui Emile îi trebui o răbdare îngerească pentru a putea deschide vorba. Abia la ora 4, după ce fuseseră date pe gît un număr respectabil de păhărele, tînărul roşcovan de la Agenţia „O" îndrăzni să pomenească ceva despre furtuna de sîmbăta trecută.

Atunci majordomul rosti cîteva cuvinte care-l făcură pe Emile să ciulească urechile...

— *Fără să mai ţinem seama că doamnele rîdeau ca nebunele în timpul cinei, care nu se mai termina.*

— Ei, ce vrei! Doamnele bătrîne sînt într-o oarecare măsură ca nişte copii...

Servitorul dădu din umeri şi rosti următoarele:

— Totul are o margine! *Cînd hazul e să muşti dintr-un măr, alegîndu-l cît mai mare, şi s-o ţii aşa multă vreme...*

— Doamnele se distrau muşcînd din mere aşa, unul după altul?

— Da, erau vreo 15 pe masă... Cînd am strîns, nu mai rămăseseră decît patru care puteau fi mîncate... Îşi înfipseseră dinţii în toate celelalte... Eu socot că, dacă ai ajuns într-un asemenea hal, e mai bine să te-ngrijeşti... Şi dacă, după ce te-ai jucat în acest fel o jumătate de oră în cap, îţi iei merele cu tine în cameră...

— N-ai să-mi spui că, și după ce au urcat în camera lor, au continuat să...

— Nu, nu amîndouă... Numai aia mititică și slăbuță... Sacramento îi zice... Mă sună. Stau și mă întreb dacă nu am uitat să-i pun pe noptieră apă minerală.

— Poți, dacă ești așa de bun, să-mi aduci coșul cu fructe ? îmi spune. Am obicēiul să mănînc un fruct cînd mă trezesc noaptea din somn...

Cobor, și peste cîteva minute îi duc coșul, după ce scosesem din el merele din care doamnele mușcaseră în joacă...

— Vai, aș fi vrut celelalte mere !... Sper că nu le-ați aruncat ?... Unele dintre ele erau așa de gustoase...

— Da, domnule ! A trebuit să mă duc să-i caut la bucătărie fructele acelea... Nu, orice-ați spune, dar asemenea oameni ar face mai bine să se-ngrijească...

— I-ai povestit întîmplarea asta stăpînei dumitale ?

— De ce ? Ce-i pasă ei ?

— Într-adevăr... Nu știu ce ar... Spune-mi... Mă gîndesc că... mușcînd așa din cîte un măr, și-ar fi putut lăsa proteza în el...

— Cine v-a spus că are o proteză ? Vă înșelați... Doamna Pitchard nu mai e foarte tînără, dar are încă toți dinții în gură și aș da mult să-i am și eu la fel. Désiré ! Ce-ar fi să mai jucăm o partidă ? Nu vă supărați, domnule, nu ? Damele sînt pasiunea mea și Désiré a avut norocul să-mi ia un joc, așa că...

Cînd Emile se întoarse la Paris în seara aceea, avea mutra lui serioasă şi chibzuită de politehnician. Ce răspuns se putea da tuturor problemelor puse de purtarea doamnelor de la club ?

Şi, în primul rînd, de ce numitul Simson, amantul frumoasei Rosita, jucase timp de mai bine de un an rolul dificil al unei doamne nobile şi bogate din Panama ?

Mai mult ca sigur că Simson era un aventurier, şi încă un aventurier de mare clasă, care trăgea la hotelurile internaţionale de lux, dînd-o drept nepoată pe iubita lui.

Tipii de acest soi nu-şi pierd vremea cu mici lovituri care nu aduc cine ştie ce profit şi sînt în schimb primejdioase. Aşteaptă cu răbdare prilejul potrivit, afacerea de aur din care să cîştige o sumă frumuşică. Şi pun totul la bătaie ca să reuşească. Pe urmele cărei lovituri grozave, încît să merite astfel de pregătiri şi cheltuieli, venise Simson la Paris ?

Chiria apartamentului din bulevardul Foch fusese plătită regulat, ca şi mobilele, cel puţin în parte.

De ce, după ce intrase în pielea doamnei Sacramento, aventurierul s-a înscris în clubul doamnelor bătrîne ?

Două ipoteze i se-nfăţişau lui Emile :

Ori pseudodoamna Sacramento pătrunsese în Clubul doamnelor bătrîne numai din întîmplare, spunîndu-şi că s-ar putea ivi pe aici nişte ocazii bunicele.

Ori Simson ajunsese doamna Sacramento numai pentru a pătrunde în Clubul doamnelor bătrîne, şi asta în vederea unui scop precis.

Acest scop...

Emile se repezi brusc afară, luă un taxi şi merse pînă în bulevardul Victor Hugo. Acolo intră în renumita patiserie şi rugă să fie primit de patron.

— Dumneata serveşti toate mesele luate pentru clubul care se află la etajul de deasupra, nu-i aşa ?...

— Da, eu, adică personalul nostru feminin. Fiindcă doamnele n-ar îngădui cu nici un preţ prezenţa unui chelner sau a unui maître d'hôtel. De cele mai multe ori cea care urca era domnişoara Tereza. Are o vîrstă respectabilă şi...

— Aş putea vorbi cîteva clipe cu această domnişoară Tereza ?

Bătrîna domnişoară fu chemată. Era îmbrăcată în negru din cap pînă-n picioare.

— După cîte cred, doamnă, aţi dus destul de des fructe doamnelor de sus, de la club ?

— Aproape zilnic, domnule.

— Printre ele au fost şi mere, nu ? Gîndiţi-vă bine înainte de a-mi răspunde... Aţi văzut pe vreuna dintre doamne muşcînd o dată dintr-un măr necojit, ca apoi să-l arunce ?

Domnişoara Tereza păru şocată de o astfel de întrebare.

— Bine, domnule, dar doamnele de sus sînt prea bine crescute ca să...

— Adică ?

— Se servesc de cuţit ca să cureţe merele. Niciodată la club vreuna dintre ele nu şi-ar fi permis...

— Mai am o întrebare... Doamna Pitchard poftea cîte o prietenă să-şi petreacă weekend-ul la dînsa... Făcea invitaţia respectînd ordinea alfabetică a membrelor clubului. Ştiţi cumva să fi existat vreo excepţie la această regulă ?

— Nu, nici una...

A doua zi dimineaţă, spre mirarea lui Torrence, Emile îşi reluă locul în cămăruţa sa de la agenţie.

— Îţi stau la dispoziţie, patroane... — anunţă el. E ceva de lucru ?

— Credeam că mai continui cu ancheta la bătrînele dumitale doamne !

— Ce vrei, patroane — răspunse Emile cu modestie — cred că am dus-o pînă la capăt !

— Cum, ai descoperit...

— Nu, n-am descoperit încă nimic, dar am trimis un număr de telegrame în diferite ţări ale lumii... Cîte mijloace cunoşti pentru a identifica pe cineva ?

— Păi... În primul rînd, amprentele digitale.

— Cu condiţia să fie o persoană a cărei fişă dactiloscopică o ai.

— Diferitele mărturii.

— Cu condiţia ca martorii să nu fie la celălalt capăt al lumii.

— Mai sînt semnele particulare.

— Cu condiţia ca persoana pe care vrei s-o identifici să aibă o cicatrice, o aluniţă sau altă particularitate uşor de observat.

— În cazul acesta...

— Adu-ţi aminte de spargerea care a avut loc acum zece ani, într-o vilă din împrejurimile Lyonului... Spărgătorul, înainte de a spăla putina, a mîncat cît şapte, cum e obiceiul la aceşti domni...

— Da, da, îmi amintesc... A lăsat un măr din care muşcase.

— Aşa-i... Ai o memorie bună... Un dentist, examinînd urmele lăsate de dinţi pe măr, a găsit semnul unei lucrări de proteză mai deosebită, făcută pentru maxilarul spărgătorului... Cîte o notă adresată tuturor dentiştilor din Franţa şi...

— Ai găsit un măr la doamna Sacramento ?

— Nu... Dar doamna Sacramento, care se numeşte Simson, a lucrat timp de un an în condiţii grele şi costisitoare ca să-şi procure un măr...

Torrence, care nu înţelegea nimic, trase un dosar spre el şi oftă :

— Cît se poate de interesant... Ia ascultă ! Iar a avut loc un furt de bijuterii pe bulevardul Bonne-Nouvelle şi Societatea de asigurări ne cere să...

IV

În care Emile dă dovadă de o răbdare din ce în ce mai îngerească, dar ancheta continuă fără el, în virtutea inerţiei.

Lui Torrence nu-i venea să creadă. Din cînd în cînd îl privea pe Barbet. Barbet îl privea în acelaşi fel şi amîndoi îşi făceau cu ochiul.

De o săptămînă încoace, Emile era de nerecunoscut. Lua asupră-şi, cu zîmbetul pe buze, cercetarea tuturor dosarelor plicticoase ale Agenţiei „O" : anchetele fără interes, verificările cele mai neînsemnate pe care altădată le-ar fi privit cu dispreţ.

Într-atît era de mare zelul lui, încît nu mai lipsea mult şi ar fi lipit singur timbrele pe plicuri, ducînd apoi scrisorile la poştă.

Nici un cuvînt despre Clubul doamnelor bătrîne, nici despre doamna Pitchard, nici despre doamna Sacramento.

Tot aşa, nici o vorbuliţă despre frumoasa Rosita, pricina unor amintiri atît de voluptoase şi de umilitoare.

Uneori primea cîte o depeşă pe numele său. Dar abia de-şi arunca ochii pe ea, şi o şi azvîrlea într-un sertar pe care-l încuia cu grijă.

— Cred — zise într-o zi domnişoara Berthe — că pentru domnul Emile a fost o lovitură greu de suportat. Bietul băiat !...

Aveau grijă de el. Îl compătimeau. Se fereau să facă cea mai mică aluzie la faptul că dăduse greş atît de jalnic într-o anchetă care, dacă ziarele i-ar fi publicat desfăşurarea, l-ar fi făcut fără îndoială de rîs.

După vreo 15 zile, Emile fu apucat de o asemenea patimă pentru bursă, încît citea zilnic două sau trei jurnale financiare, îi arăta cursurile lui Torrence, care nu se pricepea de fel.

— La ce trebuie să mă uit ?

— Vezi aici ? Acţiunile *Australian*... De trei zile scad cu 10 pînă la 20 de puncte pe zi...

— Ai acţiuni *Australian* ?... Joci la bursă ?

— Aş, de unde !... Ştii, patroane, cine e marele acţionar, aproape singurul proprietar al lui *Australian,* nume sub care e cunoscut cel mai important trust al lînei din Australia ? Nepreţuita noastră prietenă, doamna Pitchard...

— Cu atît mai rău pentru ea dacă acţiunile scad...

— O clipă, patroane... Acţiunile scad datorită cuiva care a aruncat deodată pe piaţă o mare cantitate... Iar dacă te interesezi la diferitele burse din lume, ţi se va spune că însăşi doamna Pitchard îşi vinde acţiunile ca şi cum ar avea o grabnică nevoie de uriaşe sume de bani. Ştii la cît se ridică averea doamnei Pitchard ? La vreo 60 de milioane de franci.

— Şi mai zici că are nevoie de bani ?

— Da, adică e pe cale să prefacă în bani lichizi, prin samsarii ei, cea mai mare parte a avutului său... Bursa e înnebunită... Vînzarea lînei pe piaţă merge din ce în ce mai greu... Toată lumea se întreabă.

— Tot nu înţeleg...

— Să presupunem că cineva îi cere deodată doamnei Pitchard o sumă enormă, de pildă jumătate din ceea ce are... Sigur că e silită să-şi vîndă acţiunile...

— Dar cine i-ar putea cere o asemenea sumă?

— La asta şi vreau să ajung... Cine?... Ca să poţi avea astfel de pretenţii, trebuie ca doamna Pitchard să fie cu totul la cheremul tău... m-am gîndit numaidecît la doamna Sacramento, care a dispărut acum 15 zile şi se găseşte, probabil, în acest moment, pe undeva prin Egipt... Fireşte că nu mai poartă numele de Sacramento, ci pe cel de Arthur Simson, cetăţean al Statelor Unite... Ce-a făcut la Paris falsa doamnă Sacramento?... A pătruns în Clubul doamnelor bătrîne... Şi a aşteptat cu răbdare rîndul pentru a fi primită în vila din Triel... Şi acolo *s-a distrat grozav*, după spusele majordomului, *muşcînd din merele necojite şi îndemnînd-o şi pe gazdă să facă la fel*... Apoi, a reuşit să-şi procure şi să ia cu ea unul din aceste mere... Uite o telegramă primită acum trei zile din Melbourne, patroane, ca răspuns la întrebarea pe care am pus-o poliţiei din acest oraş. *„Dl. Pitchard a luat în căsătorie pe Dollie Smits, soră geamănă cu Bilie Smits stop Billie Smits decedată în timpul călătoriei în Argentina.“*

— Acum ai înţeles? Bogătaşul de Pitchard, care cade repede în patima beţiei, se însoară cu Dollie

Smits. Aceasta are o soră geamănă. După o scurtă lună de miere, căsnicia se zdruncină, cum se întîmplă adesori în asemenea medii, şi fiecare călătoreşte singur. Dollie e însoţită de sora ei Billie, care nu se măritase.

Într-o bună zi, se află la Buenos Aires că domnul Pitchard a murit, căzînd în Marea Mediterană. Cele două femei se îmbarcă fără întîrziere, ca să vină să ia în primire moştenirea.

Ele iau vaporul Mendoza şi, pe drum, una dintre surori moare de pneumonie... Actul de deces e întocmit pe numele de Billie... Pricepi ?... Billie poate să moară, ea n-are nici o moştenire... *Dar, ia gîndeşte-te, dacă moarta era Dollie...* Toată averea lui Pitchard revine moştenitorilor dinspre partea soţului. Două gemene se aseamănă de obicei... Dollie Smits nu fusese niciodată la Paris, unde n-o cunoaşte nimeni.

De aceea Dollie Smits murind, Billie îi ia locul şi devine doamna Pitchard, văduvă. Această simplă înlocuire îi aduce cel puţin vreo 50 de milioane.

Falsa văduvă Pitchard stă la Paris, la Triel, la Cannes... Ea îşi făureşte la bătrîneţe o viaţă plăcută şi nu bănuieşte că o persoană care călătorea pe vasul *Mendoza* a mirosit substituirea. Iată, patroane, lista pasagerilor de pe *Mendoza* în timpul acestei curse... Mi-a trebuit multă vreme ca să strîng toate aceste informaţii... Vei găsi numele domnului Simson şi al nepoatei sale.

Domnul Simson este un aventurier, un om al marilor lovituri. Dacă reuşeşte să demonstreze că doamna Pitchard nu este adevărata doamnă Pit-

chard, ci sora ei, care n-are nici un drept la moştenire, va putea să pretindă jumătate de avere...

Simson nu e grăbit... ştie cît de greu este să aduni astfel de probe. Are bani... Nu se dă îndărăt să facă un drum la Melbourne şi îi vine în minte o idee aproape genială. Se duce la cel mai bun dentist din oraşul în care crescuseră amîndouă surorile... De la el află, în sfîrşit, că Billie, cînd era tînără, a purtat multă vreme un aparat care să-i îndrepte incisivii şi că se pot vedea încă, după ani şi ani de zile, urmele acestui aparat... Afară de asta, Billie are un canin puţin strîmb datorită unei căzături din copilărie...

Acum ai priceput ?...

Întreaga Agenţie „O" s-a strîns în jurul lui Emile, care îşi gustă triumful cu modestie. Ochii strălucitori ai domnişoarei Berthe ascund cu greu sentimentele pe care le nutreşte pentru tînărul ei şef cu părul roşu.

— Asta-i tot... Simson îşi pregăteşte îndelung lovitura... Devine în acest scop doamna Sacramento... El, care a călătorit o viaţă întreagă, ştie că adevărata doamnă Sacramento şi-a petrecut cea mai mare parte a existenţei într-o clinică unde, păstrîndu-se discreţia cuvenită, fusese internată ca nebună. Deci nu era cunoscută nici de înalta societate pariziană, nici de acei membri ai ei, veniţi din Panama şi stabiliţi în capitala Franţei.

Îi trebuiau amprentele dinţilor...

La club, doamnele nu-şi îngăduiau să muşte de-a dreptul dintr-un măr necojit. Dar cînd îi vine rîndul să fie invitată la Triel, falsa doamnă Sacramento *o face pe fetiţa zburdalnică şi* obţine, în sfîrşit, amprentele de care avea nevoie.

Nu-i mai rămîne decît să părăsească Parisul. Doamna Pitchard nu bănuie ce furt s-a comis în casa ei : un biet măr ! *Dar este un măr care o va costa zeci de milioane.*

Un telefon o lămureşte şi ea ne cere să oprim ancheta.

Apoi, Simson, după ce se pune la adăpost, o şantajază... Cere, ca să tacă, sume colosale... Trebuiesc vîndute o parte dintre acţiuni...

Torrence trage pe îndelete din pipă, cu capul în piept :

— Ce avem de făcut ?

— Tocmai asta voiam să te întreb şi eu, patroane !

— De fapt, ce ne priveşte pe noi ?

— Asta-i şi părerea mea. Ce ne pasă dacă milioanele cu pricina sînt într-un buzunar sau într-altul. În cel al unei false doamne Pitchard sau al unei false doamne Sacramento ! Sau dacă ajung în mîna unor moştenitori care n-au nevoie de ele. Fiindcă m-am interesat... Moştenitorii dinspre partea lui Pitchard sînt la fel de bogaţi ca şi răposatul lor unchi...

— În cazul acesta...

Emile dădu din mînă şi încheie :

— Lua-i-ar dracu, n-au decît să se înţeleagă între ei, nu-i aşa ?

Asta însă nu-l împiedică să-şi petreacă după-amiaza tot scriind la scrisori una după alta. E drept că după ce le termina, le arunca pe rînd în coşul de hîrtii. Domnişoara Berthe, care, de cum a ieşit Emile pe uşă, goleşte, plină de curiozitate. coşul, se întunecă la faţă citind :

„Dragă Rosita..."
„Dragă prietenă..."
„Doamnă..."
„Dragă domnişoară şi prietenă..."

Dar degeaba ! Nu mergea şi pace ! Ar fi vrut din tot sufletul s-o înştiinţeze pe frumoasa Rosita că nu l-au putut duce de nas şi că singur, împotriva tuturor, descoperise adevărul despre ciudata aventură de la Clubul doamnelor bătrîne.

Nu face nimic. Lumea asta-i aşa de mică, cine ştie... Poate că într-o bună zi..

BĂTRÎNA DOAMNĂ DIN BAYEUX

— Luaţi loc, domnişoară — oftă Maigret, scoţîndu-şi cu părere de rău pipa dintre dinţi.

Şi îşi aruncă din nou ochii pe biletul magistratului, care spunea : „Afacere de familie. De ascultat depoziţia Ceciliei Ledru, dar a se acţiona cu cea mai mare prevedere".

Acestea se petreceau la Caen pe timpul cînd comisarul fusese trimis acolo pentru a reorganiza brigada mobilă. Încă nu se obişnuise cu ţinutul acela aspru şi tainic şi se simţea mult mai puţin la largul lui, mai puţin liber să procedeze cum credea de cuviinţă, ca în biroul său de pe Quai des Orfèvres.

Notiţa îl deruta şi ea : „Afacere de familie... cea mai mare prevedere..."

Asta însemna că iar va da peste familia unui înalt funcţionar sau peste vreun fruntaş al provinciei. Era nemaipomenit cîţi verişori, cumnaţi şi cumnate care călcaseră legea aveau notabilii de aici !

— Vă ascult, domnişoară Ledru.

Domnişoara Cécile era o femeie bine, chiar frumoasă, desigur şi datorită rochiei negre care dădea poezie chipului ei, altfel palid şi smead.

— Vîrsta dumneavoastră ?

— 28 de ani

— Profesiunea?

— Presupun că e mai bine să vă explic totul de la început ca să înțelegeți situația mea. Eram orfană și, la 15 ani, am intrat ca fată la toate. Purtam codițe pe spate și nu știam nici să scriu, nici să citesc...

Părea cu atît mai surprinzător, cu cît persoana din fața comisarului avea un vădit aer de distincție.

— Continuați, vă rog.

— Întîmplarea a făcut să intru în slujbă la doamna Croizier, la Bayeux. Ați auzit de ea?

— Mărturisesc că nu.

Așa-s toți în provincie, își închipuie că persoanele mai de vază din partea locului sînt cunoscute în lumea întreagă.

— Am să vă vorbesc despre ea mai tîrziu. Trebuie să știți numai că a prins drag de mine și m-a dat să învăț carte. Apoi m-a păstrat lîngă ea ca domnișoară de companie și voia să-i spun mătușă Joséphine.

— Așadar, locuiți la Bayeux cu doamna Joséphine Croizier?

Ochii fetei se umplură de lacrimi și fu nevoită să-și scoată batista și să și-i șteargă.

— Toate acestea aparțin trecutului — spuse ea, suspinînd. Mătușa Joséphine a murit ieri, aici, la Caen, și am venit să vă spun că a fost asasinată.

— Scuzați-mă că vă întrerup. Sînteți sigură că doamna Croizier a fost asasinată?

— Aș pune mîna în foc.

— Ați fost acolo?

— Nu.

— V-a spus cineva acest lucru?

— Chiar mătușa mea.

— Cum ? Mătușa dumneavoastră v-a spus că a fost asasinată ?

— Stați puțin, domnule comisar... Nu mă luați drept o nebună... Știu ce vorbesc... Mătușa mea mi-a repetat de nenumărate ori că, dacă i se întîmplă o nenorocire în casa din strada Récollets, prima mea grijă trebuie să fie să cer o anchetă...

— O clipă ! Care casă din strada Récollets ?

— Casa nepotului ei, Philippe Deligeard. Mătușa Joséphine venise să stea cîteva săptămîni la Caen ca să-și trateze dinții, căci, la 68 de ani, începuseră s-o doară... Trăsese la nepotul ei, iar eu am rămas la Bayeux fiindcă Philippe nu mă-nghite.

Pe un petic de hîrtie Maigret își notă : „Philippe Deligeard".

— Ce vîrstă are nepotul ?

— 44 sau 45 de ani.

— Profesiunea ?

— Nici una. Avea ceva avere, cea a nevestei, dar cred că de cîțiva ani încoace nu mai există decît în chip de amintire. Cu toate astea, perechea a continuat să locuiască într-o casă boierească, proprietatea lor, pe strada Récollets, să țină o bucătăreasă, un valet și un șofer. De mai multe ori Philippe a venit la Bayeux s-o implore pe mătușa lui să-i împrumute bani.

— Și i-a dat ?

— Niciodată. Îi răspundea nepotului ei că trebuie să aibă răbdare și să aștepte să moară...

În timp ce fata vorbea, Maigret rezuma în minte faptele în felul său.

În primul rînd, la Bayeux, pe una din acele străzi liniștite de lîngă catedrală, unde zgomotul pașilor

făcea să se mişte toate perdelele de la ferestre, locuia doamna Joséphine Croizier, văduva lui Justin Croizier.

Istoria averii ei era în acelaşi timp hazlie şi macabră. Croizier, simplu slujbaş la un notar cînd se căsătorise, era maniac şi mania lui erau asigurările. Îşi petrecea timpul semnînd poliţe cu toate societăţile posibile şi imaginabile şi toată lumea îşi bătea joc de el.

O dată, o singură dată, a luat vaporul spre Southampton. Marea era furtunoasă. O clătinătură îl izbi pe Croizier aşa de rău cu capul de chesoane, încît i-l crăpă, iar văduva sa, la puţin timp după aceea, avu surpriza să încaseze un milion de franci de la diferite societăţi de asigurare. De atunci, singura distracţie a Joséphinei Croizier, în casa întunecată din Bayeux, a fost să administreze această avere care se rotunjise încetul cu încetul şi să pălăvrăgească după-amieze întregi cu Cécile Ledru, protejata ei. Lumea vorbea că milionul de odinioară făcuse pui şi, daorită unor plasamente bine alese, Joséphine Croizier avea acum patru sau cinci milioane.

Philippe Deligeard, fiul surorii ei, începuse, dimpotrivă, printr-o căsătorie strălucită cu fata unui bogat negustor de cai. Îşi mobilase o locuinţă splendidă şi casa lui trecea drept una dintre cele mai bine aranjate din Caen.

Spre deosebire de mătuşa lui, făcuse nişte plasamente proaste şi, după cît se zvonea, de vreo trei sau patru ani nu mai trăia decît pe credit, împrumutînd de la cămătari în contul averii pe care avea s-o moştenească.

— Într-un cuvînt, domnişoară Cécile, acuzaţia dumneavoastră n-are nici o bază serioasă în afară de faptul că Philippe avea nevoie de bani şi că moartea mătuşii lui i-ar fi procurat aceşti bani.

— V-am mai spus că însăşi doamna Croizier a cerut ca, dacă moare în strada Récollets...

— Iertaţi-mă, dar cred că ştiţi cît preţ se poate pune pe temerile unei bătrîne... Vreţi acum să mă puneţi la curent cu faptele petrecute ?

— Mătuşa mea a murit ieri, către ora 5 după-amiază. Ei încearcă să susţină că a încetat din viaţă în urma unei crize cardiace.

— Suferea de inimă ?

— Ca toată lumea. Dar nu ca să moară din pricina asta.

— La ora aceea eraţi la Bayeux ?

Lui Maigret i se păru — dar poate că nu era decît o impresie — că fata avu o şovăire.

— Nu... Eram la Caen...

— Spuneaţi că n-aţi însoţit-o pe Joséphine Croizier...

— Într-adevăr... Dar cu autobuzul faci doar o jumătate de ceas de la Bayeux la Caen. Am venit după nişte cumpărături.

— Şi n-aţi încercat s-o vedeţi pe mătuşa dumneavoastră ?

— Am trecut pe la nepotul ei.

— La ce oră ?

— Pe la patru... Mi s-a spus că doamna Croizier a ieşit în oraş...

— Cine v-a spus asta ?

— Valetul.

— După ce-şi întrebase stăpînii ?

— Nu ! Cu de la el putere.

— Deci trebuie să credem că spunea adevărul sau că i se dăduseră dinainte instrucţiuni în privinţa asta ?

— Aşa m-am gîndit şi eu.

— Unde v-aţi dus după aceea ?

— În oraş. Aveam de făcut o sumedenie de drumuri... Apoi m-am întors la Bayeux şi azi-dimineaţă am aflat de moartea mătuşii din ziarul din Caen pe care-l primim.

— Ciudat...

— Poftim ?

— Ziceam că-i ciudat. La ora patru, cînd v-aţi prezentat în strada Récollets, vi s-a spus că mătuşa dumneavoastră a plecat în oraş. Vă întoarceţi la Bayeux şi, a doua zi dimineaţa, aflaţi din ziar că a murit cu numai cîteva minute, cel mult un ceas după vizita dumneavoastră. Este adevărat că aţi înaintat o plîngere, domnişoară Cécile ?

— Da, domnule comisar. N-am nici un fel de avere, dar aş da cu dragă inimă puţinul pe care-l am ca să se descopere adevărul şi vinovaţii să fie pedepsiţi.

— O clipă ! Pentru că aţi vorbit despre situaţia dumneavoastră financiară, îmi permiteţi să vă întreb dacă ştiţi că aveţi să moşteniţi ceva de la Joséphine Crolzier ?

— Sînt sigură că nu voi moşteni nimic, căci eu i-am redactat testamentul şi am refuzat categoric să-mi lase cel mai mic lucru. În caz contrariu, nimeni n-ar fi crezut că mi-am consacrat dezinteresat anii aceştia binefăcătoarei mele.

Era parcă prea frumos ca să fie adevărat. Dar degeaba o întorcea Maigret pe o parte şi pe alta, expunerea ei era fără cusur.

— Aşadar, aţi rămas fără nici o para.

— N-am spus aşa ceva, domnule comisar. Doamna Croizier mă plătea cu o leafă de domnişoară de companie. Şi fiindcă nu aveam nici un fel de cheltuieli, am putut pune deoparte o sumă destul de frumuşică, bani albi pentru zile negre, aşa că am cu ce înfrunta soarta pînă una alta. Sînt însă hotărîtă să-i cheltuiesc pe toţi dacă-i nevoie, ca să-mi răzbun mătuşa.

— Pot să vă mai pun o întrebare? Philippe este moştenitorul, nu-i aşa? Presupunînd că avem dovada că şi-a ucis mătuşa, el n-o mai poate moşteni. Ce se-ntîmplă cu milioanele?

— Sînt vărsate pentru ocrotirea tinerelor lipsite de mijloace.

— Doamna Croizier se ocupa de opere de binefacere?

— Îi era milă de fetele sărace şi ştia cîte primejdii le pîndesc...

— Era foarte severă în privinţa moravurilor?

Cécile şovăi o clipă, chibzui şi apoi răspunse:

— Da, foarte severă.

— Puţin exagerată chiar?

— Aproape exagerată, da...

— Mulţumesc, domnişoară.

— Veţi face o anchetă, nu?

— Am să cercetez şi, dacă e nevoie... Unde vă pot găsi în caz că...

— În timpul celor două zile dinaintea înmormîntării, care are loc la Caen, îmi petrec cea mai mare parte a vremii în camera mortuară din strada Récollets...

— În pofida lui Philippe?

— Nu vorbim unul cu celălalt şi nu pun piciorul în restul casei. Plîng şi mă rog... Noaptea dorm la hotelul *Saint-Georges*...

Pipa lui Maigret era pe sfîrşite. Comisarul privea pieziş impunătoarea casă cenuşie, poarta mare cu inel de aramă, curtea de onoare cu candelabre de bronz. Cazul era, ceea ce numea el, o afacere fără pipă, adică o anchetă care se desfăşoară într-o locuinţă unde comisarul nu putea, fără a încălca regulile bunei-cuviinţe, să-şi păstreze luleaua-n gură.

De aceea mai fumă puţin înainte de a intra, uitîndu-se la oamenii care soseau şi plecau, doamne în negru, domni în haine închise, într-un cuvînt, toată înalta societate din Caen, care venea să-şi prezinte condoleanţele.

— O să fie o plăcere, nu alta! oftă el şi-şi goli în sfîrşit pipa, lovind-o uşor de tocul pantofului.

Apoi intră ca şi ceilalţi, trecu prin faţa tăvii de argint plină de cărţi de vizită îndoite la colţuri, ajunse în fundul unui coridor cu dale albe şi albastre şi, îndărătul unei uşi mari drapate cu negru, zări camera mortuară, sicriul înconjurat de flori şi lumînări, siluete întunecate stînd în picioare sau îngenuncheate.

Numai simţind mirosul de ceară arsă şi parfumul crizantemelor, erai gata introdus în atmosferă; se auzeau şoapte, lumea îşi tampona nările cu batiste şi plutea un aer de mare demnitate, pe care oamenii nu-l iau decît în faţa Justiţiei şi a Morţii.

Cécile Ledru se afla acolo, într-un colţ pe un scăunel de rugăciune, cu obrazul acoperit de un văl de crep destul de străveziu pentru a i se desluşi trăsăturile regulate şi buzele care se mişcau, în timp ce degetele înşirau mătănii de jad.

Un bărbat, îmbrăcat şi el în negru, cu ochii roşii, cu o faţă colţuroasă, îl privi pe Maigret cu un aer întrebător, de parcă voia să ştie ce caută acolo. Comisarul se apropie de el.

— Domnul Philippe Deligeard, nu-i aşa? Comisarul Maigret. V-aş ruga să-mi acordaţi o clipă.

Lui Maigret i se păru că interlocutorul său se uită urît la Cécile Ledru înainte de a ieşi din camera mortuară.

— Poftiţi, domnule. Biroul meu e la etajul întîi.

Scara era de marmură, cu o frumoasă balustradă din fier forjat. Pe peretele de la intrarea biroului, o tapiserie de Aubusson veritabilă, apoi o încăpere mobilată în stil Empire, foarte mare, cu ferestrele spre parcul care nu te aşteptai să fie aşa de întins în plin centrul oraşului.

— Luaţi loc, vă rog. Presupun că fata aia continuă cu uneltirile şi că ei îi datorez vizita dumneavoastră.

— Vorbiţi de Cécile Ledru?

— Într-adevăr, de ea pomeneam, de această josnică intrigantă care, o bună bucată de vreme, a reuşit să aibă o mare influenţă asupa mătuşii mele... Luaţi un trabuc?

— Nu, mulţumesc... Spuneaţi „o bună bucată de vreme..." Trebuie să înţeleg că această influenţă nu a durat prea mult?

Maigret nu avu nevoie să se uite cu atenţie la Philippe Deligeard, care, chiar în doliu fiind, era îmbrăcat cu deosebită grijă. Era tipul perfect al burghezului bogat, pe care-l întîlneşti în toate oraşele de provincie. În pas cu moda, ducînd o viaţă luxoasă, ţinînd mai presus de orice la decor, la anumite detalii de îmbrăcăminte, la un anumit fel de a vorbi

și de a se purta care să-l deosebească de muritorii de rînd.

— Înțelegeți, domnule comisar, că mi-e foarte penibil și extrem de dezagreabil să primesc, în momente atît de dureroase, vizita unui polițist. Voi răspunde totuși la întrebările dumneavoastră, pentru că vreau să lămurim afacerea asta și Cécile să-și primească pedeapsa pe care o merită...

— Adică ?

— Întrebarea dumneavoastră dinainte îmi arată că ați înțeles : biata mea mătușă nu s-a lăsat păcălită pînă la capăt de farmecele acestei individe și de faimosul ei devotament dezinteresat. Asta e adevărul, și în atare măsură, încît, atunci cînd mătușa mea a venit să stea o lună la noi, i-am propus, ca să nu-și schimbe cu nimic obiceiurile, să o găzduim și pe domnișoara ei de companie, căci casa este destul de mare... Însă biata mea mătușă a refuzat, mărturisindu-ne că s-a săturat de această ființă și nu știe cum să scape de ea. Se temea doar că, dacă o va rupe prea brutal cu dînsa, Cécile să nu încerce să se răzbune...

Vorbele îi veniră fără să vrea pe buze ! Prins de atmosfera în care se găsea, Maigret murmură cu o ironie pe care interlocutorul său n-o sesiză :

— Ce rea și prefăcută e lumea !

— Spuneam, deci, că mai devreme sau mai tîrziu mătușa mea s-ar fi despărțit de această creatură care a încercat zadarnic să provoace o ceartă între noi...

— A făcut așa ceva ?

— Pretinzînd, între altele, că aș avea amante... Sîntem între bărbați, domnule comisar... La vîrsta și la situația mea trebuie să admiteți că e firesc, nu-i așa... cu discreție, bineînțeles ! Ca orice om de lume... Sigur că biata mea mătușă, care era un monument de

virtute, nu putea înțelege... De altfel, astea sînt amănunte despre care n-are rost să vorbești oamenilor în vîrstă...

— Și Cécile a vorbit ?

— Dacă n-ar fi făcut-o, cum ar fi aflat mătușa mea ? Proastă socoteală și-a făcut însă această ființă perfidă, căci toate s-au întors împotriva ei. Cînd a ajuns la urechile mătușii Joséphine că neprihănita ei domnișoară de companie primea pe ascuns, sub acoperișul ei, pe un tînăr despre care, începînd cu familia, nu prea onorabilă, se pot spune multe...

— Cécile avea un amant ?

Indignarea lui Maigret era reală sau, dacă nu, se prefăcea admirabil... E adevărat că profită de acest lucru ca să-și scoată pipa din buzunar, cu un aer foarte nevinovat, ca și cum ar fi uitat fastul înconjurător și havanele de pe birou.

— De doi ani încoace ! Da, trăiesc împreună de doi ani și se întîlnesc aproape în fiecare noapte. Pe el îl cheamă Jacques Mercier. Se ocupă de transporturi, în combinație cu un prieten. Dar trebuie reținut că părinții lui au dat faliment acum cîțiva ani.

— Nemaipomenit ! Și i-ați spus asta mătușii ?

— Bineînțeles... De ce să nu-i fi spus ? Nu era de datoria mea ?

— Fără îndoială...

— Atunci ea s-a hotărît, în sfîrșit, s-o dea afară pe Cécile... Vă repet, doar teama de răzbunare o mai oprea... De aceea i-am propus să locuiască la noi... I-aș fi pus la dispoziție întreg etajul doi și...

— Cînd ați discutat aceste chestiuni ?

— Păi... și alaltăieri...

— Și hotărîrea era luată ?

— Nu chiar... Dar era admisă în principiu...

— Presupun că nu o acuzaţi totuşi pe Cécile că a omorît-o pe mătuşa dumneavoastră.

Philippe ridică deodată spre Maigret o faţă foarte tulburată :

— Dar... mătuşa mea nu a fost ucisă ! Trebuie ca individa asta să fie şi nebună, şi perversă ca să scornească asemenea palavre... Mătuşa mea a murit de o criză cardiacă şi medicul de la starea civilă a recunoscut cu precădere acest lucru... Nu văd cum...

— Pe scurt ! Nu o acuzaţi pe Cécile că a omorît-o pe mătuşa dumneavoastră ?

— Dacă n-aş fi sigur că mătuşa mea a murit de moarte naturală, aş acuza-o, însă nu e cazul. În schimb, dacă această individă mai colportează asemenea bîrfeli pe socoteala noastră, mă voi vedea silit s-o reclam pentru calomnie.

— O întrebare, domnule Deligeard... Mătuşa dumneavoastră a murit în jurul orei 5, nu-i aşa ?

— Cinci şi ceva, da... Soţia mea mi-a spus, fiindcă eu, personal, nu eram acasă.

— Foarte bine... Or, pe la patru, Joséphine Croizier plecase în oraş.

— În fiecare zi, la patru, avea oră la dentist, căci era vorba de o proteză, o lucrare destul de complicată.

— Ştiţi cumva cînd s-a întors mătuşa dumneavoastră ?

— Mi s-a spus... Puţin înainte de cinci... Aproape imediat după ce a venit, a apucat-o criza de inimă şi a murit fără să mai aibă vreme să dea dispoziţii...

— Criza a avut loc în camera ei ?

— Da, în camera Ludovic al XIV-lea de la etajul doi.

— Soţia dumneavoastră era cu ea ?

— Soţia mea a urcat puţin după aceea, în clipa cînd mătuşa mea deschidea uşa ca să strige după ajutor.

— Şi dumneavoastră unde eraţi ?

— Cred, domnule comisar, că nu e vorba de un interogatoriu, căci n-aş suporta aşa ceva.

— Vai de mine ! Vrem tocmai să i se răspundă acelei persoane pline de tupeu, care...

— Trebuia să mă duc la club... Plec de obicei de acasă pe la patru şi jumătate, cinci fără un sfert, pe jos, ca să fac puţină mişcare... Străbat astfel o parte din oraş... Pe la cinci joc un bridge şi la şapte şi jumătate vine maşina să mă ia la masă...

— Aţi fost anunţat la club printr-un telefon ?

— Da.

— Şi cînd aţi ajuns acasă...

— Mătuşa mea murise şi medicul se afla la căpătîiul ei.

— Medicul familiei ?

— Nu ! Locuia prea departe şi soţia mea chemase un medic din împrejurimi, un medic tînăr care, însă, nici n-a avut cînd să mai intervină...

— Aveţi un fiu ?

— Da, Gérard. Are 20 de ani şi urmează cursurile Şcolii de înalte studii comerciale... La ora cînd mătuşa mea murea, trebuie să fi fost la cursuri sau în oraş, la vreo cafenea... Aşa-i la vîrsta asta... Tinerii de astăzi nu înţeleg că locul unui om de lume este la club, şi nu într-un local deschis primului venit...

— Şi servitorii ?

— Arsène, şoferul, avea zi liberă... Valetul nu-şi părăseşte niciodată după-amiaza postul său de la parter. Cît despre bucătăreasă, presupun că se afla la bucătărie.... Mai doriţi să ştiţi ceva, domnule comisar ?...

Trebuie să mă întorc la obligaţiile mele şi să-i primesc pe cei care vin să-mi prezinte condoleanţe. Aştept dintr-o clipă într-alta pe preşedintele tribunalului, care este şi preşedintele clubului meu... Vă rog s-o preveniţi pe fata aceea, cred că e cel mai bun lucru pe care-l aveţi de făcut... Dacă mai continuă cu zvonurile ei neruşinate, o bag la puşcărie...

Philippe Deligeard se întreba, probabil, ce putea, într-un asemenea moment, să facă să fluture un surîs ciudat pe buzele comisarului. Maigret, de la o vreme, privea fix într-o oglindă de deasupra căminului. În oglindă vedea o uşă mascată de o draperie. De cîteva ori, de cînd stătea de vorbă cu Philippe Deligeard, draperia se mişcase. Şi comisarul zărise, pentru o clipă, chipul palid al unei femei care, era convins, nu era alta decît doamna Deligeard.

Auzise oare ce mărturisea soţul ei despre necesitatea, pentru un om de lume, de a avea aventuri pe cît de galante, pe atît de discrete ?

— Adio, domnule comisar... Vreau să cred că după explicaţiile pe care mi-am dat osteneala să vi le furnizez, doliul meu nu va mai fi tulburat de povestea asta indecentă şi prostească. Valetul vă va arăta drumul spre ieşire.

Philippe sună, se mulţumi să schiţeze un salut rece la adresa comisarului şi se îndreptă cu demnitate spre faimoasa draperie, în spatele căreia se auzea un zgomot slab. Un sfert de ceas mai tîrziu, Maigret se afla în cabinetul procurorului Republicii. Un Maigret placid şi ironic, tot frămîntîndu-şi pipa în buzunar, căci procurorul din Caen nu era omul să te lase să fumezi în biroul lui.

— Ei bine, aţi ascultat-o pe domnişoara aceea ?

— Am fost şi la faţa locului.

— Ce părere aveţi ? Bîrfeli, nu-i aşa ?

— Ba dimpotrivă, am impresia că această cumsecade Joséphine Croizier a fost ajutată să moară, biata bătrînă... Dar de cine ? Asta-i întrebarea. Şi mai este încă o întrebare : Vreţi într-adevăr să se afle ?

II

Hotelul *Saint-Georges* era unul din micuţele hoteluri unde vin de obicei numai clienţi cunoscuţi, cum se găsesc în mai toate oraşele de provincie. Nici nu-i bănuieşti existenţa dacă nu ţi l-a recomandat cineva şi este locuit mai ales de oameni în vîrstă, de preoţi, de fete sperioase, într-un cuvînt, în majoritatea cazurilor, de cei ce au de-a face mai mult sau mai puţin cu cuviosenia, de la paracliser pînă la fabricantul de lumînări.

În salonul cu fotolii de bambus, unde o doamnă bătrînă care broda îi arunca din cînd în cînd cîte o privire severă, Maigret aştepta de peste o jumătate de oră, şi fumul pipei lui se strîngea în jurul lustrei, alcătuindu-i un nimb albăstriu.

„Fac prinsoare că şi tu, băiete, aştepţi aceeaşi persoană ca şi mine“ — îşi spusese el de cum văzuse un tînăr care umbla neliniştit de colo-colo, scoţîndu-şi la fiece clipă ceasul din buzunar. Acum, după jumătate de oră de aşteptare, şi cu toate că nu schimbaseră nici un cuvînt, cei doi bărbaţi se cunoşteau. Măsurîndu-l pe Maigret din cap pînă-n picioare, tînărul cu siguranţă că se gîndea : „Aşa arată faimosul comisar de care mi-a vorbit Cécile ? Pare mai curînd un grăsan cumsecade. Dar s-o fi întîmplat ceva nou, de vreme ce a venit la hotel s-o aştepte pe Cécile ?“...

Maigret, la rîndul său, își spunea : „N-arată rău de loc Jacques Mercier ăsta ! E chiar un bărbat foarte bine ! Aproape prea bine ! Nu pare de loc tipul de tînăr provincial cuminte, așa cum ni-l închipuim de obicei ; are mai degrabă aspectul unui om lipsit de prejudecăți. O mutră frumușică, părul cîrlionțat, ochii strălucitori, și-i curge foc prin vine, nu alta. Ehei, domnișoară Cécile !... Mi se pare mie că-ți plac contrastele, și cumințenia dumitale nu rezistă noaptea atît de bine ca ziua..."

Cînd sosi, îl văzu mai întîi pe Jacques Mercier și un zîmbet îi lumină fața. Însă tînărul i-l arătă pe comisar și fata se încruntă, făcînd trei pași spre acesta.

— Vreți să-mi vorbiți ? întrebă ea, vădit stingherită de faptul că e văzută în tovărășia amantului ei.

— Aș dori să vă cer într-adevăr cîteva precizări. Dar locul mi se pare prost ales în hotelul ăsta atît de liniștit, că auzi cum zboară și moliile. N-ați vrea să intrăm cîteva minute într-o cafenea ?

Cécile îl privi pe Mercier, care încuviință și, după cîteva clipe, cei trei stăteau așezați într-o braserie unde oamenii jucau biliard.

— În primul rînd, îngăduiți-mi să vă atrag atenția, domnișoară Cécile, că n-a fost frumos din partea dumneavoastră că nu mi-ați vorbit despre domnul Mercier.

— Am crezut că nu are nici o legătură cu această afacere, deși ar fi trebuit să bănuiesc că Philippe vă va vorbi despre el. Ce v-a mai spus în ce mă privește ?

— Lucruri neplăcute, după cum ați ghicit. Cred că e, ceea ce se cheamă, un om de lume desăvîrșit, dar are o limbă afurisită. O halbă, băiete ! Și dumneavoastră ce luați, domnișoară ? Un porto ? Și dumneavoas-

tră ? Două pahare de porto. Bine instalat pe bancheta de mușama, Maigret urmărea mașinal bilele de biliard și scotea cu voluptate mici rotocoale de fum din pipa aprinsă, gustînd parcă pacea conușie, dar pătrunzătoare, a provinciei.

— Așadar, asta ține de doi ani...

— Da, sînt doi ani de cînd ne cunoaștem.

— Și de cît timp are domnul Mercier obiceiul să-și petreacă nopțile în casa bătrînei doamne ?

— De peste un an.

— Nu v-a venit ideea să vă căsătoriți ?

— Bătrîna doamnă, cum îi spuneți, nu ar fi îngăduit așa ceva. Mai precis, ar fi socotit un asemenea proiect ca o adevărată trădare față de dînsa. Era geloasă pe dragostea mea. Neavînd pe nimeni pe lume în afara nepoților pe care nu-i putea suferi, mă considera într-un fel un bun al ei. Din această pricină am primit să nu am cu Jacques decît o legătură ascunsă, doar ca să n-o dezamăgesc și ca să n-o fac să sufere.

Cécile răspundea supusă întrebărilor lui Maigret, în timp ce însoțitorul ei se încrunta din cînd în cînd, clornic, pare-se, să o sfătuiască să fie prevăzătoare.

— E rîndul dumneavoastră, domnule Mercier.

— Nu văd în ce măsură sînt amestecat eu în...

— Nu-i vorba de asta. E vorba să mă ajuți într-o anchetă pe care domnișoara Cécile a cerut-o din partea poliției. Philippe Deligeard pretinde că nu-ți prea merg bine afacerile... E adevărat ?

— Adică...

— E adevărat ?

— Răspunde, Jacques !

— E adevărat ! M-am asociat cu un prieten și am cumpărat trei camioane pentru strînsul peștelui în micile porturi de pe coasta Cotentin. Din păcate, ca-

mioanele nu erau noi şi reparaţiile au costat foarte scump...

— Cînd ?

— Poftim ?

— Cînd daţi faliment ?

— De trei zile camioanele nu mai merg, pentru că n-am plătit chiria garajului...

— Mulţumesc. Vreţi să-mi reamintiţi, domnişoară, la ce oră aţi ajuns în strada Récollets ?

— Alaltăieri ?... În jurul orei patru... Nu-i aşa, Jacques ?

— O clipă ! Eraţi împreună ?

— Am adus-o cu maşina... Aşteptam în colţul străzii... Era patru şi cinci...

— Aţi adus-o cu maşina din Bayeux ?

Şi Maigret o privi aspru pe Cécile care-i spusese că a venit cu autocarul.

— Foarte bine ! Acum, domnişoară, vă rog să-mi spuneţi : cînd aţi aflat din ziare de moartea Joséphinei Croizier ; presupun că i-aţi cerut lui Mercier să vă ducă la Caen... La ce oră aţi ajuns în strada Récollets ?

— Pe la nouă şi jumătate dimineaţa.

— Deci trecuse o noapte întreagă de cînd bătrîna doamnă murise. Vreţi să-mi precizaţi ce-aţi văzut ?

— La ce vă referiţi ? L-am văzut întîi pe valet, apoi nişte oameni pe coridorul cel mare, apoi pe Philippe Beligeard, care a venit spre mine rostind cu un rînjet : „M-aş fi mirat să nu vii în goana mare !“ Apoi am văzut-o pe mătuşa...

— Atenţie ! Aici mă interesează povestea. Aţi văzut cadavrul mătuşii. Unde ?

— În sicriu.

— Deci era pus în sicriu la ora aceea, dar sicriul nu era încă închis.

— A fost închis puţin mai tîrziu, în prezenţa mea. Oamenii întîlniţi pe coridor erau de la pompele funebre.

— Aţi recunoscut, aşadar, chipul mătuşii dumneavoastră. Sînteţi sigură ?

— Absolut sigură ! Ce vă închipuiţi ?

— N-aţi observat nimic anormal ?

— Nu, nimic... Plîngeam... Eram foarte emoţionată... Aş fi vrut să rămîn o clipă singură cu ea ca să mă reculeg, dar a fost cu neputinţă.

— O ultimă întrebare. Cunosc intrarea principală a locuinţei din strada Récollets. Dar presupun că mai are şi altă ieşire.

— Există o uşă mică în spatele casei, care dă în strada Echaudé. E mai curînd o ulicioară pe care nu se află clădiri, ci numai ziduri ce împrejmuiesc grădini.

— Intrînd pe uşa asta, se poate ajunge la etaj să treci pe lîngă valet sau prin dreptul bucătăresei ?

— Da ! O iei pe scara cea mică, cum i se spune, care duce la etajul doi.

— Cît face, băiete ? Mulţumesc, domnişoară. Şi dumitale, domnule Mercier.

Şi după ce plăti consumaţia, comisarul se ridică mai bine dispus decît s-ar fi părut că-i îngăduie împrejurările. Cîteva minute mai tîrziu, fără să-şi scoată pipa dintre dinţi, intra la clubul unde obişnuia să meargă Deligeard şi cerea să fie primit în biroul secretarului, căruia îi puse un număr de întrebări. Apoi îşi notă cu grijă răspunsurile în carnet, din ce în ce mai satisfăcut.

— Deci spuneaţi că sînteţi sigur că l-aţi văzut pe Philippe Deligeard sosind alaltăieri la cinci şi un sfert... E exact, nu-i aşa ? Cei trei parteneri cu care

obișnuiește să-și joace partida îl așteptau, ca de obicei, să înceapă la ora 5... A luat loc la masă... Și abia se dăduseră cărțile, cînd a fost chemat la telefon... A ieșit din cabină foarte palid și i-a anunțat pe ceilalți că mătușa sa a murit acasă la el... N-aveți nimic de adăugat?... Vă mulțumesc... Bună seara, domnule.

Și Maigret ridică din umeri trecînd prin saloanele solemne unde niște bătrîni triști, tolăniți în fotolii, picoteau ascunși de pavăza ziarelor.

Ducîndu-se la doctorul Liévin, pe care-l chemaseră cînd Joséphine Croizier avusese criza de inimă, Maigret a găsit un bărbat foarte tînăr, cu părul de un roșu aprins, care avea treabă să prăjească un cotlet pe aragaz. Tînărul era în halat și scena avea loc în cabinetul de consultații.

— Vă deranjez, domnule doctor? Vă rog să mă scuzați, dar am nevoie de cîteva precizări în legătură cu moartea doamnei Croizier.

Liévin abia împlinise 27 de ani și se stabilise de puțină vreme la Caen, unde clientela sa, după cum arăta casa, nu părea să fie prea numeroasă.

— Presupun, în primul rînd, că sînteți cel mai apropiat de strada Récollets.

— Printre cei mai apropiați... Dacă nu mă înșel, cred că mai e un confrate pe strada Minimes, dar nu-l cunosc...

— Ați mai avut înainte prilejul de a fi chemat la domnul Deligeard?

— Niciodată! După cum ați înțeles cînd ați intrat aici, eu sînt la începutul carierei și clientela mea este de condiție foarte modestă. M-a surprins destul de mult că am fost chemat într-una din cele mai frumoase case ale orașului.

— Cît era ceasul ? Puteţi să-mi spuneţi cu precizie ?

— Cu o precizie riguroasă, căci am o mică infirmieră care vine în fiecare după-amiază pentru orele de consultaţie şi pleacă la cinci. Or, ea îşi pusese pălăria pe cap şi eu tocmai o îmbrăţişam cînd a sunat telefonul.

— Aşadar, era cinci fix. Cît timp v-a trebuit ca să ajungeţi în strada Récollets ?

— Cu totul şi cu totul şapte-opt minute.

— Aţi fost primit de valet, care v-a arătat drumul pînă la etajul doi ?

— Nu. Adică nu chiar aşa. Valetul mi-a deschis uşa, dar aproape imediat o femeie s-a aplecat peste balustrada scării şi a strigat : „Veniţi repede, domnule doctor"... Era doamna Deligeard, care m-a condus personal pînă în camera din dreapta.

— Un moment ! Aţi spus camera din dreapta ! E vorba de o odaie cu pereţii albastru-deschis, nu-i aşa ?

— Greşiţi, domnule comisar. Camera din dreapta are un tapet de culoarea gălbioarei.

— Mobilată în stil Ludovic al XIV-lea ?

— Îmi pare rău ! Cunosc destul de bine stilurile şi pot face afirmaţia că odaia din dreapta avea mobilă stil Régence...

Spre uimirea doctorului, care nu înţelegea importanţa acestei întrebări, Maigret îşi însemnă în carnetul său, pe larg, ceea ce auzise.

— Fie. Deci iată-vă sus şi este în jur de cinci şi zece. Unde e corpul ?

— Pe pat, bineînţeles.

— Dezbrăcat ?

— Sigur că da. Firește...

— Un moment ! Era 5 şi 10 şi Joséphine Croizier era dezbrăcată. Şi ce purta ?

— O cămaşă de noapte şi un capot.

— Hainele ei erau azvîrlite prin cameră ?

— Nu, nu cred... Nu ! În cameră era ordine.

— Şi nu se afla de faţă decît doamna Deligeard ?

— Da... Era foarte nervoasă... Mi-a descris atacul de inimă pe care-l avusese mătuşa ei. Am înţeles numaidecît că moartea a fost, ca să spun aşa, instantanee... Cu toate acestea, am examinat moarta şi am constatat că femeia era foarte dărîmată... criza aceasta din urmă era cel puţin a zecea...

— Aţi putut determina aproximativ ora decesului ?

— În mod automat... Moartea a avut loc în jurul orei patru şi un sfert, poate cîteva minute mai devreme sau mai tîrziu...

Medicul tresări speriat, văzîndu-l pe Maigret cum sare de pe scaun şi-l apucă de umeri.

— Hei !... Ce-aţi spus ? Patru şi un sfert ?

— Da ! Firește că da ! Doamna Deligeard nu mi-a ascuns, de altfel, că înainte de a mă chema a încercat să dea de alţi doi medici, ceea ce a luat un oarecare timp...

— Patru şi un sfert ! repetă Maigret, trecîndu-şi mîna peste frunte. N-aş vrea să vă jignesc, doctore. Sînteţi un începător. Sînteţi sigur de ceea ce afirmaţi ? Aţi menţine declaraţia dumneavoastră dacă ar fi în joc capul cuiva ?...

— N-aş putea decît să repet...

— Bine !... Vă cred... Dar trebuie să vă previn de la bun început că veţi fi mai mult ca sigur obligat să repetaţi această depoziţie ca martor şi că avocaţii vor face imposibilul ca s-o spulbere.

— Nu vor reuși.

— Mai aveți să-mi spuneți și altceva ?... Ce s-a întîmplat după aceea ?

— Nimic... Am semnat actul de deces... Doamna Deligeard a ținut să-mi plătească pe loc și mi-a dat 200 de franci.

— Ăsta-i onorariul dumneavostră obișnuit ?

— Nu, l-a fixat singură... M-a condus apoi pe scări, pînă la jumătatea drumului... Iar valetul mi-a deschis ușa...

— Și n-ați întîlnit pe nimeni altcineva ?

— Pe nimeni.

— Cu atît mai rău ! bombăni Maigret, sunînd la ușa unei căsuțe unde, pe fereastră, se vedea o familie așezată în jurul mesei.

Voia să pună cîteva întrebări medicului de la starea civilă, și acesta, un bătrînel pe jumătate surd, îl primi cu șervetul în mînă, se scuză și îl pofti într-un birou unde se simțea un miros de supă de varză, în timp ce din sufrageria învecinată se auzea zgomotul lingurilor.

— Îi cunoșteați pe domnul și pe doamna Deligeard înainte de a fi chemat și de a constata oficial decesul mătușii lor ?

— Îl zărisem uneori de departe pe domnul Deligeard prin oraș... E un om cunoscut, nu-i așa ?... Dar nu ne învîrtim în aceeași lume...

— Cînd v-ați dus să constatați decesul ?

— Primăria m-a prevenit pe la șase și jumătate... Am sosit în strada Récollets înainte de șapte...

— O cunoșteați pe doamna Croizier ?

— Nu. Valetul m-a lăsat să aștept în timp ce-l anunța pe domnul Deligeard de venirea mea. Acesta

m-a condus la etajul doi și mi-a deschis ușa unei camere galbene.

— Sînteți sigur că odaia era galbenă ?

— Absolut sigur. Mi-a atras atenția pentru că fiica mea vrea o cameră galbenă și nevastă-mea pretinde că o culoare ca asta i-ar da un aspect prea ușuratic... Am constatat că bătrîna doamnă a murit de inimă și am trecut pe foaie formulele obișnuite.

— Era dezbrăcată ?

— Da, în cămașă de noapte !

— Și în cameră nu era dezordine ?

— N-am observat.

— N-ați întîlnit pe nimeni ?

— Nu, pe nimeni... De ce ?

— În sfîrșit, aveți vreo idee la ce oră a murit ?

— Nu m-am gîndit la asta... Între patru și cinci, fără îndoială...

— Vă mulțumesc...

Și, fiindcă mirosul de supă îi făcuse poftă, Maigret se duse să mănînce la un restaurant celebru pentru solă normandă și măruntaie gătite à la Caen. Localul, ca toate locurile pe unde trecuse Maigret în ziua aceea, avea ceva prăfuit și solemn, de o intenționată severitate.

„Cu toate acestea, sînt niște porci fără seamăn pe coclaurile astea ! se gîndea Maigret, savurîndu-și cina. Mă întreb dacă în toată cariera mea mi-a fost dat să văd ceva asemănător."

La urma urmei, era unul dintre cazurile care-i plăceau. O fațadă demnă, oameni gravi și care făceau pe neprihăniții, toate aparențele virtuții împinse atît de departe, încît te plictisea de moarte.

Iar el, Maigret, trebuia să răzuiască totul, să cotrobăie prin unghere, să adulmece în dreapta și

în stînga pentru a ajunge pînă la sfîrşit sub lambriuri, sub stîlpii de piatră care sprijină intrarea, sub veşmintele întunecate, sub mutrele distante şi ţîfnoase, să descopere bestia umană, fiara cea mai mîrşavă, cea mai de neiertat, cea care ucide pentru interesele ei murdare, pentru bani !

Contrariu obiceiului său, nu se grăbea, simţind o plăcere răutăcioasă să lucreze cu o încetineală plină de voluptate aproape, ca şi cum s-ar fi jucat cu asasinul de-a şoarecele şi pisica.

Procurorul îl prevenise din nou :

— Fă tot ce trebuie, dar fii prudent !... O stîngăcie te-ar putea costa scump, şi pe mine împreună cu dumneata... Philippe Deligeard e un om cunoscut, care poate să aibă datorii, dar e primit peste tot. Cît despre fata aceea, Cécile, cum zici că o cheamă, dacă te atingi de ea, o să ai de-a face cu presa de stînga, care o s-o apere, dînd-o drept victima bogătaşilor... Fii prudent, domnule comisar !

Şi Maigret murmura necuviincios pentru sine.:

— Bineînţeles, drăguţule ! Numai că îi prindem noi, n-avea grijă...

Măruntaiele se dovediră foarte gustoase, iar cînd Maigret ieşi din restaurant buna lui dispoziţie era cu atît mai vădită, cu cît nu avusese tăria să refuze calvadosul oferit de patron.

„În curînd voi rîndui totul cum se cuvine ! îşi făgădui el. Dar înainte trebuie să am o discuţie cu faimosul valet."

Şi se duse să sune la poarta casei din strada Récollets. Se împotrivi valetului care voia să-l conducă în anticameră.

— Nu, dragul meu, cu dumneata vreau să vorbesc. Ştii cine sînt, nu-i aşa ? Ce făceai cînd am sunat ?

— Luam cu toţii cafeaua în bucătărie...

— Atunci o voi lua şi eu cu voi !

Se poftea singur. Îşi impunea prezenţa. Valetul nu îndrăzni să protesteze şi îi spuse bucătăresei şi lui Arsène, şoferul :

— Domnul comisar vrea să bea o ceaşcă de cafea...

Arsène purta o uniformă cenuşie, foarte elegantă, pe care însă o descheiase pentru a mînca mai în tihnă. Bucătăreasa era o femeie grasă, cu obrajii acoperiţi de vinişoare roşii. O neliniştea intrarea neaşteptată a lui Maigret în împărăţia ei.

— Nu vă deranjaţi pentru mine, copii ! Aş fi putut să vă convoc la Brigada mobilă, dar m-am gîndit că nu merită osteneala pentru puţinul pe care-l avem de discutat. Nu te scula, Arsène !... De fapt, ia spune-mi, de ce ţi-ai luat zi liberă alaltăieri ? Asta era de obicei ziua dumitale ?...

— Nu, tocmai... Dimineaţa, domnul mi-a zis aşa: fiindcă nu-mi poate da ziua liberă săptămîna viitoare din pricina unei călătorii în sudul ţării, n-am decît s-o iau acum. Am profitat ca să mă duc la sora mea, măritată cu un brutar din Le Hâvre.

— Domnul Philippe a condus deci singur maşina ?

— Da... Credeam că nu va avea nevoie de ea, dar am observat că a luat-o.

— După ce ţi-ai dat seama ?

— Avea înăuntru urme de noroi.

— După cîte ştiu, nu ploua în ziua aceea, aşa că s-a dus probabil la ţară.

— Păi, aici, cîmpul nu e prea departe de casă... Doar cîteva sute de metri şi străzile nu mai sînt pavate.

Valetul se numea Victor şi căuta să dea răspun-

surilor lui o precizie matematică. Maigret află fără surprindere că era un fost subofiţer de artilerie.

— În ce odaie stai în timpul după-amiezei ?

— În oficiu, care nu e prea departe de intrare. Alaltăieri frecam argintăria.

— Poţi să-mi spui la ce oră a ieşit doamna Croizier ?

— Puţin înainte de patru, ca de obicei. La patru avea oră la dentist, care locuieşte la doi paşi de-aici.

— Cum se simţea, sănătoasă, voinică ?

— Ca întotdeauna ! Era o persoană care se ţinea foarte bine, foarte veselă, de loc cu nasul pe sus. Nu trecea niciodată fără să stea puţin de vorbă cu noi.

— Şi nu ţi-a spus nimic deosebit ?

— Nu ! Mi-a strigat din uşă : „Pe curînd, Victor !“

— Mergea la dentist pe jos ?

— Doamnei Croizier nu-i plăcea să ia maşina. Chiar cînd se întorcea la Bayeux, prefera să plece cu trenul.

— Îmi poţi spune unde era maşina în acel moment ?

— Nu, domnule.

— Nu era în garaj ?

— Nu, domnule... Domnul şi doamna ieşiseră cu ea, imediat după-masă... S-au întors vreo oră mai tîrziu, dar pesemne că lăsaseră maşina pe undeva. Trebuie să vă spun că niciodată n-o lăsăm în strada noastră, care e prea strîmtă, ci în strada învecinată, unde n-o pot vedea cînd deschid uşa.

— Aşadar, domnul şi doamna, după cum spui, s-au întors pe la trei... Peste un ceas, puţin înainte de patru, doamna Joséphine Croizier a ieşit... şi pe urmă ?

— A venit domnișoara Cécile...

— La ce oră ?

— La patru și zece... I-am spus că mătușa ei nu era acasă și a plecat.

— Nu te-a văzut decît pe dumneata dintre toți ai casei ?

— Numai pe mine.

— Și-apoi ?

— Apoi a plecat și domnul... Era 4 și 25... M-am uitat la ceas fiindcă era ceva mai devreme decît obișnuia să se ducă la club.

— Avea un pachet ?

— Cum așa ? Nici gînd !

— Era în apele lui ?

— Cred că da...

— Continuă.

— M-am apucat să frec cuțitele... Da... Altceva nu s-a mai petrecut în răgazul acela... Era aproape 5 cînd s-a întors doamna Croizier.

— Se simțea la fel de bine ca la plecare ?

— Da, ba pe deasupra mai era și plină de voie bună. Mi-a spus chiar, cînd a trecut, că cine crede că dentiștii îți fac rău se înșală... I-am răspuns că al meu mi-a scos un dinte în locul altuia.

— Și a urcat în camera ei ?

— Da, a urcat în cameră.

— Camera ei este, dacă-mi amintesc, camera stil Ludovic al XIV-lea.

— Da, desigur.

— Cea din dreapta, cu tapetul cu boboci de aur.

— Vai de mine ! Nu ! Aia este camera stil Régence, care nu mai folosește la nimic, ca să spun așa.

— Și ce s-a întîmplat atunci ?

— Nu știu... S-au scurs cîteva minute... Doamna a coborît foarte tulburată.

— O clipă ! Cîte minute trecuseră ?

— Douăzeci... În orice caz, era după ora cinci cînd doamna m-a rugat să-i telefonez domnului, la club, ca să-l vestesc că mătușa lui avusese o criză...

— Și cînd i-ai telefonat i-ai spus că a avut o criză ?

— Da...

— Nu i-ai spus că murise ?

— Nu... La ora aceea încă nu știam că murise...

— Ai urcat pînă sus ?

— Nu... N-a urcat nici unul dintre noi... A venit un medic tînăr și doamna i-a ieșit în întîmpinare... Abia la ora 7 am fost anunțați oficial de moartea doamnei Croizier și pe la 8 ne-am dus cu toții s-o vedem...

— În camera galbenă ?

— Nu ! În camera albastră...

Se auzi soneria. Victor bombăni :

— Ăsta-i conașul, care vrea infuzia...

Și Maigret se îndreptă încet spre ieșire.

III

— Domnul procuror vă roagă să așteptați.

Maigret ședea pe colțul unei bănci tari, de pe coridorul prăfuit al Palatului de Justiție din Caen, pe unde treceau din cînd în cînd avocați îmbrăcați în robe ale căror mîneci fîlfîiau ca aripile bobocilor de rață.

Era zece dimineața. Maigret, care-și lăsase nevasta la Paris și sta în gazdă la o familie cumsecade,

primise în zori, printr-un agent de poliţie, o convocare destul de seacă din partea procurorului, în care era rugat să se prezinte la cabinetul său la ora zece fix. La zece şi zece se ridică de pe bancă şi se apropie de aprod.

— E cineva la procuror ?

— Da.

— Nu ştii dacă mai stă mult ?

— Presupun. E înăuntru de la nouă şi jumătate. E domnul Deligeard.

Un zîmbet ciudat flutură pe buzele lui Maigret, care, fără să mai şovăie, îşi umplu pipa, şi de fiecare dată cînd trecea prin faţa uşii capitonate cu pricina, auzea un murmur de voci. Şi tot de atîtea ori acelaşi surîs i se ivea pe buze.

În sfîrşit, după zece jumătate, fu sunat aprodul şi acesta se întoarse spunînd :

— Domnul procuror vă aşteaptă.

Însă Philippe Deligeard nu ieşise din cabinet. Maigret îşi vîrî în buzunar pipa încă fierbinte şi intră cu un pas greoi, fără îndoială în mare măsură voit. I se-ntîmpla cîteodată, în anumite ocazii, mai ales cînd era bine dispus, să vrea să facă o mutră de om mărginit, să pară mai gras, mai stîngaci, adevărat poliţist caricatural, căruia nu-i mai lipsea decît o pereche de mustăţi groase.

— Omagiile mele, domnule procuror. Ziua bună, domnule Deligeard.

— Închide uşa, domnule comisar... Vino încoace... Mă pui într-o situaţie extrem de delicată şi de neplăcută... Ce ţi-am recomandat ieri ?

— Să fiu prudent, domnule procuror...

— Nu am adăugat că nu cred o iotă din zvonurile răspîndite de fata aia, de Cécile, care mi se pare că este fără doar şi poate o intrigantă ?

— Mi-aţi spus în orice caz că domnul Deligeard este una dintre notabilităţile oraşului şi că, în asemenea condiţii, trebuie procedat cu menajamente în ce-l priveşte...

Şi Maigret, zîmbind plin de politeţe, se uită cu coada ochiului la Philippe, care, în mare doliu, avea un aer şi mai solemn ca magistratul. Arbora o nepăsare totală, se ferea să se întoarcă spre comisar şi aştepta, avînd parcă întipărită pe chip ameninţarea :

„Aşteaptă şi-ai să vezi tu îndată !“

Cît despre procuror, el îl privea cu ferocitate pe comisar, a cărui ironie o ghicea şi nu mai lipsea mult ca să-şi iasă din sărite şi să izbucnească, plin de mînie.

— Şezi ! Nu mai umbla prin cameră ! Nu pot suferi oamenii care se plimbă de colo-colo cînd le vorbeşti.

— Cu plăcere, domnule procuror.

— Unde-ai fost ieri în jurul orei nouă seara ?

— Pe la nouă ?... O clipă... Cred că mă aflam acasă la domnul Deligeard.

— Ce înţelegi dumneata prin a fi la cineva acasă ?

— În casa lui, bineînţeles.

— Firește ! Dar erai acolo fără ştirea lui ! Ai intrat în mod fraudulos, căci nu ţi s-a eliberat nici un mandat de percheziţie.

— Voiam să pun cîteva întrebări servitorilor.

— Asta îţi reproşez şi eu, de asta te învinuieşte şi domnul Deligeard, aici de faţă, care a şi înaintat

o plîngere împotriva dumitale. Sînt obligat să-i înregistrez această plîngere, căci ţi-ai depăşit drepturile. Poate ai fi putut să iei interogatoriul servitorilor, dar în acest caz era elementar că trebuia să-l vesteşti pe stăpîn. Presupun că mă înţelegi, comisare ?

— Desigur, domnule procuror.

Şi Maigret îşi făcea o plăcere din a părea supus ochii, ca un mic funcţionar prins asupra unei greşeli.

— Dar asta nu-i totul, ceea ce urmează e mult mai grav, de o asemenea gravitate, încît nu ştiu ce măsuri vor lua cei de sus faţă de procedeiele dumitale. După ce ai ascultat cu atenţie, ba chiar ai provocat, aş spune, bîrfelile servitorilor, ai ieşit din casă, dar nu pentru mult timp, căci ai revenit pe o altă uşă. Sper că n-ai să negi ?

— Din păcate, nu, domnule procuror !

— Cu ce cheie ai deschis portiţa grădinii ? Oare nu ţi-a dat-o din întîmplare Cécile Ledru ? Cîntăreşte bine urmările răspunsului dumitale...

— Nu aveam cheia de la poarta cea mică. La drept vorbind, nu mă gîndeam să intru în grădină. Voiam doar să ştiu pe unde fusese introdus cadavrul...

— Ce spui ? !

Procurorul se sculase în picioare. Philippe de asemenea. Erau la fel de palizi amîndoi, dar, fără îndoială, din pricini cu totul deosebite.

— Vă voi vorbi numaidecît de lucrurile acestea, dacă doriţi s-o fac. În ce priveşte portiţa, am constatat că broasca are un mecanism simplu ca bună ziua şi că o poţi deschide uşor cu un şperaclu obişnuit. Am vrut să mă conving şi am încercat. Era

întuneric. Grădina era pustie. Mi-am dat seama că garajul nu e departe şi, nevrînd să-l deranjez pe domnul Deligeard pentru atîta lucru, mai ales în împrejurări aşa de triste, m-am dus să văd urmele de noroi de care-mi pomenise Arsène.

Procurorul încrunta din sprîncene, cuprins dintr-o dată de neliniştc. Philippe, cu mănuşile în mînă, încerca la rîndul lui să vorbească, dar comisarul nu-i dădea răgazul.

— Asta-i tot... Îmi dau seama că am comis o greşeală... Vă cer scuze şi mă voi explica aşa cum voi putea.

— Adică nu-i nici mai mult nici mai puţin decît o spargere. Dumneata, un comisar din Brigada mobilă, ţi-ai permis să...

— Sînt într-adevăr dezolat, domnule procuror... Vă asigur încă o dată că, dac-aş fi ştiut că nu-l deranjez pe domnul Deligeard, căruia i se şi servise ceaiul de seară, m-aş fi prezentat să-i pun cîteva întrebări...

— Destul! Mai vreau să adaug că nu-mi place tonul de zeflemea pe care crezi că ai dreptul să-l iei... Voi transmite chiar azi la minister plîngerea domnului Deligeard şi este de la sine înţeles că îţi interzic să te ocupi de cazul acesta unde ai vrut să fii prea zelos... Domnule Deligeard, cred că pînă la noi ordine, putem socoti incidentul închis şi sper că v-am dat satisfacţie.

— Vă mulţumesc, domnule procuror. Purtarea acestui om a fost de o asemenea nerușinare, că nu puteam îngădui, măcar pentru bunul renume al poliţiei... — şi făcu cîţiva paşi înainte ca să strîngă mîna magistratului, care, la rîndul lui, se pregătea să-l însoţească pînă la uşă.

— Mulţumesc, pe curînd.

— Voi fi mîine la înmormîntare.

Deodată se auzi vocea liniştită a lui Maigret:

— Domnule procuror al Republicii, aş vrea, dacă îmi permiteţi, să pun acestui om o întrebare, una singură.

Procurorul se-ncruntă. Deligeard, în prag, se opri maşinal, aşteptînd, şi Maigret murmură:

— Mi-aţi putea spune, domnule, dacă o să vă duceţi la înmormîntarea Carolinei?

Procurorul rămase uluit de efectul acestor cuvinte. Într-o clipită, Philippe se schimbă la faţă, îşi pierdu cumpătul, lăsă să-i cadă mănuşile din mînă şi era gata-gata să se repeadă ca o fiară asupra comisarului.

Acesta, tot atît de netulburat, prea netulburat, spuse:

— Vedeţi bine că nu s-a terminat încă. Vă cer scuze dacă veţi întîrzia, dar mi-e teamă că va ţine destul de mult.

— Comisare... — începu procurorul.

— Nu vă fie frică şi nu vă închipuiţi că prin susnumita Caroline voi smulge, cum spun ziarele, vălul care acoperă tainele vieţii particulare... Nu-i vorba nici de o demimondenă, nici de o lucrătoare sedusă de domnul Deligeard, ci de bătrîna lui doică...

— Vă rog să daţi explicaţii mai clare...

— Cît de clare voi putea, fără a vă răpi prea mult din timp şi a vă conduce la faţa locului... Voi începe, dacă vreţi, cu misterul albastrului şi al galbenului, care stă la temelia descoperirilor mele, sau mai bine zis care mi-a întărit bănuielile. Nu

priviți spre ușă, domnule Deligeard... Știți doar că e de prisos.

— Aștept ! oftă cu nervozitate procurorul, jucîndu-se cu un coupe-papier.

— Aflați deci că la etajul doi din strada Récollets, doamna Joséphine Croizier ocupa camera din stînga, numită camera Ludovic al XIV-lea, cu tapetul de un albastru-deschis. Ei bine, la cinci fără cîteva minute, Joséphine Croizier, mai teafără ca oricînd, se-ntorcea acasă, glumea cu valetul și urca la ea în cameră. Adică intra în camera albastră unde locuia. În schimb, medicul chemat la telefon, doctorul Liévin, cînd a venit la cinci și zece, a fost introdus în camera stil Régence, care are pereții de un galben nespus de frumos. Și în această încăpere, biata bătrînă era nu numai moartă, dar și dezbrăcată, în cămașă de noapte, fără ca în jurul ei să fie măcar răvășeala firească atunci cînd te dezbraci în grabă. Ce credeți despre problema asta, domnule procuror ?

— Continuă ! răspunse tăios omul legii.

— Acesta însă nu este singurul mister în împrejurarea de față. Iată încă unul : tînărul doctor Liévin, care de-abia s-a instalat în cartier și dă consultații cu 10 franci săracilor, este chemat în somptuoasa locuință a familiei Deligeard, fiind preferat oricărui alt medic. Și constată că moartea a avut loc în jurul orei 4 și 20. Cine minte ? Doctorul sau valetul care a văzut-o pe doamna Croizier intrînd cîteva minute înainte de 5 ? Ei, în acest caz minte și dentistul, care pretinde că la 4 și 20 bătrîna doamnă din Bayeux se afla în cabinetul său.

— Nu înțeleg...

— Răbdare! Nici eu n-am înţeles numaidecît... Cum n-am înţeles nici de ce, în ziua aceea, deşi a plecat de acasă mai devreme ca de obicei, domnul Deligeard a ajuns la clubul său la cinci şi un sfert, cînd partenerii săi obişnuiţi, cuprinşi de nerăbdare, erau pe punctul să caute pe altcineva drept al patrulea...

— Poţi merge mai repede sau mai încet...

Procurorul era cel care vorbea, căci Deligeard, alb ca varul la faţă, rămăsese ţintuit locului.

— Atunci răspundeţi-mi la următoarea întrebare, domnule procuror: Domnul Philippe nici n-a ajuns bine la club şi valetul îi telefonează că mătuşa lui a avut cu puţin înainte o criză. Valetul nu spune mai mult, fiindcă nu ştie nimic în plus. Totuşi, domnul Deligeard intră în salonul de joc, foarte tulburat, şi anunţă că mătuşa lui a murit...

Procurorul îi aruncă în cele din urmă o privire destul de furioasă lui Philippe, care stătea tot nemişcat, dar sfîrşise prin a pleca ochii.

— Acum, o grămadă de întrebări secundare. De ce tocmai în ziua aceea domnul Deligeard îi dă liber şoferului său sub pretext că va avea nevoie de el în toate zilele săptămînii ce vine? Întîmplare? Fie! De ce iese cu maşina la 2 după-amiază şi o lasă apoi undeva, pe-afară? Unde se duce, cu soţia lui, de la 2 la 3?

— La căpătîiul unei persoane bolnave — rosti deodată Philippe.

— La căpătîiul Carolinei, e adevărat, al Carolinei care locuieşte la marginea oraşului, ceea ce lămureşte urmele de noroi şi pot dovedi că aceste urme provin chiar din faţa casei ei, unde se găseşte un cuptor de var.

Maigret, ca din obişnuinţă, dar poate şi cu intenţia de a le da peste nas, se apucă să-şi umple pipa, umblînd în sus şi în jos prin biroul procurorului.

— Sîntem, domnule procuror, în faţa uneia dintre cele mai mîrşave crime din cîte cunosc, şi în acelaşi timp în faţa unei crime aproape perfecte. Pentru ca să înţelegeţi, trebuie să vă pun să străbateţi calea pe care am străbătut-o eu însumi... Philippe Deligeard, care n-a făcut nimic de cînd s-a născut în afară de a lua o nevastă bogată, de a duce o viaţă de risipă şi de a specula cu atîta lipsă de bun simţ, încît şi-a pierdut toată averea, a ajuns, de trei ani încoace, să nu o mai poată scoate la capăt în nici un fel. Singura lui scăpare e mătuşa, dar ea refuză să-l ajute... E lămurit! E limpede! Domnul Deligeard nu va dezminţi cînd voi spune că, în anumite zile, cu toată viaţa pe picior mare pe care continua s-o ducă, nu se găseau în casă nici o sută de franci bani gheaţă. În aşa hal, încît n-a lipsit mult să i se închidă lumina şi gazul. La vîrsta lui nu se-nvaţă o meserie. Nici nu-ţi schimbi existenţa, aşa, de azi pe mîine...

Mătuşa e bătrînă... În ciuda fetei care îl îngrijorează, a Cécilei Ledru, doamna Croizier nu-şi va dezmoşteni nepotul, cu atît mai mult cu cît Cécile însăşi se opune...

Philippe, prevăzător, de altfel, îi dezvăluie bătrînei că fata nu-i o mieluşică neprihănită, ci că-şi primeşte în fiecare noapte amantul sub acoperişul protectoarei ei.

Mă urmăriţi, domnule procuror?... S-ar putea spune că asasinatul s-a şi hotărît, că este necesar: Joséphine Croizier trebuie să moară pentru ca fa-

milia Deligeard să continue să trăiască după gusturile ei.

Problema e că, dacă nu-i cine ştie ce scofală să faci ca cineva să treacă în lumea celor drepţi, e greu să ascunzi medicilor cauza decesului.

În caz de moştenire, mai ales, şi cu atît mai mult în provincie, otrava e primejdioasă fiindcă este primul lucru la care se gîndesc gurile rele. Şi fiecare ştie că Deligeard e pe drojdie.

Revolverul, cu neputinţă! Cuţitul lasă urme. Pe de altă parte, doamna Croizier e destul de voinică şi poate scăpa cu bine dacă cineva o face să cadă pe scară. Repet însă că, în principiu, crima s-a hotărît. Ceea ce lipseşte e prilejul, prilejul de a o trimite pe bătrîna doamnă fără nici un risc pe lumea cealaltă. Şi iată că acest prilej se iveşte pe neaşteptate. Philippe are o doică în vîrstă, cam de vîrsta doamnei Croizier, care locuieşte singură într-o casă de la marginea oraşului şi nu are familie.

Doica, după mai multe crize de inimă, are un nou atac şi soţii Deligeard, încunoştiinţaţi, trec s-o vadă la două după-amiază şi cînd se-ntorc, cu o oră mai tîrziu, ştiu că biata Caroline — acesta e numele ei — nu are de trăit mai mult de 2 ceasuri.

Aşezarea casei este favorabilă, dar trebuie ţinut seama de orice amănunt.

Doamna Deligeard pleacă imediat pe portiţa de din dos şi se întoarce la căpătîiul doicei, care îşi dă duhul sub ochii ei, la 4 şi 20. Philippe nu-şi părăseşte locuinţa decît în jurul orei obişnuite, puţintel mai devreme, din pricina nerăbdării. Îşi găseşte maşina în colţul străzii, se duce la Caroline, pune leşul în maşină şi o aduce acasă, cu această ocazie, şi pe nevastă-sa.

Amîndoi, tot pe poarta din dos, introduc cadavrul în casă şi îl instalează în camera galbenă de la etajul doi.

Pentru servitori, doamna Deligeard n-a ieşit în oraş. Cît despre soţul ei, e în drum spre club. Sînt acasă. O aşteaptă pe mătuşa lor, care nu va mai întîrzia mult...

Într-adevăr, soseşte, intră în camera ei, camera albastră, şi e ucisă numaidecît...

Nu-i rămîne lui Philippe decît să meargă la club pe poarta din dos, cu maşina, ca să-şi creeze un alibi.

Medicului, ales printre cei care nu cunosc nici casa, nici pe Joséphine Croizier, i se arată corpul Carolinei, decedată prin moarte naturală, şi el eliberează bineînţeles un act de deces în acest sens.

Cum va proceda şi medicul stării civile în aceeaşi seară.

Va fi de ajuns ca leşul doicei să fie transportat din nou la ea acasă.

— Ce v-a făcut să vă gîndiţi la Caroline ? întrebă procurorul, după o clipă de tăcere.

— Logica. Cei doi medici nu putuseră examina corpul Joséphinei Croizier. Am cumpărat, aşadar, ziarul de a doua zi. Am citit lista deceselor. Eram sigur că voi găsi numele unei bătrîne, şi cînd l-am zărit, am făcut o anchetă în ce-o privea. Vecinii au constatat mai multe drumuri cu maşina, dar nu li s-a părut curios, fiindcă foştii ei stăpîni veneau s-o vadă destul de des... E de altfel singura faptă bună care poate fi pusă în seama lui Philippe Deligeard.

Se lăsă o tăcere apăsătoare. O lovitură de coupe-papier răsună pe neașteptate și magistratul întrebă cu o voce șovăielnică :

— Mărturisești, Philippe Deligeard ?

— Nu voi răspunde decît în prezența avocatului meu.

Formulă tradițională ! Tot sîngele îi pierise din obraji. Cînd se ridică, nu se putea ține pe picioare și trebuiră să-i dea un pahar cu apă.

Autopsia bietei Joséphine Croizier arătă, înainte de toate, că avusese inima în foarte bună stare, apoi că fusese ucisă stîngaci, mai întîi cu un șnur cu care încercaseră s-o sugrume, apoi, pentru că, probabil, se mai zbătea, cu două lovituri de cuțit în piept.

— Nu pot decît să te felicit — îi zise procurorul lui Maigret, cu un surîs de gheață. Ești, într-adevăr un as, cum am fost anunțați. Totuși mărturisesc că metodele dumitale, într-un orășel ca al nostru, sînt cel puțin primejdioase.

— Ceea ce înseamnă că n-am să fac mulți purici la Caen, nu-i așa ?

— Desigur că...

— Vă mulțumesc, domnule procuror.

— Dar...

— Nici eu nu mă prea simțeam bine în ținutul ăsta. Soția mea mă așteaptă la Paris. Tot ceea ce doresc e ca jurații din acest oraș să nu se lase impresionați de locuința atît de somptuoasă a lichelei desăvîrșite care este Philippe Deligeard și să-i ceară capul. Și mormăi printre dinți o glumă proastă : Așa, o să poată juca mai departe mînă moartă la bridge !

I

În care doctoraşul se duce, plin de drăgălăşenie, să întrebe pe cineva dacă este un ucigaş şi este primit cu o curtenie desăvîrşită.

Şovăi un sfert de secundă, nu mai mult, se înălţă în vîrful picioarelor, căci nu era prea înalt şi clopoţelul se afla neobişnuit de sus. Imediat, două zgomote deosebite de părură că vor să lupte pentru întîietate în domeniul sunetului : primul era provocat de şnurul tras de doctoraş, care, undeva, printr-un colţ al castelului, declanşase un dangăt, el singur mai răsunător ca toate clopotele unei biserici ; al doilea se datora lătrăturilor unei haite de cîini. Şi asta nu-i o figură de stil ; erau într-adevăr o mulţime, în măsura în care acest cuvînt se potriveşte unui număr de vreo 40 de cîini mici, murdari şi roşcaţi, nişte potăi care însă erau toate la fel, cu singura diferenţă că unele erau tinere şi altele bătrîne.

Veneau şi ei din vreun ungher îndepărtat al castelului şi se repezeau în goană spre poartă, străbătînd ceea ce trebuia să fi fost odinioară un parc, dar din care nu mai rămăseseră decît nişte tufişuri de mărăcini la poalele cîtorva copaci înalţi.

Doctoraşul ştia că nenumăraţi ochi sînt aţintiţi asupra lui, nu numai cei ai locuitorilor castelului, ci şi ai ţăranilor privind de după ferestrele caselor din sat. Cu toţii se-ntrebau, probabil, cine e omul

care îndrăzneşte, într-un asemenea moment, să sune la poartă.

Întîmplarea avea loc în pădurea Orléans, într-un sat mare, aşezat în mijlocul unei poieni. Dar poiana, ca o haină tare veche, devenise prea strîmtă pentru castel şi cele cîteva cocioabe clădite acolo. Pădurea împînzise satul şi-l înăbuşea pînă într-atît, încît şi soarele pătrundea parcă anevoie pînă la el.

Nişte acoperişuri de ardezie. O băcănie, un han, case joase. Apoi castelul, prea mare, prea străvechi, dărăpănat cu totul, avea aerul unui sărăntoc căzut de curînd în mizerie, cu hainele zdrenţuite, dar bine croite.

Doctoraşul va trebui, se pare, să declanşeze din nou vacarmul clopoţelului, în timp ce cîinii cei mici şi roşcaţi, arătîndu-şi colţii, se buluceau, ciorchine, pe gard.

O perdea se mişcă la parter. O umbră se ivi pentru o clipă pe după geamul de la etajul I.

În sfîrşit, cineva se îndreptă spre poartă... Era o femeie tînără sau o fată de vreo 25 de ani, o slujnică cu înfăţişare plăcută, cu trup şi obraz atrăgător, pe care nu te aşteptai s-o găseşti într-un asemenea loc.

— Ce s-a-ntîmplat ? întrebă ea, în timp ce dădea la o parte cîinii, prinzîndu-i de ceafă şi aruncîndu-i cît mai departe înapoi.

— Aş vrea să vorbesc cu domnul Mordaut...

— V-aţi anunţat ?

— Nu.

— Sînteţi de la Parchet ?

— Nu... Dar dacă aţi vrea să-i duceţi cartea mea de vizită...

Fata se-ndepărtă. Ciinii începură din nou să latre asurzitor. După un timp, slujnica se-ntoarse cu altă femeie de serviciu, de vreo 50 de ani, cu o mutră bănuitoare.

— Ce doriţi de la domnul Mordaut ?

Atunci, doctoraşul se hotărî, văzînd că altfel nu poate trece de pragul acestei porţi prea bine păzite, să joace totul pe o carte.

— E în legătură cu cazurile de otrăvire — spuse el, cu cel mai fermecător zîmbet, ca şi cum ar fi servit-o cu o bomboană.

Umbra de la primul etaj se ivi din nou pe după perdea. Fără îndoială că era domnul Mordaut.

— Intraţi, dinspre partea mea... Maşina e a dumneavoastră ?... Băgaţi-o în curte, altminteri copiii or să arunce cu pietre în ea şi au s-o facă praf, cît ai zice peşte...

— Bună ziua, domnule... Mă iertaţi că mi-am îngăduit să dau aşa buzna în casa dumneavoastră, cu atît mai mult cu cît, probabil, n-aţi auzit niciodată de numele meu...

— Niciodată — mărturisi sus-numitul domn Mordaut, clătinînd din cap.

— Aşa cum alţii se ocupă de grafologie sau de radiestezie [1], pe mine mă pasionează problemele omeneşti, enigmele, dacă preferaţi, care sînt mai întotdeauna începutul unor afaceri criminale.

Îi rămînea de îndeplinit, sau mai degrabă de rostit, partea cea mai dificilă. Se afla acolo, aşezat într-un salon. Şi acesta era un salon de epocă, sau mai curînd cuprindea rămăşiţele a zece epoci dife-

[1] Ştiinţa care se ocupă de radiaţia corpurilor.

rite, îngrămădite acolo la întîmplare în decursul anilor, ba chiar al secolelor.

Ca şi aspectul exterior al castelului, salonul era trist şi prăfuit, decolorat, ofilit, vrednic de plîns. Tot la fel era şi domnul Mordaut, cu haina lui prea lungă, care te făcea să te gîndeşti la o redingotă de pe timpuri, cu obrajii scobiţi, pe care crescuse, asemănătoare muşchiului de pe copaci, o barbă de o culoare cenuşie-murdară.

— Vă ascult...

Haide, nu mai avea timp să dea înapoi !

— M-au interesat deosebit de mult, domnule, zvonurile care circulă de cîtva timp, pe seama acestui castel şi a dumneavoastră personal. Am aflat că Justiţia s-a alarmat şi ea şi a cerut exhumarea a trei cadavre... Prefer să vă declar cu sinceritate : am venit aici ca să descopăr adevărul, adică să ştiu dacă aţi otrăvit-o pe mătuşa dumneavoastră, Emilie Duplantet, apoi pe soţia dumneavoastră, născută Félicie Maloir, şi, în cele din urmă, pe nepoată, Solange Duplantet...

I se-ntîmpla pentru prima oară să-i ţină cuiva o asemenea cuvîntare şi era cu atît mai neliniştit, cu cît o cale lungă, cu multe uşi închise de-a lungul ei, îl despărţea de şosea şi de sat. Cît despre interlocutorul său, acesta nici nu clipi. Bălăngănea, la capătul unui lung şnur negru, un lornion de tip foarte vechi şi dacă voiai să descrii expresia întipărită pe chipul său, nu puteai decît să repeţi că era trist, trist, trist, de o tristeţe covîrşitoare !... I se prelingea tristeţea pe obraji ! Era tristeţea însăşi ! Era întruchiparea în carne şi oase a tristeţii întregii lumi !

— Aveţi dreptate că v-aţi hotărît să-mi vorbiţi deschis... Pot să vă tratez cu ceva ?

Fără să vrea, doctoraşul tresări, căci este destul de îngrijorător să-ţi ofere de băut un individ pe care abia l-ai acuzat, mai mult sau mai puţin deschis, de a fi otrăvit trei persoane.

— Nu vă temeţi... Voi bea eu înaintea dumneavoastră... Mai am încă un vin fiert, de pe vremuri, care se făcea la castel înainte de apariţia filoxerei !... Aţi trecut prin sat ?

— M-am oprit o clipă la han ca să ştiu dacă pot trage acolo.

— Nu-i nevoie, domnule... Domnul şi mai cum ?

— Jean Dollent...

— Îmi voi permite, domnule Jean Dollent, să vă poftesc să staţi la mine.

Desfăcu totodată o sticlă prăfuită, de o formă neobişnuită, şi doctoraşul bău, aproape fără teamă, unul dintre cele mai bune vinuri fierte din cîte cunoscuse.

— Veţi putea rămîne aici cît veţi dori... Veţi lua masa cu mine... Veţi circula cu deplină libertate prin tot castelul şi vă voi răspunde cu o absolută sinceritate la orice întrebare îmi veţi pune... Îmi daţi voie ?

Şi trase de un şnur de lînă, făcînd să se audă clinchetul firav al unui clopoţel, undeva, departe ; după un timp veni bătrîna care îi deschisese poarta lui Dollent.

— Ernestine, pune încă un tacîm... Şi pregăteşte pentru domnul camera verde... Se află aici ca la el acasă, să ştii, şi sînteţi datori să-i satisfaceţi toate curiozităţile... Cînd rămase singur cu Dollent, oftă : Sînteţi uimit, probabil, de felul în care vă primesc ?

Cine ştie dacă nu vi se pare anormal ? Aflaţi, însă, domnule Dollent, că vine un moment cînd te agăţi de orice şansă de salvare. Dacă o ghicitoare în cărţi, un fachir sau un derviş, o ţigancă sau unul dintre acei radiestezişti de care îmi pomeneaţi mai adineauri s-ar arăta gata să mă ajute, i-aş oferi şi lui toate aceste condiţii...

Vorbea tărăgănat, cu o voce obosită, privind covorul uzat şi ştergîndu-şi automat, cu o grijă exagerată, sticlele lornionului pe care nu-l ridica niciodată pînă la ochi.

— Sînt un om urmărit de nenoroc încă din leagăn. Dacă ar exista concursuri de nenoroc, campionate de nenoroc, sînt sigur că aş lua premiul I. Orice-aş face, totul se-ntoarce împotriva mea... Oricare dintre mişcările mele, dintre cuvintele mele îmi dăunează. Sînt născut ca să cadă toate nenorocirile nu numai pe capul meu, ci şi al tuturor acelora care mă înconjoară...

Strămoşii mei au fost bogaţi... Bunicul meu Mordaut este omul care a construit, la Paris, cea mai mare parte a cartierului Haussmann şi a strîns milioane... Ei bine, în ziua în care m-am născut eu, s-a spînzurat din pricina unui scandal în care au fost amestecaţi şi cîţiva politicieni...

Mama, datorită şocului, s-a îmbolnăvit de febră puerperală şi în trei zile a murit...

Tata a încercat să se refacă... Din toată averea dobîndită pînă atunci, n-a mai rămas decît acest castel... Aveam 5 ani cînd am venit aici... Jucîndu-mă în turn, am dat foc la o aripă întreagă, cu multe obiecte de valoare, care a fost distrusă.

Era prea mult ! Devenea aproape caraghios.

— La zece ani, mă-mprietenisem cu o fetiţă de vîrsta mea. Ţineam foarte mult la ea. O chema Gisèle şi era copila hangiului de atunci. În anii aceia, şanţurile castelului mai erau umplute cu apă. Într-o zi, în timp ce pescuiam broaşte cu un capăt de cîrpă roşie, Gisèle a alunecat şi s-a înecat sub ochii mei... Aş putea depăna încă multă vreme şirul nenorocirilor mele...

— Iertaţi-mă ! îl întrerupse doctoraşul. Dar mi se pare că pînă acum aceste nenorociri s-au abătut mai curînd asupra altora decît asupra dumneavoastră...

— Şi credeţi oare că asta nu e cea mai mare dintre toate nenorocirile ? Acum opt ani mătuşa mea Duplantet, rămasă văduvă, a venit să locuiască la noi, şi peste 6 luni a murit din pricina unei crize de inimă.

— Se zice c-a fost otrăvită cu arsenic, încetul cu încetul. N-a făcut o asigurare pe viaţă în favoarea dumneavoastră şi nu aţi încasat astfel o sumă frumuşică ?

— O sută de mii de franci. Abia de-au ajuns ca să proptim turnul dinspre sud, care se prăbuşea... Trei ani mai tîrziu soţia mea...

— ...murea la rîndul ei şi tot în urma unui atac de inimă. Şi ea iscălise o asigurare pe viaţă care vă aducea...

— Îmi aducea acuzaţiile pe care le ştiţi şi o sumă de două sute de mii de franci.

Suspină, privindu-şi ţintă lornionul cu sticle lucitoare.

— În sfîrşit — încheie doctoraşul — acum 15 zile, nepoata dumneavoastră, Solange Duplantet, ră-

masă orfană, s-a stins la castel, în vîrstă de 28 de ani, suferind tot de inimă, şi v-a lăsat averea întregii familii Duplantet, adică aproape o jumătate de milion...

— Proprietate imobiliară, în terenuri şi case! făcu ciudatul castelan cuvenita îndreptare.

— De astă dată, gurile s-au slobozit, scrisori anonime au ajuns la Parchet şi s-a deschis o anchetă.

— Domnii aceia au fost de trei ori aici şi nu au descoperit nimic... De alte două ori am fost chemat eu la Orléans, pentru a fi interogat şi confruntat cu martorii „lor"... Cred că, dacă m-aş încumeta să ies pînă-n sat, m-ar omorî...

— Pentru că s-au găsit urme de arsenic în cele trei cadavre.

— Se pare că se găsesc întotdeauna...

Asta era şi pricina pentru care doctoraşul se afla la castel. La venire, făcuse un ocol şi trecuse prin Paris. Îl văzuse pe prietenul lui, comisarul Lucas. Şi Lucas îi spusese :

— Sînt încredinţat că nu se va descoperi nimic. Cazurile de otrăvire sînt cele mai misterioase. E puţină sau multă otravă ? Nici măcar nu putem răspunde cu siguranţă şi, fără îndoială, în acest domeniu sînt cele mai multe crime care rămîn nepedepsite. Vei vedea că se va găsi arsenic în viscere sau în ceea ce a rămas din ele. Iar experţii vor discuta pînă o să li se usuce gîtlejul, unii susţinînd că se găseşte totdeauna o anumită cantitate de arsenic în cadavre, alţii înclinînd să creadă într-o otrăvire. ...Dacă afacerea ajunge la Curtea cu juri, juraţii, năuciţi şi descurajaţi de aceste discuţii savante şi de atîtea concluzii care se bat cap în cap, vor prefera

să dea un verdict negativ. Într-o privinţă ca asta, un om ca dumneata ar putea, cu puţin noroc, să...

Se afla în locul unde se petrecuseră aceste lucruri. Adulmeca, se pătrundea de atmosfera aceasta îngrozitor de posomorîtă.

— Aş vrea să vă întreb de ce aveţi atîţia cîini, toţi de aceeaşi rasă, dacă se poate spune aşa ?

Domnul Mordaut se arătă grozav de mirat de întrebare.

— Atîţia cîini ?... îngînă el. Ah, da... Tom şi Mirza ! ...Închipuiţi-vă că tatăl meu avea doi cîini pe care-i iubea foarte mult... Cîinii ăştia, Tom şi Mirza, au avut pui... Puii au făcut pui la rîndul lor... De cînd micuţa mea prietenă s-a înecat sub ochii mei, n-am vrut în ruptul capului să aud că ar putea fi înecaţi căţeii sau pisicuţele... Ceea ce aţi văzut este neamul lui Tom şi Mirza. Nici nu mai ştiu cîţi sînt... Nu prea are nimeni grijă de ei... Trăiesc prin parc şi se-ntorc încetul cu încetul la starea de sălbăticie. Îi trecu ceva prin minte şi căzu pe gînduri. E ciudat ! murmură. Sînt singurele fiinţe din jurul meu care o duc bine... Nu m-am gîndit niciodată...

— Aveţi un fiu ?

— Da, Hector... Vi s-a vorbit, probabil, despre el. În urma unei boli infantile, a crescut foarte repede în înălţime, în timp ce creierul lui nu s-a mai dezvoltat... Locuieşte la castel... Are 22 de ani, dar inteligenţa sa nu o depăşeşte pe cea a unui copil de 9... În schimb, nu face nimănui nici un rău.

— Persoana care mi-a deschis, pe nume Ernestine, e de mult în slujba dumneavoastră ?

— Dintotdeauna... Este fiica grădinarilor tatălui meu. Ei au murit şi ea a rămas...

— Nu s-a măritat ?

— Niciodată.

— Şi fata ?

— Rose ?... întrebă domnul Mordaut şi un zîmbet uşor îi flutură pe buze. Este o nepoată de-a Ernestinei. De aproape 10 ani locuieşte la castel, unde slujeşte ca fată-n casă... Cînd a venit, era doar o puştoaică de 16 ani.

— N-aveţi alt personal ?

— Pe nimeni... Averea mea nu-mi îngăduie să duc o viaţă pe picior mare... De douăzeci de ani am aceeaşi maşină şi oamenii întorc capul după ea... Trăiesc printre cărţile mele, printre bibelourile mele.

— Vă duceţi des la Paris ?

— La drept vorbind, niciodată... Ce să fac acolo ? Nu sînt destul de bogat ca să-mi ofer un trai plin de plăceri... Nu sînt nici atît de sărac, încît să primesc un post de slujbaş. Şi sînt sigur că, dacă aş face speculaţii de bursă, aş pierde, oricît aş vrea... Cu norocul meu !...

În unele clipe, tot ascultînd glasul ăsta stins şi monoton, aveai impresia că trăieşti sub un uriaş stingător de lumînări. Oare toţi oamenii din casa asta, inclusiv plăcuta Rose, erau atît de închişi ? Îşi putea închipui cineva că un hohot de rîs, o adevărată izbucnire de bucurie, răsuna vreodată în aceste încăperi sau pe aceste coridoare ?

Doctoraşul tresări. Auzise un zgomot cunoscut, scos de motorul „Ferblantinei", care era pus în funcţiune.

Îl privi cu asprime pe castelan şi spuse :

— Cineva umblă la maşina mea...

Era gata să se gîndească la...

— Păi da... Vedeţi !.. Nici n-aţi sosit bine... Stăteam liniştiţi de vorbă... Ăsta trebuie să fie Hector...

Domnul Mordaut se îndreptă oftînd spre o fereastră şi o deschise. Zăriră într-adevăr un băieţandru nesfîrşit de lung, aşezat la volanul „Ferblantinei", care moşmondea la schimbătorul de viteze, făcîndu-l să scîrţîie îngrozitor.

— Hector !... Coboară numaidecît, auzi ?

Drept răspuns, Hector scoase limba la taică-său.

— Hector ! Dacă nu laşi în pace maşina domnului...

Domnul Mordaut se repezi pe uşă afară. Doctoraşul îl urmă. Putu să fie astfel de faţă la o scenă penibilă şi grotească în acelaşi timp. Tatăl încerca să-şi smulgă fiul din maşină. Dar Hector era cu un cap mai înalt ca el şi deosebit de puternic.

— Vreau s-o fac să meargă — se încăpăţîna el.

— Dacă nu cobori numaidecît...

— Să ştii că nu am să mă mai las bătut...

În pragul bucătăriei stătea Ernestine, cu mîinile în şold, urmărind liniştită peripeţiile luptei. Dar o altă uşă se deschise şi Rose, care-şi pusese un şorţ alb ca să servească la masă astfel, şi care părea şi mai drăguţă, se repezi spre maşină.

— Lăsaţi-l... — îi spuse domnului Mordaut. Cu dumneavoastră ştiţi că o să se încăpăţîneze... Haide, domnule Hector, doar n-ai de gînd să strici automobilul domnului doctor ?...

— E doctor ? întrebă bănuitor tînărul. De ce-a venit ?

— Coboară... Fii cuminte...

Avea autoritate asupra lui. Cum îi auzea glasul, înapoiatul părea să se potolească, şi acum, lăsînd în plata Domnului comenzile „Ferblantinei", îl măsură din cap pînă-n picioare pe Jean Dollent.

— Pentru cine a venit ?... Iar pentru cancerul Ernestinei ?

— Da, ai ghicit... A venit pentru cancerul Ernestinei.

După ce maşina de 5 C.P. fu dusă în siguranţă în garaj, unde se afla şi străvechiul automobil al domnului Mordaut, acesta îl trase pe doctoraş spre grădină.

— Trebuie să ştii că Ernestine n-are cancer. Dar vorbeşte de el fără-ncetare. De cînd sora ei, mama Rosei, a murit de cancer, nu-i poţi scoate din cap că are şi ea. Să vezi însă că nici nu prea ştie pe unde-l are. Cînd la spinare, cînd la piept, cînd la stomac. Îşi petrece vremea chemînd medicii unul după altul şi se simte jignită că toţi îi spun că n-are nimic. Dacă vă vorbeşte de cancerul ei, vă sfătuiesc...

Ernestine însă se proţăpi furioasă în faţa lor :

— Ce faceţi, vă aşezaţi la masă, sau nu ? Dacă vă închipuiţi că prînzul poate aştepta la nesfîrşit...

Aşadar, în afară de cele două slujnice, trei femei locuiseră în această casă şi toate trei, la diferite vîrste, muriseră de boli de inimă, care este îndeobşte diagnosticul superficial al cazurilor de otrăvire cu arsenic. Cel puţin al celor de otrăvire lentă ! Cazuri dintre acelea care cer ca asasinul să toarne, zi de zi, puţină moarte victimei sale. Şi asta luni în şir.

Pe masă se aflau o cană cu vin şi una cu apă. Cît despre prînz, era foarte obişnuit, ba chiar sărăcăcios ; cîteva sardele cu ridichi, care arătau ca în restaurantele de mîna a doua, apoi o tocană de berbec, o bucăţică de brînză uscată şi doi pesmeţi de persoană.

Doctoraşul, cu gîndul la cele trei femei, lăsă să răzbată în atitudinea lui o uşoară nelinişte. Oricum, domnul Mordaut îi spuse cu mîhnire :

— Nu vă temeţi... Voi gusta din fiecare fel, din fiecare băutură, înaintea dumneavoastră... Pentru mine asta nu mai are nici o însemnătate. Trebuie să ştiţi, domnule doctor, că şi eu sufăr de inimă. De trei luni simt şi eu aceleaşi simptome ca mătuşa, soţia şi nepoata mea cînd erau la începutul bolii.

Îţi trebuia într-adevăr multă poftă de mîncare ca să te atingi de vreun fel ! N-ar fi făcut mai bine Jean Dollent dacă s-ar fi culcat la hotel şi ar fi luat masa la restaurant ? În ce-l priveşte pe Hector, înghiţea cu multă lăcomie, ca un copil prost-crescut, şi nu-ţi făcea nici o plăcere să-l priveşti pe băieţoiul ăsta de 22 de ani cu căutătură vicleană de puşti.

— Ce-aveţi de gînd să faceţi astăzi după-amiază, doctore ? Vă pot fi de vreun folos ?

— Aş prefera să mă-nvîrtesc singur de colo pînă colo... Am să mă duc pe cîmp... Poate c-ar fi bine să pun cîteva întrebări servitoarelor...

Cu asta şi începu. Se îndreptă, într-adevăr, spre bucătărie, unde o găsi pe Ernestine îndeletnicindu-se cu spălatul vaselor.

— Ce v-a îndrugat ? întrebă ea, bănuitoare ca o ţărancă. V-a vorbit despre cancerul meu ?

— Da...

— V-a spus că nu-i adevărat, nu-i aşa ?... Dar s-a jurat că şi el e bolnav de inimă... Ei bine, aş pune mîna în foc că e exact pe dos... Niciodată nu a fost bolnav de inimă... Cînd se plînge, se vede de la o poştă că nu se simte rău... În primul rînd nu-l trec năduşelile ca pe bietele doamne...

— Le treceau năduşelile ?

— Da, seara... Şi la cel mai mic efort. Spre sfîrşit, se plîngeau de ameţeli şi niciodată nu le ajungeau cuverturile de pe pat ca să se încălzească... Tremurau de frig, cu cîte două sticle de apă caldă la picioare. Pe cînd el... Are aerul unui om care dîrdîie ?

Vorbea fără să se oprească din spălat şi îţi lăsa impresia că e voinică şi sănătoasă. Trebuie să fi fost odinioară o fată frumoasă, planturoasă, cum era acum nepoata ei Rose. Părea să fie dintr-o bucată. Privea oamenii drept în faţă şi ţinea să le vorbească pe şleau, fără ocolişuri.

— Aş vrea să vă întreb, domnule doctor... Poţi să îmbolnăveşti pe cineva de cancer cu arsenic sau cu vreo altă otravă ?

Se hotărî să nu-i răspundă nici da, nici ba, căci i se părea mai folositor s-o lase pe bătrînă cu temerile ei.

— Ce simţiţi ? schimbă el vorba.

— Dureri ca nişte împunsături de cuţit. Mai ales în şale... Uneori şi între umeri.

Nu trebuia să surîdă fiindcă asta ar fi fost de ajuns ca să-şi facă din ea un duşman.

Ce i-o fi venit să-i răspundă :

— Dacă vreţi, am să vă examinez puţin mai tîrziu...

Dac-ar fi fost vorba de Rose, era de înţeles. Dar Ernestine, care trecuse de 50 de ani ? Ce idee s-o privească dezbrăcată !

— Îndată ce termin cu vasele ! se grăbi să-i răspundă slujnica. Uitaţi... Nu mai am decît trei farfurii şi tacîmurile... În cinci minute, am isprăvit...

Oare ?... Nu ! Nu-i venea să creadă. Firește, întîlnise cliente de vîrsta asta care nu dezarmaseră încă, și pentru ele medicul părea să aibă un vinoncoace cu totul deosebit. Era una, la Marsilly, care sosea în fiecare săptămînă să-l vadă, zicînd c-o doare cînd una cînd alta, dar simțind totdeauna nevoia să se dezbrace. Dar Ernestine ? Și, pe deasupra, în castelul ăsta așa de sinistru !

— Așa... Sînt gata... Am să dau demîncare cîinilor cînd o să coborîm... Camera mea e la etajul II... Poftiți pe aici... N-aveți nevoie de trusă ?

Scara se găsea într-un turn. Ajunseră la etajul II, unde șapte sau opt camere dădeau pe un coridor lung. Pe jos nu erau așternute covoare. Gravuri vechi, tablouri fără valoare mai atîrnau strîmb pe pereți, acoperite de praf.

Ernestine împinse o ușă. Și doctorul fu mirat să intre într-o cameră curată, care avea chiar un oarecare farmec. Era odaia unei țărănci înstărite, cu o minte chibzuită. Un pat mare de modă veche, din lemn de mahon, acoperit cu o cuvertură matlasată, albă ca zăpada...O masă rotundă, bine lustruită. O sobă. Un fotoliu și un taburet pentru picioare ; pe urmă, într-un colț, o măsuță de scris pentru doamne, din epoca lui Ludovic al XVI-lea, cu o frumoasă broască de bronz aurit.

— Vă rog să nu vă uitați că nu e dereticat.

Era dereticat cu grijă, nu se vedea nici un fir de praf.

— Cînd locuiești la alții, nu poți avea tot atîta gust ca atunci cînd ești la casa ta... Fiți sigur că, dacă aș avea o căsuță la țară, altundeva decît în pădurea asta blestemată... Întorceți-vă cu spatele, domnule doctor, pînă mă dezbrac.

Îi era puţin ruşine. Ca şi cînd ar fi făcut un abuz de încredere. Ştia doar limpede că n-are cancer. Atunci, la ce bun consultaţia asta care căpăta un aer echivoc ?

— Iată... Vă puteţi întoarce.

Avea o carnaţie foarte albă, un trup aproape ca de fată tînără, şi dacă se-ngrăşase cu vîrsta, formele-i rămăseseră armonioase.

— Aici, doctore... Apăsaţi...

Se auzi o bătaie în uşă.

— Cine e ? întrebă supărată Ernestine.

— Eu — răspunse glasul Rosei. Ce faci ?

— Dacă te întreabă cineva, să-i spui că nu ştii nimic.

— Doctorul e la tine ?

— Nu te priveşte !

— Îl căutam ca să-i arăt camera.

— Ai să i-o arăţi puţin mai tîrziu. Şi mormăi printre dinţi : Scîrbă mică !... Dac-ar putea, s-ar uita pe gaura cheii... Dar am avut eu grijă să bag cheia în broască. Poftim !... Stă şi ascultă la uşă. S-a prefăcut că pleacă şi s-a întors pe nesimţite. Aşa-i viaţa în casa asta ! Tot timpul se spionează unii pe alţii, şi cînd nu e unul, e celălalt. Te crezi undeva singur şi deodată te trezeşti faţă-n faţă cu cineva fără să-l fi auzit venind. Pînă şi stăpînului îi place jocul ăsta ! Şi fiu-său, care s-ar căţăra şi pe burlan, dac-ar trebui, numai ca să te sperie ! Nu vorbiţi prea tare... N-are rost să audă... Apăsaţi... Nu simţiţi ca o umflătură ?

— Dacă-ţi închipui că nu aud fiecare cuvînt, te-nşeli ! se auzi zeflemitor, pe coridor, glasul Rosei... Vă doresc petrecere frumoasă la amîndoi.

Şi de data asta păru că se depărtează cu adevărat.

II

În care o dezbrăcare este urmată de o a doua și unde o a treia dezbrăcare îl pune pe doctoraș pe urmele arsenicului

— Nu găsiți nimic ?

Trecuse mai bine de un sfert de ceas de cînd doctorașul o consulta și, de fiecare dată cînd se pregătea să termine, Ernestine îl rechema la ordine :

— Nu mi-ați luat tensiunea.

Ca să se convingă dacă știe despre ce vorbește, o întrebă :

— Cît a fost ultima dată ?

— Minima 9, maxima 14... cu un Pachon...

Se-ntîmpla foarte rar ca bolnavii, mai ales la țară, să știe dacă li se ia tensiunea cu un Pachon sau cu alt aparat.

— Ia te uită, doamna mea ! glumi doctorașul. Văd că vă pricepeți în treburile medicale.

— Păi cum să nu ! răspunse ea. Cu sănătatea nu te joci, că doar n-o cumperi în piață... Și eu vreau să trăiesc 102 ani, ca bunica mea.

— Ați citit cărți de medicină ?

— Bineînțeles ! Chiar luna trecută mi-a venit una pe care am comandat-o la Paris... Mă-ntreb acum dacă n-aș face bine să-mi trimit sîngele la analiză ca să văd dacă n-am uree...

Mai știa el și alte femei care, ca și Ernestine, erau obsedate de grija pentru sănătatea lor, ceea ce devenea un fel de boală, dar cele mai neînsemnate manii căpătau altă semnificație în acest castel al arsenicului. Nu-i venea să zîmbească. O privea cum

se-mbracă şi se gîndea că, într-adevăr, femeia asta era făcută să trăiască încă mulţi ani, dacă...

— În cărţile pe care le-aţi cumpărat se vorbeşte, desigur, şi despre otrăvuri.

— Firește... Și nu vă ascund că am citit tot ce se spune despre ele. Cînd ai avut trei exemple sub nasul tău, trebuie să fii cu ochii în patru... Mai ales cînd eşti în aceeaşi situaţie cu celelalte trei !

— Ce vreţi să spuneţi ?

Nu aruncase aşa, din întîmplare, ultimele cuvinte. Asemenea femei nu fac nici un lucru negîndit, ci-şi acordă, în orice împrejurare, timpul să stea să chibzuiască şi să socotească.

— Ce s-a descoperit cînd a murit mătuşa Duplantet ? Că semnase o asigurare pe viaţă în favoarea domnului... Și cînd a murit nevastă-sa ? Tot o asigurare pe viaţă. Ei bine, şi eu am o asigurare pe viaţă...

— În favoarea nepoatei, presupun ?

— Ba nu ! În favoarea domnului... Și nu pentru o sumă mică, ci pentru 100 000 de franci.

Jean Dollent rămase cu gura căscată :

— Stăpînul dumitale te-a asigurat pentru 100 000 de franci ? De multă vreme ?

— Acum mai bine de 15 ani. Cu mult înainte de moartea mătuşii Duplantet. Aşa că nu mă temeam...

Se întîmplase înaintea morţii mătușii Duplantet... Lucrul acesta se-ntipări numaidecît într-un colţ al memoriei doctoraşului.

— Înţelegeţi de ce, în aceste condiţii, mă întreb mereu dacă nu va veni în curînd şi rîndul meu...

— Sub ce pretext v-a îndemnat să faceţi o asigurare ?

— Sub nici un pretext... Mi-a zis pur și simplu că reprezentantul unei societăți de asigurare a venit să-l vadă, că e ceva interesant, că pe mine n-o să mă coste nimic, și dacă o să mi se-ntîmple vreo nenorocire, măcar o să aducă un cîștig cuiva...

— Cînd ați semnat polița aveați 40 de ani ?

— 38.

— Și locuiați în casa asta de ani de zile, nu ?.

— Cam dintotdeauna.

— Și cînd era tînăr stăpînul dumitale era așa de trist și... cum să spun... așa de stins ?

— Nu l-am cunoscut niciodată altfel.

— A dus totdeauna o viață așa de retrasă ?... N-a avut vreo aventură ?

— Nici una.

— Sînteți la curent cu tot ce face, nu-i așa ? Sînteți sigură că n-a avut vreo iubită prin ținut ?

— Sigură. Nu iese niciodată. Și dac-ar fi venit vreo femeie pe-aici, am fi văzut-o.

— Mai este o posibilitate... Nepoata dumitale, Rose, e tînără și drăguță... Nu credeți că...

Îl privi drept în față ca să-i răspundă :

— Rose nu l-ar lăsa să se atingă de ea... De altfel, nici el nu e omul să... Numai banii îl interesează... Tot timpul stă și face inventare ale lucrurilor din castel și, cîteodată, zile-n șir, caută cîte un obiect fără valoare, vreo vază de porțelan chinezesc sau o scrumieră care a dispărut... *Asta-i pasiunea lui !*

Se îmbrăcase de mult și căpătase din nou înfățișarea aspră, de bucătăreasă arțăgoasă. Părea că-și luase o piatră de pe inimă. Privirea ei spunea limpede:

— Acum știți tot atît ca mine... N-aveam dreptul să tac...

Ciudată casă, zău așa! Construită pentru a adăposti peste 20 de persoane, cu un nesfîrșit șir de camere, colțuri și colțișoare, scări pe unde nu te așteptai, și-acum nu avea cu totul și cu totul decît patru locatari, în afară de îngrozitoarea haită de cîini roșcați.

Ei bine, aceste patru ființe, în loc să se strîngă la un loc măcar pentru a-și crea senzația că trăiesc, păreau că se străduiesc din răsputeri să se izoleze.

Camera Ernestinei era la capătul coridorului de la etajul II în aripa stîngă. Cînd doctorașul o căută pe cea a Rosei, deschise zadarnic toate ușile de la același etaj. Camerele erau goale și răspîndeau un miros searbăd de mucegai. Se duse pînă la etajul I. Acolo găsi, fără greutate, camera domnului Mordaut. Auzind zgomot, bătu la ușă.

— Aș vrea să-mi arătați unde stă slujnica dumneavoastră Rose — spuse el.

— A schimbat camera de vreo două-trei ori... Cred că acum stă deasupra fostei sere de portocali... Cînd ajungeți la capătul coridorului, luați-o la stînga... Este ușa a doua sau a treia...

— Și fiul dumneavoastră?

— Îl țin în preajma mea. Locuiește în camera bietei sale mame și sînt silit, ca măsură de prevedere, să-l încui în odaie în fiecare seară. Ancheta dumneavoastră înaintează, doctore?... Bătrîna Ernestine v-a dat informații interesante?... Cred că e o femeie cinstită... Dar, ca multe dintre semenele ei cărora li se dă prea mult mînă liberă, are tendința să abuzeze de autoritatea sa. Rostea toate aceste fraze pe același ton lugubru. În sfîrșit! Dacă aveți nevoie de mine, vă stau întotdeauna la dispoziție.

Ştiţi ce fac în clipa asta ? Intraţi, dacă aveţi chef... Iată camera mea. E puţină dezordine... Cînd aţi bătut la uşă, tocmai clasam în album fotografiile celor trei femei care au murit în acest castel... Uite-o pe mătuşa Emilie... Şi pe soţia mea, cu cîteva zile înainte de căsătorie... Asta e o poză a ei din copilărie... N-a fost niciodată prea frumoasă, nu-i aşa ? Dar era blîndă, ştearsă... Broda cît era ziua de lungă... Nu ieşea decît ca să se ducă la biserică... Nu se plictisea niciodată... Cînd am luat-o de nevastă, avea 30 de ani... Era fiica unui moşier bogat din împrejurimi, dar cum nu se ducea aproape nicăieri, nimeni nu-i ceruse mîna. Ar fi trebuit să ştiu că sînt o piază-rea...

Dollent nu putea suporta multă vreme o întrevedere între patru ochi cu omul ăsta posomorît şi abătut, aşa că se-ndreptă spre camera Rosei. Făcu la iuţeală o socoteală. Rose era de aproape un an în casă, cînd mătuşa Emilie murise în urma arsenicului sau a unei boli de inimă. Poţi să-ţi închipui o asasină de 16 ani ?

Ascultă la uşă, nu auzi nimic şi apăsă uşor pe clanţă. Avu o senzaţie mai mult decît neplăcută. Credea că se strecoară pe nesimţite într-o cameră goală şi deodată se pomeni în faţa fetei, care-l privea fără să clipească.

— Ei... poftim, intraţi... — grăi ea, pierzîndu-şi răbdarea. Ce mai aşteptaţi ?

Era clar că bănuia că va veni. Şi pregătise locul întîlnirii. Camera fusese dereticată şi doctoraşul băgă de seamă că în sobă se găseau nişte hîrtii arse.

— Deci, după mătușa mea, mi-a venit și mie rîndul ? îl luă ea peste picior. Trebuie să mă dezbrac și eu ?

Jean Dollent ridică din sprîncene. Îi dăduse o idee.

— N-ar fi rău să te examinez, zău așa ! Se vorbește atîta de arsenic în castelul ăsta, încît ar fi poate folositor să fim siguri că nu sînteți pe cale să luați otravă în doze mici...

Cu o lipsă de sfială plină de dispreț, își trase rochia peste cap și dezveli o mîndrețe de piept. Avea o carnație la fel de albă, dar mai frumoasă decît mătușa ei.

— Poftim ! exclamă. Vreți să scot și restul ? Cît sînteți aici, dați-i înainte...

— Apleacă-te... Bine... Respiră... Tușește... Întinde-te acum...

— Știți, prefer să vă previn de la început că sînt sănătoasă ca o știucă.

De ce ca o știucă ? Nu a înțeles niciodată de ce acest animal întruchipa, în mintea Rosei, o sănătate de fier.

— Ai dreptate... Îmbracă-te... Domnul Mordaut m-a autorizat să pun cîteva întrebări locatarilor acestei case... Dacă-mi dai voie...

— Vă ascult... Știu dinainte ce vreți să mă întrebați... De vreme ce ieșiți de la mătușa mea ! Mărturisiți că v-a spus că trăiesc cu stăpînul...

Se mișca vioaie și însuflețită de colo-colo prin cameră, una dintre cele mai vesele încăperi ale locuinței și care, spre deosebire de celelalte, avea la ferestre perdele viu colorate.

— Biata mea mătușă, numai asta-i umblă prin minte. Pentru că n-a avut niciodată un soț sau un

iubit, povestea asta o urmăreşte fără încetare. Cînd vorbeşte despre săteni, nu trăncăneşte decît despre închipuiri de-ale ei, despre cine cu cine s-a culcat. Uite, acum e convinsă că vă fac sau că îmi faceţi propuneri... Pentru ea, din moment ce un bărbat şi o femeie sînt împreună...

— Am remarcat, oricum, că Hector te privea într-un fel...

— Bietul băiat ! Sigur că se cam ţine după mine... La început, mi-a fost niţel frică, pentru că e destul de violent... Dar nu mi-a trebuit mult să înţeleg că n-o să îndrăznească nici măcar să mă sărute...

Privind la cenuşa din sobă, doctoraşul murmură încetişor :

— Ai un iubit sau un logodnic ?

— Ar fi firesc la vîrsta mea, nu găsiţi ?

— Pot să ştiu cum îl cheamă ?

— Dacă descoperiţi... De vreme ce sînteţi aici ca să cercetaţi, cercetaţi !... Acum trebuie să cobor. E ziua cînd lustruiesc alămurile... Rămîneţi aici ?

De ce nu ? De ce să nu joace acelaşi joc cinic ca şi ea ?

— Am să rămîn, dacă asta nu te supără...

Fu dezamăgită, dar ieşi şi o auzi cum o ia pe scară în jos. Fără îndoială că nu ştia că poţi citi scrisul pe o hîrtie carbonizată. Nu-şi dăduse osteneala să împrăştie destul de bine cenuşa şi între altele se găsea un plic dintr-o hîrtie mai groasă decît celelalte, care rămăsese aproape întreg. Pe o parte se mai deslușea cuvîntul „restant“, ceea ce te făcea să presupui că Rose primea scrisorile la post-restant. Pe partea cealaltă, expeditorul îşi scrisese adresa, din care nu mai rămăsese decît : „Regiment de infanterie colonială...“ Apoi, dedesubt, „Coasta de Fildeş“.

Mai mult ca sigur, Rose avea un iubit, un logodnic sau un amant şi acesta, făcînd parte din trupele coloniale, se afla într-o garnizoană pe Coasta de Fildeş.

— Vă deranjez din nou, domnule Mordaut, deşi ştiu că sînteţi atît de ocupat cu albumul de fotografii, dar mi-aţi spus azi-dimineaţă că vă simţiţi rău din cînd în cînd... Ca medic, vreau să mă conving, să fiu sigur că nu e vorba de o otrăvire lentă...

Resemnat, castelanul, cu umbra unui surîs amar pe buze, începu, ca şi cele două slujnice, să se dezbrace.

— De multă vreme — oftă el — mă aştept să am aceeaşi soartă ca şi soţia şi mătuşa mea... Cînd am văzut că şi Solange Duplantet a murit...

Lăsă să-i cadă, obosit, braţele de-a lungul trupului. În pofida a ceea ce credeai cînd îl vedeai îmbrăcat, avea o constituţie robustă, un piept foarte lat, acoperit de smocuri de păr lung şi o piele gălbejită, ca toţi cei care trăiesc mereu închişi în casă.

— Vreţi să mă întind ? Sau să rămîn în picioare ? Le-aţi consultat şi pe slujnicele mele ?

— N-au nimic, nici una, nici cealaltă... Dar... Nu vă mişcaţi... Respiraţi normal... Aplecaţi-vă puţin în faţă.

De astă dată consultaţia dură mai mult de o oră şi doctoraşul devenea din ce în ce mai grav.

— Nu vreau să fac nici o afirmaţie înainte de a vorbi cu confraţi mai pricepuţi ca mine. Totuşi, stările pe care le aveţi pot proveni de la o otrăvire cu arsenic.

— Ce v-am spus !...

Nu se-nfuria ! Şi nici măcar nu se temea !

— O întrebare, domnule Mordaut... De ce i-aţi făcut Ernestinei o asigurare pe viaţă ?

— V-a destăinuit lucrul acesta ?... E foarte simplu... Într-o zi a venit la mine un agent de la o societate de asigurare. Era un băiat îndemînatic, în stare să găsească tot felul de argumente hotărîtoare... Mi-a atras atenţia că sîntem mai multe persoane în casa asta, mai toate de o anumită vîrstă... Îl mai aud parcă şi-acum... „Cineva tot trebuie să moară întîi, în mod fatal... Va fi foarte trist, desigur... Dar de ce această moarte nu v-ar sluji să vă puteţi restaura castelul... Asigurînd întreaga familie..."

— Un moment ! îl întrerupse doctoraşul. L-aţi asigurat şi pe Hector ?

— Societatea nu asigură persoanele anormale... Aşadar, m-am lăsat atras... Şi pentru a mări şansele, i-am făcut o asigurare şi Ernestinei, cu toate că are o sănătate de fier...

— Încă o întrebare. V-aţi făcut şi dumneavoastră o asigurare ?

Domnul Mordaut păru pentru prima dată străfulgerat de o asemenea idee.

— Nu — spuse el, gînditor.

— De ce ?

— Da, de ce oare ?... Adevărul e că nu mi-a trecut prin cap niciodată... Nu sînt, fără îndoială, decît un egoist josnic. Credeam că eu voi fi, fără doar şi poate, cel care va supravieţui. Plecă fruntea şi urmă cu sfială în glas : Cîtă vreme încă ?

Trebuia să-l iei drept o cîrpă şi să-l plîngi ? Trebuia, dimpotrivă, să socoţi toate atitudinile lui drept culmea îndemînării ?

De ce, fără nici o şovăială, îi dăduse doctoraşului libertate de acţiune? Pentru ce îi vorbise despre simptomele bolii sale? Un om care-i în stare să otrăvească trei femei, printre care şi pe nevastă-sa, nu-i oare capabil, ca să nu-i mai fie capul în joc, să înghită o cantitate de otravă, neîndestulătoare să-i provoace moartea?

Jean Dollent, plecînd din cameră, îşi aminti de vorbele comisarului Lucas:

„Asasinii — spunea poliţistul — sînt de toate felurile: tineri, bătrîni, blînzi şi furioşi, veseli sau trişti... Ei omoară dintr-o mulţime de motive: din dragoste, din gelozie, la mînie, din invidie, din lăcomie de bani... Pe scurt, se pot trece la catastif toate păcatele capitale. Dar cei ce folosesc otrava fac parte aproape întotdeauna dintr-o singură categorie... Dacă examinăm lista vinovaţilor sau vinovatelor de cazuri celebre de otrăvire, ce putem observa? Nici unul dintre ei nu era vesel. Nici unul nu a dus înainte de crimă o viaţă normală...

Totdeauna la temelie stă o pasiune, o pasiune lăuntrică, destul de violentă pentru a domina celelalte sentimente, pentru a inspira cruzimea atroce de a privi victima murind încetul cu încetul...

O pasiune fizică... Şi, în cazul acesta, trebuie să fie mai curînd un viciu, căci nu e vorba de dragoste...

Sau dacă nu, atunci zgîrcenia cea mai dezgustătoare. Dintre criminalii care au folosit otrava, unii au dormit ani de-a rîndul ca nişte cerşetori pe o saltea de paie doldora de bani".

Trecu o oră. Doctoraşul, cuprins de un fel de scîrbă pe care doar curiozitatea îl făcea s-o îndure,

rătăcea prin castel şi prin parcul în care ciinii nu-l mai lătrau ca pe-un duşman.

Ajuns pînă la poartă, se-ntreba tocmai dacă s-o ia spre sat, măcar ca să schimbe aerul, cînd auzi zgomot mare venind dinspre castel, şi un strigăt puternic, scos de Ernestine.

Alergă cît putu de repede, dar trebui să înconjoare o parte a clădirii. Nu prea departe de bucătărie, se ridica un fel de şură, unde se mai găseau încă paie şi unelte agricole. În şura cu pricina, Hector zăcea mort, cu ochii sticloşi, cu obrazul schimonosit, şi doctoraşul nu avu nevoie decît să se aplece asupra cadavrului ca să hotărască: arsenic în doză mare. Lîngă mort, pe paie, era o sticlă cafenie cu eticheta „Rom de Jamaica".

Domnul Mordaut întoarse încet capul, cu o lucire ciudată în ochi. Ernestine plîngea. Rose, puţin mai la o parte, ca o fiinţă pe care morţii o impresionează, sta cu capul în piept.

III

În care s-ar părea că toţi locatarii castelului au scăpat ca prin urechile acului şi unde poliţia face o arestare

O jumătate de oră mai tîrziu, în timp ce aşteptau încă jandarmeria chemată telefonic, doctoraşul, cu fruntea leoarcă de o sudoare rece, începea să se întrebe dacă o să ajungă vreodată la capătul acestei anchete.

Într-adevăr, apucase să lămurească, cel puțin în parte, povestea cu sticla de rom.

— Nu vă aduceți aminte de convorbirea pe care am avut-o cu domnul, după ce ați terminat masa ? rosti Ernestine. Și totuși erați de față ! M-a întrebat ce pregătesc pentru cină și eu i-am răspuns : supă de fasole și o conopidă...

Așa era. Doctorașul auzise parcă ceva de felul ăsta, dar nu luase în seamă.

— Domnul mi-a atras atenția că nu ajungea, ținînd cont că mîncați și dumneavoastră cu noi, și mi-a spus să mai fac și o omletă cu rom...

Și asta era adevărat.

— Un moment ! strigă Dollent. Cînd aveți nevoie de rom, de unde-l luați ?

— Din dulapul din sufragerie. Acolo ținem băuturile alcoolice și aperitivele.

— Cheia e la dumneata ?

— O cer cînd am nevoie.

— Ați cerut-o ca să luați romul ?

— Puțin după ce ați plecat din camera mea...

— Sticla era începută ?

— Da... Dar de multă vreme nu se mai băuse din romul ăsta ! Poate că iarna trecută am luat din el pentru vreun grog sau două.

— Și ce-ați făcut după aceea ?

— I-am înapoiat domnului cheia. M-am dus la mine în bucătărie și am curățat legume pentru supă...

— Unde era romul ?

— Pe sobă... Nu aveam nevoie de el decît în clipa cînd trebuia să pregătesc omleta.

— N-a intrat nimeni în bucătărie ?... Nu l-aţi văzut pe Hector dînd tîrcoale ?

— Nu...

— Şi n-aţi ieşit ?

— Numai pentru cîteva minute, să dau demîncare cîinilor.

— Cînd v-aţi întors, romul mai era acolo ?

— N-am băgat de seamă.

— Hector obişnuia să pună mîna pe băuturi ?

— I se întîmpla, într-adevăr... Dar nu numai pe băuturi ! Era deosebit de lacom... Şterpelea tot ce găsea şi se ducea, ca un căţelandru, să mănînce în colţul lui.

Ce s-ar fi petrecut dacă Hector...

Ernestine ar fi pregătit omleta. Şi-ar fi dat cineva seama că are un gust neobişnuit ?... N-ar fi crezut că-i amară din pricina romului ? *Cine s-ar fi ferit să mănînce din această omletă ? Această omletă pregătită în bucătărie... servită de Rose... Domnul Mordaut, Hector şi doctoraşul erau cu toţii în sufragerie...*

N-au luat cina în seara aceea. Autorităţile făceau încă cercetări la faţa locului şi doi jandarmi, în faţa porţii, abia reuşeau să oprească mulţimea venită din sat, care scotea strigăte ameninţătoare. Sosiseră poliţia din Orléans şi parchetul. Era lumină în toate încăperile castelului, ceea ce, probabil, nu se întîmplase de multă vreme, şi astfel casa recăpăta puţin din vechea-i măreţie.

Scotoceau peste tot. Poliţiştii împingeau mobilele încoace şi încolo, trăgeau fără milă sertarele, căci lumea era în culmea indignării. În salonul de un

galben urît, domnul Mordaut, palid ca un mort, cu ochii rătăciți, încerca să înțeleagă întrebările anchetatorilor care vorbeau toți o dată, ascunzîndu-și cu greu dorința să-l ia la bătaie.

Cînd ușa se deschise, ieși cu cătușe la mîini și fu dus și închis într-o cameră alăturată, sub paza a doi polițiști.

Judecătorul de instrucție din Orléans îl văzuse, nu fără enervare, pe doctoraș, care se afla acolo dinainte, adică mai bine zis se găsea la locul crimei.

— Acum nu vă mai ajunge să faceți cîte o anchetă asupra asasinatelor — observă el cu sarcasm. Acum le precedați !

— Ba cred chiar că eu sînt cauza acestuia din urmă.

— Poftim ?

— Ori, mai curînd, cauza accidentului care a avut loc... Căci nu-i nici o îndoială că este vorba de un accident. Nimeni nu putea prevedea că Hector, care nu asculta decît de propriile capricii, va trece prin bucătărie, în lipsa Ernestinei, și va lua sticla de rom...

Judecătorul îl privi mirat.

— Dar, în cazul acesta... Aveați toate șansele să muriți și dumneavoastră...

— Mă îndoiesc.

— De ce ?

— Poate că mă-nșel, și dacă-i așa, îmi cer iertare... Dar cred mai degrabă că am dreptate... Să presupunem că omleta ar fi fost servită... Toată lumea ar fi mîncat din ea, în afară de asasin, nu-i așa ? Asta dacă n-o să pretindem că voia să se sinucidă, trăgînd după sine în mormînt pe toți ai casei, in-

clusiv pe mine... Or, se ştie că de obicei acest soi de ucigaşi sînt laşi.

Mă-ntorc la ideea mea.

Toţi ar fi murit, în afară de ucigaş. Nu vi se pare de necrezut că un om căruia i-au reuşit trei asasinate în zece ani să se poarte atît de prosteşte? Căci astfel şi-ar fi semnat crima... Ar fi fost o mărturisire!

Judecătorul, uluit, chibzuia:

— Prin urmare, după dumneavoastră, e vorba de un accident.

— Ştiu că e greu de explicat, totuşi cred, da, cred că tînărul Hector nu era ţinta aleasă pentru ziua de astăzi... Cred că *astăzi* nu trebuia să moară nimeni. Că pentru asasin ceea ce s-a întîmplat e o adevărată catastrofă... De aceea aş vrea să reconstitui, clipă de clipă, cele petrecute în după-amiaza asta.

IV

În care doctoraşul nu are decît „baze solide" ca să ajungă la un rezultat

De cîte ori repetase aceste cuvinte:

— *O bază solidă, una singură şi, dacă nu pierzi firul, ajungi la adevăr în mod automat.* Dacă ar fi făcut parte din P.J., colegii lui l-ar fi poreclit, fără îndoială: Domnul „bază solidă"! Sau mai bine: Domnul „Intră-n piele", fiindcă altă expresie favorită a lui era: „Să intri în pielea personajului". Era dezgustat, de data asta, să intre în pielea locatarilor castelului cu cîini roşcaţi, care cîini, închişi,

la ordinul domnilor de la poliţie, scheunau fără încetare...

Baze solide... Ia să vedem...

1) Domnul Mordaut nu punea nici o piedică în calea anchetei doctoraşului şi stăruia să-l găzduiască.

2) Ernestine era voinică, robustă şi spera să trăiască 102 ani ca şi bunica ei ; făcea totul în acest scop şi era urmărită de spectrul bolii.

3) Ernestine susţinea că nepoata sa nu trăia cu domnul Mordaut.

4) Rose era şi ea „sănătoasă ca o ştiucă" şi avea un iubit sau un amant în trupele coloniale.

5) Rose pretindea şi ea că nu era amanta stăpînului.

6) Domnul Mordaut suferea de un început de otrăvire lentă cu arsenic.

7) Ernestine, ca şi două dintre cele trei moarte, avea o asigurare pe viaţă în favoarea castelanului.

— Vreţi să vă spun deschis care-i părerea mea ?

Era rîndul Ernestinei să răspundă acum anchetatorilor, în salonul prost luminat.

— Doctorul, care-i aici de faţă, mi-e martor că nu-mi place să vorbesc de rău pe nimeni. Chiar astăzi după-amiază, cînd mi-a pus cîteva întrebări, n-am vrut să fiu rea... Cu atît mai mult cu cît nu aveam nici o dovadă... Fapt este însă că numai noi, cei patru din casă, puteam să le otrăvim pe bietele doamne... Pe domnul Hector nu-l mai pun la socoteală de vreme ce-a murit... Rămînem deci trei. Ei bine, eu afirm că stăpînul meu ajunsese aproape de nebunie. Cînd a înţeles că va fi prins, a preferat

s-o termine... Dar cum era un vicios, un om care nu făcea nimic la fel cu ceilalţi, a vrut ca praful să se aleagă în urma lui din tot ce fusese acest castel. Fără bietul domn Hector, care a băut tot romul, am fi toţi morţi la ora actuală, şi doctorul împreună cu noi.

La această idee, Jean Dollent simţea de fiecare dată că-l trece un fior de gheaţă pe şira spinării... Să-ţi închipui că a doua zi casa ar fi putut fi populată doar de cadavre...

Şi, pe deasupra, nu i-ar fi găsit numaidecît, căci de multă vreme nu mai suna nimeni la poarta castelului. Cine ştie dacă haita de cîini înfometaţi...

— N-aveţi nimic de spus ? o întrebă judecătorul de instrucţie pe Rose, care nu-şi desprindea privirea de podea.

— Nu, nimic.

— N-aţi observat nimic neobişnuit ?

Ea se uită cu coada ochiului la doctoraş şi şovăi. Ce înţeles avea acest lucru ? Ce se codea să mărturisească ?

— *Dacă cineva a remarcat ceva neobişnuit la castel, acesta nu poate fi decît doctorul...*

Dacă cineva ar fi putut remarca...

Dacă cineva...

Dollent se făcu roşu ca sfecla. La ce făcea aluzie ? Cum putea şti că a observat că...

— Vreţi să fiţi mai lămurită ? o pofti omul legii.

— Nu ştiu ceva special... Am vrut numai să spun că doctorul, care se pricepe, a făcut o anchetă serioasă... Dacă n-a remarcat nimic, înseamnă că...

Nu-şi termină fraza.

— Înseamnă că ?

— Nimic... Credeam doar că atunci cînd te osteneşti să consulţi pe toată lumea...

Ei ! Asta-i ! Da, fir-ar să fie ! Avea dreptate ! Cum de nu s-a gîndit mai devreme ?

— Domnule judecător — bolborosi el îndreptîndu-se spre uşă — aş vrea să vă vorbesc o clipă între patru ochi.

Ieşiră pe coridorul la fel de slab luminat ca şi celelalte încăperi.

— Presupun... Sper că vă stă în putere... Mai avem timp. Dacă un comisar ia maşina...

Îşi terminase treaba... O scînteie îi luminase mintea. Şi, ca de obicei, scăpărase dintr-o dată. Cîteva fapte disparate... Mici puncte strălucind în ceaţă. Şi, pe neaşteptate...

Ştia acum de ce i-a trebuit atîta timp ! Din pricină că în casa otrăvurilor nu îndrăznise să bea nimic pentru a-şi biciui spiritul.

V

Meditaţie pe două voci în faţa unui iepure cu ciuperci şi a unui vinişor alb, tare al dracului

Amîndoi, judecătorul şi doctoraşul, nu avură alt mijloc de a scăpa de curiozitatea mulţimii decît să ceară să li se dea la han sala de la etajul I, unde se sărbătoreau nunţile şi aveau loc banchetele.

Li se servise după o omletă cu rom şi cu verdeţuri, un iepure cu ciuperci din care se-nfruptau în timp ce cînd unul, cînd altul, luau cuvîntul, şi tot cînd unul, cînd altul, dar mai adesea doctoraşul, ridica şi golea paharul cu vin alb.

— Pînă cînd nu vom avea răspunsul notarului, ceea ce pot să vă spun, domnule judecător, ţine numai de domeniul ipotezelor. Iar Justiţia, pe care o reprezentaţi, are oroare de ipoteze... De aceea se şi înşală atît de des !

— Protestez şi...

— Goliţi-vă paharul pînă la fund... Ce vi s-a părut izbitor în primul rînd în cursul interogatoriilor ?... Nimic !... Nu mai luaţi ciuperci ?... Păcat ! Sînt grozave ! Ei bine, mie mi s-a părut izbitor faptul *că un om care face fiecăruia o asigurare pe viaţă nu şi-o face şi lui.* Să presupunem că acest om e un asasin... Să presupunem că are intenţia să încaseze asigurările... Ce-ar face ca să se pună la adăpost ? Înainte de toate, să aibă şi el o asigurare ca să poată arăta că e în aceeaşi situaţie cu ceilalţi, cum era firesc.

— Asasinii, după cum ai spus nu o dată şi dumneata, sînt mai totdeauna nişte imbecili.

— Da, dar imbecili complicaţi... Imbecili care iau zece măsuri de prevedere în loc de una singură ! Şi aceste măsuri sînt de multe ori pricina arestării lor. Aşadar, domnul Mordaut nu are o asigurare pe viaţă... De cîtva timp nu mai are nici familie... De cîtva timp suferă şi el ca şi victimele precedente din cauza efectelor arsenicului... Vă pun întrebarea : cine, la moartea sa, îl va moşteni ?... De aceea v-am rugat să trimiteţi un comisar pînă la notarul care...

Hangiul veni să-i întrebe dacă le-a plăcut iepurele şi să le recomande nişte brînzeturi, de prin împrejurimile Orléans-ului, care se topeau în gură, nu alta.

— Fiţi atent, domnule judecător... Persoana căreia Mordaut i-a lăsat averea e mai mult ca sigur ucigaşul. Emilie Duplantet moare... În aparenţă cine profită de moartea ei? Domnul Mordaut... El va fi acuzat dacă se face o anchetă... Dar, în caz contrariu, cine va profita dacă nu cel care-l va moşteni pe domnul Mordaut? Nevasta castelanului moare şi ea. Deci nu ea e vinovată de prima crimă... Făcea doar parte din serie... Şi iată că prada creşte... Asta se aseamănă puţin cu ceea ce la jocurile de noroc se numeşte o martingală [1]. Numai că asta-i o martingală cu moartea. Solange Duplantet vine şi ea la castel. Unchiul ei e moştenitorul... Moartea ei va mări şi ea averea... Moare, aşadar...

— Mi se pare de necrezut! oftă judecătorul, care se înfrupta dintr-o brînză grasă.

— Orice crimă pare de necrezut celor care nu sînt ucigaşi... Unde ajunsesem?... Cine moşteneşte pînă-n prezent?... Mordaut... După el, fiul său... Şi după fiul său?...

— Numai testamentul ne poate încunoştiinţa.

— Pînă atunci, trebuie să mai lămuresc un punct. Asasinul avea neapărat în casă o provizie destul de mare de arsenic... Sosisem eu... Păream să lucrez cu multă energie...

— Şi...

— Şi stau să mă gîndesc... Mordaut vorbeşte din întîmplare la prînz de omleta cu rom... Ce mijloc mai bun să arunci bănuiala asupra lui decît să otrăveşti acest rom?... N-ai decît să spui după aceea că are un miros ciudat... Căci sînt sigur că romul acesta nu ar fi fost turnat peste omletă. V-am mai spus-o.

[1] Sistem de joc care pretinde că asigură un beneficiu prin mărirea progresivă a mizei.

Astfel, arsenicul nu mai e în mîinile celui care-i avusese... Şi, colac peste pupăză, Hector, care are obiceiul să dea tîrcoale bucătăriei, suferind de bulimie, putea... Credeţi-mă, domnule judecător... Persoana care a săvîrşit toate aceste asasinate e...

— Cine ?

— Staţi puţin... Vreţi să vă spun, după părerea mea, cine îl moşteneşte pe Mordaut ?... Rose...

— Ceea ce înseamnă că...

— N-o luaţi aşa de repede... Lăsaţi-mă să ţes intriga, dacă pot întrebuinţa acest cuvînt, pînă ce va veni comisarul cu datele precise. Vă aduceţi aminte de ceea ce a pomenit Rose adineauri ?... Am consultat toată casa... N-am băgat de seamă nimic ?...

Ba da ! Am făcut o observaţie medicală... Că Ernestine nu e de loc ceea ce se numeşte o fată bătrînă ; totul în făptura ei te face să te gîndeşti mai curînd la o femeie în toată puterea cuvîntului...

Aş pune mîna-n foc că, în tinereţe, Mordaut a fost amantul ei... Ca toţi cei lipsiţi de viaţă socială, care trăiesc doar în casă, patima l-a prins complet în mreje... Era omul stăpînit cu desăvîrşire de beţia simţurilor... Anii au trecut.... S-a căsătorit pentru a-şi mai aranja puţin afacerile şi Ernestine nu s-a împotrivit... Numai că i-a ucis nevasta cu-ncetul, aşa cum o omorîse pe mătuşa lui, fiindcă moartea ei însemna un cîştig de bani...

Ea era mai mult decît soţia lui Mordaut. Era moştenitoarea lui... Ştia că tot ce avea el într-o bună zi va fi al ei... Sînt mai mult ca sigur că ea, şi nu un agent de la o societate de asigurare, i-a dat ideea acestor asigurări pe viaţă... Şi a avut geniala inspiraţie să facă una pe numele ei, ca să se poată alătura într-o zi şirului de victime. Nu

pricepeți toate astea, domnule judecător? Eu, da, pentru că trăiesc la țară și cunosc asemenea planuri de lungă durată. O să ajungă pînă la adînci bătrînețe... Ce contează dacă pierde 20-30 de ani cu Mordaut?... După aceea va fi liberă, va fi bogată, va avea casa mult visată și va trăi tot atît de mult ca și bunica ei... De aceea se teme așa de tare de boală... Nu vrea să fi muncit degeaba... Mai întîi prada trebuie să fie destul de mare... Emilie Duplantet, doamna Mordaut, Solange Duplantet... Ce are de pierdut? Bănuielile nu vor cădea asupra ei, căci nu ea e beneficiara aparentă a tuturor acestor crime... Nimeni nu știe că a obținut din partea amantului ei un testament care o face, în caz că nu sînt moștenitori direcți, legatara lui universală...

Ucide fără teamă... Nu o pîndește nici o primejdie. Dacă iese prost, el va fi acela care va fi condamnat și va înfunda pușcăria. Nu începe să se îngrijoreze decît în ziua cînd simte că nepoata, pe care în ciuda opoziției ei, o primise în casă, capătă o înrîurire asupra lui Mordaut. Fiindcă Rose e mai tînără, mai proaspătă... Și Mordaut...

— E dezgustător! întrerupse judecătorul.

— Asta-i viața, din păcate! Patima lui pentru Ernestine a trecut asupra nepoatei... Și dacă Rose are un iubit sau un amant, ce importanță are? Și ea face parte, într-o oarecare măsură, din aceeași categorie cu Ernestine... Va aștepta cîțiva ani... Va aștepta moștenirea pe care i-o făgăduiește castelanul... Ea nu are nevoie să ucidă? Bănuiește comiterea tuturor acestor asasinate?... N-are decît să nu vrea să știe nimic de ele... Ea e cea care profită, nu-i așa, de vreme ce...

— A ţinut cam mult, domnule judecător — spuse oftînd comisarul, care n-avusese timp să mănînce şi trăgea cu ochiul la rămăşiţele de pe masă. Legatara universală a domnului Mordaut e, în afara părţii rezervate fiului, domnişoara Rose Saupiguet...

Ochii doctoraşului scînteiară.

— Nu s-a făcut înainte alt testament ? întrebă judecătorul.

— Ba da, a mai făcut unul... În el legatara universală era Ernestine Saupiguet... Dar l-a schimbat acum aproape 8 ani...

— Domnişoara Ernestine ştia ?

— Nu... Schimbarea s-a făcut în taină...

Doctoraşul rînjea... E adevărat că băuse mai mult de o sticlă de vin alb şi sec, care avea un uşor gust de cremene.

— Aţi înţeles, domnule judecător, nu-i aşa ? Ernestine nu ştie nimic de noul testament... Era sigură că într-o bună zi va putea să culeagă roadele crimelor ei. Dar pe Mordaut n-avea rost să-l ucidă decît după ce va fi strîns de ajuns.

— Şi Rose ?

— Din punct de vedere legal, cu siguranţă că nu e complice cu mătuşa ei... Cu toate astea, mă întreb dacă n-a ghicit socotelile Ernestinei... Ce era mai simplu decît s-o lase să meargă mai departe, de vreme ce, în realitate, ei şi amantului ei din infanteria colonială le va reveni totul într-o bună zi ! Gîndiţi-vă, domnule judecător...

Vorbea pe un ton familiar, ca întotdeauna după ce băuse un pahar.

— Interese josnice... Muieri în stare de orice ca să pună mîna pe avere... Şi el, idiotul, nenorocitul,

pătimaşul, el, omul care nu putea să se lase de femeile astea ascultătoare, el, pe care de fapt amîndouă îl înrobiseră, trăgîndu-l fiecare în altă parte, nemaiştiind încotro s-apuce...

Trebuie să recunoaşteţi că sînt unii oameni, ca acest Mordaut, care sînt făcuţi ca să-i momească pe criminali.

Se mai destupă o sticlă, chipurile pentru comisar. Dar doctoraşul o gustă primul şi, după ce plescăi din limbă, urmă :

— Ştiţi ce mi-a deschis ochii ?... Faptul că Ernestine s-a pus chezaşă că nepoată-sa nu s-ar lăsa cucerită... Căci dacă s-ar fi îndoit de virtutea ei, însemna că te poţi îndoi şi de-a lui Mordaut... Şi dacă bănuiam cu cine a trăit, mai mult ca sigur că ajungeam s-o suspectez... O întrerupeam, de fapt, în mijlocul îndeletnicirilor ei... Pe Hector l-a omorît la întîmplare, pentru a se descotorosi de arsenic şi pentru a-l înfunda pe Mordaut, care-i ceruse de faţă cu mine să facă o omletă cu rom.

Rămînea Rose... Şi-apoi Mordaut...

În cele din urmă putea să se mute în casa ei luminoasă de ţară şi să trăiască cum visase...

Doctoraşul îşi mai turnă un pahar şi încheie :

— Căci mai sînt încă oameni, domnule judecător, mai ales în provincie, care-şi fac vise de lungă durată... De aceea ţin atît de mult să trăiască pînă la adînci bătrîneţe.

I

Cum o cină prea îmbelşugată, urmată de o vizită la Luna-Park, l-a atras pe domnul Van der Donck într-un şir de împrejurări dramatice

Cînd comisarul Lucas ieşi de la „raport", adică de la şedinţa ţinută în fiecare dimineaţă la Quai des Orfèvres de directorul Poliţiei judiciare cu şefii săi de serviciu, avea în mînă un mic dosar albastru. Acesta fu dosarul pe care-l arătă de departe doctoraşului, făcîndu-i cu ochiul, în timp ce Dollent stătea cuminte să-l aştepte.

Era luna august. Doctoraşul se hotărîse să petreacă la Paris cele 15 zile de vacanţă ce şi le acordase pentru a se iniţia în metodele Poliţiei judiciare.

Printr-o fericită întîmplare, comisarul era originar din Charentes şi doctoraşul reuşise să-i fie recomandat de către nişte prieteni.

— Vino să mă vezi în fiece dimineaţă în jurul orei nouă. Într-una din zile se va găsi, probabil, un caz care să te intereseze.

Acum Lucas îl trase pe tînărul său însoţitor în fundul unui imens coridor.

— Hai să ne facem că stăm de vorbă — şopti el, arătînd un geam care dădea spre o sală de aşteptare... Uită-te la tipul de-acolo...

În micuţa încăpere şedea un bărbat înalt, spătos, voinic şi cu obrajii roşii, iar faţa sa lucind de sudoare avea acea expresie plictisită pe care o

capătă toate feţele după o lungă aşteptare. Se ghicea că avusese timp să facă de zece ori înconjurul camerei, să se ridice şi să se aşeze la loc, să privească fotografiile inspectorilor morţi pentru Patrie, în ramele lor negre de lemn, şi fioroasa pendulă stil Ludovic-Filip, lăfăindu-se deasupra şemineului. Ajunsese în dreptul mesei acoperită cu un covoraş verde, de pe care, conştiincios, nu-şi desprindea ochii.

— L-ai văzut bine... Atunci, vino. După ce intră în biroul său, Lucas îl întrebă : Ce crezi despre el ?

— Hm !... E nordic... fără îndoială un străin... nu şi-a petrecut noaptea în patul său şi n-are o fire prea iute, căci îndură mai răbdător decît aş suporta eu chinurile aşteptării. Ce-a făcut ?

Doctoraşul se simţea cam îngrijorat, regăsind sfiala elevului în faţa învăţătorului său.

— Vai, cum te pripeşti !... Crezi că aici nu vin decît oameni care au săvîrşit vreun delict ?... Şezi colo, în colţ... Nu te mişca... Comisarul Lucas sună şi-i spuse uşierului : Poftește-l pe domnul Kess Van der Donck...

Soarele se ridicase în înaltul cerului. Fereastra larg deschisă lăsa să pătrundă zgomotele de pe chei, şopotul Senei, care curgea între zidurile ei de piatră. Din cînd în cînd treceau autocare pline de străini şi, în ajun, doctoraşul, obişnuit mai curînd cu liniştea din Marsilly şi la Rochelle, auzise cum pe marile bulevarde se vorbeau toate limbile pămîntului.

— Luaţi loc, domnule Van der Donck... Îmi pare rău că v-am făcut să aşteptaţi şi vă mulţumesc

că aţi rămas cu atîta amabilitate la dispoziţia noastră.

— E o chestiune tare neplăcută... — oftă colosul ai cărui ochi păreau ciudat de copilăroşi, în contrast cu obrazul viu colorat, cu trăsături greoaie.

— Pricep... Da, foarte neplăcută... Văd că, după cum arată fişa asta, sînteţi olandez...

— Din Amsterdam... Importator de produse coloniale şi, în special, produse din Indiile Olandeze.

— Vă aflaţi la Paris de trei zile... Ieri seara aţi cinat singur într-un mare restaurant de pe Champs Elysées...

— Am mîncat prea bine — sublinie olandezul, care, din cînd în cînd, avea o mutră atît de nevinovată, că-ţi venea să pufneşti în rîs. Vina a tot ce s-a întîmplat o poartă bucătăria franceză şi vinurile franţuzeşti... În Olanda nu sîntem obişnuiţi să... După-masă eram foarte vesel şi pentru că era prea cald ca să mă duc la teatru, am vrut să vizitez Luna-Park... A fost într-adevăr grozav... Şi era plin de parizience drăguţe... Petreceau de minune... Rîdeau în hohote... Rîdeam şi eu... Şi tot rîzînd în faţa leagănelor, am făcut cunoştinţă cu Anette şi Simone... Nu le ştiu decît pe numele mic... Două domnişoare drăgălaşe... Vesele... Pline de haz... Am intrat în toate barăcile... Şi din timp în timp ne duceam la cîte un bar; ca să ne potolim setea.

— V-aţi dus des la bar? murmură comisarul, care era omul cel mai paşnic şi mai surîzător din lume.

— Des, da... De-asta, de azi-dimineaţă mă doare aşa de tare capul... Ei, nu face nimic... Am, cum spuneţi voi, capul cît o baniţă... Asta înseamnă un sac de grîu?

— Nu chiar... Dar continuaţi...

— Ultima dată cînd am intrat într-un bar, am zărit o femeie tînără care ne privea avînd aerul că vrea şi ea să petreacă împreună cu noi... M-am dus s-o poftesc, ba chiar am răsturnat o măsuţă cînd m-am îndreptat spre ea, fiindcă mă cam clătinam.

— Şi aţi continuat petrecerea în tovărăşia celor trei fete ?

— E greu de spus, domnule comisar... Primele două, Anette şi Simone, erau doar aşa, ca să ne veselim împreună, cum se spune pe-aici... Nişte fetişcane care locuiesc cu părinţii... Pe cînd ce-a de-a treia... Lydia... aşa o cheamă... Nu-i franţuzoaică... Mi-a spus că-i dansatoare... Nu ştiu dacă-i adevărat...

— Pe scurt, pe la miezul-nopţii, le-aţi dus pe cele două fete la metro şi aţi rămas singur cu Lydia.

— Am intrat la hotelul Beauséjour, care era pe-aproape, pe Bulevardul La Grande-Armée...

— O întrebare. Aţi tras la Grand Hôtel, pe Bulevardul des Italiens. De ce n-aţi poftit-o acolo ?

— Vai de mine, domnule comisar... La Grand Hôtel sînt un domn serios şi n-aş vrea să...

— Mai departe... Aţi stat cam vreo oră la hotel... Presupun că, înainte de a pleca, aţi făcut un mic dar însoţitoarei dumneavoastră.

Doctoraşul, care nu-l pierdea din ochi pe olandez nici o singură clipă, îl văzu roşind, pierzîndu-şi pentru cîteva secunde siguraţa de sine.

— Nu-mi amintesc... Nu, nu cred...

— Şi ea nu v-a cerut nimic ?

— Băuse şi ea... Băusem amîndoi înainte de a intra în hotel... Cînd am plecat, am vrut să fac cîţiva paşi... Eram foarte aproape de Arcul de Triumf cînd mi-am dat seama că nu mai aveam portofelul.

— În ce buzunar îl puneţi de obicei ?

— La pantaloni, în buzunarul de la spate... Aici... Poftim... Iată...

— V-aţi întors, aşadar, la hotelul Beausėjour. Aţi urcat în cameră... Lydia era îmbrăcată...

— Da... stătea pe pat... Sau mai degrabă de-a curmezişul patului... Am crezut că în clipa cînd să plece a adormit... Am vrut s-o scutur... Abia atunci am văzut sînge şi am înţeles că-i moartă... Parcă-i zdrobise cineva ţeasta...

— N-aţi chemat pe nimeni ?

— Nu, am coborît şi am plecat...

— O clipă... V-aţi regăsit portofelul ?

— Da, acolo, pe jos... Îmi căzuse din buzunar... La colţul străzii, l-am întrebat pe sergentul de stradă unde este cel mai apropiat post de poliţie... M-am dus... I-am arătat actele mele comisarului de brigadă... Şi l-am anunţat că domnişoara era moartă...

— Asta-i tot ce ştiţi ?

— Nu credeţi că mi-ajunge ? Mi-e tare teamă ca numele meu să nu apară prin ziare... În Olanda, lumea e foarte aspră în privinţa moravurilor... Dacă s-ar afla asta, ar dăuna mult afacerilor mele...

— Voiaţi să vă întoarceţi repede în Olanda ?

— În două sau trei zile...

— Poate va trebui să aşteptaţi ceva mai mult... Am să vă rog să nu părăsiţi Parisul înainte de a

vă da eu de ştire... Acum, domnule Van der Donck, puteţi pleca...

— N-o să-mi apară numele prin ziare ?

— Pînă-n prezent, nu văd necesitatea... (Comisarul sună.) Joseph ! Condu-l pe domnul Van der Donck... Iată, doctore, cam ce fel de cazuri ne cad vara pe cap... Ce crezi despre el ?

Doctoraşul se scărpină, încurcat, în cap.

— Treci drept un om cu un fler grozav şi care foloseşte metode cu totul personale — urmă comisarul. Nu ştiu care sînt crimele de care te-ai ocupat în provincie. Iată însă una cît se poate de clasică. Ce-ai face ? Ai în mînă aceleaşi elemente ca şi noi... Iartă-mă ! Uitasem un document. Ăsta-i paşaportul Lydiei Nielsen, născută în Ungaria, dansatoare de cabaret, adică animatoare, de 22 de ani, nemăritată, venind din Bruxelles, unde a lucrat destul de multă vreme într-un local de noapte numit *Pinguin*... După paşaport, Lydia Nielsen a sosit ieri la Paris, dar nu ştiu încă la ce hotel a tras... Am să-ţi dau şi informaţia asta de-ndată ce o voi avea, căci brigada care se ocupă de camerele mobilate arată în această clipă fotografia ei tuturor proprietarilor de hotel. Cît despre cauza morţii, Lydia Nielsen a fost lovită cu o deosebită violenţă în moalele capului şi i-a crăpat ţeasta... Dacă nu eşti prea simţitor, şi ca medic cred că nu eşti, pot să-ţi arăt o fotografie unde se pot desluşi bucăţi de creier pe pereţi... Am mai uitat un amănunt... L-am întrebat pe Van der Donck dacă nu i-a dat nimic fetei, pentru că, în poşeta ei, în afară de paşaport şi cîteva lucruri neînsemnate, nu s-a găsit decît o bancnotă de 50 de franci şi nişte mărunţiş.

Te las să lucrezi, doctore... Vino aici cînd vrei... Toate dosarele mele îţi stau la dispoziţie şi nu-ţi voi ascunde nimic din felul cum înaintează ancheta...

Răzbătea o urmă de ironie în ultimele cuvinte, dar o ironie binevoitoare, şi doctoraşul nu putea să se socotească jignit de un asemenea fleac.

— Să nu uit... În legătură cu asta, în caz că nu voi fi aici cînd vei veni, întreabă de inspectorul Torrence, care lucrează întotdeauna împreună cu mine.

Cînd ajunse din nou pe chei, unde căldura începuse să fie înăbuşitoare, deşi era doar zece dimineaţa, doctoraşul nu se simţea plin de avînt ca-n alte dăţi. Afacerea asta nu semăna cu cele pe care le lămurise pînă atunci şi poate era tulburat şi de imensitatea Parisului, care forfotea în jurul lui...

Ce va întreprinde poliţia? Căci era, bineînţeles, inutil să facă şi el acelaşi lucru. Înainte de toate, trebuia cercetată cu grijă camera de la hotelul Beauséjour. În privinţa asta, specialiştii de la Identitatea judiciară se pricepeau mai bine ca el. Să vorbească paznicului de noapte al hotelului şi să pună întrebări tuturor celor care petrecuseră noaptea acolo? Să meargă pe urmele Lydiei din clipa cînd a descins la Paris? Comisarul spusese că se va ocupa de toate astea. Şi pe urmă? Trebuia telegrafiat poliţiei olandeze pentru a cere informaţii despre domnul Van der Donck... Şi poliţiei belgiene pentru a şti ce făcuse victima cît timp lucrase la barul *Pinguin*.

Era într-adevăr abătut. Pentru prima oară avea sentimentul că-i tare mic în lumea asta mare.

Atmosfera din Paris îl zdrobea. Treburile grele şi nenumărate pe care trebuie să le duci la bun sfîrşit într-o anchetă banală ca asta îl făceau să se îndoiască de posibilităţile sale, căci el nu putea lupta decît înarmat cu puterea minţii.

Încercă să întrebuinţeze sistemul lui obişnuit care consta în a stabili înainte de orice cercetare sau raţionament o bază simplă şi clară, un anumit număr de adevăruri absolute.

Van der Donck a sosit la Paris acum trei zile... Lydia, chiar în ziua crimei...

Dacă s-ar fi cunoscut dinainte şi şi-ar fi dat întîlnire, ar fi ales oare un loc atît de gălăgios cum e Luna-Park şi olandezul ar fi fost însoţit, în momentul întrevederii, de două fetişcane ?

Lydia îşi urmase partenerul în primul hotel ieşit în cale. El o părăsise după un ceas, ceea ce părea firesc. Şi tot firesc era că s-a întors pentru a-şi căuta portofelul... Oare Lydia era moartă cînd o părăsise prima oară ?... În acest caz olandezul ar fi revenit şi s-ar fi dus să cheme poliţia atunci cînd ar fi putut să dispară fără nici un cuvînt ? Nu-i dăduse Lydiei nimic. Dar spusese că tînăra dansatoare era aproape la fel de beată ca şi el...

De ce se îmbrăcase Lydia, căci fusese găsită îmbrăcată din cap pînă-n picioare ? Dacă cineva intrase în cameră s-o ucidă, ce scop urmărea şi de ce nu luase portofelul care, aşa cum căzuse pe podea, trebuie să-ţi fi sărit în ochi ?

Doctoraşul ajunse pe marile bulevarde şi privi plin de admiraţie uriaşa faţadă de la Grand Hôtel, şovăi, apoi trecu pragul uşii turnante, şi se găsi în holul forfotind de lume.

Să vorbească portarului ? Ce anume să-l întrebe ? Despre Van der Donck ? Zări, în stînga hotelului, un elegant bar american şi această privelişte îi făcu sete. Peste o clipă şedea cocoţat pe un scaun înalt, comanda un cocteil şi se cufunda în gînduri.

— Domnul Dollent !... Domnul Dollent la telefon !

Băiatul de la hotel mergea prin toate sălile, repetîndu-şi chemarea. Doctoraşului îi trebui cîtva timp ca să-şi dea seama că despre el este vorba. Cum de putea cineva să ştie că se află acolo ?

— Domnul Dollent... Cabina şapte, la subsol... la dreapta.

— Alo ! Dumneata eşti, doctore ?... Aici Lucas... Îţi cer iertare că te-am întrerupt din anchetă...

Dolent era gata să-i trîntească o mojicie, într-atît i se părea că a pornit-o cu stîngul.

— Voiam doar să te vestesc, fiindcă ţi-am spus cinstit că n-am să-ţi ascund nimic, că la mine în birou se află un băiat destul de interesant... De-abia a apărut în ziare fotografia Lydiei, că a şi dat fuga la noi... Vrei să iei un taxi şi să vii cît mai repede ?

Cinci minute mai tîrziu, doctoraşul era la Quai des Orfévres. În biroul lui Lucas găsi un tînăr slab, palid, cu ochii înfrigurați, cu degetele încleştate...

— Intră, doctore. Îţi prezint pe René Fabry, funcţionar de bancă la Bruxelles... Ai 22 de ani, nu-i aşa, domnule Fabry ?

— 21... Lydia şi cu mine...

Buza de jos i se răsfrîngea, i se mişca mărul lui Adam şi cu greu îşi stăpînea hohotele de plîns.

— Iată... — explică Lucas pentru a cîştiga timp. Domnul Fabry era de mai bine de două luni amantul Lydiei.

— Ne iubeam ! rectifică tînărul, cu ochii scăpărători.

— Da, asta am vrut să spun ! reluă Lucas fără să dea semne de ironie vădită. Se iubeau. Se pare că Lydia nu era de loc femeie uşoară, cum se putea crede. Era o fată foarte serioasă, de familie bună, care nu primea să danseze prin cabarete decît ca să-şi cîştige existenţa.

— În Ungaria, tatăl ei era ofiţer ! îl întrerupse tînărul.

— Vezi, aşadar, doctore, cum stau lucrurile. Bineînţeles, domnul Fabry şi Lydia nu locuiau împreună. Domnul Fabry stă cu părinţii... Dar se vedeau des în timpul după-amiezii... Seara, domnul Fabry se ducea la *Pinguin*, dar îi era cu neputinţă să-şi aştepte prietena pînă la 4 dimineaţa, din pricina slujbei sale.

— Ştiam că merge direct acasă... Am urmărit-o de două ori...

— Spune-ne acum cum ai descoperit dispariţia Lydiei ?

— M-am dus ieri după-masă la ea... Locuia într-un apartament mobilat în cartierul Bursei... Proprietăreasa ei mi-a spus că a plecat cu o valiză şi a luat un taxi... Auzise cînd i-a strigat şoferului : „La gara de Sud...“ Şi ce tren poţi lua din gara de Sud dacă nu trenul spre Paris ? Am petrecut nişte ceasuri îngrozitoare... N-am mîncat. Apoi m-am hotărît să plec şi eu după ea. Le-am lăsat un bilet părinţilor mei. Am trimis o scrisoare la bancă, cerîndu-mi scuze că-mi iau concediu aşa, fără să

anunț pe nimeni dinainte... Am luat trenul de la miezul-nopții și am ajuns la Gara de Nord puțin înainte de ora șapte...

Reușind de minune să-și ascundă ironia, comisarul se-ntoarse spre doctoraș :

— Domnul Fabry voia s-o găsească pe iubita lui la Paris... Nu-i știa adresa... Nici măcar n-avea certitudinea că era aici.

— Aș fi găsit-o ! declară cu mîndrie tînărul. Sînt sigur că, dacă nu mi-ar fi omorît-o...

— Nu ați auzit niciodată vorbindu-se de un oarecare domn Van der Donck ?

— Niciodată.

— Lydia n-a făcut cumva aluzie, în fața dumitale, la vreun olandez ?

— N-o interesau bărbații. După ce părăsea barul *Pinguin,* unde era silită să...

— Bineînțeles ! Bineînțeles !... Și susții că nu era femeia care să urmeze la hotel pe un bărbat necunoscut...

— Așa ceva, niciodată, și nu îngădui să se...

— Liniștește-te... Sîntem amîndoi gata să te credem, domnul doctor și cu mine... Avînd în vedere relațiile dumitale cu victima...

— M-aș fi căsătorit cu ea... Și dacă părinții mei ar fi refuzat să consimtă...

— Pretinzi deci că Lydia a fost victima unui complot... Asta mi-ai spus parcă mai înainte...

— Repet că altă explicație nu e cu putință, poate că era amestecată în niște intrigi politice ? Sau într-o afacere de spionaj ?

— Și dumneata nu știi nimic ?

Tînărul roși, jignit că nu știa :

— Nu... Lydia era misterioasă.

— Vrei să fii atît de drăguţ să-mi spui la ce hotel ai tras şi unde te pot găsi ?

— Hotel Maubeuge, lîngă gară... E prima oară cînd vin la Paris şi...

— Ce părere ai, doctore ?

— Dar dumneata ? răspunse morocănos Dollent.

— Aceeaşi ca şi dumneata, adică nici una încă... Şi adăugă, cu o notă de sarcasm în glas : E adevărat că noi, cei de la Poliţia judiciară, nu gîndim prea mult, nu-i aşa ? Şi fiindcă veni vorba... Am descoperit unde stătea la Paris domnişoara pe care tînărul Fabry ne-a zugrăvit-o aproape ca pe o fetiţă nevinovată... A tras la hotelul Cristal, din strada Fontaine, un hotel, între noi fie vorba, frecventat mai ales de femei uşoare, animatoare şi nişte indivizi suspecţi... I-am percheziţionat camera... În trusă, printre obiectele de toaletă, am găsit o sumă de 10 000 de franci în bancnote belgiene, ceea ce pare să ne facă să renunţăm la ideea că l-a urmat pe primul venit în vederea unei mici răsplăţi...

În afară de asta, nimic neobişnuit... O valiză cu rochii din cele pe care le poartă asemenea femei... Costume de balerină... Farduri... Cărţi ilustrate de la prietene din Istanbul, Cairo, Tunis, Veneţia şi Cannes... Apoi, am mai telefonat personal la Amsterdam, unde domnul Van der Donck e cunoscut ca o persoană onorabilă... E necăsătorit... Călătoreşte mult, în interes de afaceri şi de plăcere... Nu-i aşteptat acolo decît peste cîteva zile, căci este perioada în care, în fiecare an, face un drum destul de lung prin Europa. Asta-i tot, doctore... Ştii tot atît de

mult ca şi noi... Aş vrea să pot spune şi despre mine acelaşi lucru...

— Cum adică ? răspunse Dollent, ridicînd din sprîncene.

— Că aş vrea să fiu sigur că ştiu tot atît cît dumneata... Ţinînd seama de anchetele dumitale de pînă acum, este cu neputinţă să nu ai încă nici o părere şi, din deducţie în deducţie, să nu fi...

Haide, haide ! N-avea rost să se certe. Surîzătorul comisar Lucas, mînuind forţa întregului aparat poliţienesc de care dispunea, avea dreptate. Şi doctoraşul, picat dintr-un colţişor de provincie, făcea foarte rău cînd încerca să se lupte cu poliţia oficială în ce priveşte iuţeala şi îndemînarea.

— Te las să-ţi urmezi ancheta, doctore... Succes...

Dollent era la capătul coridorului, gata să coboare scara, cînd Lucas alergă după el :

— Hei ! Mai am să-ţi spun ceva... Era să uit lucrul cel mai important !

Îl lua încă o dată peste picior, se vedea de la o poştă. Ţinea în mînă un petic de hîrtie :

— Uite ce s-a găsit în poşeta dansatoarei noastre... O bucăţică ruptă dintr-o listă de bucate, după cîte vezi... Şi pe spatele ei, cu creionul, un număr : 658... Asta-i tot... Trebuie să recunoşti că nu-ţi ascund nimic şi că nu te induc în eroare nici măcar din neatenţie.

— Puteţi să-mi lăsaţi hîrtia asta ?

— Cu cea mai mare plăcere...

Un ceas mai tîrziu, din pricina peticului de hîrtie rupt din colţul unei liste de bucate, doctoraşul călătorea, instalat confortabil, în rapidul de Bruxelles, dar se simţea destul de nemulţumit că fusese

nevoit să plătească diferența pentru un vagon de lux, întrucît nu mergea alt tren la ora aceea.

— Firește, poliția nu este silită să se uite la bani — oftă el gîndindu-se la cît plătise și la cît mai avea să cheltuiască în capitala belgiană. Privință în care se-nșela adînc, cum l-ar fi lămurit Lucas, dacă ar fi fost acolo. Și fără îndoială că ar fi adăugat: „Știți că oamenii mei, cînd iau un taxi, sînt aproape siguri că nu li se va restitui costul cursei". În schimb, Dollent avea cel puțin conștiința că s-a slujit de puterea sa de judecată. Dovadă că ceilalți, cei de la P.J., n-au văzut nimic interesant în acest petic de hîrtie. Părțile tipărite, care purtau desigur numele restaurantului, dispăruseră. Era o bucată din partea de jos a paginii. Se putea citi, printre altele:

Crevete cu maioneză: 8 franci.

Deodată doctorașul tresări. Nu fusese în Belgia decît în două rînduri, dar își aminti de predilecția localnicilor pentru maioneză și pentru felurile cu astfel de nume: crevete cu maioneză, homar cu maioneză, crab cu maioneză.

Dăduse o fugă pînă în Montmartre înainte de a lua trenul. Întrebă într-un restaurant:

— Chelner, spune-mi, te rog, se găsesc pe aici localuri care au pe listă feluri de-astea: crevete cu maioneză...

Ceea ce era mai amuzant e că dăduse peste un chelner din Bruxelles și acesta îi răspunse cu un puternic accent belgian:

— Păi asta-i din Belgia, nu-i așa?

În ce privește numărul... Doctorașul nu i-ar fi explicat cu plăcere lui Lucas procesul lui de gîndire... Își adusese aminte de o călătorie la Roma... Ocupa la hotel Excelsior camera 432... Liftierul îi spusese că

sutele, în marile hoteluri, reprezintă etajul... Astfel, toate camerele de la etajul I au numere începînd cu 100. La etajul II, cu 200 și așa mai departe.

În timpul călătoriei, Dollent întîlnise într-un local de noapte o fermecătoare dansatoare — nu era unguroaică, ci grecoaică — și o rugase să vină să petreacă noaptea cu el.

— Nu putem pleca înainte de ora închiderii... — i-a răspuns fata. Așteaptă-mă... Hai să bem ceva...

După două ore avea de plată 7 sau 800 de lire pentru o masă stropită cu șampanie. Și era de-abia trei dimineața.

— Cînd se-nchide localul ?

— Nu înainte de ora 5... Ba chiar la 6 sau după 6, dacă mai e lume.

Nu era destul de bogat ca să stea atîta, mai ales ținînd seama de ritmul în care creșteau cheltuielile.

— Făgăduiește-mi că ai să vii la mine — stăruise, plin de speranță, căci micuța părea că nu știe ce-i minciuna.

— Unde ?

— La hotel Excelsior...

— Scrie-mi aici numărul camerei...

Ce noapte ! A așteptat-o pînă la 7 dimineața, în pijama de mătase, umblînd prin cameră ca un leu în cușcă, în timp ce vedea încetul cu încetul cum mijeau zorile și cum, apoi, soarele se ridica deasupra acoperișurilor.

Micuța grecoaică n-a venit de loc !

— Chelner, ia spune-mi...

Chelnerul din vagonul de lux servise ceaiul.

— Cîte hoteluri mari, cu cel puțin 6 etaje, sînt la Bruxelles ?

— Păi e Metropol...

— Da, știu...

— Pe urmă Palace, lîngă Gara de Nord... Astoria... Și...

Dollent și le însemnă cu iuțeală. Ajunse la opt hoteluri. Dar o clipă după aceea nu mai rămăseseră decît șapte, căci chelnerul se-ntoarse ca să-i spună că se-nșelase și că unul dintre hotelurile înșirate nu avea decît 5 etaje.

Ce-o fi învîrtind comisarul Lucas în timpul ăsta? Și ce mutră o să facă dacă, mîine doctorașul va veni cu...

Era cuprins de înfrigurare. Să revină cu același tren, înfundat în pernele moi, avînd soluția problemei, să coboare în Gara de Nord, să sară într-un taxi și să-i arunce în treacăt lui Lucas:

— S-a făcut...

— Ce s-a făcut?

— Totul... Iată soluția acestui caz...

Cu ochii pe jumătate închiși, doctorașul visa, cu un surîs ușor pe buze, în timp ce pe fereastră se vedeau perindîndu-se primele case din Schaerbeek.

II

În care unui anume îndrăgostit i s-ar fi spulberat fără îndoială iluziile, ascultînd pe la uși, și doctorașul se hotărăște să se recunoască învins

— Spuneți-mi, domnule portar... Îl caut pe unul dintre bunii mei prieteni și cred că a tras aici, la hotel. Locuiește, dacă nu mă-nșel, în apartamentul 658...

Era la Metropol, al treilea hotel la care se ducea Dollent în acea după-amiază. I se păru că portarul avea un zîmbet mai şiret decît te-ai fi putut aştepta şi-şi aţintea privirea undeva, în spatele lui. În aceeaşi clipă cineva îl bătu pe umăr şi, cu toate că avea conştiinţa destul de curată, tresări, se simţi surprins într-un fel neplăcut, de ajuns ca să nu-şi dea seama ce răsunet avea un asemenea gest în sufletul unui vinovat.

Un glas voios, care graseia cu toate că avea un accent belgian foarte puternic, izbucni :

— Pun rămăşag că dumneata eşti doctorul, nu-i aşa ?

Un omuleţ burtos şi cu picioare scurte, cu obrajii ca doi bujori, fandosindu-se, făcu portarului cu ochiul :

— Mulţumesc, Jefke... Am eu grijă... Şi bătîndu-l mai departe familiar pe umăr pe Dollent, îi spuse : M-am gîndit, uite-aşa, că o să-ţi pierzi timpul să pui întrebări lui Jefke şi tuturor celorlalţi. Oamenii ăştia sînt destul de vorbăreţi. Atunci, dacă vrei, mai bine bea cu mine prieteneşte o halbă fără guler.

— Vă cer scuze, dar...

— Ah, iartă-mă ! E stupid, dar am uitat să mă prezint ! Inspector Snoeck, de la Siguranţa belgiană. Ei bine, am primit un telefon (bine că nu l-am primit în cap, nu-i aşa ?) şi cine era ? Vechiul meu coleg Lucas ! A ţinut să-mi spună că trebuie să sosesti şi să-ţi uşurez... În timp ce vorbea, îl trase pe doctoraş spre terasa unei cafenele mari, în vecinătatea hotelului, şi comandă : Două „formidabile“...

O clipă mai tîrziu, li se aduceau nişte pahare care conţineau, desigur, fiecare, cîte un litru de bere.

— Acum, dacă vrei să-mi pui vreo întrebare...

Inspectorul Snoeck scoase un carnet gros din buzunar şi-l puse pe măsuţa de marmură, gata să ia parcă din acest carnet toate informaţiile posibile.

— Cine a stat în camera 658, la hotel Metropol?

— Chiar nu ştii? Atunci eşti un mare şmecher şi mă întreb cum de ţi-a venit să porneşti încoace. Kees Van der Donck sătea, na! Mai mult, închiriase apartamentul cu anul. Etajul 6 al hotelului Metropol este oarecum rezervat pentru clienţii cu stare, pentru bancheri, oameni de Bursă, cei ce se ocupă cu negoţul de diamante, industriaşi care sosesc la Bruxelles la dată fixă şi le place să aibă tabieturile lor... Se face în aşa fel, încît camera lor să fie liberă atunci cînd vin... Sînt unii care-şi lasă aici bagajul tot anul. Dacă te duci să dai o raită pe sus, ai să vezi valize peste tot, de-a lungul coridorului....

— Şi Van der Donck îşi ţinea aici cîteva valize?

— Da, două valize mari în care găsea, cînd venea de la Amsterdam, cu mica lui servietă de piele, tot ce avea nevoie: haine şi rufe... Mai sînt şi alţii care luni se află la Bursa din Bruxelles, miercuri la cea din Londra, vineri la Colonia sau la Düsseldorf... În sănătatea dumitale!

Doctoraşul îşi dădea seama că însoţitorul său, cu purtarea familiară şi gălăgioasă, îl privea cu ochi zeflemitori.

— Şi ce mai doreşti să ştii?

— Lydia Nielsen a fost să-l vadă pe olandez în camera lui de la Metropol?

Pe neaşteptate, inspectorul îl bătu pe burtă de astă dată.

— Nu eşti prost pentru un amator, să ştii! Numai că la întrebarea asta nu-ţi pot da nici un răspuns...

Trebuie să ţii seama că în fiece noapte sta lipită aici, la hotel, ca un scai...

— Aţi vorbit cu personalul de la *Pinguin ?*

— Cum să nu !... În sănătatea dumitale... Se pare că nu era alta ca Lydia Nielsen cînd se putea adulmeca vreo afacere mai bănoasă... Pricepi ce vreau să spun ? Pe dinăuntru rece ca peştele la gheaţă... Dar pe dinafară focoasă de n-avea pereche, încît putea aprinde călcîiele unui întreg regiment de pompieri ! Îi ţinea în şah pe nefericiţii ăia pînă la patru sau cinci dimineaţa şi întotdeauna se găseau sub masă de două ori-mai multe sticle de şampanie decît băuseră. Apoi, dacă merita osteneala, se ducea la ei la hotel. Cînd la Palace... cînd la Metropol... Portarii de noapte se obişnuiseră s-o vadă venind în zori, îmbrăcată încă în rochia de seară... Le făcea cu ochiul şi se repezea la lift...

— Şi-n noaptea de 6 ? întrebă doctoraşul.

— Trecuseră cîteva zile de cînd Van der Donck se afla la Bruxelles. În după-amiaza aceea primise nişte domni la el în apartament... Seara, s-a întors devreme, în jur de 11, şi a anunţat că va plecă în dimineaţa următoare cu primul tren... A achitat nota de plată înainte de a se duce la culcare...

— Şi cele două valize ?

— N-a pomenit de ele... Portarul de noapte, pe care l-am întrebat, parcă îşi aminteşte că Lydia a venit în noaptea aceea, dar nu poate jura... Nici pe olandez nu-şi aduce aminte să-l fi văzut plecînd... Dar nimic nefiresc în toate astea, căci are obiceiul ca la ora aceea să intre într-o cămăruţă pentru a-şi încălzi cafeaua... E tot ce vrei să ştii, doctore ?

Şi Dollent, observînd că ochii inspectorului scliptesc de veselie mai mult ca oricînd, gîndi :

„Tu, bătrîne, cu aerul tău nevinovat, te întrebi dacă n-am să-ţi pun o anume întrebare... Ia stai ! Asta o fi cea pe care o aştepţi ?“

Şi zise cu voce tare :

— Valizele se află tot pe coridor ?

— Una dintre ele numai.

— Cum a plecat cealaltă ?

— Chelner ! Mai dă-ne nişte „formidabile“ ! Cum a plecat cealaltă ? Ei bine, a fost expediată cu trenul... Cînd a ajuns la gară, pe la 6 dimineaţa, Kees-Van der Donck a telefonat la Metropol... „Trimiteţi-mi valiza cea mare la Paris“ — a spus.

— La ce hotel ? a întrebat portarul.

— La biroul de bagaje din Gara de Nord... Cît despre recipisă, trimiteţi-mi-o la post restant...

— Ce birou ?

— Biroul... Biroul 42...

— Acum cred că ştii tot atît ca şi mine ! Ai, oricum, noroc să fii răsfăţatul comisarului Lucas ! Aici, în Belgia, dacă încerci să faci o mică anchetă aşa, de capul tău, cred că şefii te-ar trimite la plimbare, de nu te-ai vedea...

Pe la nouă seara, doctoraşul apucase să şi ajungă în Gara de Sud şi căuta un colţişor în trenul de Paris. Putea să spună că Lucas nu se purtase frumos ? La prima vedere, îi uşurase sarcina, de vreme ce trimisese în întîmpinarea lui un poliţist belgian care-i dăduse toate informaţiile necesare. Dar nu însemna asta oare că-l trata prea îngăduitor, ca pe-un copil ? Gata ! Se închideau uşile. Un vînzător de ziare alerga de-a lungul peronului :

— Luaţi *Paris Soir... L'Intran... Le Soir... La Dernière heure...*

Cumpără un vraf de jurnale, așa, la întîmplare, și cîteva minute mai tîrziu, în timp ce treceau prin cartierele mărginașe ale Bruxelles-ului, se așeză în vagonul-restaurant și, așteptînd să se servească micul dejun pentru seria I, desfăcu la întîmplare primul ziar :

Afacerea din Luna-Park...

O întorsătură neașteptată...

Un tînăr belgian trage de la doi pași asupra olandezului Van der Donck.

„Cititorii noștri n-au uitat ciudata întîmplare din Luna-Park pe care am relatat-o în edițiile precedente. Azi după-amiază, pe la 3, moartea Lydiei Nielsen a atras după sine o nouă dramă, care a avut loc la barul Grand Hôtel, pe Bulevardul des Italiens".

Același bar unde fusese azi-dimineață doctorașul !

I se servi clasica supă spaniolă, de care nici nu se atinse.

„Un tînăr a venit să-l caute pe domnul Van der Donck și portarul a crezut că nu greșește spunîndu-i că olandezul se află probabil la bar.

Ceea ce face ca urmarea acestei afaceri să fie și mai extraordinară este faptul că în acel moment, în holul hotelului, se afla un inspector de poliție, inspectorul Torrence, însărcinat cu discreta supraveghere a lui Kees Van der Donck. Îl urmări din ochi pe tînăr... Îl văzu vorbind cu barmanul... Apoi observă cum i se adresează olandezului, care începuse să bea de mult și, după spusele barmanului, dădea oarecari semne de a se fi îmbătat.

Ce-și vorbiră cei doi ? Nu putem face decît presupuneri. În orice caz, cîteva clipe după aceea, tînărul scoase cu o mișcare iute un revolver din buzunar,

trase de două ori şi ar fi continuat să tragă, dar din fericire nu mai apucă, arma blocîndu-se.

În timp ce victima, lovită în partea dreaptă de unul din cele două gloanţe, se îndoia şi se prăbuşea peste bar, asasinul, care este belgian de origine, se lăsa arestat fără împotrivire. La ora cînd se tipăreşte ziarul, starea omului de afaceri olandez este mai mult decît satisfăcătoare, glonţul neatingînd nici un organ vital."

— Doriţi ceva, domnule ?

Doctoraşul, uimit, îşi ridică ochii...

— Te-am chemat ?

La care chelnerul din vagonul-restaurant îşi stăpîni un zîmbet şi se scuză :

— Vă cer iertare. Am crezut că vorbiţi cu mine...

Ce-o fi spus oare cu voce tare, fără să-şi dea seama ? Chibzuia, cu sălbatica încăpăţînare, sperînd zadarnic să strîngă într-un tot aceste date care i se păreau că nu se încheagă cum trebuie.

De ce Van der Donck, care o cunoştea foarte bine pe Lydia, după toate probabilităţile chiar şi în înţelesul biblic al cuvîntului, se prefăcea la Paris că-i vorba de o cucerire uşoară şi întîmplătoare ? De ce o ducea la un hotel de mîna a treia, cînd la Bruxelles nu se ferea s-o primească în camera lui de la Metropol, deşi acolo era mai cunoscut decît în Franţa ? De ce tînăra unguroaică, obişnuită cu un anume lux, îl urma pe însoţitorul ei într-o odaie din hotelul Beauséjour, unde nu veneau decît femei de stradă de proastă speţă ? De ce ?... Mai înşiruia încă, încruntîndu-se, mătăniile acestor „de ce" şi cînd coborî din tren în Gara de Nord ; era 1 noaptea. Marea sală de aşteptare era aproape goală. Doctoraşul îşi simţea capul greu şi, nemulţumit de el

însuşi, se pregătea s-o ia în grabă spre hotelul lui de pe lîngă gara d'Orsay ca să se culce, cînd auzi un glas cunoscut :

— Ei ?

Tresări. Da, ştia a cui era vocea asta caldă, uşor batjocoritoare.

— Ai avut o călătorie plăcută ? Aduci probabil o grămadă de informaţii preţioase, nu ? Şi comisarul Lucas îl luă prietenos de braţ, ducîndu-l spre ieşire : Sper că nu te-ai supărat pe mine ?... Am bănuit că vei pleca la Bruxelles şi am vrut să-ţi uşurez cercetările... De altfel, dumneata mi-ai şi cerut acest lucru, nu-i aşa, ca să poţi studia metodele poliţiei oficiale... Ei bine, ai putut să-ţi dai seama că nu există o anumită metodă... Noi n-avem încredere în raţionamente şi teorii... Răbdători, ca nişte buni slujbaşi ce sîntem, strîngem cu mijloacele obişnuite un maximum de informaţii... Şi se-ntîmplă destul de rar ca, printre aceste informaţii, să nu fie una care să ne pună pe drumul cel bun... Iei o halbă ?

— Mulţumesc, orice, numai bere nu...

Mai avea încă stomacul umflat de „formidabilele" inspectorului Snoeck.

— Voiam să te pun la curent cu ce s-a petrecut în lipsa dumitale...

— Am citit ziarele ! răspunse morocănos doctoraşul.

— Atunci ştii cam tot atîta cît noi... Am încercat să-l supun pe tînărul René Fabry unui prim interogatoriu, dar n-am putut scoate nimic de la el. E căpăţînos ca un catîr... A hotărît să nu vorbească decît în prezenţa avocatului său... Pînă atunci l-am băgat la arest...

— Şi Van der Donck ?

— E la spitalul Beaujon... L-am văzut... Nu pricepe nimic din fapta zănaticului, după cîte spune.

— L-ai întrebat ce i-a spus René Fabry înainte de a trage ?

— Bineînțeles... Și știi ce i-a spus ? *„Asta o să te învețe minte să-ți mai bați joc de fete !“* Hai să luăm totuși ceva, vrei ? Dacă n-ai chef de bere...

Se așezară la masă pe o terasă. Noaptea era călduță. Cîteva perechi mergeau încet în întuneric. Taxiurile lucrau clandestin. Autocare ticsite cu străini urcau spre Montmartre.

După primul coniac cu sifon, doctorașul comandă un al doilea și începu să se simtă mai bine. I se părea că pătrunde viața înconjurătoare cu o mai mare ascuțime, acea viață a orașului mare unde trăiau patru milioane de locuitori, fără să mai punem la socoteală pe cei care, ca Lydia, ca Van der Donck, ca René Fabry, soseau din cele patru colțuri ale lumii ca să-și lichideze treburile și răfuielile.

Lydia era unguroaică...

Van der Dönck era olandez...

Tînărul Fabry, funcționar la o bancă din Bruxelles.

Și toți trei ajungeau, în cele din urmă, la Paris ; la Paris, ca din întîmplare, avea loc deznodămîntul dramei care începuse Dumnezeu știe unde, poate la Metropol în piața Brouckère, poate la *Pinguin*...

— Chelner ! Un coniac cu sifon...

Lucas îl privi cam chiorîș, dar doctorul nu-l luă în seamă.

— Ceea ce aș vrea să știu — începu el deodată, după ce dăduse pe gît jumătate din al treilea coniac. Dar tăcu. Ridică din umeri. Ce, parcă însoțitorul lui îi încredința tot, golind sacul pînă la fund ?

— Ce-ai vrea să știi ?

— Nimic... Adică... Spitalul Beaujon e cel care se găseşte pe Faubourg St. Honoré, nu-i aşa ?

Lucas se-ncruntă. Ar fi vrut să afle ce-i umblă doctoraşului prin minte.

— E bine, eu mă duc să mă culc.

— Şi eu...

Se-nşelau amîndoi unul pe altul. Dovadă că minţeau este că doctoraşul luă un taxi şi spuse cu voce tare :

— Pe Quai d'Orsay... Colţ cu strada Beaune...

Lucas luă şi el un taxi :

— Urmăreşte, te rog, maşina din faţă.

În Piaţa Operei, Jean Dollent deschise geamul care îl despărţea de şofer :

— La spitalul Beaujon... Repede !

Cînd ajunse, Faubourg St. Honoré era întunecat şi pustiu. Sună. Uşa masivă se deschise şi portarul îl măsură din cap pînă în picioare.

— Sînt medic... Aş vrea să-l văd numaidecît pe unul dintre bolnavii de-aici... Vreţi să-l chemaţi pe internul de gardă ?

— O clipă... Dacă vreţi să aşteptaţi aici, vă rog...

Îşi aducea aminte de timpul cînd era intern la Bordeaux şi regăsea mirosurile obişnuite, aceleaşi siluete albe ale infirmierelor care treceau neauzit pe coridoare.

Un medic tînăr, în halat alb, se apropie în cele din urmă de el :

— Dumneavoastră doriţi să-mi vorbiţi ?

— Sînt doctorul Dollent... Aş vrea să spun cîteva cuvinte unuia dintre bolnavi... Domnule Kees Van der Donck... Starea sa nefiind prea gravă, presupun că...

— Pici prost, scumpe confrate... Olandezul a fost dus într-o rezervă... Avem dispoziţii să nu intre nimeni la el... Trebuie să adaug că poliţia are probabil motive serioase pentru luarea acestor măsuri, căci a şi pus un inspector de pază pe coridor.

Deodată, Dollent îşi dădu seama că, în timp ce vorbea, medicul se uita ţintă în spatele doctoraşului. Întoarse şi el capul : Lucas stătea şi-l privea calm şi surîzător.

— Ar fi trebuit să-mi spui adineauri că ai vrea să ai o convorbire cu Van der Donck. Eu am dat ordinul să nu-l deranjeze nimeni. Dar dacă ţii...

Şi îi arătă medicului legitimaţia sa, aşa că acesta nu avea decît să se supună :

— Pe-aici...

Coridoare. Scări. Lumină discretă. Alte infirmiere. Şi, la capătul unui culoar mai lung decît celelalte, un bărbat destul de tînăr, cu pălăria pe cap, şedea pe un scaun şi fuma dintr-o pipă scurtă.

— Ce s-aude, Torrence ?

— Nimic, şefule...

— Ai cheia ?

Inspectorul o scoase din buzunar şi i-o întinse superiorului. Lucas descuie uşa :

— Poftim, doctore...

Dollent abia făcu un pas în încăpere. Fereastra era larg deschisă şi se pomeni în plin curent. Nu numai că patul era gol, dar nu mai avea nici cearşafuri. Legate la un capăt de piciorul unui dulap, atîrnau, înnodate unele de altele, în gol, pe lîngă peretele dinafară.

— Păcat ! oftă comisarul Lucas. E într-adevăr o poveste neplăcută. Ce obraz o să am eu mîine, cînd lumea va afla că Van der Donck, deşi rănit, a ţi-

nut s-o şteargă pe fereastră? Ia spune, Torrence... N-ai auzit nimic?

— Nimic, şefule...

— Nu te-ai mişcat de-aici?... Nu cumva ai dat tîrcoale vreunei infirmiere?

— Pot să jur, şefule...

— În cazul acesta, tot a ta e vina...

— ?!...

— Ar fi trebuit să iei măsuri elementare de prevedere şi să nu-i laşi hainele în cameră.

— Dar nu mi-aţi spus să...

— Păi cu voi trebuie să vă zic eu totul pînă la ultimul fleac, să prevăd eu totul... N-aveţi decît să vă cunoaşteţi meseria, ce naiba! Acum, du-te şi te culcă. Nu văd de ce e nevoie să păzim o cameră goală... De data asta, doctoraşul şi Lucas se despărţiră la colţul lui Quai d'Orsay cu strada Beaune şi Dollent se duse într-adevăr să se culce.

IV

În care doctoraşul mizează totul şi riscă nici mai mult nici mai puţin decît să fie condamnat pentru fals în acte publice, folosirea falsului, sustragere de documente, furt şi dosire de lucruri furate, fără a pune la socoteală o acuzaţie şi mai gravă

Cine a spus că, fără vanitate, acest mare impuls al omului, care îi inspiră faptele de vitejie, omul ar fi încă în epoca de piatră?

Doctoraşul se sculase la 6 dimineaţa, după obiceiul său. Ceea ce înseamnă că, în afară de gunoieri, era aproape singur pe străzile Parisului. Dar era hotă-

rît să nu se lase înjosit de comisarul Lucas şi să arate că flerul lui, despre care începuse să se vorbească în provincie, nu se risipise în contact cu capitala. Timp de două ore rătăci de-a lungul cheiurilor şi s-ar fi putut crede că nu-l interesa altceva decît privelişteа şlepurilor alunecînd pe firul apei. De fapt, se gîndea :

„Ah, de-aş primi vreo scrisoare cu prima poştă de dimineaţă !"

Apoi căută o farmacie deschisă şi, ca s-o găsească, merse pînă-n strada Montmartre, ceea ce îi dădu plăcutul prilej să treacă prin Hale. Cele două mici fiole pe care le cumpără îl cam mirară pe ajutorul de farmacist, mai ales cînd ceru, pe deasupra, şi o pensulă ca cele întrebuinţate pentru badijonarea gîtului.

— Am ceva poştă ? întrebă la opt fix, la direcţia modestului hotel unde stătea.

— Aveţi trei scrisori, domnule doctor...

Urcă iute în camera lui. Nu se osteni să deschidă scrisorile, însă, în schimb, muie pensula în fiecare din fiole, o trecu de două ori peste cuvintele „Jean Dollent" şi acestea pieriră ca prin farmec. Apoi scrise încet, cu limba între dinţi : Kees Van der Donck...

Era ca un cazan sub presiune. Nu trecu nici un sfert de ceas şi intra ca o furtună la oficiul poştal 42, oprindu-se în faţa ghişeului de post-restant.

— A venit ceva pentru mine ?

— Numele ?

— Kees Van der Donck.

— Buletinul de identitate, vă rog...

— L-am lăsat la hotel.

— În cazul acesta... Doar dacă aveţi la dumneavoastră două plicuri cu ştampila poştală.

Le arătă şi primi drept răsplată o frumoasă scrisoare cu antetul hotelului Metropol, adresată lui Van der Donck :

— Taxa este 80 de centime... Şi 10 pentru post-restant...

Cu atît mai rău pentru Lucas ! Cu atît mai prost pentru poliţia oficială ! Cine a vrut cel dintîi s-o ia înaintea celuilalt ?

În mai puţin de 10 minute, un taxi îl lăsa la Gara de Nord, unde se repezi spre biroul de bagaje, fluturînd chitanţa de expediere găsită în plic...

— Am venit după valiză...

Recipisa fu cercetată pe faţă şi pe dos, încît doctoraşul începu să tremure.

— Mergeţi la vamă...

Alergă din nou, ca un copil care se joacă de-a prinselea, îndrumat dintr-o sală în alta, pînă cînd un slujbaş îi arătă un cufăr uriaş care stătea în picioare într-un colţ. Vameşul aştepta :

— Aveţi cheile ?

Fir-ar să fie ! Nu se gîndise la chei... Şi... Şi deodată, o idee îi trecu prin minte... Omul care telefonase la hotel Metropol ca să i se expedieze cufărul nu se gîndise nici el la chei...

Pe loc, ultimele lui scrupule se risipiră :

— De fapt, am pierdut cheile cufărului ăsta...

— Puteţi chema un lăcătuş...

— Nu-i nevoie... Cufărul e vechi... Sînt sigur că, dacă ne folosim de un cleşte, broasca o să sară...

— Aveţi un cleşte la dumneavoastră ? rosti vameşul.

Bineînţeles că nu luase cu el un cleşte ! Şi se puse din nou pe goană prin sălile gării, în căutarea unui cleşte cît mai ascuţit. Era ca în vis, cînd te

crezi urmărit şi simţi cum ţi se moaie picioarele de nu mai poţi să faci nici un pas.

Oare Lucas şi oamenii lui...

Privea necontenit înspre stradă. I se strîngea inima. Pusese mîna pe cleşte. Dăduse 20 de franci unui hamal ca să i-l împrumute. Venea în fugă...

— Poftim... Nu ne mai rămîne decît să forţăm broasca...

„N-ai decît !“ părea să spună vameşul.

Metalul se frînse... Nu mai rămînea decît să deschidă cufărul care, ca toate cuferele-dulap, stătea în picioare.

— Iată ! strigă el, triumfător. Puteţi privi, domnule vameş...

Cît despre el, se dădu doi paşi înapoi. Era palid. Degetele îi tremurau. Teama... Dacă s-a înşelat ?... Dacă a comis toate aceste delicte pentru...

— Ce se-ntîmplă aici ? Vameşul, scos din fire, mirosea strîmbînd din nas : Ce-ai acolo înăuntru ?... Mi se pare... Şi-n aceeaşi clipă desfăcu cele două părţi ale cufărului şi un cadavru îi căzu în braţe.

— Atenţiune ! Nu-l lăsaţi să scape... E un asasin !...

Doctoraşul nu încerca să fugă, dar lumii din jurul lui nu-i venea să creadă că se va lăsa prins aşa de uşor. Poate îl bănuiau că-i înarmat ? Oricum, datorită panicii ar fi putut să scape de zece ori dac-ar fi vrut...

— Chemaţi poliţia... Telefonaţi...

Se aşeză pe o ladă şi aprinse o ţigară. Ceea ce îi mira cel mai mult pe privitorii care se uitau îngroziţi la el, era că un surîs de mulţumire îi flutura pe buze.

— Să fie dus mai întîi la comisariatul special al gării...

Acolo aşteptă mai mult de un sfert de ceas, păzit de doi agenţi, gata să-l lovească peste obraz la cea mai mică mişcare ce le-ar fi dat de bănuit.

Iar el surîdea mai departe !

— Alo... Poliţia judiciară ?... Am arestat pe un anume Van der Donck, care a încercat să scoată un cufăr de la biroul de bagaje... Şi-n cufărul ăsta... Poftim ?... Bine... În regulă...

Cîţi se buluceau afară ? Două sute, trei sute ?

Apăru şi un fotoreporter care aştepta în gară plecarea unei vedete de cinema şi, profitînd de un asemenea chilipir, nu-nceta să-l fotografieze pe doctoraş din toate unghiurile.

— Puneţi-i cătuşele... chemaţi un taxi... O să-l duceţi direct la Poliţia judiciară.

Nu era hazliu să străbaţi în felul acesta Parisul, cu cătuşele la mîini, între doi agenţi al căror centiron îl simţea în coastă. Şi să treci tot aşa pragul intrării mari de piatră de la Quai des Orfèvres.

— Pe aici... Stai cuminte, auzi... Că de nu...

Se putea socoti norocos că nu s-au gîndit să-i tragă şi un toc de bătaie.

— La cine merge ? întrebă uşierul, măsurîndu-l din priviri pe prizonier.

— La comisarul Lucas...

— Mă duc să-i spun...

Uf ! Acum îl vor lăsa în pace ! I se vor scoate cătuşele, care-i intraseră în carne. În curînd îşi va savura triumful !

— Comisarul vă face cunoscut că, pînă la noi ordine, să-l închideţi în celula numărul 2... Are să-l cheme el ceva mai tîrziu.

— Staţi puţin... — vru să protesteze Dollent. Spuneţi-i comisarului că...

— Gura !... Hai...

Şi fu închis într-o celulă de un metru lăţime şi doi metri lungime, luminată doar printr-o ferestruie.

Timp de o oră făcu spume la gură. După aceea îl cuprinse deznădejdea. În cele din urmă însă se linişti şi începu să se gîndească la ce va spune în curînd.

„Sigur, domnule comisar, dumneata ai avut posibilitatea să răscoleşti cerul şi pămîntul, să trimiţi agenţi în toate hotelurile din Paris, să iei interogatoriul a sute de persoane şi să capeţi, într-un timp foarte scurt, toate informaţiile posibile de la Siguranţa belgiană... Pe cînd eu, un simplu amator... Vrei să-ţi spun, scumpul meu comisar, dacă-mi îngădui să te numesc aşa, ce mi s-a părut mai izbitor din povestea lui Van der Donck ? Că Lydia Nielsen era îmbrăcată din cap pînă în picioare cînd a găsit-o moartă... El nu o părăsise decît de cîteva minute, pentru că abia apucase s-o ia în susul străzii pînă la Piaţa Etoile, unde şi-a dat seama de dispariţia portofelului... Iar femeia care a fost găsită moartă era complet îmbrăcată, cu ciorapii bine întinşi pe picior, şi dacă nu avea nimic pe cap, era din pricină că atunci cînd a fost lovită în creştet, pălăria i-o fi alunecat.

Pe cît cunosc eu soiul ăsta de femei, puteam să jur că Lydia îşi va petrece restul nopţii în cameră...

Am vrut să vă întreb atunci dacă se culcase într-adevăr cineva în pat, dacă se putea vedea urma celor două trupuri, dar n-am făcut-o ca să nu vă trezesc bănuieli..."

Un agent sătea de pază de partea cealaltă a ferestruicii, dar pe Dollent nici capul nu-l durea şi, aşa cum unii deţinuţi îşi pregătesc apărarea, aşa îşi pregătea el biruitoarele-i lămuriri.

„Van der Donck nu se aştepta s-o întîlnească pe Lydia Nielsen, iar ea n-a venit la Paris decît dintr-o pură întîmplare"... S-ar fi zis că Dollent aştepta o obiecţie din partea cuiva, dar în celula lui nu era nimeni. „Din acel moment m-am gîndit că nu s-au dus la hotelul Beauséjour pentru ce se părea, ci doar pentru a-şi încheia în liniştе socotelile... Lydia nu s-a dezbrăcat... Olandezul, cu atît mai puţin... Începuseră să stea de vorbă de cîteva minute, cînd el a izbit-o probabil fie cu un candelabru, fie cu un drug din grătarul de lemne... Apoi a aşteptat cu răbdare, ca să nu atragă atenţia paznicului că stătuse prea puţin timp. Şi a plecat... Se credea în siguranţă. Mergea pe jos spre Champs-Elysées... Nimeni nu-l putea bănui de crimă... Cînd, deodată, îşi dă seama că şi-a lăsat portofelul în cameră... O fi alunecat din buzunar atunci cînd a ridicat greutatea... Să-l lase acolo?... Însemna o dovadă sigură a crimei... Să se ducă să-l ia şi-apoi să plece?... Era şi mai primejdios. Căci cine ştie dacă la ora aceea nu se dăduse alarma? De vreme ce avea toate aparenţele unui om cinstit, ba chiar ale unui naiv, era mai bine să facă pe nevinovatul pînă la capăt, să se întoarcă în cameră, să dea de veste poliţiei, să-şi ia mutra unuia dintre acei străini ghinionişti pentru

care «Parisul vesel» se transformă într-o sursă de necazuri de tot felul. Dar ce l-a făcut, mă veţi întreba, s-o asasineze pe Lydia Nielsen ?"

Simţi un junghi în stomac, un junghi de foame, dar nu-l luă în seamă şi-şi urmă monologul :

„Am să vă răspund : pentru că Lydia ştia... Ce ştia Lydia ?... Nici eu n-aveam habar, domnule comisar, şi ca să descopăr acest lucru, m-am dus la Bruxelles, unde m-a primit destul de zeflemitor prietenul dumitale, inspectorul Snoeck, care, în paranteză fie spus, bine-ar fi să se afle aici şi să-mi ofere una din acele „formidabile" pe care nu le-am preţuit destul la vremea lor."

Cheia se-ntoarse în broască. Uşa se deschise. Agentul se mulţumi să bombăne :

— Hai !

V

Care se termină, ca unele curse de cai de la Longchamp sau Auteuil, la o distanţă de o jumătate de cap.

— Cum ?... Dumneata eşti ?... Gardian !... Scoate-i cătuşele domnului doctor Dollent...

— Lasă ! mormăi doctoraşul. Parcă nu ştiai că eu sînt în cotetul dumitale numărul 2 !

Lucas aşteptă să iasă gardienii.

— Trebuie să recunosc — rosti comisarul.

— În acest caz, ai face bine să comanzi un pahar de bere şi un sandviş. Şi întrebă bănuitor, în timp ce Lucas telefona : Nu l-aţi găsit, nu-i aşa ?

— Pe cine ?

— Pe asasinul lui Van der Donck...

— Să-l găsim ?... De ce ?... Doar nu l-am pierdut nici un moment !

— Păi noaptea trecută, la spital...

— Nădăjduiam din tot sufletul c-o s-o şteargă pe fereastră... Intră !... Pune tava aici... Mulţumesc...

Gardianul adusese patru halbe cu guler de spumă albă şi două felii groase de pîine cu şuncă. Doctoraşul luă un sandviş şi muşcă din el.

— Cît despre metodele dumitale, dragă doctore, dacă dau rezultate a căror rapiditate o admir, sînt obligat să-ţi spun că pe noi ne-ar costa scump dacă am vrea să le întrebuinţăm... Fals în acte publice... Folosirea de fals... Sustragerea corespondenţei... Furt calificat al unui cufăr... Şi, în sfîrşit, dacă stăm să judecăm lucrurile pînă la capăt, tentativă de furt şi dosire de cadavru... Nu-i puţin !

— În ciuda tuturor acestor fapte, v-am dat în mînă, în 24 de ore, cadavrul lui Van der Donck... Vreau să spun cel al adevăratului Van der Donck...

— Exact... Şi poate că nu l-am fi găsit decît peste 2—3 zile. În schimb, noi îl avem la arest pe falsul Van der Donck.

De fapt, aveau multă preţuire unul pentru altul, dar credeau că trebuie s-o facă pe arţăgoşii.

— De la ce-ai pornit, doctore ? De la un raţionament. E un raţionament pentru a cărui subtilitate am o deosebită admiraţie. Raţionamentul ăsta te-a mînat, de piidă, pînă la camera 658, de la Metropol... Noi ajunsesem acolo pe altă cale... Am cerut poliţiei din Bruxelles să-mi găsească urma lui Van der Donck...

— Nu-i greu, cu mijloacele de care dispuneţi !

— Focul de armă al tînărului ăluia idiot, îndrăgostit pînă peste urechi, vorbesc de René Fabry, era gata să ne îndrepte pe un drum greşit... Cu toate acestea, eu l-am pus sub supraveghere pe olandez. Şi mi-am spus : „Tu, dacă ai ceva pe conştiinţă, n-ai să faci purici mulţi la spital...“ Şi aşa s-a şi întîmplat... Unul dintre oamenii mei îl aştepta în grădina Beaujon... L-a urmărit pînă la Hâvre, unde l-a prins cîteva minute înainte de plecarea vaporului spre America de Sud...

Acum stau şi mă întreb cum, cu puţinul pe care îl ştiai, doctore...

Doctoraşul se şterse la gură, căci înghiţise cele două sandvişuri şi băuse două halbe. Se uita cu coada ochiului şi spre a treia, încă neîncepută.

— Eu — declară el — mă pun în pielea oamenilor... Şi dac-aş fi domnul Van der Donck...

— Ce-ai face ? Te-ascult !

— Dac-aş avea cîte un apartament al meu reţinut, ca să zic aşa, cu anul, în mai multe capitale, n-aş telefona de la Gara de Sud, la şase dimineaţa, ca să-i cer portarului să-mi trimită un cufăr la Paris... Şi mai ales la Biroul de bagaje... Şi pe deasupra, dînd pentru recipisă adresa post-restant.

— De ce nu bei ?

— Credeam că-i pentru dumneata.

— Nu, vai de mine ! Trei halbe pentru dumneata şi una pentru mine...

— În sănătatea dumitale ! Falsul Van der Donck e fără îndoială un cunoscut aventurier.

— Da, e recidivistul olandez Peter Krull.

— Bun ! Trage la Metropol... Ştie că în acelaşi hotel se află şi compatriotul său, care are totdeauna sume mari asupra lui... Noaptea, pătrunde în apar-

tamentul lui şi-l ucide... În momentul cînd e pe cale să facă vînt corpului într-un cufăr de pe coridor, se iveşte Lydia Nielsen, o necunoscută pentru el, la care nu se aştepta de loc. Iată fleacul care împiedică întotdeauna ceea ce se numeşte o crimă reuşită, greşeală menită să ducă totdeauna la biruinţa justiţiei... Peter Krull, cum îi spui, nu a bănuit că Van der Donck îi dăduse în noaptea aceea întîlnire unei dansatoare de cabaret. Ca s-o facă să-şi ţină gura, îi oferă 10 000 de franci... Fata pleacă... El părăseşte la rîndul său hotelul, fără să-l vadă portarul de noapte...

Dar se gîndeşte că din cufăr se va simţi, nu după mult timp, un miros care va trăda ce-i înăuntru... Dă un telefon... Pune să i se trimită cufărul la Paris, la un birou de bagaje al gării, unde va putea sta săptămîni întregi fără să-i treacă cuiva prin cap să-l deschidă.

Se duce el însuşi la Paris, trage la Grand Hôtel, chefuieşte după obiceiul lui... Pînă-n clipa cînd se-ntîlneşte faţă-n faţă cu Lydia Nielsen. Fata, după oarecare chibzuială, a socotit poate că 10 000 de franci nu erau de ajuns ca să-i cumpere tăcerea? După cîte ştim despre ea, probabil că aşa s-a întîmplat. Venise să-l şantajeze pe Krull... Fără îndoială, spera să-l găsească noaptea, în vreo cîrciumă din Montmartre... Dar în loc să se întîmple aşa, iată că-l întîlneşte mai devreme decît credea... Pentru el e o lovitură! Se desparte de cele două puştoaice pe care le invitase... Sub pretextul că încheie socotelile unul cu altul, o duce pe Lydia într-un hotel din apropiere... O omoară... Şi soarta se-nverşunează împotriva acestui ucigaş olandez... Îşi lasă portofelul în cameră!... Se-ntoarce...

— Ia ascultă, doctore !

— Ce ?

— Știi că ești foarte tare ?... Știi că ai reconstituit faptele cu o exactitate aproape desăvîrșită ?

— E firesc... Din moment ce începi un raționament de la capăt și te pui în pielea...

— Fiindcă veni vorba de piele, ai intrat așa de bine în pielea asasinului, că ți s-au pus cătușe și ai trăit cîteva ore în celula 2 !

— Datorită dumitale.

— Pentru că, trebuie să mărturisesc, n-am vrut să ieși biruitor... Așteptam știri de la agentul meu, care era pe urmele falsului Van der Donck... Voiam să te uluiesc...

— Și eu pe dumneata...

— Dumneata ai găsit cuțărul... Și eu l-aș fi dibuit în cîteva zile...

— Eu aș fi ajuns cu siguranță pînă la Hâvre...

— Dar vaporul ar fi fost de mult plecat...

Doctorașul murmură, dus pe gînduri :

— Poate...

Chibzuia. O cută îi brăzda fruntea ca în toiul unei anchete. Dar întrebarea la care încerca să răspundă acum era următoarea :

— Cine a obținut rezultatele cele mai importante : eu sau Poliția judiciară ?

Voia să răspundă cinstit, cu mîna pe inimă. Se încruntă. Îl uitase cu totul pe cel cu care vorbea. Dar comisarul încheie, plin de amabilitate :

— Ce mai ! Ești un as, doctore. Data viitoare eu am să vin să iau lecții în Charente [1]... Făgăduiește-mi

[1] E vorba de Charente-Maritime, unde se află circumscripția doctorului.

că mă chemi cum se iveşte vreun caz... Şi pînă atunci, ce-ar fi să luăm una dintre acele mese nepreţuite în viaţa unui gurmand ?...

Numai René Fabry rămase la închisoare. Stătu acolo trei luni încheiate, aşteptîndu-şi rîndul să apară în faţa Curţii cu juri, care, de altfel, l-a şi achitat.

În acest timp, falsul Van der Donck, Peter Krull, le spunea poliţiştilor francezi care-l duceau pînă la frontieră, unde îl aştepta inspectorul Snoeck :

— Mă doare-n cot, cum se zice la voi... În Belgia nu există pedeapsa cu moartea... Şi cum prima mea crimă a fost comisă în Belgia, n-aveţi decît să aşteptaţi mult şi bine pînă mă-ntorc în Franţa, ca să răspund de-a doua.

Şi avea, cu gura lui mare şi fără contur şi cu ochii mici şi albaştri, acelaşi aer de băiat cumsecade, bun de pus la rană !

I

În care soarta se complace a-i da lui Etienne Chaput fizicul necesar şi unde, după acelaşi Chaput, o tînără femeie se poartă într-un fel destul de ciudat

Oare nu în cazul acesta, al semnalului de alarmă, se afla doctoraşul cel mai aproape de vestita „crimă perfectă", aşa de dragă tuturor criminaliştilor ?

Cu toate acestea, povestea începu ca un vulgar vodevil şi, tot timpul cît vorbi Etienne Chaput, fără să ştie unde să-şi pună mîinile scurte şi moi, unsuroase din pricina năduşelii, Jean Dollent cu greu se stăpîni să nu zîmbească. Era într-o măsură atît de mare personajul al cărui rol îl juca ! Încă niciodată doctoraşul nu avusese înaintea lui mutra unui martor mincinos : faţa păstoasă, ca şi mîinile şi corpul, de puteai crede că, dacă se mai încălzea puţin, va începe să se topească.

Şi, colac peste pupăză, mai era şi fabricant de lumînări !

Totul se dovedea împotriva lui, pungile de sub ochii lui lăcrimoşi, guşile îngrămădite sub bărbie, obrajii căzuţi şi pîntecele ţinut cu greu într-o vestă pe care strălucea lanţul gros de argint al ceasului...

În concluzie, rezuma exact figura burghezului antipatic şi viclean, zgîrcit şi făcînd pe sfîntul, laş şi plin de vicii, aşa cum mai e încă arătat în unele teatre de cartier.

Ei bine, ce i se întîmplase ? Într-adevăr, ceea ce se potrivea de minune cu înfăţişarea lui : era acuzat pur şi simplu de a se fi arătat prea îndrăzneţ şi înflăcărat la adresa unei călătoare din rapidul Paris-Marsilia de la ora 20.45, în noaptea din 12 spre 13 octombrie.

— Dacă m-aţi cunoaşte, doctore, aţi înţelege cît este de absurdă o asemenea învinuire... Nimeni nu are o viaţă mai curată şi mai dreaptă ca a mea. Căsătorit de 32 de ani, n-am avut nici cea mai mică discuţie, soţia mea şi cu mine, şi stăm încă în acelaşi apartament din strada Chemin Vert... Proprietarul şi vecinii vă vor spune că alcătuim un menaj model... Fabrica mea de lumînări se găseşte pe strada Alesia, unde mă duc în fiecare dimineaţă şi în fiecare după-amiază... Trebuie să înţelegeţi că, avînd o clientelă ca a noastră, se cere o purtare exemplară... De fapt, vindem angro tuturor congregaţiilor religioase şi sîntem furnizorii celei mai mari părţi a mănăstirilor... Pentru o tranzacţie cu lumînări am plecat la Marsilia în seara aceea, în vederea pelerinajului la Sfînta Fecioară din Garde...

Luasem o cuşetă de clasa a II-a, căci ştiţi că afacerile nu merg prea strălucit în momentul acesta... Nevastă-mea venise să mă conducă la gară cu Boby...

— Fiul dumneavoastră ?

— Nu, cîinele... Vai ! Cerul nu ne-a dat copii, dar iubim din suflet animalele... Vă jur, doctore, pe ce am mai sfînt pe lumea asta...

La care doctoraşul fu gata să-i arunce, mucalit :

— Pe capul lui Boby ?

Dar se stăpîni, deoarece chipul interlocutorului său devenea dramatic. Îşi ştergea sudoarea de pe frunte. Avea răsuflarea grea, probabil din pricina astmei :

— Vă jur că lucrurile s-au petrecut așa cum v-am spus... Înainte de plecarea trenului, am profitat că eram singur în compartiment ca să mă descalț și să-mi pun papucii de pîslă... Apoi mi-am scos gulerul, cravata, vestonul, ca să îmbrac o haină de casă din molton pe care o iau totdeauna cu mine atunci cînd plec la drum...

Cît de atrăgător trebuie să fi fost dezbrăcatul ăsta!

— Speram că voi rămîne singur în compartiment, căci era puțină lume în tren... Din păcate însă, o tînără care părea să caute un loc de mai multă vreme a deschis ușa și m-a întrebat dacă patul dinaintea mea era liber...

— O femeie drăguță? întrebă doctorașul.

— Drăguță, da... Cu părul foarte blond, poate vopsit, nu știu... Purta o haină de blană...

— Avea bagaje?

— Nu-mi amintesc... Stați puțin... Avea un geamantănaș de culoare deschisă... Da... Asta-i tot... Trenul a plecat aproape numaidecît... Și călătoarea și-a scos și ea pantofii, apoi haina și pălăria... S-a instalat în cușetă și imediat mi-am dat seama că era lipsită de sfială...

— Ce înțelegeți prin sfială...

— De rușine, dacă preferați... Putea foarte bine să se întindă fără să-mi arate picioarele, cum făcea, și, jignit, m-am întors cu fața la perete.

— Ați adormit pe loc?

— Nu... Somnul îmi vine destul de greu... Era foarte cald în compartiment... A trecut controlorul și ne-a perforat biletele... Înainte de a ieși a micșorat lumina, dar se vedea încă bine de tot...

— Tot mai erați cu fața la perete?

— Nu. Nu pot sta mult timp pe partea dreaptă... Închideam ochii... Îi deschideam... Vecina mea, întinsă pe pat, fuma ţigară după ţigară, ceea ce mă supăra, căci eu nu fumez... Nu părea să aibă chef de dormit... Am băgat de seamă că se uita mereu la ceas...

Grăsunul suspină, se aşeză picior peste picior, apoi reveni la poziţia iniţială şi, cu un mic şuierat, trase adînc aer în piept.

— Nu ştiu de cîtă vreme călătoream aşa. Aţipisem de două sau de trei ori... Ştiu însă că ţineam ochii deschişi... Femeia şedea pe patul ei şi-şi aţintea privirile pe limbile ceasului... Apoi, deodată, fără măcar să mă privească, s-a sculat în picioare şi a tras din răsputeri semnalul de alarmă... În prima clipă am crezut că dorm şi că visez... Dar trenul a început să încetinească... Frînele au scîrţiit... Oamenii au ieşit în fugă pe culoare... M-am ridicat... Încă nu avusesem cum să-mi arăt uimirea în cuvinte, că uşa se şi deschise şi se ivi controlorul.

— Ce s-a întîmplat ?... Cine a tras semnalul ?

— Eu, domnule controlor... — spuse atunci tînăra femeie, cu un nemaipomenit sînge rece... Mi s-a făcut frică... Închipuiţi-vă că acest individ, profitînd de somnul meu, s-a aruncat asupră-mi, cu intenţii vădite, şi...

Doctoraşul izbuti să nu izbucnească în rîs, deşi fabricantul de lumînări, cu ochii holbaţi, cu gura întredeschisă de indignare, era un spectacol dintre cele mai hazlii.

— Vă jur, doctore, că m-am ciupit ca să fiu sigur că eram treaz de-a binelea... Eu, care nu-mi părăsisem cuşeta nici o singură clipă... Eu, care nu-i adre-

sasem nici un cuvînt acestei femei... Eu, care... Am încercat să protestez şi am văzut limpede că nimeni nu-mi dă crezare... Toţi mă priveau cu dezgust... Miraţi de oprirea trenului, pasagerii se aflau pe culoare şi se-ngrămădeau să se uite la mine... Am crezut că mă vor linşa, într-atît de mînioşi şi dispreţuitori se purtau cu mine.

Trenul se hotărî în cele din urmă să pornească... Am auzit ceva din convorbirea femeii cu şeful trenului.

— Unde coboriţi, doamnă ?

— La Laroche-Migennes... Mă duc la sora mea, care mă aşteaptă...

— Vom ajunge peste cîteva minute... Vreţi să fiţi aşa de bună şi să repetaţi declaraţia dumneavoastră comisarului special şi să semnaţi plîngerea... Vă numiţi... ?

— Marthe Donville, strada Brey 177, Paris...

Şeful trenului îmi aruncă o privire atît de plină de dispreţ, încît mi se făcu rău.

— În ce te priveşte, dă-mi şi dumneata numele şi adresa. Ai un bilet pentru Marsilia ?... Cînd ajungem acolo, mă vei însoţi la comisarul care va hotărî ce e de făcut.

Iată, doctore, ce mi s-a întîmplat... V-am spus totul, punct cu punct... N-am exagerat cu nimic... N-am văzut-o niciodată pe femeia asta înainte.... Şi n-am s-o revăd fără îndoială niciodată, căci adresa ei era falsă.

— De unde ştiţi ?

— La Marsilia s-au mulţumit să-mi facă un proces-verbal şi m-au lăsat să-mi văd de treburi... Am chibzuit... Mi-am frămîntat creierii, încercînd să în-

țeleg... Pînă la urmă mi-am spus că această femeie dacă nu-i nebună, a procedat astfel cu scopul să mă șantajeze... V-am arătat, doctore, genul destul de special al muncii mele și veți înțelege cu ușurință că un scandal de acest fel mi-ar închide toate porțile... Aș ieși nu numai cu onoarea pătată, dar aș fi și ruinat... Cît despre biata mea nevastă, dacă m-ar crede în stare de un asemenea act, bănuiesc că ar muri...

Am vrut, așadar, s-o rog pe creatura asta să oprească acțiunea în justiție, retrăgîndu-și plîngerea. M-am dus în strada Brey la adresa pe care o dăduse... Ei bine, strada Brey este o stradă foarte scurtă, în spatele Pieței Etoile, și nu ajunge la numărul 177... Totuși am întrebat pe la toate portăresele pentru cazul că aș fi auzit un număr greșit. Eram gata, dacă trebuia, să-i ofer bani, o sumă destul de mare la nevoie... Au trecut zece zile de atunci, doctore. Nu mai am nici o veste de la așa-zisa mea victimă. În schimb, am fost chemat la comisariatul de cartier... Mi s-au pus cîteva întrebări... Cînd am vrut să știu pînă unde au ajuns lucrurile, mi s-a răspuns că acțiunea își urmează cursul... Trăiesc pur și simplu cu sțreangul de gît. Dintr-o clipă într-alta mă aștept să fiu oficial inculpat, ceea ce va dezlănțui scandalul... E posibil, doctore, ca o viață de cinste și de muncă să fie distrusă numai pentru că i-a trăsnit unei femei într-o ureche sau unei intrigante ?!... Cui să mă adresez ? Poliția crede orbește în născocirile acestei femei. M-am gîndit la dumneavoastră... M-am slujit de prilejul că trebuia de multă vreme să mă duc la Episcopia de la La Rochelle, ca să vin la dumneavoastră și să vă implor să mă ajutați...

Năduşea, se ştergea de sudoare, gîfiia cu un şuierat din fundul gîtlejului. Cînd plecă, doctoraşul îşi privi cu neplăcere mîna pe care i-o strînsese Etienne Chaput cu mîna lui moale şi umedă.

Era oare cu putinţă să ai pînă-ntr-atît mutra potrivită ? Nu-ţi venea să crezi mai curînd că un fizionomist îndemînatic îl alesese pe fabricantul de lumînări printre milioanele de parizieni ca să joace, în rapidul Paris-Marsilia, în noaptea de 12 spre 13 rolul echivoc pe care-l interpretase ?

O dată cu iarna începeau bronşitele şi gripele, dar doctoraşul, care nu făcuse nici o anchetă de cîteva luni încoace, îi telefonă iar colegului său Magné, cu gînd să-i încredinţeze pentru un timp clientela.

Ar fi vrut să ia spre Paris acelaşi tren ca şi Etienne Chaput, rapidul 19.

Dar pentru ceea ce nasul lui simţea că se va petrece, avea nevoie de bătrîna lui „Ferblantine", ai cărei cinci cai putere îl duseră fără prea multe zdruncinături pînă la Laroche-Migennes.

Acolo află că Laroche-Migennes este într-o oarecare măsură placa turnantă a întregii reţele de căi ferate şi în birourile tracţiunii învăţă un vocabular cu totul nou pentru el.

Se vorbea familiar despre 19 ca despre o persoană în carne şi oase. Apoi, cînd întrebă unde se găsea faimosul 19 la ora 22,31, oră cînd necunoscuta trăsese semnalul de alarmă, i se răspunse scurt :

— Kilometrul 139... Puţin înainte de pasajul de nivel de la Cézy...

— Vă cer iertare că stărui... Acesta e, desigur, mersul trenului... Dar sînteți sigur că n-are niciodată întîrziere ?

— Niciodată în sectorul Paris-Laroche... Dacă e să fie întîrziat, asta se-ntîmplă după Dijon.

Domnii de-acolo îl considerau, probabil, polițist, căci au fost foarte drăguți și s-au dus chiar să caute dosarul trenului 19 în noaptea de 12 spre 13.

— Iată... Totul era ca de obicei... Trenul își urma mersul cînd, la 22.31, s-a dezlănțuit semnalul de alarmă... Garnitura s-a oprit cîteva secunde mai tîrziu, adică la vreo 300 de metri de locul unde s-a pus în funcțiune semnalul... Asta doreați să știți ? În momentul opririi, capătul lui 19 se găsea în dreptul pasajului de nivel de la Cézy...

Doctorașul își însemnă totul cu sîrguință, ca un elev silitor. Apoi se-ndreptă spre gara unde stăteau călătorii și întreprinse o lungă cercetare în rîndurile funcționarilor. A fost un prilej în plus să constate că informațiile cele mai simple sînt cel mai greu de obținut.

Îi trebuiră mai mult de două ore ca să afle :

1. Că numita Marthe Donville repetase cuvînt cu cuvînt comisarului special al gării povestea pe care o spusese în tren controlorului.

2. Că era într-adevăr blondă, probabil platinată, și de-o eleganță mijlocie.

3. Că mantoul ei de blană, după părerea comisarului, era de iepure și nu costa mai mult de 1500-2000 de franci.

4. Că avea într-adevăr cu ea o mică valiză de plastic de culoare deschisă, cum se vînd la toate magazinele cu articole de voiaj și în toate bazarele.

5. Că nu părea dornică să facă o reclamație, dar că, la stăruința comisarului, își semnase depoziția cu un scris destul de grosolan.

6. Că se îndreptase după aceea spre ușă.

Doctorașul vorbi cu slujbașul care, în noaptea cu pricina, lua biletele călătorilor. O ținea minte pe tînăra femeie, căci puține persoane coboară la Laroche-Migennes, unde mai degrabă se schimbă trenul.

— O aștepta cineva ?

— N-am văzut pe nimeni... Ploua cu găleata... În fața gării nu era decît o trăsură veche, care stă în fiecare seară pînă la 12 noaptea... Dar persoana respectivă nu s-a urcat în ea... Nu s-a îndreptat nici spre hotelul din piață... A luat-o la dreapta, mergînd repede, ca cineva care cunoaște orașul.

Nu o mai văzuse nimeni și degeaba Dollent, ca un autentic inspector de poliție, făcu turul hotelurilor din Laroche, unde nu trăsese nici o femeie în noaptea aceea și unde, de 15 zile, nimeni nu se înscrisese în registru sub numele de Marthe Donville.

Trebuia să crezi că pasagera nu mințise și că se dusese într-adevăr la sora ei ? Atunci, în caz că era căsătorită, purta alt nume și devenea cu neputință s-o regăsești pe Marthe.

Dar de ce dăduse o adresă falsă la Paris ?

Doctorașul ajunsese aici cu reflecțiile sale și intră într-o cafenea să dea pe gît un grog. Deodată tresări. Recunoscuse pe unul dintre consumatori care citea un ziar.

Era fabricantul lui de lumînări, domnul Etienne Chaput, care nu se arătă de loc încurcat și veni spre el, întinzîndu-i o mînă moale.

— Aseară m-am gîndit că aş putea eventual să vă ajut. Cum pentru afacerile mele e o perioadă mai calmă, am luat trenul... Ştiam mai mult ca sigur că vă voi găsi aici. Ei bine, doctore, aţi descoperit ceva ?

Se silea să zîmbească, ceea ce făcea ca obrajii lui să pară şi mai căzuţi.

II

În care doctoraşul urmează o pistă, răbdător ca un înotător care merge împotriva curentului, şi unde începe să aibă impresia că cineva îşi bate joc de el

— Nu vreau să vă stingheresc cu prezenţa mea — protestă Etienne Chaput... Dacă vreţi, mă voi instala aici. N-aveţi decît să-mi faceţi un semn cînd veţi avea nevoie de mine. Cu de la mine putere, nu mă voi ocupa de nimic. Mi-am adus, de altfel, chitanţierul de facturi şi am să profit de timpul liber ca să ajung la zi cu un număr de socoteli.

Trăsese la un hotel cu pensiune, la „Clopotul de aur", şi doctoraşul, de la 8 dimineaţa, îşi începu vînătoarea.

Vremea era cenuşie, umedă. Arborii pierduseră cea mai mare parte din frunze şi pe drum era un noroi gros.

Nici un drum nu mergea de-a lungul căii ferate. Doctoraşul fu silit să o ia pe scurtături de-a curmezişul cîmpului, în căutarea „Km. 139". Dar înainte de a-l găsi, stătu de vorbă cu paznicul barierei de la Cézy :

— Vă amintiţi de noaptea cînd rapidul 19 s-a oprit în dreptul pasajului de nivel ? Aţi putea să-mi spuneţi dacă, în clipa cînd s-a oprit rapidul, o maşină staţiona prin împrejurimi ?

— Nu era nici o maşină ! declară omul, fără şovăială. Noaptea, cu farurile, nu se poate să n-o bagi de seamă. Şi aş fi văzut-o cu atît mai mult, cu cît bariera a rămas coborîtă multă vreme...

— N-aţi observat pe nimeni dîndu-se jos din tren ?

— Ştiţi, de aici nu deslușesc decît locomotiva. Un mecanic a trebuit să alerge de-a lungul trenului pentru a indica convoiului lumina roşie...

Ar fi fost prea frumos, bineînţeles ! Oare sperase cu adevărat ca paznicul să-i declare :

— Da, o maşină puternică aştepta lîngă barieră... Am văzut o umbră strecurîndu-se de-a lungul trenului. Omul s-a urcat în maşină şi, cum s-a deschis bariera, automobilul, cu o viteză nebunească...

— Kilometrul 139 e departe de-aici ?

— Lîngă pădurricea pe care o zăriţi la dreapta. Dar nu-i voie să mergeţi prin preajma şinei decît dacă mergeţi pe jos, printre tufişuri.

Aşa şi făcu. Era hotărît să-şi urmeze ancheta cu răbdare, să cerceteze cu grijă cele mai mici amănunte înainte de a porni pe calea unor raţionamente însemnate.

Lăsîndu-şi în drum „Ferblantina", o luă pe o potecă îngustă, unde mărăcini umezi i se agăţau de haine ; împrejurul lui se înălţa decorul posomorît care mărgineşte de cele mai multe ori calea ferată :

stîlpi de telegraf, balast înnegrit şi rumeguş năpădit de buruieni ca pe-un maidan.

Trecuse cel puţin un sfert de ceas de cînd orbecăia în felul acesta prin noroi şi apa începuse să-i intre în pantofi, cînd deodată priveliştea se schimbă. Un izvor limpede şi jucăuş curgea în dreapta, fiind, probabil, plin de raci. Era străjuit de sălcii. O poiană urca într-o pantă dulce şi pe ea păşteau vaci negre şi albe; de departe se vedea acoperişul unei ferme desenîndu-se pe cerul înnorat.

Şi, pe neaşteptate, se ivi un drum. Nu o şosea pavată, dar în orice caz un drum de ţară, bine întreţinut. Printre arbori, doctoraşul avu impresia că zăreşte un scrînciob şi grăbi pasul.

În curînd descoperi, dînd spre drum, o faţadă primitoare pe care se afla o reclamă de aperitiv, şi nişte bănci vopsite în verde de fiecare parte a uşii. *La pescarii pricepuţi* stătea scris pe o firmă, unde cineva încercase să zugrăvească un păstrăv cu carnea trandafirie, cum desigur nu se găseau în rîu.

— Nu-i nimeni ? strigă el... Hei... Hangiule !

Fu uluit să vadă o fată grozavă ieşind dintr-o încăpere din fund. Era înaltă, bine făcută, cu o cască de plete negre, cu un piept tare ca piatra şi coapse armonioase. Îngrijea de treburile casei, fără îndoială, căci îşi şterse mîinile de şorţ.

— Ce s-a întîmplat ?

— Pe legea mea, nu m-ar supăra să pot bea o cană de vin alb. Pe deasupra, simt pe la dumneavoastră o mireasmă atît de ademenitoare, încît, dacă-mi îngăduiţi, voi lua masa aici.

— Léon... — strigă femeia, întorcînd capul. Vino o clipă.

Ea nu servea. Rămase acolo, şovăind, pînă ce un om slab, care părea să nu se fi trezit bine încă, deşi era tîrziu, se ivi la rîndul său şi-l cercetă pe străin cu un oarecare cinism.

— Domnul ar vrea să ia masa aici...

Léon privi spre drum, nu văzu nici o maşină şi întrebă fără ruşine :

— Cum aţi venit ?

— Pe jos ! răspunse liniştit Jean Dollent. Ţinutul e fermecător şi mă plimb... O rugam pe domnişoara...

— Doamna ! E soţia mea !

— Pe doamna, aşadar, să-mi servească un urcior de vin alb.

— Scoate din butoi ! îi spuse bărbatul nevesti-si.

— Mi se pare că nu prea aveţi clienţi în anotimpul ăsta...

Nu primi răspuns, dar o privire sfredelitoare se aţinti pe chipul său.

— Un prieten din Paris mi-a zis : „Dacă treci pe la Cézy, du-te neapărat să mănînci la *Pescarii pricepuţi.* E cel mai bun han din ţinut“...

— Prietenul dumneavoastră v-a spus aşa ceva ? întrebă hangiul, cu o urmă de batjocură în glas.

— A venit să cineze aici nu de mult. Staţi să-mi aduc aminte... Era... O clipă... Acum vreo 10 zile... La 12 octombrie, cred...

— Atunci e domnul care a cinat aici, în colţ — zise Léon, luînd urciorul de vin din mîinile soţiei.

Îți amintești, Germaine ?... Unul mic și gras, nu-i așa ?... Cu pantaloni golf și o față roșie...

— Da, așa-i ! încuviință doctorașul. Nu mai țin minte dacă a venit cu mașina sau dacă...

— Cu mașina... O mașină de 8 cilindri, americană... Nu-i așa, Germaine ?

Doctorașul începu, din acel moment, să nu se simtă în apele lui. N-ar fi putut preciza ce îl supără, dar avea impresia că hangiul și nevastă-sa schimbă între ei priviri ciudate.

Afară de asta, lucrurile mergeau mult prea bine ; i se răspundea cu prea multă bunăvoință, poate chiar cu puțin cam prea multă exactitate.

— Pot să vă spun și ce-a mîncat prietenul dumneavoastră... Primul fel, somn rece... Ne mai rămăsese din ajun. Apoi o omletă cu ciuperci... Cu ploaia asta, tot ținutul e plin de ciuperci...

De ce rostea pe un ton aproape amenințător : „Tot ținutul e plin de ciuperci“... ?

Și de ce soția lui, care avea desigur treabă, stătea acolo, cu mîinile încrucișate la piept, și se tot lăsa de pe un picior pe altul ?

— N-a dormit aici ?

— Nu... Aștepta un prieten.

— La ce oră a venit acest prieten ?

Bărbatul și femeia schimbară o privire. Femeia glăsui :

— Pe la 10 și jumătate... poate să fi fost 11...

— Și el era cu mașina ?

— Nu... Pe jos... Era ud pînă la piele... Îi era frig... A băut, unul după altul, trei pahare de rom, apoi

au plecat împreună, întrebîndu-mă care-i calea cea mai bună spre Luchon...

— Luchon, la frontiera spaniolă ?

— Da, asta e... Se duceau amîndoi în Spania, din cîte am putut să înțeleg...

— Cel care a venit pe jos avea bagaje ?

— Numai o servietă, cum poartă totdeauna cu ei oamenii de afaceri.

Doctorașul, scos din sărite, avea urechile roșii ca focul. Niciodată poate nu simțise atît de limpede că este luat peste picior. Dar ce putea face ? Pusese întrebări. I se răspunsese. Cum să știe dacă născoceau o poveste de nevoie sau dacă vorbeau cinstit, cu sinceritate ?

— Ați venit în ținutul ăsta să vă odihniți ?

— Cîteva zile, da...

— Atunci, dacă vreți o cameră...

— Nu știu încă... Poate... Dar, fiindcă veni vorba, plecînd de aici, mașina cenușie trebuia să treacă pasajul de nivel de la Cézy...

— Ba de loc... Era, dimpotrivă, cu spatele la pasaj... În ce privește masa, vom face tot ce ne stă în putință ca să fiți mulțumit... Firește, veți mînca mai puțin bine ca prietenul dumneavoastră, căci nu mai avem somn... Ce-ați zice de niște raci fierți și de-o felie de pulpă de porc cu fasole ?... Mai avem brînză, Germaine ?

În timp ce hangiul vorbea, doctorașul, care era fără doar și poate într-o pasă bună pentru precizarea amănuntelor, nota :

1. Hangiul nu are nimic dintr-un cîrciumar din împrejurimile străzii Republica sau din preajma Bastiliei. E adevărat că o mare parte dintre aceşti domni se retrag la ţară, unde nu se dau în lături să devină hangii.

2. Germaine, şi mai puţin ca el, are aerul unei fete de la ţară şi ţi-o închipui mai uşor îmbrăcată în culori ţipătoare, cocoţată pe tocuri înalte şi cu obrazul fardat decît cu un şorţ de slujnică.

3. Şi unul şi celălalt, după cum i se păruse de cîteva ori, se aşteptau la venirea lui şi răspunsurile la toate întrebările sale erau dinainte pregătite.

În sfîrşit, mai era un amănunt care-l speria într-o oarecare măsură : casa cea mai apropiată era ferma al cărei acoperiş se vedea la peste 600 de metri depărtare; nimeni nu ştia unde era doctoraşul, nici măcar Etienne Chaput, fabricantul de lumînări. Aşa că, dacă dispărea...

Un fior îi trecu prin spate şi-şi aminti, fără un rost anume, de o poveste pe care o citise cînd era copil, o poveste cu nişte călători care, neprevăzători, pătrund într-un han din Spania, han ce nu era altceva decît un sălaş de hoţi. Oare nu i se vorbise şi lui de Spania ?

Hangiul surîdea :

— Mai vreţi puţin vin alb ?... E de regiune, de la noi... Prietenului dumneavoastră îi plăcea foarte mult... Cum îl chema, de fapt ?... Robert ? Nu ! Tu nu-ţi aduci aminte, Germaine ?

Întrebarea îl poftea pe doctoraş să răspundă. Dar el nu-şi dădu osteneala s-o facă. Celălalt urmă, şi ironia lui deveni vădită :

— Un om tare cumsecade... Şi ştia să preţuiască mîncărurile de soi... Şi tare-i mai plăcea să trăiască ! Mă-ntreb ce-a putut să ajungă...

Era un avertisment ? Léon se juca de-a şoarecele şi pisica cu oaspetele său ?

— Făgăduise să ne trimită o ilustrată... Dar poate aveţi dumneavoastră vreo veste de la el... Tot nu-mi vine în minte numele lui... Stai... Nu-i Etienne ?

O privire scurtă şi foarte pătrunzătoare.

— Etienne ?... Nu... Mai degrabă Germain... În sănătatea dumneavoastră... Trebuie să începi să te-ngrijeşti de masă, Germaine... Între timp eu îi voi ţine domnului de urît. Sau poate că preferă să dea o mică raită prin ţinut ca să aibă poftă de mîncare ?

Ce însemnau toate astea ? Oare după ce-l ameninţase, îi arăta că era încă timp să plece ? Ori toate aceste intenţii nu existau decît în capul lui Jean Dollent ?

Nu se-ntîmplă uneori ca aparenţele să ne-nşele, ca închipuirea noastră s-o ia razna şi să socotim pînă şi cel mai simplu şi modest colţişor drept un sălaş de hoţi ?

— Pulpa în sînge ? strigă din bucătărie Germaine.

Nu ! Doctoraşul nu voia să se lase impresionat ; şi totuşi, numai acest „în sînge“ te făcea...

Doarn-o să se sperie ca o fetiţă !

III

În care doctoraşul joacă liniştit belotă, dar un careu de valeţi nu-i de ajuns să-i risipească starea de nelinişte

Racii au fost grozavi, pulpa moale şi gustoasă. Pe de altă parte, credincios tradiţiei hanurilor de la ţară, patronul nu-l părăsi nici o clipă pe clientul său şi nu-i lăsă nici un răgaz. Poate fiindcă nu avea ce face... Sau, dimpotrivă, trebuia căutat un tainic înţeles fiecăreia dintre frazele sale ?

Lucru curios, doctoraşul, deşi era obişnuit cu satul şi cu singurătatea, nu simţise niciodată, ca în această zi, îngrijorarea şi izolarea. Cerul plumburiu, arborii desfrunziţi care picurau contribuiau şi ei, neîndoielnic, la starea ce-l cuprinsese.

În spatele arborilor, la numai 100 de metri, linia neagră, nemiloasă a căii ferate tăia priveliştea cu şirurile ei de fire telegrafice, în jurul cărora se-nvîrteau corbi în zbor.

— E ciudat ce-ţi poate trece prin minte...

Hangiul vorbea în fraze scurte, ca cineva care n-are nimic de spus şi caută pur şi simplu să nu iasă să se aştearnă tăcerea.

— Cînd aţi intrat adineauri, am crezut că vreţi să-l găsiţi pe prietenul dumneavoastră.

O privire piezişă.

— Mi-am zis : iată un om care va lua trenul de 2 şi 17 ca să prindă la Lyon cursa spre Luchon...

Trebuia să considere aceste cuvinte drept un avertisment ? La urma urmei, nu se aflau la capătul

lumii ? La cinci sau şase sute de metri se găsea un pasaj de nivel şi un paznic cu nevasta şi copiii lui. La aproape aceeaşi distanţă, înspre colină, o fermă şi vite.

— ...vezi, dar, cum te poţi înşela... — urmă hangiul, fără a fi cîtuşi de puţin stingherit de tăcerea oaspetelui său, care se pusese să mănînce cu poftă. Aţi spus că vreţi să dormiţi aici, nu-i aşa ? Germaine o să vă pregătească numaidecît cea mai bună odaie. Să vedeţi ce linişte e la ţară. Abia dacă auzi trecînd trenurile...

Jean Dollent tresări. I se păru că aude paşi afară. Cu toate acestea, nimeni nu intră în han. În schimb, nu mai venea nici un zgomot dinspre bucătărie.

— Luaţi puţină brînză ?... Nu ?... Ce aveţi de gînd să faceţi după-amiază ?... Eu cred că o să plouă... Cînd cerul se-ntunecă în partea aceea, e semn rău... În orice caz, dacă n-aveţi nimic mai bun de făcut, putem încerca o belotă în trei.

— Trebuie să mă duc la Laroche...

— A ! Trebuie să vă duceţi la Laroche ?... Într-adevăr ! Uitasem că aveţi o maşină... Aţi lăsat-o lîngă pasajul de nivel, nu-i aşa ?... Numai să nu se fi jucat cu ea puştii paznicului, care sînt cei mai nerușinaţi copii din lume...

Dollent nu se mai îndoi. Toate acestea erau spuse într-adins şi îi fu destul de greu să-şi continuie prînzul, cu o aparentă seninătate.

Era cu atît mai neliniştit, cu cît Germaine intră ceva mai tîrziu în bucătărie şi avea pantofii plini de noroi. Ea era deci cea care ieşise pe-afară. Dol-

lent își făcu socoteala că avusese timp să ajungă pînă la barieră și să se întoarcă.

I se adusese cafeaua, cînd sună telefonul și băgă de seamă, cu satisfacție, că nu exista o cabină, iar aparatul se afla pe perete, chiar în sala de mese. Hangiul ridică receptorul. Era chemat dintr-o localitate depărtată, căci trecură cîteva minute pînă persoana care îl chema să se audă la capătul firului.

— Alo... Da... Eu sînt... Da... Da... Sigur că da...

De ce, tot răspunzînd monosilabic, îl privea pe doctoraș ? O făcea, poate, mașinal, fără voie, pentru că tot trebuia să se uite la ceva... Nu vădea nici o mirare, nici o emoție. Dădea mai mult ca oricînd impresia unui om hotărît, sigur de el, care știe ce face.

— Da... În regulă... Germaine te sărută. Și punînd receptorul în furcă, murmură către clientul său : E cumnată-mea, care întreabă cum o ducem...

Dollent era cît pe ce să-ntrebe :

— O cheamă Marthe, nu ?

Dar se stăpîni și bău cu înghițituri mici calvadosul pe care-l comandase.

Această zi îi trezea o amintire din copilărie. În casa părinților săi erau niște căni ciudate, pe fundul cărora se turna miere. Muștele intrau, se apropiau de miere, se prindeau și, din clipa aceea, se zbăteau ore întregi, pînă ce se scufundau pe de-a-ntregul în ea.

Niciodată o anchetă nu-i dăduse o asemenea senzație surdă de teamă. Și nici nu i se-ntîmplase

pînă acum, cînd se preocupase de o crimă, să-şi dea seama că îl pîndeşte vreun pericol.

De data asta vedea, simţea mai curînd, o ameninţare de pretutindeni.

— Mă duc pînă la Laroche ! anunţă el, aprinzîndu-şi ţigara. Vreţi să plătesc consumaţia pe loc ? Adăugă zeflemisind la rîndul său : În cazul că nu m-aş mai întoarce...

— Nu-i nevoie ! Vă veţi întoarce.

— Îngăduiţi-mi să urc o clipă în camera mea, să mă spăl.

— Germaine ! Du-l pe domnul la camera 3.

N-avea nevoie să se spele, dar luase hotărîrea să se poarte prevăzător, chiar cu riscul să fie caraghios dacă se va fi înşelat.

Pe prima foaie de hîrtie ruptă din reţetarul său scrise :

„Domnule comisar,

Dacă nu sînt în biroul dumneavoastră la ora 4, trimiteţi-mi un taxi la hanul *Pescarilor pricepuţi,* care se găseşte de-a lungul căii ferate, ceva mai încolo de pasajul de nivel de la Cézy.

Dacă, pe de altă parte, la ora 6 nu primiţi nici o ştire de la mine, cred că aţi face bine să preveniţi jandarmeria ca să efectueze o descindere la locul menţionat mai sus.

Numele meu este Jean Dollent. Dacă daţi un telefon comisarului Lucas, la Poliţia judiciară, el vă va confirma că-mi puteţi acorda toată încrederea.

Ar fi bine, de asemenea, să-l puneţi sub urmărire pe un oarecare Etienne Chaput, care a tras la hotelul *Clopotul de aur.*

Vă aştept, domnule comisar..."

Şi un alt bilet :

„Rog să faceţi să parvină cît mai urgent această scrisoare, prin orice mijloace, la adresa indicată. Alăturat, o hîrtie de 100 de franci pentru aducător. E o chestiune de viaţă şi de moarte".

— Pleci şi dumneata ? se miră doctoraşul cînd, după ce coborî din nou în sala de mese, îl găsi pe hangiu cu o pălărie moale pe cap şi îmbrăcat în impermeabil.

— M-am gîndit să vă însoţesc pînă la pasajul de nivel... Puţin mers pe jos o să-mi ajute la digestie.

Cînd ajunseră, „Ferblantine" era în acelaşi loc, la marginea drumului, acolo unde o lăsase Dollent.

— Nu rămîneţi de multe ori în pană cu rabla asta ? ! se miră hangiul.

— Nu, nu prea des — răspunse doctoraşul, aşezîndu-se la volan. La revedere, pe curînd... Am să mă întorc diseară...

— Plimbare plăcută...

Dar degeaba încercă să demareze. Motorul nu pornea. Coborî, deschise capota şi nu găsi nimic neobişnuit. Oare i se golise rezervorul ? I se tăiase vreun fir pe undeva, unde nu se putea vedea ?

— Ai nevoie de o mînă de ajutor ? propuse ironic hangiul.

— Mulţumesc... Cred că am o pană serioasă.

Cu toate acestea, îşi făcu de lucru ca să cîştige timp : deschise lădiţa cu scule şi le împrăştie pe jos. Nu avea încredere în paznicul de la barieră,

pe care-l vedea în pragul casei sale. Aştepta altceva şi nu fu dezamăgit, căci, cîteva minute mai tîrziu, o maşină trecu pasajul de nivel. Doctoraşul se repezi în mijlocul drumului şi sări pe treapta automobilului.

— Am o pană ! strigă. Fiţi bun şi anunţaţi la un garaj...

Totodată, lăsă să-i cadă o scrisoare pe genunchii omului de la volan, care părea un voiajor comercial.

— Şi-aşa !.. Cred că nu-mi mai rămîne decît să renunţ la plimbarea mea la Laroche şi să mă-ntorc la han... M-aţi poftit la o belotă în trei şi, pe legea mea, dacă invitaţia mai ţine, nu m-ar supăra să-mi omor timpul.

— Terţă.
— Pînă la cît ?
— Majoră... De caro.
— Bună...

În fumuriul sălii, partida se juca cu anunţurile obişnuite, care creau parcă un zumzet familiar. Se ţesea atmosfera obişnuită a atîtor hanuri cînd timpul era urît ; afară, aşa cum prevestise patronul, o ploaie mărunţă începuse să cadă, aruncînd un văl subţire asupra priveliştii.

— Tai !... Atu... atu... rebelotă ! Treflă majoră şi pică majoră... Fără optul de cupă, te-aş fi făcut capot...

Doctoraşul pierdea ? Cîştiga ? De cîteva ori făcuse greşeli şi cît pe ce să uite să anunţe un careu de valeţi !

Din cînd în cînd întorcea capul spre vechiul orologiu ale cărui limbi înaintau în mici salturi şi al cărui pendul de aramă prindea în treacăt, la fiecare legănare, o rază de lumină.

— Ia să vedem careul dumitale de valeţi...

Şi, în timp ce juca, se străduia să chibzuiască.

În privinţa unui lucru nu încăpea îndoială : hangiul, strigat de nevastă-sa pe numele de Léon, ştia limpede de ce se află el acolo şi îi dăduse să înţeleagă că este în cunoştinţă de cauză. Oare nu-i sugerase tot el că ar face mai bine să se ducă să se plimbe prin părţile Luchon-ului şi ale frontierei cu Spania ? Asta nu însemna oare că aerul din împrejurimile de la Cézy nu era prielnic pentru curiosi ? Pana „Ferblantinei" fusese fără îndoială provocată de Germaine, care lipsise în timp ce el lua masa. Voiau, aşadar, să-l împiedice să ajungă la Laroche ? De ce ? Ce fel de telefon primise Léon de la cumnata sa ?

„Ştiu că sînt pe urmele lor ! se gîndi. Ştiu, probabil, cine sînt sau poate că mă iau drept un poliţist. S-ar zice că încearcă să cîştige timp. Poate pentru a mă lichida mai uşor la venirea nopţii."

Nu era înarmat. Nu purtase niciodată un revolver asupra lui şi, ca să spunem adevărul, se temea îndeajuns de mult de armele de foc. Léon era mai înalt şi mai puternic decît el. Afară de asta, avea avantajul că îşi putea ataca adversarul prin surprindere atunci cînd va socoti de cuviinţă.

Trei şi jumătate... Din cînd în cînd, Léon se ridica, lua o sticlă de calvados de pe un raft şi umplea paharele.

Deodată, toţi trei ciuliră urechile. Se auzea zgomotul unei maşini. Să fi venit aşa de repede taxiul trimis de comisarul de poliţie ?

Automobilul mergea încet. Părea că o face dinadins. Trecu şi mai încet prin faţa hanului şi constatară că era un taxi, dar cu cineva înăuntru. Într-adevăr, de geam se lipi obrazul buhăit şi antipatic al domnului Chaput, fabricantul de lumînări.

Maşina nu se opri. Fără îndoială, nu ajunse prea departe şi se mulţumi să cotească la prima răscruce, căci peste cîteva minute trecu din nou în sens invers, tot aşa de încet, cu grăsunul la pîndă : ca şi cum voia să-şi dea seama ce se petrece la han.

— Cărţile !... zise Léon către doctoraş, ca să-l readucă cu gîndul la joc.

Era liniştit. Nu se prefăcea că n-a observat automobilul. Dar cînd acesta trecu pentru a treia oară, încruntă din sprîncene :

— Ce vrea elefantul ăsta ? Anunţ o chintă... O să treacă aşa, încoace şi-ncolo, toată după-amiaza ?... E rîndul tău, Germaine... Chinta mea e bună ?

Aerul era apăsător. Trecerea automobilului umplu parcă paharul, exasperîndu-i ca o muscă din acelea mari care, în luna august, ţi se-nvîrte bîzîind în jurul capului, fără să ştii unde se va aşeza. Oare se va opri în cele din urmă ?

Ritmul fu însă întrerupt. În timpul acestei întreruperi, în care maşina se făcu nevăzută, Léon primi un telefon.

De astă dată, pe măsură ce răspundea, privirea i se înăspri şi trăsăturile lui căpătară o expresie destul de nepotrivită cu cea a unui hangiu cinstit. Cuvin-

tele îi ieşeau monosilabic din gură, ca nişte ameninţări :

— Da... Am înţeles... Da... Bine... Da... Apoi se aşeză din nou : Cine trebuie să dea cărţile ?

Dar nici nu apucă să le împartă, că telefonul sună iar. Se arătă supărat, însă doctoraşului i se păru că se preface.

— Îl cheamă cineva pe doctorul Dollent — spuse el.

— Eşti sigur că mă cheamă pe mine ?

— Cu condiţia ca dumneata să fii doctorul Dollent.

Acesta luă receptorul şi recunoscu din primul moment glasul şovăielnic al fabricantului de lumînări, aproape la fel de vîscos ca întreaga lui fiinţă.

— Alo... Am crezut că fac bine dacă vă dau un telefon, fiindcă nu-mi prea place cum arată hanul ăsta... Aş vrea să vă spun, doctore... Alo... Cred că ar fi mai bine să nu ne mai ocupăm de afacerea asta... M-am gîndit... Am luat anumite informaţii... E de la sine înţeles că vă voi despăgubi... N-am stabilit încă preţul colaborării dumneavoastră, dar, dacă vreţi să ne întîlnim în oraş, vă voi înmîna 10 000 de franci pentru că v-aţi deplasat... Alo ! Nu-mi daţi nici un răspuns ?... Alo !...

— Alo ! repetă doctoraşul.

Nu ştia ce să răspundă aşa, pe nepusă-masă.

— Vă rog să nu mergeţi prea departe... Eu am fost cel care am greşit... Poliţia m-a anunţat că plîngerea nu va fi menţinută sau mai degrabă că nu va fi luată în consideraţie, dat fiind faptul că

reclamanta a dat o adresă falsă... Ca atare, nu mai există reclamantă... Și în acest caz este de prisos să...

Dollent tot nu se clintea și privirea lui rătăcea ca din nebăgare de seamă pe chipul perechii care aștepta, cu cărțile în mină.

— Mi s-a spus că mașina dumneavoastră a avut o pană... Adică am găsit-o lîngă pasajul de nivel și am întrebat... Așa am aflat că sînteți la han... Dacă vreți, vă trimit un taxi și .

— Veniți mai bine să mă luați ! se hotărî doctoraşul. Pe urmă, ca să pună mai ușor capăt explicațiilor tipului ăsta sucit, închise telefonul. Jucăm pică ?... Levata asta am luat-o — făcu el, așezîndu-se la locul său și uitîndu-se ce cărți are.

IV

În care belota în trei devine o belotă în patru, dar unde doctoraşul e dat gata de un calvados și se-mbată în mod ruşinos

Totul se desfășura așa de plăcut, încît cineva care s-ar fi găsit în sală n-ar fi remarcat în nici un caz nimic anormal, în afară de faptul că domnul Etienne Chaput, hotărît să rămînă destul de multă vreme la han, arunca banii pe fereastră, lăsînd să-l aștepte taxiul.

Intră ca un om cumsecade, căruia îi este sete. Cu un salut către jucători, se așează în colțul opus.

— Bere — îi răspunse hangiței, care îl întrebă cu ce dorea să fie servit.

Își șterse năduşeala. Încercă să-i facă doctorașului semne menite să spună :

— Iată... Nu trebuie decît să ieşi împreună cu mine și să te urci într-un taxi...

În ce privește taxiul, se petrecu însă ceva de-a dreptul curios. Hangiul ieşi la un moment dat, se apropie de șofer, îi dădu o hîrtie de 100 de franci, rosti cîteva cuvinte, iar maşina se depărtă în direcția orașului.

Și mai ciudat fu că grăsanul de Etienne Chaput nici măcar nu se împotrivi. Rămase în colțul său, cu ochii holbați și, de frică, fruntea i se acoperi de năduşeală.

Cît despre doctoraș, zîmbea.

— Poate că domnul primește să fie al patrulea ? întrebă el cu amabilitate. Belota în patru e mult mai atrăgătoare decît belota în trei și...

— Știți, joc aşa de prost...

Și mai ales era atît de tulburat că, peste cîteva minute, cărțile îi tremurau în mînă.

— Te supără să laşi sticla pe masă, patroane ? Calvadosul e grozav... De ani de zile n-am băut unul mai bun. În sănătatea voastră, domnilor și doamnelor... Ca să mi se dea și mai departe careuri de valeți...

Patru și zece... Patru și jumătate... Ploaia... Cerul se-ntuneca și noaptea nu va întîrzia să se lase... Pare-se că atmosfera asta îi dădea doctorașului o stare de tristețe, căci își îneca din ce în ce mai

des amarul în sticla de calvados. Ba pînă-ntr-atît, încît ceilalți începură să-l privească cu îngrijorare. Ochii îi străluceau mai tare, vocea i se făcea mai răsunătoare, dădea din mîini ca un apucat și arunca din cînd în cînd o glumă, nu întotdeauna de bun gust. Se lua mai ales de Etienne Chaput. Pe el își vărsa năduful.

— Știți la ce mă duce gîndul cînd mă uit la mica noastră petrecere ? observă el după ce băuse mult. La trei trișori de cea mai pură speță pe cale să jumulească un petrecăreț. Căci prietenul nostru, trebuie să recunoaștem, seamănă leit cu un petrecăreț. Dacă reușește să cîștige mulți bani, sînt convins că banii ajung în mîna unor frumuseți care cunosc muzica ce-i place... Și îl fac să creadă probabil că-i iubit pentru el însuși...

— Terță ! anunță cu glas de înmormîntare Etienne Chaput, care avea acum senzația că a căzut într-o cursă.

Dar ce să facă ? Nu era ținut ca un prizonier ? Nici o mașină pe-afară. Un drum pustiu, lucind de apă, apoi arbori, o linie de cale ferată și atîta tot.

— Terță mai mare... De popă !

Limbile se mișcau pe cadranul gălbui al orologiului. Patru și jumătate... Cinci... Atunci doctorașul, într-o tresărire de energie, apucă sticla de calvados.

— Paharele sînt neînchipuit de mici, doamnă Germaine... Eu, cînd îmi place o băutură, nu mă pot împotrivi să...

Și dădu pe gît cîteva înghițituri așa de mari, că se-ngălbeni și îl apucă o tuse care parcă nu mai

voia să-nceteze. Încercă apoi să țină cărțile în mînă, dar îi jucau înaintea ochilor.

— O ceașcă cu cafea ? îi propuse Léon.

— Cafea ? Să beau cafea ? Eu ? Calvados, asta da...

De data asta îl împiedicară să pună mîna pe sticlă. El se sculă s-o ia cu forța, dar căzu rostogolindu-se pe jos. Rînji și se sculă anevoie.

— Vreau să dorm... — rosti cu gura încleiată. Unde e camera mea ? Să mi se aducă numaidecît camera sau părăsesc pe loc cîrciuma asta...

Hangiul fu cel care îl luă pe după umeri și îl ajută să urce scările pînă la etajul I. Îl culcă apoi pe pat, așa îmbrăcat din cap pînă-n picioare, și mai stătu cîteva clipe lîngă el ca să-i asculte respirația hîrîită de bețiv.

Fără să se miște de pe pat, doctorașul își scoase pantofii și, după aceea, cu nenumărate precauții, străbătu camera pînă la chiuvetă. Observase dinainte că parterul nu avea plafon. Deasupra grinzilor aparente nu era decît stratul subțire al podelei. Cum se apropie, desluși dedesubt murmurul vocilor. Dar era beat, beat cum nu mai fusese niciodată pînă atunci. Cu indivizi de soiul lui Léon era inutil să te prefaci că bei, așa că înghițise mai mult de o jumătate de litru de alcool.

O clipă mai tîrziu își vîrî un deget în gură, ca pe timpul chefurilor din studenție, și vărsă fără prea mare greutate tot ce înghițise. Totuși fața-i era scăldată de sudoare, ochii ieșiți din orbite, limba cleioasă.

Se culcă pe jos cît era de lung şi-şi lipi urechea de podea, chiar deasupra mesei de belotă. Auzi vocea lui Léon, care spunea, cu o mînie stăpînită :

— Eşti nebun de l-ai pus pe urmele noastre pe tipul ăsta ?... Aici nu sîntem în rapidul 19 şi e cam din cale afară să facem să dispară un cadavru.

— Eşti sigur că doarme ? întrebă Germaine.

— E beat turtă... Dar dacă vrei, du-te şi vezi.

Dollent avu timpul să se culce la loc şi să scoată un sforăit răsunător. Simţi că femeia se apleacă asupra lui şi înţelese că e la fel de versată ca Léon, dacă nu şi mai versată, căci avu prevederea să-l caute prin buzunare.

Ba doctoraşul chiar se întrebă : oare nu-i trecuse prin minte, ca să nu mai fie atîta bătaie de cap, să-l lichideze numaidecît ?

Nu trebuia cu nici un preţ să întredeschidă ochii, nici să se mişte. Şi, culmea, cînd îi scoase portofelul, îl gîdilă şi niciodată Dollent nu fusese nevoit să-şi dea mai multă osteneală ca să nu se clintească.

În sfîrşit, cîteva minute mai tîrziu, femeia se îndepărtă, închise uşa pe dinafară cu cheia şi coborî scara, iar el se repezi din nou să-şi lipească urechea de podea.

Etienne Chaput era laş cum îl arăta şi înfăţişarea ; era vîscos din punct de vedere moral, cum era şi pielea lui ; şi, colac peste pupăză, mai era şi lacom de bani.

De ajuns să-l auzi :

— Nu-i vina mea... După ce aţi dat lovitura şi m-aţi lăsat cu buzele umflate...

— Cine te-a lăsat cu buzele umflate, idiotule? Ți s-au trimis zece hîrtii frumoase... Format mare...

Cu alte cuvinte, 10 000 de franci, aceeași sumă pe care adineauri, la telefon, fabricantul de lumînări i-o oferise doctorașului ca să lase lucrurile baltă.

— Mi-ați trimis zece hîrtii, e adevărat... Dar știți bine că lovitura asta v-a adus aproape un milion.

— Și dacă?

— Păi nu e drept... Și-apoi, nu asta îmi făgăduise Marthe...

— Ce ți-a promis sora mea, cap de bostan? strigă cu grosolănie Germaine. Și, la o adică, ea a greșit cînd a băgat un burduhănos ca tine în afacerea asta... Cînd o veni, am să i-o spun în față... Cui i-ar fi trecut prin minte!...

— Îmi făgăduise că o să-mpărțim...

— Să-mpărțim ce?

— Banii...

— Care bani?

— Banii pe care o să puneți mîna după oprirea trenului... Mi-a vorbit de un sac poștal și de nu mai știu ce... Avea nevoie de cineva ca s-o ajute să oprească trenul... S-a gîndit la mine, pentru că mă vedeam cu ea săptămînal... O întrețineam, într-o oarecare măsură...

— Nu mai spune! Cît îi dădeai?

— Două sute de franci de fiecare dată... Mă întîlneam cu ea miercurea, într-o braserie de pe marile bulevarde...

— Ia mai taci din gură!...

Așadar, reținu doctorașul, Etienne nu era, de fapt la curent cu cele petrecute... Ca mulți oameni de

teapa lui, se-ntîlnea în fiece săptămînă, pe furiș, cu Marthe, într-o tavernă de pe marile bulevarde... Nu încape îndoială că nu era singurul care să se bucure de farmecele ei...

Dar, avînd nevoie, pentru comedia din tren, de un tip respectabil în aparență, l-a ales pe el. Mirosise ea de multă vreme că cinstea fabricantului de lumînări nu va rezista momelii unui cîștig serios.

Cu toate acestea, nu i-a mărturisit întreg adevărul. Nu vorbise decît de furtul unor valori poștale, în vreme ce...

Doctorașul ar fi putut povesti, dacă ar fi fost de față comisarul, tot ce-a urmat, fără ajutorul nimănui. Dar prefera să asculte ce spuneau cei de jos, în acest han la fel de fantastic ca hanul spaniol din basmele copilăriei sale.

— ...și mi-a jurat că n-am nimic de pierdut... Și că pe urmă o să împărțim un *pachet mare*... Astea-s cuvintele ei...

— Ei bine, eu, tîmpitule, am să-ți spun eu ce poți pierde... Îți poți pierde viața, pricepi? Asta o să te-nvețe minte să faci pe deșteptul cu nenea... Trebuie să fii, oricum, tare josnic, ca să semnalezi unui detectiv particular...

— Voiam doar să vă găsesc urma... Nu știam nimic... Bănuiam că este ceva pe-aici, dar nu puteam face eu însumi ancheta.

— Crăpai de frică !

— Voiam să vă găsesc ca să vă cer ce mi se cuvine. E doar drept, că, de vreme ce eram părtaș...

— Halal părtaș ! L-auzi, Germaine ? Cînd oamenii cinstiți, cum își zic, se-apucă să facă pe lichelele, întrec orice închipuire... Domnul voia să ne șantajeze !... Și domnul — uite la mutra asta ! — neîndrăznind să se adreseze poliției, se duce să cheme pe un doftor care se îndeletnicește cu cîte-o anchetă particulară.. L-ai văzut pe doctor, nu ? E grozav, ce zici ?... Domnul îl asmute asupra noastră, așa cum pui un cîine pe urmele vînatului... Apoi, cînd a găsit prada, îl fluieri să vină înapoi... Și ce-i spui doctorului ? „Uite ce : e o greșeală la mijloc... M-am înșelat... Poftim zece mii sau douăzeci de mii de franci ca să te despăgubesc“... Nu așa s-au întîmplat lucrurile ? Ei ? *Clănțăule,* îndrăznești să spui că nu-i așa ?

Și *clănțăul* răspunse umil, dar cu încăpățînare :

— Voiam partea mea.

— Ei bine, ai să ai partea ta, n-avea grijă... Dar nu partea care crezi tu... Partea ta de treabă, asta da... Sacii poștali erau o poveste născocită de Marthe ca să primești... Era vorba să trimitem pe unu' pe lumea cealaltă, un englez plin de bani care trebuia să ia rapidul 19 și să se-mbarce la Marsilia ca să plece în India... Știam că avea asupra lui o grămadă de *sterline...*

Léon pronunța *sterlene.*

Și urmă :

— Atunci cineva a urcat cu el în tren la Paris...

Cineva care nu era altul decît el, hangiul, doctorașul ar fi fost gata să pună mîna în foc. Căci dacă la început bănuise că are de-a face cu o bandă

numeroasă şi bine organizată, acum era convins că banda o alcătuiau numai trei persoane : Léon şi cele două surori, Marthe şi Germaine.

Şi Dollent nu se putu împiedica să nu simtă o oarecare admiraţie faţă de hangiul improvizat, căci fără un grăunte de nisip, fără un fitil... Şi încă nu pierduse ! Biletul său a ajuns oare la poliţie ? Automobilistul acela nu-l aruncase cumva într-un şanţ ? Comisarul nu crezuse că-i o farsă ? Era aproape şase şi taxiul cerut nu sosise încă...

— Puţin înainte de Montereau, acolo unde trenul trece peste Sena, l-am aruncat pe britanicul meu pe fereastră şi l-am trimis la fund cu o greutate măricică de picioare...

Doctoraşul putea să jure că-l auzise pe lumînărar horcăind.

— Asta-i o treabă, nu glumă, înţelegi... Mai trebuia doar să coborîm cu hîrtiile înainte de o gară mare... De-aia am oprit trenul... Omul... În sfîrşit, ăla care...

— Erai dumneata ?

— Dacă te întreabă, te sfătuiesc să răspunzi că nu ştii nimic... Asta-i tot... Ţi-am trimis 10 000 de franci şi cred că-i bine plătit... Cu asta, ai pînă la sfîrşitul zilelor tale cu ce să pui mîna pe femeiuşti bine făcute ca Marthe, de cîte două sau trei ori pe săptămînă...

Din cînd în cînd te puteai întreba dacă nu cumva visezi. Şi totuşi, dincolo de ferestre, cădea ploaia, arborii fremătau în suflarea vîntului, un tren trecea din timp în timp.

— N-am ştiut... — gemu domnul Chaput.

— Ce n-ai ştiut? Că aveam să-l facem pe unu' îngeraş? Începi să nu-ţi mai simţi capul pe umeri, nu-i aşa? Şi trebuie ţinut seama că pentru de-alde tine va fi nevoie să-şi ascută bine tăişul domnul Deibler... În curînd, ceafa o să te mănînce şi mai tare. Ai asmuţit pe doctoraşul tău asupra noastră, nu? Ei bine, acum trebuie să ne descotoroseşti de el. Aştept să văd cum ai să faci...

— Păi dîndu-i o sumă destul de mare... — propuse Chaput.

— Crezi că toţi sînt ca tine?... M-am săturat... Ajunge cu prostiile... Ai să urci uşurel în camera lui... Camera 3... Numărul e zugrăvit pe uşă... O să-ţi dăm un cuţit sau un revolver, ce-ţi place mai mult, ori poate doreşti un topor... Aici poate striga cît o pofti, n-are importanţă... Pe urmă ai să te duci să sapi o groapă pe undeva...

— Nu pot...

— Poftim?

— Vă rog... Nu sînt ucigaş... Nu voi fi niciodată în stare...

— Dar să scoţi castanele din foc cu mîna altuia eşti în stare, nu?... Haide, bălăiorule... Dacă nu ne-ai dezgusta aşa de tare, ţi-am da o mînă de ajutor... Dar vrem să vedem cum te descurci singur...

— Nu mă puteţi sili să omor un om... Daţi-mi voie să-i vorbesc cinci minute... Banii, am să-i dau din buzunar, cît va fi nevoie... Nu sînt bogat... De multă vreme lumînările...

— Ar fi momentul potrivit să aprindem una, nu ?... Haide !... Dacă aştepţi să se trezească, s-ar putea să iasă cu bătaie... Vrei un pahar de calvados înainte să te pui pe treabă ?... Un pahar de rom ca la domnul Deibler ?... Nu ?... Ei ?

Doctoraşului îi veni rău de scîrbă. Celălalt plîngea, se ruga... Probabil că le căzuse în genunchi după zgomotele care ajunseră pînă la etajul I.

— Vă jur că nu sînt în stare... Numai cînd văd sînge şi...

— Atunci ia un ciocan...

Era şase fără zece. Doctoraşul aruncase mai înainte o privire pe fereastră şi era hotărît, la nevoie, să facă o săritură de cinci metri de pe terasă, cu riscul să-şi rupă un picior.

— Te-ai hotărît ?

— Dacă trebuie...

Dollent era încredinţat că are de-a face cu o fiinţă ajunsă pe ultima treaptă a mîrşăviei şi laşităţii omeneşti. Fără îndoială că acolo, jos, grăsunului Etienne Chaput i se punea în mînă un ciocan sau o unealtă oarecare, în timp ce el tremura ca varga. Şi, cu toate acestea, înainte de a se îndrepta spre scară, se opri o clipă :

— Dacă o fac, împărţim ? întrebă.

Dollent apucase să deschidă fereastra... Făcînd o săritură mare, calculase că poate cădea pe pămînt moale. Aştepta, curios, să vadă reacţia fabricantului de lumînări cînd va deschide uşa.

Nu-i fu dată însă o asemenea plăcere. Auzi mai întîi o sonerie. Era a unei biciclete care cobora

panta şi, puţin după aceea, trei biciclete coteau pe partea interioară a pistei şi se opreau în faţa hanului. Trei jandarmi se dădură jos şi galoanele lor argintate luciră în întuneric.

— Nu lăsaţi pe nimeni să iasă! strigă de la fereastră Jean Dollent.

Era furios ca niciodată, furios de a fi descoperit o mostră omenească dezgustătoare şi care, pentru o bucată de vreme, îl va face să-şi piardă tot optimismul.

Îi părea rău că uşa nu se deschisese şi că nu putuse să sară chiar el asupra lui Etienne Chaput... Nu ştia ce-ar fi făcut... Poate că ar fi fost în stare să-i scoată un ochi...

Se alerga prin casă de colo-colo... Uşile se deschideau şi se trînteau cu mare zgomot... Se auzeau strigăte... Apoi o împuşcătură... Se hotărî să sară în cele din urmă pentru a afla ce se-ntîmplă, căci nimeni nu se sinchisea de el. În sala de mese, un jandarm îl ţinea pe lumînărar sub ameninţarea revolverului, iar acesta, mai laş ca niciodată, vărsa şiroaie de lacrimi, jurîndu-se că...

Ar fi jurat orice. Vederea doctoraşului îl umplu de speranţe.

— Dovadă că sînt nevinovat este că domnul Dollent, pe care mă dusesem să-l caut ca să mă disculp...

— O să te bage la puşcărie pentru cît mai multă vreme cu putinţă...

— Dar...

Încă o împuşcătură în spatele casei, înspre grădină. Apoi, un brigadier care se-ntoarse cu Ger-

maine. Aceasta, nu numai că nu părea copleşită, ci, dimpotrivă, avea pe buze un mic zîmbet :

— Ia te uită ! Nu mai eşti beat... În cazul ăsta, totul e din vina mea... Şi cu toate astea, te-am gîdilat destul de tare ca să...

Deci o făcuse într-adins ! Şi numai datorită sîngelui său rece doctoraşul...

— Cu neputinţă să-l prindem şi pe celălalt... — recunoscu ultimul jandarm. S-a pierdut în desişul codrului... Trebuie să chemăm brigada la telefon... A tras asupra mea şi puţin a lipsit să nu mă nimerească... Am simţit chiar vîjîitul glonţului pe lîngă chipiu...

Un automobil oprea în faţa porţii şi din el coborî comisarul de poliţie :

— Ce se petrece aici ?... Am întîlnit taxiul pe care vi l-am trimis şi care a avut o pană...

— Cu atît mai bine.

— De ce ?

— Pentru că altfel n-aş fi ştiut nimic... V-am spus povestea, dar fără dovezi, fără să fiu sigur că am dreptate.

Cel mai extraordinar lucru în aceste împrejurări fu că doctoraşul trăgea cu ochiul spre sticla de calvaros. Nu avea oare stomacul gol ? Adineauri băuse, nu-i vorbă, dar din datorie... Acum voia să bea de plăcere.

— Îmi daţi voie ?

Germaine îl privea cu admiraţie, şi cum şi el avea pentru ea un soi de preţuire, asta îl bucură.

— Închipuiţi-vă, domnule comisar, că sîntem în faţa unei crime aproape perfecte... Fără polobocul ăsta de osînză moale, cred că am fi avut de-a face cu o crimă perfectă. Sau mai degrabă n-am fi avut de-a face, căci crimele perfecte nu sînt descoperite niciodată. Aţi fi aflat că un oarecare lord englez a dispărut, dar n-aţi fi făcut vreo legătură între această dispariţie şi un incident pe calea ferată, în timpul căruia o femeie a tras semnalul de alarmă pentru a pune capăt încercărilor de seducţie ale unui tip scîrbos.

Comisarul nu pricepu, bineînţeles, o iotă din toată această cuvîntare. Jean Dollent, după ce-i venise inima la loc, vorbea pentru plăcerea sa personală şi oarecum pentru Germaine, care îl asculta cu interes, ea fiind, în schimb, persoana în măsură să preţuiască spusele lui.

— Mă-ndoiesc, din cîte ştiu, că veţi pune mîna pe ucigaşul lordului englez... Dar aveţi în faţa dumneavoastră un alt asasin... Un asasin care omoară de frică... Un asasin care omoară din laşitate... Domnul Etienne Chaput, fabricant de lumînări şi, în anumite împrejurări, satir de ocazie...

Jandarmul telefonase la brigadă. În mai puţin de o oră ţinutul va fi scotocit cu de-amănuntul de poliţişti pentru ca Léon să fie prins.

— O să vedeţi că nu va fi găsit... Un individ capabil de o crimă aproape perfectă... Dar îl aveţi pe celălalt... Şi pot spune că parcă e chiar mai bine aşa, fiindcă, în felul ăsta, sentinţa lui va fi mai pipărată, ceea ce îi doresc din toată inima. Poftim, domnule comisar, veniţi cu mine... Dacă

vreţi să luăm ceva împreună, la bufetul gării La-roche-Migennes, de pildă, am să vă povestesc toată istoria de-a fir-a-păr... Înainte de a ieşi, se repezi într-un colţ al sălii de mese. Pe jos era un ciocan de fierar. Îl ridică şi rosti : Îmi îngăduiţi să-l iau cu mine ?

— ?...

— Ca amintire ! Cu ăsta, domnul de colo trebuia să mă facă să trec în lumea celor drepţi în timp ce dormeam şi, mă înţelegeţi...

Aceasta a fost prima piesă din panoplia sa, începutul unei întregi colecţii...

CUPRINS

ŞANTAJUL AGENŢIEI „0“ 5

CLUBUL DOAMNELOR BĂTRÎNE 49

BĂTRÎNA DOAMNĂ DIN BAYEUX 93

CASTELUL CU ARSENIC 133

CUCERIREA OLANDEZULUI 173

SEMNALUL DE ALARMĂ 213

colecția aventura

GEORGES SIMENON

În 1929, Georges Simenon (născut în 1903 la Liège) publică **Piotr letonul,** carte în care apare pentru prima oară personajul comisarul Maigret, aducînd literaturii de aventuri un suflu nou prin finețea analizei psihologice și profunda cunoaștere și căldură omenească.
Istoricul literar Pierre de Boisdeffre arată că ceea ce îl interesează pe scriitor este mai mult cazul psihologic decît anecdota: Lui «Cine a ucis?», el îi substituie «De ce s-a comis crima?».

ȘANTAJUL AGENȚIEI «O»

Alături de Maigret, care soluționează cu răbdare, înțelegere și bun simț afaceri complicate (**Domnul Gallet decedat, Cîinele galben, Pipa lui Maigret, Maigret și fata ucisă etc.)** sînt creionați și alți detectivi, temperamental diferiți de greoiul comisar, dar care se caracterizează prin același spirit de observație și deducție și asemănătoare calități morale. Printre aceștia se numără Emile, șeful Agenției «O», și simpaticul medic de provincie din ciclul de nuvele «Doctorașul».

Lei 6,50